BLAGA
DIMITROVA

CÎND TE ABAȚI DIN DRUM...

BLAGA
DIMITROVA

CÎND TE ABAȚI DIN DRUM...

EDITURA ALBATROS

În românește de:

LAURA BAZ-FOTIADE

Redactorul traducerii LILIA PAVLOVA

Copertă de FRANCISC KALAB

БЛАГА ДИМИТРОВА
ОТКЛОНЕНИЕ
БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ
СОФИЯ 1967

SOFIA—PRESS — 1971

Priveşte acest chip. Priveşte-l cu atenţie. Nu ţi se pare cunoscut? Ochii sînt aţintiţi înainte, pîndind ceva ce poate apărea în orice clipă, ceva de care depinde totul. Scrutează-i numai expresia feţei şi încearcă să-i descifrezi concentrarea. Încordată ca înaintea unei descoperiri ştiinţifice. Sau la neutralizarea unei mine. Sau în momentul supremei năzuinţe spre femeia mult dorită...

Aşa să fie oare? Nicidecum. E doar propriul tău chip, cînd eşti la volan. Nu vede înainte-i decît lunecarea benzii de asfalt.

Prin faţa parbrizului maşinii se perindă fulgerător silueta pomilor, a tufişurilor şi indicatoarelor, spărgîndu-se în pete mărunte. Tu la volan eşti însă invulnerabil. Treci singur, prin această lume, sfărîmată de tine în crîmpeie de forme şi atomi de culori şi totuşi rămîi nevătămat şi solitar. Te grăbeşti gata oricînd să zdrobeşti cu fruntea tot ce ţi-ar sta în cale.

Stai! Ce atîta grabă? Te urmăreşte careva? Sau poate tu urmăreşti ceva ori pe cineva? E chiar atîta zor? Merită oare? Şi chiar dacă-ţi scapă, crezi că se prăpădeşte lumea? Nu eşti cumva pe cale să pierzi ceva, mult mai important? Viteza crescîndă te poartă în şuier de zeflemea. Iar tu nici nu-i auzi batjocura. Zbori ca să ajungi mai repede. Unde? Există oare ceva mai depărtat decît sfîrşitul oricărui drum?

Opreşte-te o clipă! Uite ce zi minunată! Gust-o cu buzele, cu respiraţia, cu porii pielii tale! Ziua musteşte de seva soarelui ca un ciorchine chihlimbariu de struguri străvezii.

Ziua se coace molcom, copleşită de arşiţa moleşitoare. O zi lungă-lungă de vară. De dimineaţă pînă seară - o întreagă veşnicie. Dar această zi lungă este scurtă numai pentru tine, care te grăbeşti mereu.

Bărbat la patruzeci de ani, cu tîmplele încărunţite, ţii zdravăn drumul în mîinile tale. Încrezut, de parcă nu l-ai fi scăpat niciodată pînă acum şi nici n-ai să-l scapi vreodată. Privirea ta nu-i obişnuită să se întoarcă înapoi, să cumpănească şi să regrete cele făcute sau pierdute. Întreaga ta atenţie e încordată numai la ceea ce vine. Ca şi cum viaţa ta e mereu în viitor.

În dogoarea dimineţii de iulie, se deschid uriaşe orizonturi, înecoşate de strălucire. Cîmpia se reflectă parcă în aceste oglinzi mate, devenind de două ori mai mare. Dar privirea ţi se zbate ca într-o colivie; de la acul tremurînd al vitezometrului la ceasul de la mînă şi apoi la fîşia asfaltată a şoselei, care se contopeşte cu cotitura următoare. Cu cît măreşti viteza, cu atît devin mai scurte străfulgerările privirii tale care se izbesc de trei pereţi: timpul, viteza, drumul. Iar colivia se îngustează tot mai mult.

În graba ta eşti cumpătat. Constant în fuga ta interioară. Nu suporţi o altă impacienţă în faţa ta. Nu numai datorită Mercedesului tău întreci majoritatea maşinilor de pe şosea. Tu însuşi simţi nevoia să-i întreci pe toţi. Depăşeşti maşinile cu viteză nepermisă. Din ele te urmăresc priviri furioase ca nişte viespi care-şi înfing acele în ceafa ta. Furat de viteză, nici nu le percepi măcar. Drumul în faţă trebuie să-ţi fie curat. Cu orice preţ. Nimic să nu-ţi stînjenească privirea, nici o pată să nu-ţi întunece orizontul. Viteza se potriveşte întregii tale firi ca o haină bine croită, pe măsură. Stăpîn al drumurilor, aşezat la volan te simţi ca la birou.

În fiecare clipă eşti gata să înfrunţi orice piedică. În ţara ta sudică nu sînt condiţii prielnice pentru viteză. Circulaţia este mereu stînjenită, blocată şi ameninţată de stagnare, de împotmolire. Vrînd-nevrînd, te vor obliga să întîrzii, să micşorezi viteza, să ţii seama de obişnuitul ritm oriental. Pe neaşteptate o turmă de bivoli îţi poate tăia calea. Odată te-ai pomenit cu Mercedesul printre corpurile lor masive ca de beton. Trebuia să opreşti. Se mişcau agale, imperturbabili. Ai avut sentimentul că înoţi prin valuri dense de smoală cu noroi. În sfîrşit, te-ai văzut la lumină. Dar astăzi este o zăpu-

şeală groaznică, încît bivolii somnoroşi s-au aciuat desigur pe undeva, la umbră deasă.

De pretutindeni firea năvăleşte în culori aprinse, polifone. Dar nu nimereşte în raza ta vizuală şi trece prin tine fără să lase vreo urmă. O lume fără focus. La aceasta viteză totul se contopeşte în cenuşiu, stîlpii de pe marginea şoselei par linii ascuţite care brăzdează peisajul, figurile şi mîinile fluturînde ale ciobănaşilor de la marginea drumului - nişte pete. Cu o apăsare pe accelerator ştergi lumea din jurul tău, transformînd-o într-o negură.

Are loc o prefacere uluitoare a lucrurilor: materia devine energie, distanţa—timp, timpul — vînt şuierător. Viteza însăşi se transformă în nemişcare.

Deodată drumul se opreşte. Privirea ţi se loveşte parcă de un perete. O turmă de maşini prăfuite au barat puhoiul mişcării. Mercedesul tău încearcă zadarnic să-şi găsească un loc, să se strecoare înainte, dar în zadar. Ţintuit pe loc, mai nerăbdător decît celelalte maşini, e asaltat de camioane murdare şi de Moskviciuri puternice. Tu eşti mai neîmpăcat decît toţi ceilalţi şoferi. Marca automobilului determină temperamentul omului. Odată cu schimbarea maşinii, el îşi schimbă şi pielea.

Cobori şi aprinzi nervos o ţigară. Te izbeşte o dogoare de cuptor încins. După adierea răcoroasă a mişcării, stagnarea este insuportabil de înăbuşitoare. Porneşti, clătinîndu-te, de parc-ai fi beat de viteză. Iar în jur — lîncezeală. Aceasta te dezmeticeşte. Motoare, oameni — în plină toropeală. Apariţia unui nou grăbit nu mai miră pe nimeni. După o clipă, şi el se va potoli ca şi ceilalţi. Le e lene chiar şă-l şi privească.

Păşeşti aproape neobservat. Oferi o ţigară unui şofer.

— Ce-i aici?

Degete lacome şi murdare se reped la ţigările scumpe.

— Măsuri împortiva răpciugii! Economisiţi ţigările, că n-or să ajungă, cît avem de aşteptat!

Te strecori printre maşinile oprite. Ai senzaţia că laşi urme călcînd pe asfaltul încins. Un şofer profită de ocazie şi doarme în cabina camionului, aşa cum s-a nimerit : cu mîna sub cap, culcat strîmb, pe o rînă. Reflectezi în treacăt; oboseala face

ca şi cea mai incomodă poziţie să fie o fericire, iar căpătîiul cel mai zgrunţuros — pernă de puf. Oboseala face să fie dulce apa cea mai sălcie, iar boarea cea mai domoală să pară un zefir răcoros. Ea face să fie dorit şi cel mai dezgustător pat conjugal. Oboseala te face să fii soţ credincios şi cetăţean exemplar. În general, oboseala este o binefacere pentru om.

Ceilalţi şoferi, cu mişcări moleşite de căldură, se învîrtesc pe lîngă motoarele gîfîinde, deschizînd capotele să se mai răcească. La urechi îţi ajung frînturi de vorbă:

— Într-un an, e mult de-atunci, pe vaca noastră a doborît-o răpciuga...

— Ce răpciugă acum, cînd au tăiat toate vitele?

— Eu trebuie să-mi fac planul şi ei mă opresc în mijlocul drumului...

— Au şi ei un plan.

Treci pe lîngă grijile şoferilor. În dreptul unei maşini oprite pe şosea un puşti pîndeşte un moment de neatenţie a proprietarului ca să se apropie de ea şi să-i cerceteze cu ochi lacomi volanul şi butoanele. Pentru el nu există nimic altceva decît nerăbdarea de a creşte cît mai repede, ca să poată conduce o maşină.

Tăcut, îţi croieşti drum prin mulţime ca să mai afli cîte ceva. Pe un stîlp, la marginea şoselei, atîrnă o placă:

„RĂPCIUGA — ZONĂ INFESTATA"

Chiar lîngă drum este instalată o cişmea de dezinfectare. Doi sanitari îi obligă pe călători şi şoferi să-şi spele mîinile pînă la coate într-o soluţie galbenă, cu miros iute şi înţepător. Se întinde o coadă lungă ca o iezătură de-a latul şoselei. Un muncitor bătrîn tocmai îşi spală mîinile julite de tablă şi ciocan. Pătrunzînd prin julituri şi zgîrieturi, lichidul îl ustură şi-l doare probabil, pentru că faţa i se schimonoseşte, de parcă l-ar înţepa albinele. Un alt sanitar mai tînăr, cu o figură inteligentă şi binevoitoare, obligă maşinile să treacă una după alta încet, înainte şi înapoi, pe o saltea de paie îmbibată cu o soluţie dezinfectantă, şi mai galbenă, şi mai densă, cu miros şi mai ascuţit, pentru a face să se impregneze mai bine cauciucurile. Apoi maşinile, împreună cu şoferii şi călătorii, sînt trase să stea un timp oarecare

într-un loc de carantină, împrejmuit cu frînghii. Iarba de acolo s-a îngălbenit, fiind mereu stropită şi îmbibată cu soluţie. Şi acolo atîrnă un afiş:

„RĂPCIUGA ESTE O CALAMITATE PENTRU VITE"

Apreciezi situaţia cu o privire fugitivă, dînd drumul la două — trei fumuri de ţigară pe nas. Ocoleşti maşinile, te apropii de sanitarul cel prietenos, care îţi inspiră oarecare speranţă. Îi vorbeşti confidenţial, din spate:

— Am cam întîrziat, tovarăşe! Şi odată cu cuvintele, îi întinzi şi ţigările.

— Da, vă rog? tînărul nu scapă din ochi camionul care manevrează pe salteaua cu dezinfectant. Vă mulţumesc, nu fumez!

Găseşti o nouă nuanţă a vocii pentru a-i putea atrage atenţia. Dar sanitarul se face că nu pricepe.

— Trebuie să ajung cît mai repede la Sofia!

— Fiecare se grăbeşte! Dă din umeri şi face semn maşinii următoare.

La volan se află un începător alarmat ca nu cumva să-şi murdărească Moskviciul sclipitor, nou-nouţ.

— Cel mult o jumătate de oră. — spune, în chip de consolare, agentul sanitar, dar asta te neliniştеşte şi mai mult.

— O jumătate de oră!

Începătorul îţi face cu ochiul din Moskvici.

— Dacă eram cu o Ciaikă...

— Oare nu-i nici o altă modalitate? întrebi cu o voce iritată.

— Regret! tonul politicos al sanitarului vădeşte un refuz şi mai categoric.

Arunci o privire la ceasul de la mînă cu obişnuitul tău gest fulgerător, care întrece şi secundele:

— Da' bine m-am mai aranjat!

Un şofer care stă la rînd la cişmea te urmăreşte; faci o mutră de parc-ai fi primit ordin de concediere. Iese din rînd, lăsînd în iezătura cea vie şi sinuoasă un gol, care se îngustează şi dispare repede. Te trage deoparte:

— Ascultă... Dacă ţi-a ajuns cuţitul la os... Uite colo! Şi schiţează cu mîna un semn arcuit peste cîmp. Numai

200—300 de metri înapoi şi, la dreapta... Un mic ocol... Te abaţi puţin din drum.

Îi urmăreşti mîna, parcă ţi-ar arăta ieşirea salvatoare dintr-o clădire în flăcări...

— Mulţumesc! Şi te repezi la maşină, uitînd să oferi o ţigară tocmai celui care te-a servit.

— Orice ocol o să te întîrzie şi mai mult! te avertizează din urmă o voce.

Cunoşti aceste voci care opresc, trag tot înapoi, din lene şi docilitate. Şoferii, cu ochi de expert, urmăresc pe sub sprincene Mercedesul arogant, care se degajează uşor din capcana de maşini îngrămădite şi porneşte înapoi. Pe figura lor flutură un zîmbet maliţios, de cameni păţiţi.

Iar iezătura vie şi sinuoasă a cozii creşte, barează drumul, oprind circulaţia.

Chipul tău îşi recapătă siguranţa. Un popas cît ai fuma o ţigară, nu e mare pagubă. Nimic nu-i în stare să te oprească sau să te reţină. Ai ştiut întotdeauna să învingi piedicile. Întreaga ta viaţă a fost o cursă cu obstacole.

Maşina coteşte şi începe a înghiţi din ce în ce mai greu drumul îngust de ţară. O dată cu viteza ţi se schimbă şi dispoziţia. Neliniştit, scoţi capul pe fereastră, şi ai senzaţia că-l bagi în gura unui cuptor încins. Gropi săpate, movilite, hîrtoape te fac să mergi cu viteza măgarului. Acest drum şerpuit te întoarce la copilăria ta desculţă. Dar tu ţi-ai creat de mult un reflex care înlătură orice amintire inutilă, de moment, ce n-are nici o legătură cu sarcina ta imediată.

Zăpuşeala se înteţeşte cu fiecare respiraţie a ta. Praful se depune pe maşina de culoarea antracitului, transformînd-o în cenuşiul şoarecelui de cîmp. Tresari şi ciuleşti urechea la un horcăit înfundat din gîtul motorului. Cunoşti orice respiraţie a maşinii tale. O înţelegi mult mai bine decît pe oricare fiinţă vie din jurul tău. Ai un model vechi de Mercedes, cumpărat la vechituri, de la un străin. Dar tu o întreţii astfel încît nimeni nu ar bănui cîte mii de kilometri au trecut prin memoria motorului lui.

Radiatorul clocoteşte. Ar mai rezista încă puţin, dar tu niciodată nu forţezi motorul, pentru că nu-i om. Numai omul este o maşină ce suportă suprasolicitarea. De aceea maşina

te răsplăteşte în clipele cele mai grele, la serpentinele cele mai dificile şi porţiunile de parcurs cele mai periculoase ivite în cale. Şi acum eşti obligat să cedezi în faţa cerinţelor ei. Amîndoi formaţi o singură fiinţă — maşina şi tu. Auto-om. Durerile maşinii sînt şi ale tale, nervozitatea ta i se transmite şi ei. Un centaur al zilelor noastre. Picioarele-ţi sînt prelungite cu pedale, mîinile — cu pîrghii de viteză. În felul acesta tu însuţi devii mai puternic. În acelaşi timp corpul tău prelungit devine mai vulnerabil şi mai neîndemînatic. Motorul neînsufleţit preia de la om voinţa ce i se transmite şi devine viu, devine o fiinţă care respiră. Dar viteza este mult mai efemeră decît omul, nu uita! Iar tu te-ai dezobişnuit să mergi pe jos. Nu mai eşti un biped, ci un cvadrupneu. În competiţie permamentă cu timpul, fără maşină eşti invalid.

Stăpînindu-ţi enervarea, opreşti motorul. Cobori şi simţi praful fierbinte prin talpa pantofilor, de parc-ai călca pe o vatră încinsă. Cauţi o umbră să adăposteşti maşina. Ai nimerit în mijlocul unei cîmpii întinse, pîrjolite, deasupra căreia aerul vibrează ca deasupra unui grătar. Bolovanii de pămînt sînt ca nişte cărbuni negri, înveliţi în cenuşă. Un suflu mai tare de vînt ar stîrni focul mocnit. Îţi aminteşti că ziarele au scris despre seceta din anul acesta. Dar asta-i o grijă permanentă, de fiecare an, în ţara ta sudică. Cine-i de vină că ţi-ai ales să te naşti în ţara aceasta atît de dificilă!

Dezbraci sacoul şi-l arunci pe canapeaua din faţă a maşinii. Scoţi din portbagaj un bidon din masă plastică. Porneşti după apă pe drumul de ţară. Eşti sigur că ai să găseşti. Mergi de parcă locurile ţi-ar fi de mult cunoscute. Ai cutreierat în lung şi-n lat toată ţara. Ştii că nu există drum bulgăresc fără cişmea. Chiar de-ai cădea din lună cu ochii legaţi, după susurul cişmelelor îţi dai seama că te afli în Bulgaria. Pînă şi prin locurile cele mai pustii, în cea mai străşnică zăpuşeală de vară, găseşti o cişmea construită în dar de cine ştie ce necunoscut. Cea mai mare pomană ce-a putut-o face omul, ca să-l pomenească oricine cu o vorbă bună în aceste locuri secetoase, era tocmai construirea unei cişmele.

Cămaşa albă te arde, de parcă-i ţesută din fire de foc. La o cotitură a drumului, în faţa ochilor îţi apare o cişmea zidită din piatră albă, cu silueta-i familiară încă din copilărie, cu ulucul plin şi revărsînd apă. Dar această licărire a apei

ce se revarsă nu-i decît un fel de miraj în zăduful verii. Te duci la cişmea şi-ţi sprijini coatele pe piatra ei fierbinte. Ulucul e uscat. Ţeava cişmelei, în loc să gîngurească printr-un şopot de apă cristalină, este prinsă de trompa unui furtun lung. Căuşul pentru băut apă, cioplit din coajă de ulm, a fost făcut cu gînduri bune, dar numai prezenţa lui nu-ţi poate potoli setea. Încerci să desfaci furtunul lipit şi înşurubat în jurul ţevii care-i soarbe pînă şi ultima picătură de apă.

— Hei, stai! Ce faci?

Un bătrîn ce pare rămas pe aceste meleaguri încă dinainte de primul război mondial se apropie sprijinindu-se într-un toiag strîmb, cioplit rudimentar.

— Mi-e însetat motorul, unchiaşule! îi răspunzi cu un zîmbet, menit să-l binedispună. Eu mai pot răbda, dar, vezi, el nu poate!

— Apa asta îndeplineşte o muncă ştiinţifică, nu te atinge de ea! spuse bătrînul cu importanţă.

— Şi noi, ce, să murim? deschizi în faţa lui o cutie de ţigări. Te rog, serveşte!

Degete cioplite parcă din coajă de fag abia reuşesc să scoată o ţigară. Cu o mînă tremurătoare o desface şi varsă tutunul într-o lulea. Tu încerci din nou furtunul. Simţi cu plăcută apă curgînd de-a lungul lui. Simţi şi murmurul ei răcoros, dar n-o poţi prinde.

— Nu te mai căzni degeaba, ci porneşte pe firul furtunului în sus şi ai să ajungi la apă! Nu-i departe, uite colea pe colină! Eşti tînăr, pentru tine e aproape!

Îţi aţinteşti privirea într-acolo. O ridicătură teşită, ca un sîn zbîrcit al bătrînei glii, respiră gîfîind de zăpuşeală. În văzduhul pîlpîitor de arşiţă locul pare înşelător de aproape. Iar pentru un om ca tine distanţele sînt mult mai scurte decît imaginea lor reală. Furtunul şerpuieşte printre bolovanii copţi de pămînt. Te îndreptţi într-acolo unde te duce acest şarpe de cauciuc de culoare neagră-cenuşie.

Arşiţa îţi scurtează pasul şi respiraţia. Mergi cu privirea aţintită înainte. Pămîntul este ca un călcîi uriaş, crăpat de mersul lui milenar desculţ. Îţi ştergi cu dosul palmei sudoarea de pe frunte, silindu-te să-ţi alungi ciuda. O linişte stătută, parcă încremenită, ca o vorbă repetată într-una—mereu aceeaşi, ca un descîntec.

Soarele a supt pînă la rădăcini orice umbră. Mergi moleşit şi ţi se pare că vor sări scîntei în locul unde calci. Te uiţi la ceas; 10.16. Sub acest cer cenuşiu totul e oprit în loc. Numai timpul se scurge independent de zăpuşeală şi secetă — singurul rîu care nu seacă niciodata pe această planetă.

Timpul, timpul. Ceasul strînge cureluşa în jurul mîinii tale. Timpul te ţine în cătuşe, îţi apasă pulsul, strangulează tensiunea arterială. Seara cînd scoţi ceasul, la încheietura pulsîndă a mîinii îţi rămîne semn. Este semnul timpului, care în curgerea lui te brăzdează şi te ţine în cătuşe pînă la moarte.

Dar tu ai vicleşugul tău de a prinde timpul ce nu poate fi prins. În ţara ta cu soare dogoritor, unde s-au irosit secole şi unde oamenii au moştenit talentul de a-şi pierde timpul, inventţia ta este năstruşnică: întotdeauna te grăbeşti s-o iei înaintea orei stabilite. Astfel ai sentimentul că nu tu alergi după timp, ci el aleargă după tine. De fapt, numai întîrzierea face ca timpul să fie inaccesibil. Cu un minut chiar de ai întîrzia, tu eşti deja în urma lui şi trebuie să fugi cu limba scoasă, ca să-l ajungi. Timpul pare ireversibil numai cînd îl priveşti din spate, cînd rămîi în urmă. Această senzaţie insuportabilă o are un elev repetent sau un tînăr ce şi-a pierdut în armată cei mai viguroşi ani ai vieţii.

Chiar din tinereţe ai simţit puternic mersul ireversibil al timpului în această ţară balcanică înapoiată; lipsa tehnicii, informare întîrziată, nevoia de limbi străine, depărtarea de lume. Şi în tine s-a creat foarte devreme acest reflex de a te lua la întrecere cu minutele, de a nu le petrece dormind, hoinărind sau flecărind. Cel puţin cu cîteva clipe să păşeşti înaintea timpului, tu îl ţii zdravăn în mînă ca pe un cîţel legat în lanţ şi-l tragi să vină la tine, cînd ai nevoie de el. E un mic truc. Chestiune doar de cîteva minute care depăşesc ora stabilită. Şi atunci respiri în voie. În asta constă libertatea ta. Este singura modalitate prin care poţi să slăbeşti puţin lanţul strîns al timpului, legat în jurul gîtului tău, care te sufocă.

Punctual şi întotdeauna corect faţă de numărul colosal al celor întîrziaţi, tu, bineînţeles, îţi iroseşti de fapt timpul aşteptîndu-i. Devii caraghios chiar faţă de tine însuţi. Dar nu te îndrepţi. Pentru tine este mult mai importantă înfrîngerea

interioară a fricii de timpul p'erdut. De aceea eşti acum atît de furios. Nu din vina ta rişti să întîrzii, şi încerci sentimentul insuportabil că eşti în urma timpului, că el a trecut în goană pe lînga tine, că te-a întrecut cu motorul lui veşnic, inepuizabil, care nu cunoaşte mersul înapoi.

Dar tu nu ştii ceva. Întîrzierile, lipsa unei precizii automate, nerespectarea programului zilnic oferă teren prielnic pentru manifestarea fantezistă a întîmplării. În această ţară care încă nu este subjugată de punctualitate, paşii tăi se pot împiedica neaşteptat de vreun joc straniu al ei. Dar cine ştie, poate că tocmai acest joc al întîmplării este elixirul existenţei.

Deodată ţi se pare că miroase a ars—atît de îngrozitoare e arşiţa. Colina se arată pe neaşteptate în faţa ochilor tăi ca un rug fumegînd. Deasupra-i atîrnă nori nemişcaţi de praf. Auzul tău surprinde un clinchet de apă şi, însetat, zoreşti pasul.

Un strigăt ciudat sfredeleşte cerul. Nu-ţi dai seama ce exprimă—teamă, bucurie, durere, surpriză. Strigătul ţîşneşte din pîntecul colinei. Pe oricare altul în locul tău acest strigăt l-ar fi intrigat, dar tu ai scos din priză antenele percepţiei faţă de lumea înconjurătoare, cu excepţia acelor lucruri de care depinde munca ta.

Încă o cotitură a ispititorului şarpe de cauciuc şi ai ajuns de partea cealaltă a colinei. În faţa ta se deschide un şanţ ca o trecătoare, tăiat în pîntecul ei. O fîntînă de praf. În fundul săpăturii s-au adunat cîteva capete acoperite de şepci şi basmale decolorate. Între ele o pălărie de pai cu borurile pleoştite, îngălbenită de soare. Sînt absorbiţi de ceva neobişnuit. Îţi face impresia că nici nu respiră.

Aproape de ei, din furtun curge într-o albie de lemn şuvoiul de apă ca dintr-o arteră tăiată. La un capăt al albiei dansează în apă un pepene verde, iar la celălalt sînt aranjate cioburi de oale, mucegăite de vreme. Apa curăţă pămîntul de pe ele.

Te apropii neobservat şi tragi cu ochiul la săpătură. Nici jos nu-i pic de umbră. Printr-o crăpătură dintre pălăria de pai şi basmale se zăreşte o formă proeminentă, acoperită de lut. Două mîini arse de soare curăţă atent cu un cuţitaş şi o periuţă gura unui vas de pămînt. Caută să nu-l atingă cu degetele. Ca şi cum ar oficia un ritual. Forma vasului se

conturează în învelişul de lut ars, pe care însă cuţitaşul îl îndepărtează cu precauţie, de parcă l-ar jupui de piele. Sesizezi că-i o amforă. Lama fină a cuţitului tremură, de parcă s-ar teme să nu provoace vreo durere, sau să nu rănească o fiinţă vie.

Urmăreşti cu privire ironică această operaţie chirurgicală. Azi, într-adevăr, nu-ţi merge. Dar nici nu îndrăzneşti să tulburi tăcerea lor solemnă. Te duci la apă, călcînd pe marginea săpăturii. Paşii tăi grăbiţi stîrnesc de sub tălpi şuviţe subţiri de pămînt fine şi uscate, ce curg cu un zgomot hîrşcîit pe peretele săpăturii, în jos, spre grămada de capete.

Deodată, aripile largi, pleoştite ale pălăriei de pai tresar alarmate şi se ridică mai întîi pînă la vîrful pantofilor tăi prăfuiţi. Apoi, în sus, spre umeri şi faţă. Ridicarea lor înceată măsoară treptat întreaga ta statură.

Tu vezi cum de sub pălăria cu borurile largi se dezvăluie numai o porţiune din faţa mea, îmbibată de praf. Genele îmi sînt lipite, grele de cenuşă, parcă de aceea le ridic atît de încet spre tine. O şuviţă de păr, căzută de sub pălărie, este şi ea albită de praf, poate şi de ani. Deodată încep să clipesc. Ticul meu nervos. Am impresia că de pe gene mi se împrăştie un noruleţ de praf.

Te văd stînd pe muchia şanţului, nebănuit de real, scăldat în lumina arămie a dimineţii de vară, încrustat pe cerul prăfuit, cu umerii tăi laţi sprijinind bolta cerească. Ca şi cum ai tot fi crescut de-a lungul anilor, ca să vii tocmai în această zi şi să-mi întuneci întregul orizont. Acum încărunţit, dar acel tînăr cu o figură enigmatică care odinioară trezea în mine pasiunea înfrigurată de a-i studia şi descifra firea. Cu capul ce părea că sparge bolta cerească - cu capul tău încărunţit.

Ne-am recunoscut imediat.

— Neda!

— Boian!

Dar în vocea noastră nu răsuna bucurie, ci mai curînd uimire şi iritare. Tu eşti total angajat în inerţia vitezei adunată de-alungul anilor. Iar eu — absorbită în întregime de descoperirea atît de mult aşteptată. Destinul a ales cea mai inoportună zi ca să ne întîlnim după 17 ani. De fapt există

oare vreo zi oportună pentru o întîlnire întîrziată? Dar independent de noi, chiar împotriva voinţei noastre, în această fracţiune de secundă infinită amîndoi trăim aceleaşi sentimente. Prin minte ne trec cu iuţeala fulgerului imaginea zilelor din tinereţe, culorile, aroma, chiar însăşi esenţa trecutului. Poate că într-o biomemorie a celulelor.

Simt cum te-ai blindat cu uitarea. Ca să nu te împiedice absolut nimic pe drumul ce ţi l-ai trasat. Pe cînd eu am rămas mult timp în sfera amintirilor. Sorbeam din ele înghiţituri mici, cu zgîrcenie, şi încă nu golisem cupa pînă la fund cînd, deodată, mi-am dat seama că-s tare departe de ele. Retrăiam stratificările nenumăratelor evocări şi nu adevăratul meu trecut. Fără să vreau însăilam trecutul în prezent, ca să obţin un oarecare tot. Sau poate amintirea se transformase într-o dorinţă arzătoare după ceva netrăit încă sau poate după ceva nerealizat.

Dar deşi ne îndreptăm din diferite direcţii spre una şi aceeaşi amintire, amîndoi o trăim în acest moment cu aceeaşi intensitate. Cu totul neaşteptat sîntem surprinşi în plină oboseală. De aceea, probabil, sîntem atît de maleabili. Întrepătrunderea a două suflete. Năvala acestei clipe mă întinereşte.

Durata ei este imperceptibilă. O privire uimită, fulgerătoare, ce păstrează o rază din forţa snopului de soare care ne-a săgetat chiar la prima noastră întîlnire. Dar mult mai intensă şi profund cuprinzătoare. Totodată fără nici o noimă. Nici n-am bănuit ce zăcea în noi. Eram convinşi că ne-am potolit de mult. Şi cînd colo—ce farsă ne joacă trecutul! Nebuniile noastre din tinereţe par încărcate de ponderea maturităţii faţă de această clipă ridicolă şi absurdă. Oricît de neverosimil ar părea, totuşi adevărul e că astăzi, întîlnindu-se, privirile noastre scapără scîntei mult mai puternice. De ce oare? Poate că s-a făcut un scurt circuit în nervii noştri suprasolicitaţi de atîta tensiune?

Dar ce să mai vorbim, fără s-o căutăm, fără să ne fie necesară, fără să ţinem cîtuşi de puţin la ea, amintirea ne dă tîrcoale şi ne supune forţei magnetice, neepuizată de zborul anilor, chiar dacă o gonim ca pe o muscă sîcîitoare.

Această clipă este atît de scurtă, atît de densă, încît nu mai avem timp s-o irosim.

Clipa. Oare într-o clipă, într-un punct al timpului se pot aduna atîtea zile, zile, zile, gălbejite şi, iată, dintr-o dată rumene de sînge? Mereu fugim după o clipă şi mereu ne scapă printre degete. Mereu ni se pare că o avem în pumn. Deschidem — cînd colo, nimic. Dar noi nici măcar nu bănuim că această clipă este foarte, foarte rară, aproape un fenomen ireal. Timpul este un şuvoi de clipe ce se revarsă una într-alta, contopindu-şi culorile, mireasma şi fiorii. Un şuvoi cenuşiu. Lung, măsurat în şirul anilor. O viaţă întreagă. Aceleaşi valuri cenuşii, monotone. Noi aşteptăm o clipă densă, de mare intensitate şi împlinire majoră. Dar este infim de mică probabilitatea ca omul să aibă parte de ea. Clipa este în afara timpului. Clipa nu este o durată, ci un punct-limită.

O rază efemeră, care deschide şi cele mai ruginite lacăte ale instinctelor, ale tainelor. O combinare stranie de coincidenţe, întîmplări şi enigme. Iar cînd se realizează o atare încrucişare complexă, care în totalitatea ei face să explodeze această clipă densă, noi ne dăm înapoi uluiţi. Ne înfuriem de apariţia ei neaşteptată, care încurcă reprezentările noastre şablonarde despre viaţă şi chiar despre noi înşine. Nu admitem legătura ei nelogică cu lumea înconjurătoare. În şuvoiul cenuşiu ne simţim mult mai comod, mai sigur şi mai bine. Ne grăbim să reprimăm clipa care a apărut în noi. Din cauza orbirii şi a fricii noastre ea dispare chiar înainte de a-i fi simţit gustul. Întreaga viaţă visăm la o singură clipă. Iar în momentul cînd ea se iveşte, mereu ne dovedim a fi insuficient de maturi, nepregătiţi încă pentru a o putea întîmpina. Şi astfel mult aşteptata clipă mereu ne scapă.

Iată o asemenea întîlnire neprevăzută după ani şi ani. Fiecare dintre noi în mod involuntar trimite către celălalt un curent de impulsiuni, reprimindu-le la rîndu-i intensificate, amplificate. Independent de intenţiile noastre.

Ceva se ridică în noi, împotriva noastră. Ceva ridicol nu numai pentru ochi străini, dar chiar pentru noi înşine. O clipă fulgerătoare, condensînd în ea un şir lung de ani. Cum s-o prinzi?

Dacă şi-ar găsi o înregistrare sonoră, aproximativă, în cuvinte, clipa s-ar prelungi în durată de timp. Ceea ce ar fi cu totul contrariu esenţei sale instantanee. Şi tocmai de aceea clipa însăşi poartă în sine acea necesitate de a fi

exprimată în cuvinte. Cu toate că asemenea transfigurare ar face-o de nerecunoscut. Nu există alt mod de a continua scînteia timp — clipa care a licărit şi s-a spulberat. Doar s-o prelungesc în cuvînt. Să restaurez umbra clipei prin cuvînt. Să ajung pînă la punctul-limită al timpului şi să-l transform prin cuvinte în infinit. Clipa este mută. Ea vrea să vorbească, să strige, să anunţe lumii că a fost, că a existat. Eu ascult strigătul insistent al clipelor.

Cuvintele sînt timpul pe care noi îl stapînim. O asemenea clipă unică, ireversibilă, trece prin noi ca un fulger înainte de a ne fi sesizat, de a ne fi dat seama de prezenţa ei. Dar noi avem un ecou interior — cu ajutorul căruia putem s-o reţinem, s-o repetăm, s-o prelungim şi s-o transformăm în microeternitate. Oricît de straniu ar suna redarea ei în cuvinte, oricît s-ar refracta ca o rază într-un şirag de picături, totuşi este o reîncarnare a sa mult mai trainică. Astfel, cuvintele devin timp, iar timpul — o realitate palpabilă.

Cuvîntul este nelimitat. El se proiectează departe în timp — înapoi în trecut şi înainte spre viitor. Ambele lui direcţii duc la infinit. Cuvîntul poartă în sine nu numai trăinicia unei clipe a noastre, dar în acelaşi timp conţine şi un număr infinit de clipe condensate ale altor oameni dinaintea noastră, cît şi un număr infinit de posibilităţi de noi clipe ce vor veni ale oamenilor posterităţii noastre. Cei morţi, ca şi cei ce s-au născut încă există în cuvintele noastre. Cuvîntul este deschis larg, înainte şi în urmă peste veacuri. El conţine în sine mersul ireversibil al timpului. În cuvînt se simte mişcarea timpului în două direcţii concomitente. Cîte fiinţe necunoscute au pus în cuvînt esenţa vieţii lor de mult putrezită! Şi cîte fiinţe necunoscute, aflate în viaţa lor încă neînfiripată, nu pun în germene suflul proaspăt de mîine în cuvintele noastre de astăzi!

Cuvintele sînt pline de amintiri şi presimţiri, de regrete şi dor, de cunoştinţe şi îndoieli, de trecut şi viitor. Cuvîntul are patru dimensiuni. Însuşi cuvîntul în sine este cea de-a patra dimensiune — timpul. Noi avem o nevoie imperioasă de cuvinte. Cu toată lipsa lor de perfecţiune, cu toată naivitatea lor puerilă, ele ne introduc în timpul insesizabil. Exprimăm clipa finală prin cuvîntul „infinit". Cuvintele ce se repetă sînt oponentul nostru dîrz împotriva irepetabilului. Frazeologiile ce alternează ritmic sînt rezistenţa noastră despe-

rată împotriva ruperii şi scurtării clipelor. Vibraţia verbală este împotriva tăcerii şi imobilităţii nimicului.

Clipa nu poate fi reconstituită, pe cînd cuvintele domoale, ce vin greu şi care se coc cu un gust înţepător — sînt de fapt imortalitatea relativă a clipelor. Cuvintele roase, uzate şi totuşi mereu noi au îndrăzneala să rîvnească la ceea ce e imposibil — să prindă timpul. Dar chiar şi cînd nu reuşesc acest lucru sau cînd în loc de a reînvia, ele omoră clipa — totuşi cuvintele îmi inspiră o teamă plină de respect şi uimire. Tocmai datorită îndrăznelii lor nebune de a fugi după timpul insesizabil.

Vîntul învolburat din anii studenţiei aduce cu sine un miros greu de cărţi vechi din bibliotecă, amestecat cu o adiere iute de praf de cărămidă ce se ridică de pe locurile pîrjolite de foc.

Ne-am întîlnit pentru prima dată la o şedinţă studenţească. În acei ani nevîrstnici de după 9 septembrie 1944 şedinţele erau o posibilitate aproape zilnică de a se întîlni fete cu băieţi. Tu te-ai urcat la catedră convins de importanţa istorică a sarcinii tale. Responsabilitatea pentru această generaţie căzuse pe umerii tăi tineri şi ţi-i ridicai cu o mişcare stîngace, ca şi cum ai fi controlat dacă greutatea este după puterile tale.

Amfiteatrul arhiplin clocotea de agitaţie. Cu o privire calmă lunecînd încet peste bănci, ai reuşit să captezi privirile tuturor. S-a aşternut o tăcere plină de aşteptare. Numai trei studente din rîndul doi continuau să-şi împărtăşească o taină de codane; absorbite de discuţie, uitaseră unde se găsesc şi de ce au venit. Ba la un moment dat lăsară să ţişnească şi un rîs zglobiu, care te străpunse cu inoportunitatea lui.

Tu ţi-ai pironit privirea asupra noastră, aşteptînd să tăcem. Asediate de linişte, sub apăsarea căutăturii tale, am ridicat toate trei capetele. Tu ţi-ai îndreptat privirea înainte, fixînd-o în tăcerea sălii. Abia atunci, în colţul ochiului tău, o clipă doar, licări imaginea uneia dintre fete. Fără să vrei, ţi-ai întors privirea iar, de parcă ţi-ai fi amintit brusc de chipul ei. Într-o fracţiune de secundă ochii noştri s-au întîlnit. Eram atît de necunoscuţi unul altuia, încît ne-am şi cunoscut.

Repede ţi-ai luat ochii de la mine, purtîndu-i peste pustiul de deasupra capetelor. Te-ai jurat în gînd să nu te mai uiţi spre rîndul doi. Dar simţeai cum de acolo ochii mei erau

pironiţi asupra ta. Îţi studiam trăsăturile. O faţă mai degrabă urîtă. Un maxilar aproape dur, care trăda ambiţie. Aş fi spus că eşti urît. Aveai o înfăţişare închisă, care mă irita şi mă îndemna să-ţi ghicesc firea. Aşteptam cu înfrigurare vocea ta de parcă urma să-mi rosteşti sentinţa. Tu ai ridicat încă o dată din umeri, cumpănind parcă greutatea incomodă, şi ai rupt tăcerea. Vocea ta a răsunat grav, în deplină consonanţă cu hiperseriozitatea epocii:

— Tovarăşi! Ne-am adunat ca să analizăm problema ... dragostei ...

Acest cuvînt ţi-era străin şi tu l-ai pronunţat cu greu.

— ... în noua societate fără clase. Motivul şedinţei este faptul absurd petrecut recent şi care ne-a zguduit pe toţi: o sinucidere din dragoste.

În adîncul inimii simţeam ceva care se împotrivea vocii tale. Continuam să te analizez cu un ochi critic. Faţa aceasta colţuroasă îmi provoca, nu ştiu de ce, o repulsie puternică. Sau poate că eu nu puteam încă deosebi atracţia de repulsie. Un profil, aţintit undeva, înainte, dincolo de lumea înconjurătoare. Vocea ta mereu gravă, apăsa asupra întregului auditoriu:

— Chiar în zorii vieţii noi ... Nu-i decît un ecou întîrziat al trecutului. Colega noastră, educată de această universitate renumită prin tradiţiile sale de luptă, să cadă răpusă nu într-o încleştare cu duşmanul, ci de propria sa mînă. Aceste ruine ...

Ai arătat cu mîna spre geam. Capetele studenţilor, ca nişte turte de floarea-soarelui bătute de vînt, s-au rotit într-acolo. În cadrul ferestrei se contura silueta schiloadă a Sofiei.

Numai eu nu m-am uitat afară, pentru că-mi pironisem ochii pe mîna ta; vînjoasă, aspră, cu degete lungi. O asemenea mînă nimeni şi nimic nu o poate opri şi nici nu o poate face să şovăie. Tot ceea ce doreşte va realiza. Poate întoarce lumea cu capul în jos. Avidă şi puternică. Gestul ei larg contrasta cu trăsăturile tale severe. Mîna infirma cuvîntarea ta încorsetată.

— Aceste ruine aşteaptă să fie înlăturate de mîinile noastre!

Eu am zîmbit maliţios. Cu aşa mîini poţi scormoni şi în ruine încă încinse. Puştilor le place să se apuce de lucruri ce nu-s pe măsura puterii lor, dar mîna ta arată să fie în stare

de orice. Ar putea să şi bată pe cineva. Dar de mîngîieri ar fi oare capabilă? De ce vocea ta este atît de aspră, de parcă ne-ai certa pe toţi? Că doar n-am început să ne sinucidem în proporţii de masă.

— Uite ce degete lungi! le-am şoptit prietenelor mele.

— Şi ce predică lungă! a adăugat Pavlina.

Tu continuai să ne acuzi:

— În loc de muncă constructivă — cianură de potasiu! Unde se ascund rădăcinile acestui rău? Acolo, în urmă, în societatea putredă capitalistă. În cunoscutele gogoriţe burgheze despre pasiunea fatală, despre dragostea ca o lovitură de trăsnet, despre acel sentiment care orbeşte raţiunea şi cîte şi mai cîte alte rămăşiţe ale trecutului.

Vorbeai atît de convins de adevărul spuselor tale, încît fiecare era de acord cu tine. Numai eu nu voiam să mă las influenţată. Mă irita vocea ta, care îmi pătrundea tot mai adînc în suflet. Cu acest scurt cuvînt introductiv tu ai deschis adunarea studenţească la care se analiza problema conţinutului nou al dragostei.

Pe atunci totul era nou, abia descoperit sub soare. Şi totul se analiza în colectiv: o morală nouă, o ştiinţă nouă, o artă nouă, o familie nouă, o societate nouă. Învăţam după manuale noi, care nu erau gata încă. Circulam pe străzi ce purtau nume noi, străzi ce nu erau curăţate încă de dărîmături. Aşteptam locuinţe noi, care nu erau construite încă. Porneam pe drumuri noi, care nu erau încă trasate. Se deschideau institute noi. Apăreau profesiuni noi, despre care mai înainte nici măcar nu auzisem; ingineri de ameliorări, montatori la mari înălţimi, dispeceri, prezentatori. Pînă şi banii erau noi. Totul era nou-nouţ. Şi omul era nou, neavînd nimic comun cu semenii lui de ieri, bineînţeles cu unele mici rămăşiţe, care urmau să fie lichidate chiar din primul cincinal. Apărură o puzderie de poeţi noi. Radio-ul bubuia de noutăţi. Primeam noi şi noi sarcini. Munceam după metode noi. Alegram cu sufletul la gură mereu după ceva nou. Aveam sentimentul că acum, o dată cu noi, începe lumea — abia născută, din nou creată, după metode noi.

Noi, cele trei din rîndul doi, ne-am apropiat iar capetele şi am început să şuşotim. Deodată a ţîşnit rîsul meu sonor; dar l-am înăbuşit îndată în palmă. Acest rîs deplasat te-a iritat, nu-i aşa? Ştiu că ţi-aî zîs: „Idioata! Mai are mult pînă

să poată pricepe asemenea problemă serioasă! Cine mă pune să vorbesc în faţa unor gaiţe!"

Am tăcut şi am ridicat capul. Uşa a scîrţîit. Au intrat cîţiva întîrziaţi. Cei care stăteau în picioare se înghesuiră, întorcîndu-şi faţa spre gazeta de perete, de care se sprijineau. Piuneza care susţinea unul din colţurile ei căzuse şi acum gazeta atîrna într-o parte. Caricaturi ciufulite, epigrame, citate din clasicii marxismului, toate se amestecau.

Sala se învioră. Una din terţetul nostru a ridicat mîna. Teai făcut că n-o vezi. În general, tu parcă ştersesesi din cîmpul tău vizual tot rîndul doi. Eu am tras-o de cot pe prietena mea, să nu se grăbească, să vedem mai întîi ce curs va lua discuţia. Dar Pavlina nu era de acord cu cuvîntul de deschidere. Mîna ei flutură cu insistentă în aer. I-ai făcut semn să vorbească şi ţi-ai întors capul în altă parte, ca şi cum trebuia să nu te uiţi la ea ca să-i poţi lua cuvintele în serios.

Pavlina se ridică, îşi potrivi ochelarii în scobitura nasului, şi începu cu o voce cam prea stridentă, iar cînd îşi dădu seama, roşi, dar n-avea ce face, nu mai avea cum să-şi coboare vocea la un ton normal. Auditoriul plin de tineret, hipersensibil la tot ce putea să pară ridicol, era gata să izbucnească în rîs. Dar tu de la catedră ai arborat o expresie severă, făcîndu-i pe toţi să rămînă serioşi. Pavlina aproape ţipă:

— Şi, totuşi, există sentimente puternice, mai tari decît noi! Negăm noi cumva sentimentul ca atare?

Sala suspină. Faţa ta impenetrabilă se destinse uşor într-un început de zîmbet condescendent. Tonului exagerat de înalt cu care a fost pusă întrebarea, tu i-ai opus un răspuns plin de emfază, rostit cu voce densă, gravă. Sala îşi opri respiraţia.

— Nu există sentimente oarbe, mai puternice decît noi, tovarăşă. Astea-s concepţii învechite ale domnişoarelor romantice. Omul nou trebuie să se situeze deasupra pasiunilor sale, să şi le înfrîneze, să şi le stăpînească. Cum poate avea cineva pretenţia de-a transforma viaţa, cît timp nu este în stare să fie stăpîn pe el însuşi?

Sala trecu de partea ta. Pavlina, roşie ca para focului, se aşeză. Toate trei te săgetam cu priviri furioase. Întorceam capul spre rîndurile din spate, căutînd sprijin, dar era evi-

dent că majoritatea respingea sentimentalismul. După o scurtă ezitare, cea de-a treia fată ridică mîna. Eu i-am dat un cot şi i-am şoptit la ureche:

— Taci! Lasă-l în pace! Dă-l dracului! Un cap pătrat!

Dar Vera insistă să ia cuvîntul, ca să-şi apere prietena. Tu i-ai făcut semn să vorbească. Vera sări, ridicîndu-şi genele arcuite, şi întrebă:

— Cum explicaţi următorul fapt: în geanta sinucigaşei s-a găsit poezia:

> Lipsit de dragoste nu pot trăi,
> Căci orice fruct e searbăd fără de iubire,
> Lumea — un pustiu, şi drumul nou — un hău.
> Frustată de iubire, viaţa nu e viaţă.

Cineva fluieră puternic. Sala izbucni în rîs ascultîndu-i declaraţia emoţionantă. Nu au lăsat-o să continue. Vera ridică iar sprîncenele, a mirare, izbindu-se de manifestările antilirice ale timpului. Printre cei ce stăteau în picioare se auzi glasul rebegit de răceală al unui înflăcărat:

— Asta nu-i poezie! Aşa ceva nu poate să scrie un poet de-al nostru în timpurile de azi!

O studentă cu nasul lung şi părul scurt s-a întors către Vera cu un aer de superioritate:

— Colega, nu urmăreşti ziarul „Literaturen front“[1]? Asemenea versuri decadente au fost combătute de critica noastră.

Vera caută un sprijin la tine:

— Lăsaţi-mă să citesc poezia pînă la sfîrşit!

Tu ai sfătuit-o cu un aer protector:

— Mai bine citeşte-l pe Maiakovski, decît să-mi cînţi: „Marusia atrovilas“[2]. Vera se aşează înfuriată. Toate trei ne uitam încruntate la arogantul secretar al organizaţiei studenţeşti. Din mîneca devenită cam scurtă a unei tunici ostăşeşti flutură o mînă, de parcă în tranşee crescuse mai lungă decît îi era măsura.

— Atunci Maiakovski de ce s-a sinucis?

---

[1] „Literaturen front“, Publicaţie săptămînală a Uniuni scriitorilor din B. P. Bulgaria.

[2] Marusia s-a otrăvit. (în limba rusă în text)

Din ultimele rînduri detună o voce spartă:

—Maiakovski s-a sinucis nu din motive personale, ci sociale.

Un hohot de rîs zgudui întreaga amestecătură pestriţă de pulovere groase vişinii, tunici soldăţeşti decolorate, rochii vechi combinate din diferite materiale multicolore. Alarmat că şedinţa va eşua din cauza glumelor şi zeflemelelor, ai început să baţi în catedră.

— Nu vă îndepărtaţi de la subiect, tovarăşi! Trebuie să descoperim adevărul despre dragoste! Să ne scuturăm de erorile seculare!

Unul dintre activiştii remsişti[1] a pus o întrebare pregătită mai dinainte, menită să canalizeze pe făgaş normal cursul discuţiilor.

— Este posibilă dragostea dintr-o privire?

— Depinde de privire! se amestecă un glas glumeţ.

Sala începu să clocotească. Unii strigau:

— Da! De ce nu?

Alţii săreau agitîndu-şi mîinile:

— Prostii! Nu!

În general, cei ce negau pasiunile erau cei mai înflăcăraţi. Numai noi trei stăteam tăcute şi străine de toată această larmă. Cu ochii mijiţi, făceam planul cum să mă răzbun pe tine, pentru că mi-ai făcut prietenele de rîs. Ai aşteptat să se potolească spiritele.

— De la prima vedere se poate să-ţi placă numai din punct de vedere fizic, dar e ceva cu totul trecător şi nu are nimic comun cu adevărata dragoste!

Fata cu o singură coadă, făcută coroană pe cap, se ridică:

— Dar ce-i dragostea?

În colţurile sălii izbucniră hohote de rîs. Cineva din ultimele rînduri, ascuns în spatele celorlalţi, îi strigă:

— Vino deseară să-ţi explic!

Tu ai început să baţi nervos în catedră cu degetele tale lungi.

— O întrebare foarte justă! Ce-i adevărata dragoste?

---

[1] RMS — Uniunea tineretului Muncitor. Era o organizaţie revoluţionară de tineret din Bulgaria în anii 1928—1948. Remsiştii erau membrii acestei organizaţii.

Auditoriul se potoli, dornic să audă ce definiţie nouă a dragostei dă conducătorul tineretului.

În acele zile, pentru orice se căutau definiţii exacte, din punctul nostru de vedere, revoluţionar, ca să avem o metodă ştiinţifică şi faţă de cele mai mărunte fenomene din realitate şi să ne înarmăm pînă în dinţi cu teoria şi practica conducerii. De ce oare vîrsta fragedă este foarte receptivă la formulări? De unde vine această aspiraţie spre un model exact al vieţii? Dacă cineva ne-ar fi spus, doar aşa, în glumă, că viaţa nu poate fi încorsetată în tipare, cu siguranţă că l-am fi socotit un om ce n-a putut să se ridice pînă la o gîndire ştiinţifică. În noi, pe atunci, totul era un clocot. Eram toţi un haos de impulsionări, sîngele clocotea de dorinţe neîmplinite, nu ne puteam înţelege pe noi înşine. Poate de aceea voiam să credem că în afara noastră lumea este supusă unei legităţi stricte, că totul decurge după un echilibru ideal, matematic, că din afară va pătrunde armonia şi în interiorul nostru. Adevărul e că niciodată nu ne-am bazat mai mult ca atunci, la acea vîrstă înflăcărată, pe forţa raţiunii.

După ce ai reuşit să captezi atenţia tuturor, ai început să vorbeşti, convins de unicul tău adevăr:

— Este o prietenie trainică, însufleţitoare, între două persoane, bazată pe deplina egalitate. Ea apare numai în condiţii de muncă comună, de cunoaştere reciprocă. Pentru o dragoste adevărată sînt necesare cinci condiţii esenţiale.

Ai ridicat cele cinci degete ale mîinii şi ai început să le îndoi unul cîte unul. Mă uitam la degetele tale lungi, energice, incompatibile cu vorbele povăţuitoare pe care le rosteai.

— Prima: comunitatea de idei; a doua, comunitatea provenienţei de clasă; a treia, legătură profesională; a patra, potrivire de caracter. Şi în sfîrşit, a cincea . . .

O fată, cu capul aplecat, cu părul căzut în ochi nota în caiet cu cea mai mare sîrguinţă. Tu ai făcut o pauză în mod involuntar, de parcă ţi-ai aminti un punct uitat din lecţie:

— Lucrul cel mai puţin esenţial... Se poate şi fără el, e ca fata ori băiatul să-ţi placă.

Se iscă iar un vacarm cu proteste şi strigăte. Fata care nota totul înălţă capul, îşi feri părul din ochi şi dădu un cot vecinului.

— Cum? Care era punctul cinci?

Băiatul căscase gura în altă parte şi nu ascultase, dar se întoarse către ea.

— Punctul cinci nu-i important! Poţi să nu-l notezi. Dar, deodată se uită atent la fată. Era drăguţă, îi plăcu.

Cu toate că aveau pieptănături caraghioase, care creau parcă în mod intenţionat o atmosferă de răceală în jurul lor, cu toate că purtau pingele de lemn, care le făcea mersul ţeapăn, totuşi şi atunci fetele aveau ceva gingaş, care atrăgea. Dar poate că sentimentul nu se înfiripa datorită aspectului exterior al obiectului, ci pur şi simplu ca o necesitate interioară. De altfel, după părerea ta, acest lucru era neesenţial.

Făcînd un semn cu mîna, ai reuşit să restabileşti ordinea şi liniştea.

— Dragostea vine mai tîrziu, ca urmare a colaborării şi sprijinului reciproc, în cadrul luptei şi muncii comune.

Fata care nota cuvînt cu cuvînt în caiet începu să discute cu vecinul ei. Mîna îi rămăsese în urmă şi nu mai putea ţine pasul ca să-şi însemneze toate formulările secretarului. M-aş bucura să ştiu că a făcut faţă primei sale iubiri fără ajutorul pregătirilor teoretice.

Tu ai ridicat cele cinci degete şi le-ai strîns energic, făcîndu-le pumn.

— Numai printr-o astfel de legătură trainică se va clădi noua familie, puternică ca un pumn! Nu se vor mai căsători pentru bani, nu din pasiune oarbă. Iată de ce căsătoriile de pînă acum au fost nefericite. S-au luat oameni care n-aveau nimic comun între ei, care n-aveau o temă comună de discuţie, n-aveau un ideal comun şi întreaga lor viaţă s-au urît unul pe altul. De acum încolo...

— Totul va merge strună! ţi-a luat-o înainte un glas batjocoritor.

Tu te-ai făcut că nu-l auzi şi ai continuat:

— ... va dispare dependenţa economică a femeii faţă de bărbat. Se vor uni două fiinţe absolut egale, cu depline capacităţi, făcînd o alegere absolut liberă pentru a se realiza pe deplin pe sine însăşi.

Pavlina se foia neliniştită, de parcă stătea pe urzici. Mi-am dat seama că vrea să ia din nou cuvîntul. Am tras-o de fustă să stea locului. Dar ea sări şi, fără să ceară permisiunea, începu, de data aceasta cu o voce normală, pentru că se simţea lezată:

— Să ne întoarcem la problemă! Fata despre care discutăm era îndrăgostită, atunci la ce punct o încadrăm? El nu i-a dat atenţie, la ce punct îl încadrăm pe el? Ea suferea, cărui punct îi corespunde?

În vocea ei vibra o coardă care o trăda. Se pare că nu întîmplător punea atît de mult la inimă soarta necunoscutei sinucigaşe. Tu i-ai răspuns cu o notă de maliţiozitate:

— Suferea din cauza unor prejudecăţi feminine, cum că femeia este partea pasivă. Ambele sexe sînt egale în drepturi. Trebuia să aibă curajul şi să-i facă ea, prima, declaraţie!

Băieţii au început să se agite. Pavlina nega vehement, dînd din umeri, ochelarii îi căzură de pe nas. Vera sări în apărarea prietenei sale:

— În ceea ce mă priveşte, eu prima n-am să fac niciodată declaraţii nimănui, nu pentru că sufăr de prejudecăţi feminine, ci pentru că... pentru că ei suferă de prejudecăţi masculine!

Fetele i se asociară:

— Aşa e!

— Da, chiar aşa e!

— Îi dai motiv să-şi bată joc de tine, că i-ai sărit singură de gît!

— Şi să se laude prietenilor lui.

Acestor voci feminine li s-au alăturat şi altele:

— Aşa e! Aşa e!

Abia se mai liniştiseră spiritele cînd deodată o voce piţigăiată răsună cu întîrziere:

— Aşa e-e-e!

În liniştea neaşteptată, acest strigăt ţîşni chinuit, aproape desperat. Băieţii au izbucnit în rîs.

Tu ai început să vorbeşti şi toţi s-au liniştit. Vocea ta avea proprietatea de a-i face pe ceilalţi să te asculte.

— Nu-i aşa! Un adevărat bărbat de tip nou ar respecta curajul unei asemenea declaraţii!

— Bărbat de tip nou? — Vera ridică sprîncenele ca în faţa unei minuni. — Ia arătăţi-mi un asemenea exemplar!

— Uită-te la mine şi nu mai întreba! — Un atlet în maiou de sport se bătea cu pumnul în pieptul umflat.

Se rostogoli un nou val de rîsete. Tu mai ţineai încă pumnul strîns al noii familii legate de principii sănătoase şi ai dat cu el în catedră:

— Un asemenea tînăr, care are obrăznicia să rîdă sau să jignească sinceritatea unei fete, să-şi bată joc de încrederea ei, nu este demn să fie primit în mijlocul nostru. Colectivul trebuie să înfiereze manifestările huliganice. Intervenţia hotărîtă a colectivului va modela noul caracter al omului.

Tu te-ai întors către cele două studente ce stăteau în picioare. Aşezată pe locul meu, între ele, eu te priveam cu ochi critici. Ţi-ai făcut socoteala că prietenele mele îţi puneau aceste întrebări fiind instigate de mine. De aceea ţi-ai îndreptat răspunsul direct spre mine.

— Dar şi o fată care manifestă neîncredere faţă de sexul opus şi se teme să nu i se ştirbească onoarea procedează ca o micburgheză!

Amîndouă fetele s-au prăbuşit pe scaun ca secerate. Eu le-am şoptit la ureche:

— Doar v-am prevenit!

Prin minte mi-a fulgerat ideea răzbunării. Tu, fără să te uiţi la mine, mi-ai sesizat parcă intenţia şi ţi-am simţit îndîrjirea. Cu un gest rapid, care întrece şi secundele, ai săgetat cu privirea ceasul de la mînă. Am reţinut acest gest.

O elevă în uniformă şcolară, cu guleraş alb şi două codiţe întinse după urechi, ridică mîna ca la lecţie şi întreabă cu curaj, înghiţindu-şi nodul emoţiei:

— La ce vîrstă trebuie să se îndrăgostească omul?

Un nou torent de rîsete. De data acesta şi noi trei am rîs din toată inima. Un bas puternic începu a fredona:

— Liubvi vse vozrastî pokornî[1]!

Un ropot de aplauze inundă sala. Un student bătrîn se ridică şi făcu o plecăciune de la locul lui. Asemenea boboci tomnatici erau destui — toţi cu restanţe cronice la examene, unii schimbaseră diferite specialităţi, alţii rămaseseră în urmă din cauza războiului. Tu i-ai replicat elevei, schiţînd un zîmbet condescendent:

— Filmul este interzis pentru minori!

Eleva, care se furişase la şedinţa studenţilor, s-a aşezat spăşită la locul ei, sub povara avalanşei de rîsete pe care-le

---

[1] Drăgostea subjugă toate vîrstele. Începutul cunoscutei arii a lui Gremin din opera „Evgheni Oneghin" de Ceaikovski

provocase. Pavlina nu putea să se liniştească, şi a luat din nou cuvîntul:

— Tovarăşe, nu m-ai înţeles! Şi dacă împotriva raţiunii doi tineri se plac?

Tu i-ai răspuns fără ezitare. În general, la toate întrebările aveai cîte un răspuns categoric, pregătit dinainte:

— Se vor învinge pe sine în numele muncii, în numele ţelului măreţ ce şi l-au ales în viaţă, care e mult mai scump decît...

Vera te-a întrerupt:

— Şi dacă nu pot?

Cîţiva i s-au alăturat, mai în glumă, mai în serios:

— De, se întîmplă!

Pentru prima dată tu ai căzut pe gînduri. Ai reluat discuţia, dar cu multă precauţie, de parcă păşeai pe o scară cu treptele acoperite de polei:

— Ei, dacă sînt caractere atît de slabe, există un remediu...

— Care? te zoriră glasuri nerăbdătoare.

Se aşternu o linişte deplină. Ochii tăi alunecau cu nesiguranţă pe feţele celor ce şedeau dincolo de rîndul al doilea şi apoi mai departe, cumpănind dacă merită să le facă vreo destăinuire. Eu te urmăream cu atenţie. Această expresie a feţei tale, plină de aroganţă, acest aer inaccesibil mă intriga. Dar în acelaşi timp mă irita, mă aţîţa şi mai mult împotriva ta. Ai început să vorbeşti cu vocea schimbată, ca un om care-şi asumă orice risc.

— Foarte simplu! Să-şi satisfacă pasiunea. Zece zile sînt suficiente să se sature unul de altul, să se convingă ca nimic nu-i leagă şi apoi să pornească fiecare pe drumul ce şi l-a ales!

S-a dezlănţuit o furtună. Tineri şi tinere strigau cît îi ţinea gura:

— Cum se poate una ca asta? Ei, bravo! Asta-i morala cea nouă?

Cu un zîmbet, care mă făcea să turbez, tu ai aşteptat să se potolească larma. Cînd se făcu linişte, ai adăugat cu un ton protector:

— Nu uitaţi că este o soluţie extremă, pentru caracterele slabe! Ca să nu ajungă la sinucidere...

Am ridicat brusc mîna, înainte chiar de a mă gîndi. Zîmbetul ţi s-a şters. Te-ai prefăcut că mă vezi pentru prima dată. Mi-ai dat cuvîntul printr-un semn reţinut. Toate privirile s-au întors spre mine. M-am ridicat în picioare, aşa cum se ridică o fată cu demnitate. Aveam părul negru, lung, revărsat pe umeri — singura printre fetele avansate din generaţia noastră ascetică care se purtau tunse băieţeşte. Cu un gest uşor şi sigur al mîini am îndepărtat pe umăr pletele ce alunecaseră şi-mi acopereau o parte din faţă. Am tăcut o clipă. Tu te-aşteptai ca vocea mea să fie piţigăită şi stridentă ca un hohot de rîs. De aceea te-a surprins timbrul ei dens, de alto; şi mai mult te-a surprins însă întrebarea mea.

— Oare nu-i periculoasă o asemenea terapie? Cei doi se pot îndrăgosti, se pot lega sufleteşte. Factorul sex e forţă incontestabilă!

Mă aşezai, fără să mai aştept răspunsul. Toţi ochii se îndreptară către tine. Tu continuai să asculţi glasul meu amuţit. După o oarecare concentrare, ai răspuns cu un zîmbet perfid:

— Exagerarea importanţei factorului sexual înseamnă freudism!

Acest cuvînt a răsunat ca o condamnare. În perioada aceea acest cuvînt era aproape sinonim cu „fascism". Un student şopti la urechea vecinului său în aşa fel încît să fie auzit de toţi:

— A dat-o gata!

Nu m-am schimbat la faţă. Clipeam însă des, fără să vreau, de parcă cineva îmi flutura o mînă prin faţa ochilor. Era ticul meu nervos, pe care nu mi-l puteam stăpîni. Îmi făceam planul cum să mă răzbun pe acest atotştiutor înfumurat.

Toate astea se desfăşurau în mod haotic, într-un zumzăit ca de stup. Discuţiile se prelungiră şi pe scara de marmură, şerpuind în jos. Pînă tîrziu se dezbătu chestiunea noilor relaţii între oamenii noi. Băieţii dădeau din mîini, se întrerupeau unii pe alţii, fără sa se asculte pînă la sfîrşit, se străduiau să se convingă reciproc, şi în primul rînd să se convingă ei înşişi, că nu va mai exista singurătate, plictiseală, înstrăinare. Omul nu va mai suferi că nu este înţeles şi că n-are cui să-şi împărtăşească gîndurile. Se apropia epoca mult aşteptată a comunităţii umane. Privirile tinerilor erau înfrigurate, sfidătoare. Aveam sentimentul că noi creăm aspectul

de mîine al vieţii, după chipul şi asemănarea noastră.

Discutam, căutam cuvintele, nu le găseam, ne enervam. Se făceau confuzii ridicole datorită naivităţii şi impreciziunii în cunoaşterea noţiunilor. Vocile căutau sprijin, ochii — confirmarea. Era manifestarea unei dorinţe, acumulate de veacuri, de a se stabili legături şi înţelegere între oameni, care de fapt duceau la certuri interminabile. Iar cea mai grea jignire pe care ne-o puteam aduce era: ai conştiinţă mic-burgheză. Fiecare descoperea la celălalt trăsăturile acestei conştiinţe, nedezrădăcinată, ca o buruiană rea. Dar în ce consta noua conştiinţă, nimeni nu voia să recunoască faptul că nici lui însuşi nu-i era clar.

— Existenţa determină conştiinţa! propovăduia un puşti zbîrlit, încălecat pe parapetul scărilor.

— Eu sînt de acord cu madam Kolontai în ceea ce priveşte dragostea liberă! declară o fată astfel încît să fie auzită de toţi.

— Vorbeşti serios? o întrebă cineva.

— Ea e tare în teorie, pe cînd în practică este o solitară!

Un intelectual cu ochelari aminti fetei cu un aer moralizator:

— Dar Lenin ce spune? De vreme ce ai gustat din paharul cu apă...

— De ce nu dau filme de dragoste? se miră cineva.

— Mare pagubă!

O fată în vindiac şi cu bocanci potcoviţi, grosolani, de parcă abia se întorsese din evacuare, întrebă cu un ton foarte grav:

— Poate exista o prietenie curată între un băiat şi o fată?

— Da, însă cu una urîtă. strecură un mucalit.

— Şi voi toţi sînteţi frumoşi nevoie-mare!

Studenţii uitau că timpul trece, poate şi din cauză că puţini dintre ei aveau ceasuri. Discuţiile degenerau în certuri, iar formulările luate pe de-a gata, în jigniri. Iar afară, în bezna oraşului distrus, ne aşteptau grămezi de ruine, probleme nerezolvate, sarcini neîndeplinite.

După ce adunarea studenţească luă sfîrşit, eu m-am repezit în jos pe scări, trăgîndu-le de mîini pe cele două prietene. În spatele nostru venea în alai o ceată de fete şi băieţi din anul întîi. Se deosebeau prin unele rămăşiţe ale uni-

formei de elevi: şapcă cu cozorocul rupt, fusta de elevă uzată, codiţe netăiate. Ne mai trăda încă setea nestinsă de nebunii şcolăreşti, de farse şi, mai ales, acea intoleranţă faţă de poveţe şi morală.

Un băiat cu gîtul lung, cu mîinile băgate în buzunare, zîmbea ironic.

— Cinci puncte! Cele zece porunci ale Domnului!

Pavlina, cu ochelari pe nas, se uita cu atenţie să nu se împiedice pe scări, şi abia se ţinea după mine.

— Stai! Unde te repezi? ochelarii i-au căzut pe nas.

Am dat la o parte băieţii de pe scări.

— Ce te-a apucat? întrebă Vera.

Te-am zărit afară, în faţa universităţii, cu gulerul pe jumătate ridicat la paltonul tău uzat. Ce era oare provocator la acest guler al tău puţin ridicat? Nu ştiu, dar simţeam o dorinţă să ţi-l îndrept.

Afară m-a întîmpinat o seară umedă, noroioasă, cu un vînt rece ce sufla printre dărîmături, o seară plină de promisiuni alarmante pentru ceva apropiat. După zăpuşeala şedinţei înghiţeam cu lăcomie acest vînt, care adia a primăvară şi mă îmbăta. Nu mai eram responsabilă de toate cele întîmplate mai departe.

Cu tine era Kosta, prietenul tău. Un glumeţ, blond, cu părul ca spicul grîului. La gît avea un fular vişiniu. Totul la el respira veselie: ochii mijind şiret, timbrul vocii, mişcările, chiar şi nodul fularului legat în jurul gîtului. Te lua peste picior:

— Măi, ce capacitate teribilă eşti tu în problema dragostei!

— Cum dracu' am intrat în această horă? ai şuierat printre dinţi, strîngînd ţigara.

Kosta nu te lăsa de loc în pace:

— Acum rămîne să deschizi o catedră! Cursuri în problema sexuală, cu ore de seminar.

— Tu ai să conduci orele de practică!

De pe scări s-a revărsat ceata de tineret în frunte cu mine. Fără să stau o clipă la îndoială, m-am folosit de forţa inerţiei, m-am postat în faţa ta, cu umărul scos provocator în afară, peste care îmi trecusem poşeta cu cureaua lungă, aşa cum era moda pe atunci. Cu o mînă am tras în sus pe umăr cureaua de la poşetă. Vîntul umed îmi împrăştia părul.

Cu cealaltă mînă îl netezeam mereu. Părul îmi oglindea dispoziţia din acel moment.

—Pot să-ţi pun o întrebare, tovarăşe?

Te priveam cu insistenţă, fără să-mi iau ochii de la tine. Îmi cunoşteam forţa. Un surîs ironic flutura imperceptibil în colţul buzelor mele, care nu gustaseră încă amărăciunea săruturilor. Am surprins privirea uimită a lui Kostă, care se uita la mine cu admiraţie şi interes. Faptul nu m-a mirat. Eram obişnuită ca la fiecare pas să am confirmarea impresiei pe care o producea aerul meu degajat, plin de siguranţă. Sau poate că tocmai această siguranţă îi făcea pe toţi să mă placă.

În spatele meu s-a adunat toată ceata, într-o aşteptare răutăcioasă. Tu le-ai învăluit în grabă feţele cu o privire: zîmbete maliţioase, priviri conspirative, curiozitate încordată. Ţi-ai aţintit ochii iar pe chipul meu. În sinea mea nutream un gînd perfid. Ai înţeles că ţi se întinde o capcană.

— De ce n-ai întrebat la şedinţă, faţă de toţi? Nu dau consultaţii particulare!

Pe atunci cu toţii eram pe picior de egalitate, exprimat prin „tu". Cunoscuţi ori nu, tineri sau bătrîni. Din munţi năvălise un vînt proaspăt de partizani, aducînd cu el o egalitate deplină între oameni. Simţeam că puteam spune „tu" întregii ţări, întregului pămînt, întregului univers. Şi credeam că aşa va fi în veci.

Am prins cu coada ochiului cum Kosta nu-şi lua privirea de la mine. Dar calmul tău mă enerva. Trăgînd cureaua poşetei, am continuat jocul:

— Întrebarea mea are un caracter intim! Mi-a fost incomod s-o pun de faţă cu toţi!

— Nu te arată firea să fii prea sfioasă! mi-ai răspuns tu, cu ţigara în gură.

Clipeam mărunt din gene la tonul tău jignitor. În spate, toţi erau gata să facă haz de mine. Îi credeam prieteni. Am tras cureaua poşetei în faţă. Am mijit ochii scrutător, cernînd strălucirea lor printre gene. Am adunat întreaga tonalitate joasă a vocii mele:

— Văzîndu-te la catedră ce orator grozav eşti, tovarăşe... m-am îndrăgostit de tine!

— Au! Închipuieşte-ţi! Pînă unde am ajuns! Emancipare! strigă alaiul pironind asupra ta nişte ochi avizi: să te vedem acum pe unde-ţi scoţi cămaşa!

Tu ai tras din ţigară un fum lung, extrem de lung. Apoi ţi-ai aruncat privirea în lături şi ai început să citeşti cu un interes vădit un anunţ pus la intrarea universităţii:

„MARE MITING PE TOT ORAŞUL
Mîne, miercuri, la ora 18
În piaţa din faţa Adunării Populare.

Cinci oratori, reprezentanţi a cinci organizaţii . . ."

Am bătut din picior. Talpa mea de lemn a răsunat.

— Ei? Ce sfat îmi dai? Hai, spune!

Tu mi-ai arătat anunţul:

— Mîne seară să vii la miting! Vor vorbi cinci oratori, fiecare cîte trei ore. Ai timp suficient să te îndrăgosteşti de toţi cinci!

Ceata din jurul nostru mă trădă pe loc, izbucnind în rîs. Iar tu l-ai tras de braţ pe prietenul tău Kosta, ca să plecaţi. Mi-ai întors spatele. Kosta a pornit după tine fără chef, continuînd să se uite la mine cu un aer glumeţ. Te-am măsurat din ochi: paşi dîrzi, umeri laţi şi acel guler ridicat. Un val de mînie m-a împins să te ajung din urmă. Prietenele mele m-au tras de mînă.

— Lasă-l în pace! Nu merită nici o atenţie!

M-am smuls din mîinile lor şi m-am năpustit spre tine. M-am proptit drept în faţa ta. Din inerţie, ai mai făcut un pas şi te-ai oprit foarte aproape de mine. Nu m-am clintit. Te priveam drept în faţă. Ceata a năvălit după mine, ca să nu scape un asemenea spectacol. Ţi-am spus cu o mînie reţinută:

— Ascultă! Dar dacă într-adevăr îmi placi?

După o chibzuială tăcută, ai şoptit cu seriozitate:

— Te pomeneşti că te-am şi crezut!

Mi s-au tăiat picioarele într-o tresărire. Întinsesem prea mult coarda. Dar în spatele meu era adunată toată ceata. Nu mai puteam bate în retragere. Puştii au amuţit în aşteptare.

— Şi de ce, mă rog, să nu mă crezi? am întrebat eu semeaţă.

Tu nu-ţi mai luai ochii de la mine.

— Bine! Mîine, la ora şase seara, te aştept la intrarea în parc! ai spus tu silabisind, de parcă mi-ai fi pronunţat sentinţa.

Am lăsat, tăcută, ochii în jos. Kosta te-a tras de mînecă:

— Lasă fata în pace! Nu vezi că glumeşte?

Am ridicat ochii şi m-am răstit la el provocator:

— Eu nu glumesc!

Tu mi-ai replicat cu zîmbetul tău nesuferit:

— Dar nici eu nu glumesc! Mîine seară, la ora şase!

M-am uitat în jur, căutînd sprijin. Privirea mea a întîlnit anunţul şi s-a agăţat de el:

— Ah, un tovarăş cu un nivel ideologic atît de înalt să piardă mitingul pentru o întîlnire!

Ceata chiţcăi. Privirea ta se înnoură:

— Vrei să te fofilezi!

— Cine, eu? Tu ai să te fofilezi!

— Ai să vezi că vin! vocea ta îmbufnată răsună cu o notă de ameninţare surdă.

— Şi eu am să vin! am declarat cu îndîrjire.

Mă străduiam să ascund că mă căiam acum de toate acestea. Puştimea se amestecă în vorbă. În loc să mă ajute, turnară gaz pe foc. Gît-lung ieşi în faţă şi propuse:

— Toţi sîntem martori. Mîine la ora şase vom fi la locul fixat! Care dintre voi doi nu se prezintă va fi declarat trădător.

Făceau pronosticuri:

— O să vedeţi că el o să vină, ea însă îl va păcăli!

— Ei, asta-i, îl şi vezi alergînd cu sufletul la gură!

— Amîndoi mint!

Ne-am împrăştiat în toate părţile. Gît-lung se întinse după noi şi ne strigă:

— Mîine, la ora şase, în faţa parcului! Fiţi cel puţin o dată punctuale în viaţa voastră!

Mergeam grăbită la braţ cu prietenele mele. Mai regretam oare? Atunci totul se făcea oarecum colectiv. Nu numai eu zgîndărisem dracul. Participasem cu toţii la această glumă. Iar participarea colectivă este mai iresponsabilă. Pavlina trăia de pe acum cu imaginea întîlnirii mele de mîine:

— Cine ştie ce predică o să-ţi ţină între patru ochi!

Şi Vera era preocupată de aventura mea de mîine. În general, această întîlnire nu era numai a mea.

— O să înceapă să-ţi analizeze „Capitalul"! Capitolul unu doi, trei, despre plusvaloare. Ea îndoia deget după deget la fel ca tine.

— Pun pariu că-i sucesc capul!

— Ce, eşti nebună?

— Aştia se prind cel mai uşor în laţ!

Am întins mîna să fac pariu.

— Pe ce?

— Pe o limonadă! Nici nu merită mai mult! am tăiat eu pariul.

— Pe o limonadă! au aprobat fetele.

Pe străzile pustii răsunau rîsetele şi tropăitul pingelelor noastre de lemn.

În direcţia opusă, tu şi Kosta vă apropiaţi tăcuţi de locuinţa voastră studenţească. Era tîrziu. O lună umedă se tîra printre nori, apărînd deasupra crestei oraşului în ruine. În drumul vostru întîlneaţi umbrele ştirbe ale zidurilor dărăpănate. Bucăţi de beton atîrnau ca nişte mîini scoase din umeri. Faţada unei clădiri înalte scăpată de pîrjolul focului se profila afumată. De pe partea interioară a ferestrelor oarbe trăgea cu ochiul luna, ca o stăpînă cu faţa rotundă. Bocancii voştri grosolani scîrţîiau pe nisip şi moloz, călcau peste grămezi de var şi cărămidă. Ecoul paşilor voştri răsuna amplificat şi multiplicat de pustiul clădirilor. Altul în locul vostru ar avea sentimentul că cineva merge în urma voastră. Dar voi eraţi deja obişnuiţi cu acest efect sonor al propriilor voştri paşi în oraşul ruinat. Nu întorceaţi capul înapoi, adînciţi în gîndurile voastre.

Dar la ce vă gîndeaţi voi oare? La şedinţa de mîine a cercului de marxism? La brigada studenţească de curăţare a ruinelor? La analiza publică a operelor decadente ale tinerilor poeţi? Sau la ceea ce gîndesc toţi oamenii tineri din toate timpurile? Cu siguranţă nu! Voi eraţi excepţia veacurilor, voi eraţi semănătorii revoluţiei.

În cele din urmă Kosta rupse tăcerea.

— Mi se pare că mîine seară ai cerc. Hai să mă duc eu în locul tău la întîlnire!

Tu l-ai privit chiorîş:

— Prietenul la nevoie se cunoaşte!

— De ce să-ţi pierzi timpul cu întîlniri?

— Este absolut necesar!

— Să legăm teoria de practică! declamă batjocoritor Kosta. Se aşterne din nou tăcerea ţintuită de paşii voştri puternici.

După o pauză, Kosta aruncă în glumă:

— Să ştii că-mi place puştoaica!

— Mi-am dat seama.

— Ei, cum?

— Faţa ta e un adevărat abecedar.

— Ei, vezi, dacă ştii să citeşti....

— O să am în vedere! i-ai răspuns tu, preocupat de un gînd.

Ecoul clădirilor moarte vă însoţea vrînd parcă să vă amintească de caracterul efemer şi vulnerabil al vieţii. Dar voi n-aţi sesizat avertismentul ecoului.

A doua zi, spre seară, ceata întreagă se adunase, toţi pînă la unul, la intrarea în parc. Numai noi doi lipseam. De altfel, numai tu nu veniseşi. Eu sosisem dinspre aleea de pe marginea canalului. Nu m-au observat. M-am ascuns după chioşcul cu ziare, la doi paşi de ceilalţi. De acolo observam totul.

Difuzoarele răsunau în tot oraşul, transmiţînd cuvîntările de la miting. Se auzeau paraziţi asurzitori şi din cînd în cînd fragmente de frază, care se întipăreau pentru totdeauna în minte.

— Ţara noastră mică, rămasă în urmă, distrusă de război... cu eforturi supraomeneşti noi trebuie să ajungem din urmă şi să întrecem ţările înaintate...

Soldăţelul privi ceasul său trofeu de la mîna ieşită din mîneca zdrenţuită a tunicii.

— Mi se pare că amîndoi sînt trădători.

Pavlina zise cu indiferenţă:

— Eu în locul ei aş fi venit, ca să-l încerc!

Vera rosti cu un aer plin de importanţă:

— Eu aş fi stat la îndoială să vin, să nu vin, uite aşa, cel puţin în glumă.

Cît-lung explica, făcînd cu ochiul:

— N-aş fi scăpat ocazia!

Băiatul cu şapca de elev cu cozorocul rupt începu să se plictisească.

— Cine vrea n-are decît să aştepte, eu mă topesc!

Tu ai apărut dinspre piaţă. Dichisit într-un costum călcat, chiar şi cu cravată, fără palton, la fel ca mine. Fluturai în mînă, cu un gest neglijent, un buchet de flori de boz şi romaniţă smulse cu rădăcini cu tot. Încruntat, gata să înfrunţi orice glumă răutăcioasă. De departe i-ai învăluit cu o privire pe toţi, căutîndu-mă printre ei. Te făceai că nu eşti de loc uimit de faptul că nu sînt acolo. Te-au întîmpinat strigăte glumeţe. Soldăţelul comanda:

— O salvă din 22 de tunuri!

— Altceva? şi i-ai aruncat o privire ameninţătoare.

— Va să zică, tu te-ai ţinut de cuvînt! — se minună Vera, ridicînd din sprîncene.

— O să-ţi acordăm menţiunea „Frontul Patriei" pentru calitatea ta de om de nădejde! adăugă băiatul cu cozorocul rupt.

Gît-lung îţi examină ţinuta cu o privire ironică.

— Cravata nu este o rămăşiţă burgheză?

— Fetele ţin la această rămăşiţă! i-ai ripostat tu, iscodind cu ochii în jur, cu o nepăsare prefăcută.

Punctul meu de observaţie era foarte strategic. Îi urmăream din spate fără să mă vadă. Pavlina rosti caustic:

— Romeo a venit, dar nu-i Julieta!

— Lipseşte şi balconul! ai spus tu şi ai aprins impasibil o ţigară.

— Astăzi de la balcoane se ţin discursuri! — preciză soldăţelul.

Aerul era sfîrtecat de bubuitul difuzoarelor:

— Să învingem toate greutăţile din calea noastră anevoioasă, tovarăşi. Să suflecăm împreună mînecile şi să construim o viaţă nouă! Poporul a luat în mîinile sale frîul timpului.

Cu gestul tău obişnuit, ce întrece şi secundele, ai săgetat ceasul.

— Mai aştept încă două minute şi plec!

Această aşteptare te înjosea din punct de vedere politic. Pe atunci totul căpăta caracter politic. Iar mie îmi venea tot

mai greu să ies din ascunzătoare. Băiatul cu cozorocul rupt aminti:

— Cum aşa, un adevărat cavaler îşi aşteaptă iubita 15 minute!

— Asta a fost odată! zise batjocoritor Vera

— Azi, în condiţiile cînd femeia este egală cu bărbatul, femeia frebuie să aştepte! zise Gît-lung.

Enervat, ai început să tropăi pe loc, de parcă mînia şi nerăbdarea coborîseră în tălpi şi tu voiai să le calci în picioare. Ai săgetat din nou ceasul.

— Fix 6 şi 10! ai ridicat capul şi ai măturat cu priviera piaţa de la un capăt la altul. După cum se vede, nu-i! — şi cu un gest prefăcut galant, ai înmînat buchetul primei fete, care ţi-era la îndemînă.

Vera s-a zăpăcit, a ridicat din nou sprîncenele, neştiind ce să facă. Tu ai explicat:

— Cu riscul vieţii, m-am căţărat pe dărîmături ca să-l culeg.

— Păcat că-i pentru alta! zise cu regret Vera.

— Aş, de unde! ai protestat tu. Ştiam eu că-i o fricoasă.

Nici n-am ştiut cum am ţîşnit glonţ de după chioşc. Cea mai mare ofensă pe atunci era: fricoasă. Erau atît de preocupaţi de această parodie de buchet, că nici nu m-au observat. Vera şi-a ridicat pînă la cea mai înaltă altitudine sprîncenele arcuite, apucă buchetul ca o minune cerească, ţinîndu-l de rădăcini. Dar în aceeaşi clipă...

— Iată-mă! am strigat în spatele lor.

Toţi s-au întors uluiţi. Mă priveau de parcă mă vedeau pentru prima dată. Era evident că făcusem şi unele eforturi ca să mă dichisesc. Bineînţeles, lipsite de succes. Îmi făcusem părul paj. În acest cadru nou, neobişnuit, trăsăturile feţei mele erau străine şi caraghioase. Îmi ondulasem, chipurile, părul, ca să nu-mi pese de capriciile vîntului şi de propriile mele gesturi, dar de fapt, mă simţeam încorsetată şi străină de propria mea înfăţişara. În general, nu-mi găsisem nici pieptănătura şi nici adevăratul meu chip. Îmi simţeam ochii deschişi larg către necunoscutul primei întîlniri.

— Crăiasa a binevoit să vină! anunţă solemn Gît-lung.

Vera îşi veni în fire şi vru să-ţi înapoieze buchetul. Am sesizat o schimbare fulgerătoare pe faţa ei.

— Păstrează-l pentru tine! ai dat din mînă îndepărtîndu-l.

— Vezi, ai întîrziat! Ai pierdut buchetul! rîdea puştimea de mine.

— Cît pe ce era să-ţi pierzi şi cavalerul! adăugă cu sarcasm Pavlina.

— În ţara asta nu există trădători! declară Gît-lung.

Noi doi nu ştiam ce să facem. Ceata ne asalta cu ochi lacomi. În cele din urmă tu ai propus:

— Ei, să mergem, dacă n-ai nimic împotrivă!

— Bine, încotro?

— Să ne plimbăm! ai răspuns tu, păşind spre poteca cenuşie a parcului.

Te-am urmat tăcută.

— Ce-o să faceţi? întrebă băiatul cu cozorocul rupt.

— Treaba noastră! i-am aruncat peste umăr.

— Exact ceea ce-ţi închipui tu! i-ai răspuns la rîndul tău băiatului.

Alaiul se ţinea de noi. Aşa mi-am şi închipuit. După cîţiva paşi ne-am oprit amîndoi. Tu te-ai întors către ei.

— Încă nu s-a proclamat colectivizarea în acest domeniu!

Am pornit din nou tăcuţi. Ceilalţi au rămas în urmă, aruncîndu-ne cîteva glume:

— Noi trebuie să controlăm cum se îndeplineşte sarcina.

— Să realizaţi o sărutare model!

— Băgaţi de seamă, nu cumva să vă despărţiţi după colţ!

Tu le-ai răspuns ca un plutonier-major:

— Sînteţi liberi!

Iar Vera continua să ţină în mînă buchetul de boz şi romaniţă, urmărindu-ne cu o privire lungă, uluită,pe sub sprîncenele ei arcuite.

Mergeam amîndoi pe aleea noroioasă, depărtaţi unul de altul, cu paşi inegali. Deasupra noastră vuia vocea de la miting transmisă prin difuzoare, mereu la aceeaşi tonalitate, extrem de puternică:

— Tovarăşi! Pe umerii noştri cade o răspundere istorică. Să strîngem rîndurile, să păşim umăr la umăr, ca să putem ridica povara veacului...

A răsunat un vuiet din mii de piepturi ale mulţimii.

— Ce-ai mai făcut astăzi? ai început tu cu un ton oficial.

Îndată ce am rămas singuri, am uitat de suflul democratic al epocii şi am trecut la formula cu „dumneata".

— Astăzi? am întrebat încurcată, de parcă ziua de astăzi rămînea în urmă la o distanţă enormă de timp. De dimineaţă am fost la ore.

Tu pîndeai clipele cînd mă uitam în altă parte, şi mă sorbeai din ochi, de parcă mă cunoşteai de mult şi acum încercai să-ţi reaminteşti de mine, iar în acelaşi timp te uimea totul la mine prin noutatea şi necunoscutul ce-l ascundeam.

— Ce urmezi?

— Istoria.

Totul ai fi putut bănui, dar că-s studentă la istorie în nici un caz. Chipul meu tînăr, cu aer voluntar şi degajat, nu părea de loc îndreptat spre trecut.

— În ce an?

— În anul întîi.

— Se cunoaşte!

— După ce? am întrebat eu afectată.

— După plăcerea de a purta părul lung, pentru că în şcoală v-a purtat numai cu părul scurt pînă la urechi!

— Dar dumneata la ce facultate eşti?

— La politehnică! şi n-ai putut să-ţi înăbuşi o notă de superioritate ce s-a strecurat în vocea ta.

În acei ani de mari distrugeri izbucnise epidemia profesiunilor legate de construcţii. Nu noi, ci însăşi epoca ne trezea vocaţia necesară, iar noi eram îmbătaţi de sentimentul liberei noastre alegeri şi ne mîndream cu înclinaţiile noastre „dinamice".

— Şi la dumneata se cunoaşte! am răspuns cu un ton glumeţ.

— După ce? aşteptai, cred, vreun cuvînt de laudă.

— După nas! ţi-am arătat cu degetul nasul tău în vînt. Astăzi inginer să fii! Zeu al secolului nostru!

M-am oprit pe loc, venindu-mi deodată o idee.

— Ce s-a întîmplat? m-ai întrebat tu mirat.

— Ah, mi-am amintit ceva! ţi-am răspuns zîmbind gîndului meu.

Tu erai în alarmă şi aşteptai o nouă capcană.

— Poate ai fixat o întîlnire altuia la aceeaşi oră?

Am tresărit, ofensată:

— Dacă vrei să ştii, uite la ce mă gîndesc: între noi nu există punctul trei!

— Care punct?

— Ei, care, comunitatea profesională...

Tu te-ai bucurat că m-am gîndit la noi amîndoi. Mi-ai răspuns cu un zîmbet în colţul gurii:

— Ei, nu-s absolut necesare toate cinci! Celelalte să existe...

Am lăsat cuvintele să zboare neobservate pe lîngă urechile mele. Am trecut pe lîngă un pom încărcat de i se plecau şi se legănau crengile de atîta ciripit. Parcă se înveşmîntase deodată cu păsările, înflorise cu cîntecele lor şi ramurile i se îndoiau sub greutatea fructelor-păsări. Părea că se rupe sub povara ciripitului.

— Ce multe păsărele!

— Adevărat miting păsăresc! ai spus tu, folosind fiecare clipă cît eram preocupată cu altceva, ca să mă poţi studia cu de-amănuntul.

Mişcările îmi erau iuţi, bruşte, oarecum neaşteptate chiar şi pentru mine. Cuvintele îmi zburau înaintea gîndirii. Nu mă feream de nimeni şi de nimic. Întreaga mea fiinţă iradia libertate. Tu nu puteai surprinde nimic definit în gesturile şi în felul meu de a merge. Încă nu se conturase propria mea fiinţă. Cînd oficială şi infatuată, cînd puştancă neastîmpărată, cînd dezminţindu-mi răceala izbucneam în hohot de rîs. Ca şi cum dinăuntru mă smuceau în direcţii opuse dezlănţuirile aprige ale unui vînt nepotolit.

Ţi-am pîndit privirea şi te-am surprins studiindu-mă. Am pornit din nou tăcuţi. Ascultam cum difuzorul gîlgîie de cuvîntări:

— Să ne încordăm toate forţele, tovarăşi, ca să înfăptuim fericirea poporului chinuit! Într-un termen cît mai scurt! Energia maselor asuprite de secole este descătuşată! Această energie poate face minuni!

În urechile noastre se amestecau vocile de la difuzoare cu cele ale păsărelelor. Cînd valul de la miting era mai puternic, cînd valul ciripitului de păsărele îl acoperea pe acesta, cînd ambele valuri se ciocneau, contopindu-se într-un vuiet comun. Ne-am aşezat pe o bancă mai lăturalnică. Tăceam stingheri.

— Îţi pare rău că ai pierdut mitingul?-te-am întrebat iscoditoare.

— Nu în mod deosebit...

Voiai să-mi mai spui ceva, dar ai preferat să taci.

Din nou s-a aşternut tăcerea între noi. În parc se lăsase un amurg umed şi luptam împotriva lui cu sîngele nostru tînăr. Am ridicat capul. O clipă nu puteam sta liniştită. Şi tu alergai cu privirea după faţa mea zburdalnică. Crengile goale ca nişte degete lungi îmi furau privirea în sus, spre peticul de cer. O stea licărind trăgea cu ochiul la noi prin plasa neagră a crengilor.

— O stea... O fi avînd vreun nume?

Tu n-ai ridicat capul. Te grăbeai să-mi iscodeşti faţa cu privirea, în timp ce eu eram absorbită de cu totul altceva. Te străduiai să-mi descifrezi trăsăturile feţei. M-am întors către tine întrebînd ironic:

— Dumneata, desigur, dispreţuieşti stelele lipsite de nivel ideologic, nu-i aşa?

— De ce? N-am nimic împotriva stelelor!

— Dar ce muzică îţi place?-am izbucnit eu într-un rîs prostesc.

Tu mi-ai răspuns mînios:

— Bineînţeles, o muzică fundată pe un conţinut ideologic! Drept cine mă consideri?

— Nu, întreb aşa...

Şi deodată mă agăţai de un alt gînd năstruşnic: Acum, dacă vrei să-mi dovedeşti că nu eşti un sectant, trebuie să mă săruţi. M-ai privit speriat. Aveai sentimentul că puştoaica aceasta te antrenează într-un joc fără sfîrşit: să-mi pătrunzi expresia feţei, tîlcul trăsnăilor mele ce se schimbau de la o clipă la alta, surprinzătoare fluxuri şi refluxuri de rîs.

— Ce năzbîtie ţi-a trecut iar prin minte?-ai întrebat tu iritat.

— A... nimic! Mi-am amintit de ceva!-şi iar m-a umflat rîsul meu nesăbuit.

Tu te-ai ofensat. Fără să vreau, te măsuram din ochi de parcă aş fi încercat în grabă forţa privirii mele asupra ta. Am tăcut din nou. Ca să maschezi situaţia penibilă, te-ai uitat la ceas cu obişnuitul tău gest iute, care întrece şi secundele. De mult aşteptam acest lucru, ca să-ţi joc un renghi la care mă gîndisem dinainte. M-am ridicat brusc.

— Te grăbeşti? M-am prefăcut că-s jignită. Să nu te mai reţin! şi am dat să plec.

— Stai puţin! m-ai tras de mînă, făcîndu-mă să mă întorc la locul meu.

Aveai o mînă puternică şi hotărîtă. M-ai transformat într-o fetiţă ascultătoare. Trebuia să fiu atentă, ca să nu-ţi dai seama de această forţă a mîinii tale asupra mea. Între noi se strecură o stinghereală şi mai penibilă. Lucrurile mergeau din ce în ce mai rău. Mi-am rotit privirea, căutînd prin copaci vreo temă de discuţie. Dar ramurile lor erau goale. Oare ce-şi spun acei care se întîlnesc în fiecare seară? Amîndurora ne era teamă de tăcere. Dau o jumătate de împărăţie pentru o temă cît de mică!

— Ţi-ai pierdut timpul preţios! am spus eu, nemaiavînd încotro.

Vorbele sunau ironic. Tu ai izbucnit:

— Ba nu, zău, drept cine mă iei? Să ştii, pot să te şi sărut! şi te-ai apropiat ameninţător de mine.

Eu m-am tras înapoi, clipind speriată.

— Am spus: pot... Dar nu vreau! ai declarat tu apăsat.

Şi cît de brusc te-ai apropiat, tot atît de brusc te-ai şi depărtat de mine.

— Dar de ce? mi-a scăpat fără să vreau.

— Am un plan.

— Toate le faci după plan?

Şi am dat din cap dispreţuitor. Dar curiozitatea m-a învins. După o mică pauză am întrebat cu o voce indiferentă, întoarsă spre copac:

— Ei, şi care este planul dumitale, mă rog, dacă nu-i o taină?

— Astăzi nu există taine! O să aştept.

— Ce?

— Fă aşa ca să mă îndrăgostesc de dumneata!

Am sărit ca arsă:

— Ha!... Va să zică nu eşti îndrăgostit pînă peste urechi?

— Nu chiar pînă peste urechi!

— Ce-ar trebui să fac ca să aprind inima dumitale refractară? Să învăţ pe dinafară operele complete ale lui Hegel?

Ţi-ai scos cutia de ţigări. Ai scăpărat foarte atent un chibrit. Ţi-ai aprins ţigara. Tu ţi-ai potolit nervii cu o ţigară, dar eu? Jena căpăta proporţii alarmante. Deodată ţi-ai dat sea-

ma. Ai scos cutia şi, pe tăcute, mi-ai oferit o ţigară. Am stat o clipă la îndoială. Apoi m-am agăţat ca înecatul de un pai. Am luat o ţigară. Am pus-o în gură cu un gest ce voia să pară natural. Tu mi-ai oferit un foc. Mă urmăreai pe sub sprîncene. Am apropiat vîrful ţigării de flacără şi aşteptam să se aprindă singură. Tu, cu răbdare, ai lăsat ca chibritul să ardă pînă la degete. Am pus ţigara neaprinsă în gură şi m-am prefăcut că fumez. Ai scos ţigara dintre buzele mele nepricepute şi ai aruncat-o jos, în spatele băncii. Te-ai aplecat şi m-ai sărutat în grabă. Surprinsă pentru o clipă, am înlemnit. Apoi m-am tras cu mînie.

— Cum îndrăzneşti? am sărit de pe bancă, privindu-te mută de indignare.

Pînă atunci totul mersese după un tipic oarecum provincial, într-o adversitate confuză. Dar din acea clipă totul a devenit serios şi încordat. Tu te-ai ridicat în faţa mea.

— Ceva lipseşte, nu-i aşa?

Turbam. Privirea mea îşi înfigea ghearele în chipul tău, săsfîşie.

— Să mergem! pornii înaintea ta.

Tu m-ai urmat tăcut. În difuzoare răsunau glasuri neobosite. Dar noi nu mai distingeam cuvintele.

— Avem drumuri diferite! am spus şi am grăbit pasul.

Paşii mi-era sacadaţi ca nişte cuvinte de sfadă aruncate ţie.

— Nu strică să măi mergem puţin împreună! din cîţiva paşi m-ai ajuns liniştit din urmă.

— Iar vreo lecţie?

— Nu putem oare vorbi despre altceva?

— Timpul e ploios. Pe cer sînt nori nimbus... — am zis în bătaie de joc.

Mă grăbeam cu paşi repezi, sacadaţi, sprinteni. Iar tu te ţineai de mine cu paşi largi, siguri, subliniat independenţi, ce mă scoteau din fire.

— Aş vrea să ştiu un singur lucru: ce te-a făcut să urmezi istoria?

— Caracterul meu sucit! În timp ce toţi privesc înainte, eu mă uit înapoi!

— Probabil că nu te-au primit în altă parte!

— Cum? Am absolvit liceul cu „excepţional"!

— Clar! Istoria este un obiect de toceală!

Am izbucnit:

— Dumitale totul îţi este clar!

— Nu chiar totul! mi-ai răspuns tu încet, cu voce schimbată.

M-ai apucat de mînă şi m-ai tras spre tine. Am descoperit, înfiorată, că nu mă pot împotrivi mîinii tale. Ai început să mă săruţi. De data aceasta în serios. După un sărut lung, ce mi-a tăiat respiraţia, m-am străduit să-mi vin în fire. M-am sprijinit de trunchiul unui pom. Voiam să fiu supărată:

— Cum poţi să săruţi o fată căreia nici măcar numele nu i-l ştii?

Tu mi-ai răspuns cu o plecăciune glumeaţă, fără să-mi dai drumul din îmbrăţişare:

— Îmi pare bine de cunoştinţă! Boian Danailov!

— Firmă cunoscută!

— Dar tu?

Mi-am netezit părul cu o mişcare obişnuită, dar nu reuşisem să-mi vin în fire. Deveneam o fată ascultătoare.

— Neda Veleva.

Ai dat să mă săruţi din nou. Mi-am ferit buzele de ale tale.

— Stai... Ce lipsea adineauri?

— Nu ştiu... Poate numele tău... Neda...Neda...Neda...

Îmi sărutai părul, faţa, gîtul, repetîndu-mi numele, de parcă voiai să-l sorbi o dată cu sărutările, pentru totdeauna, ca să nu-l mai uiţi, să răsune în tine o dată cu fiorul aducerilor aminte în decursul anilor care ne aşteptau, necunoscuţi şi gata hărăziţi nouă. Despărţirea se contura neclar încă de la prima noastră întîlnire.

De la mitingul interminabil veneau valuri ca un flux maritim, care ajungea chiar şi pe această alee îndepărtată. Parcul era pustiu. Băncile—singuratice, părăsite. Tinereţea era la miting. În acea noapte de primavară nu erau perechi. Noi eram cei care încălcam stilul epocii. O mică abatere din drumul orientării generale. Începutul unei dragoste, tăinuită în umbrele înserării. Pînă tîrziu în semiîntunericul mijind, mereu ne pregăteam de plecare, dar continuam să ne învîrtim pe reţeaua de alei şi poteci. Călcam pămîntul plin de noroi unul lîngă altul într-un pas. Amîndoi aveam o singură umbră. Nici noroiul, nici băltoacele nu ne despărţeau, nimeni şi nimic nu putea să tulbure ritmul paşilor noştri. Iar vîntul se înteţea

— Vîntul vrea să ne despartă! ai spus tu şi m-ai strîns mai puternic lîngă tine.

Am rîs, oferind vîntului numai părul. Acest vînt furtunos de primăvară năvălea între noi, căuta mici fisuri ca să se furişeze în îmbrăţişarea noastră, s-o slăbească, să ne descleşteze corpurile, mîinile, degetele. Vîntul ne smulgea sărutările şi le ducea cu el. Dar în loc să ne despartă, ne făcea să ne strîngem şi mai mult unul de altul, să devenim mai necesari unul altuia, mai uniţi într-un singur tot.

În afară de asta, amîndoi venisem la întîlnire fără paltoane. Această grabă irezistibilă: să întrecem timpul. Cel puţin cu cîteva zile, cu cîteva ore — dar să aruncăm cît mai devreme greutatea iernii de pe umerii noştri. Să pornim eliberaţi de nesuferitul palton de iarnă, ca şi cum am fi grăbit venirea primăverii. Şi, de fapt, dîrdîiam.

— Ţi-e frig? m-ai întrebat tu şi m-ai cuprins toată într-o îmbrăţişare.

Atunci nu ştiam că în decursul anilor, prin frigul şi vîntul care mă aşteptau, aveam şă mă înfăşor în aminitirea acestei îmbrăţişări, ca să mă încălzesc.

Un vînt nebun de primăvară. El topea zăpezile de pe munţi şi cobora în jos, dăruind căldura sa nămeţilor şi luînd în schimb gerul lor. Primeam botezul în vîntul de primăvară. Acest vînt ne învăluia împreună cu ecoul de la miting şi se furişa printre sărutările noastre cu strigăte de chemare.

— Tovarăşi! Să luăm cu asalt viitorul! Pe umerii noştri cade misiunea grea a istoriei! Sîntem răspunzători faţă de generaţiile viitoare!

Dar tocmai ceea ce venea să ne despartă, de fapt ne unea tot mai mult. Vîntul de sud, îmbibat cu discursurile de la miting şi cu prospeţimea înţepătoare a zăpezilor topite, zbura în jurul nostru ameninţător, să ne despartă, să ne răceas-că, să ne depărteze unul de altul. Iar noi îi rîdeam în faţă şi credeam că ne ţinem zdravăn unul de altul. Alungam vîntul cu pletele mele. Dar în noi înşine se ridica un alt vînt ascuns, de care noi nici nu eram conştienţi. Abia surprindeam cu vagi presimţiri adierea unui dezacord lăuntric, primele simptome ale ciocnirilor din care se năştea un vînt domol, hotărît să ne despartă cu orice preţ...

Însă noi eram din acea generaţie care rîdea de presimţiri şi de alte superstiţii de genul acesta. În parc ne îmbraţişam

temerari, în ciuda vîntului care năvălea printre noi să ne smulgă unul de lîngă celălalt.

Drept salon de dans servea fosta cantină studenţească — un beci adînc care mai avea încă urmele adăpostului antiaerian: ferestrele erau zidite şi acoperite cu saci de nisip. O inscripţie ştearsă se mai vedea încă în faţa scărilor de la intrare:

ADĂPOST ANTIAERIAN PENTRU 250 DE PERSOANE

O săgeată roşie indica în jos, pe scări, drumul spre beci. Acum, pe aceste scări coborau bocancii grosolani — ai tăi şi ai lui Kosta, iar pe lîngă ei tropăiau saboţii fetelor.

— Noi şi dans! zise Kosta cu ironie. Revoluţia este în descompunere!

Tu luaseşi hotărîrea să vii la o asemenea petrecere neserioasa numai pentru că nu îndrăzneai să mă cauţi direct. Am aşteptat această seară cu înfrigurare. Eram aproape sigură că îţi vei înfrînge principialitatea ta revoluţionară şi vei veni.

În beci, sub tavanul jos, făcut din grinzi de beton şi pereţi grosolani de cărămidă îmbibaţi cu igrasie şi mucegai, atîrnau în diagonală ghirlande de hîrtie multicoloră. Lozinci pe pereţi: „Toţi la Hainboaz"[1]. Sala era arhiplină. Fete şi băieţi în pulovere roşii cu gulere înalte pînă la bărbie, împletite de mamele sau surorile lor, cu tălpi de lemn la pantofi, cu fuste uzate şi pantaloni cîrpiţi, dansau rumba. Artişti amatori cîntau la diferite instrumente, nearmonizate unul cu altul: vioară, acordeon, muzicuţă. Un student cu o chică zbîrlită pînă în tavan bătea în extaz într-un cazan gol, în care pînă nu de mult se strîngea apă necesară pentru stinsul incendiilor din timpul bombardamentelor. Pe el era scris cu vopsea: „STINGĂTOR DE INCENDIU". Această tobă de tablă scotea un bubuit spart, strident, dar susţinea ritmul furtunos. O masă compactă dansa. Fetele erau cu părul lins, tunse pînă deasupra urechilor, pieptănate cu cărare într-o parte, ca eroina

1 Şantier de muncă patriotică.

Liliana Dimitrova[1], al cărei portret neînrămat atîrna pe peretele gol.

Chiar din prag m-ai recunoscut după rîs. Înconjurată de alaiul nostru, eu mă prăpădeam de rîs şi rîsul meu nestăpînit se lovea în bolta scundă de ciment, de parcă s-o ridice mai sus. Eram îmbrăcată cu singura mea rochie, o combinaţie din două rochii ale mamei, de culori diferite, şi o păstram pentru ocazii festive. Numai eu îmi permiteam luxul să port părul lung, lăsat pe umeri. Mereu îl dădeam spre spate cu mîna. Mă porecliseră „Păr-lung". Cu tot efortul meu de a ascunde această situaţie, totuşi întreaga mea fiinţă iradia senzaţia tulburătoare că-s drăguţă şi curtată, lucru de care eram conştientă. Cu rîsul meu pricinuiam durere.

Te-am privit peste umăr, subliniindu-mi astfel totala independenţă. Dar în aceeaşi clipă am descoperit cît de mult depindeam de tine, tu, cel care mă sărutaseşi. Pe noi ne lega o taină, pe care numai buzele noastre o ştiau. Oricît de notoriu ar fi devenit acest lucru, oricît de mult s-ar fi discutat, comentat, ironizat — adevăratul gust al sărutului nostru îl cunoşteam numai noi doi şi nimeni altul în lumea întreagă. Şi nimeni, niciodată, nu s-ar fi putut apropia de secretul nostru arzător.

Kosta m-a invitat primul la dans. Mîna lui, care îmi cuprindea mijlocul, ţi-a sărit în ochi şi deodată ţi s-a împăienjenit totul înaintea ochilor. Tu, bărbatul de tip nou, erai gelos pe prietenul tău. Iar eu, femeia de tip nou, triumfam. Te săgetam cu ochi jucăuşi strălucind de bucurie şi emoţie. Dar am surprins cîteva priviri fanatice, reprobatoare, ale unor tineri ascetici, care urmăreau pe sub sprîncene dansul meu zburdalnic, nebunesc. Ieşeam în zbor avîntat din tactul sever al timpului. Kosta, supus, se lăsa condus de mine, de parcă eu eram cavalerul şi nu el.

Muzicanţii, tocmai în cel mai mare vîrtej al rumbei, au schimbat tactul. Au început un tango — dansul preferat al tuturor celor cu tinereţea jefuită. Te-ai năpustit despicînd mulţimea şi ai înotat pînă la noi. Mi-ai smuls mîna din mîna lui Kosta:

---

[1] Liliana Dimitrova — Eroină a tineretului bulgar căzută în lupta împotriva fascismului.

— Asta pot şi eu!

— Îţi dăruiesc tangoul, dansul sectanţilor! Kosta făcu un gest larg, retrăgîndu-se la perete, de unde ne urmărea cu privirea.

Existau sectanţi mai înfocaţi decît tine, care nu îndrăzneau să danseze nici măcar acest tango vechi şi minunat. Mi-ai cuprins cu precauţie talia. Amîndoi ne mişcam serioşi în ritmul lent, depărtaţi unul de altul, ţepeni, neîndemînatici — o disonanţă stridentă în mijlocul veseliei furtunoase de tineret. Dans de la distanţă. Incepeam treptat să ne apropiem unul de altul. M-am transformat într-o fată cuminte, docilă. O gingăşie se furişa în ritmul general al mişcărilor noastre. Pletele mele cădeau de la sine aproape de faţa ta. Acest lucru nu a scăpat privirilor zeloase ale cetei mele. Cît-lung dădu un cot soldăţelului, care nici măcar pentru o serată dansantă nu putuse să împrumute un costum civil de la cineva. Kosta nu ne slăbea o clipă din ochi, fulgerînd de o ironie plină de condescendenţă. Vera, ca totdeauna cu sprîncenele ridicate a mirare, nu-şi lua ochii de la noi. Kosta se aplecă la urechea ei. Mă săgetă o nelinişte vagă. Eram însă prea absorbită de apropierea ta, ca să mai pot da atenţie celor din jur. Ei rămîneau undeva, departe, învăluiţi în ceaţă.

Mai tîrziu am înţeles ce se cocea în jurul nostru. Dar în amintire totul se petrece concomitent. Ca şi cum cele auzite şi descoperite de mine în decursul anilor ajung la urechile mele în momentul aducerilor aminte. Astfel amintirea este mult mai completă şi mai multilaterală decît trăirea reală. Ea este polifonică. Acolo locurile goale se umplu, verigile omise se reconstituie, momentele înceţoşate se limpezesc. În general amintirea este o altă realitate, cu alte posibilităţi, mult mai largi. Timpul este un reflector care de la distanţă inundă cu lumină colţurile întunecate ale trecutului. În momentul trăirii impresiile noastre sînt mărginite, unilaterale. Pe cînd amintirea este multidimensională. Prin ea imposibilul devine posibil. Chiar la începutul întîmplării, sfîrşitul este cunoscut. Iar această situaţie dă o nouă nuanţă fiecărui cuvînt, fiecărui gest. Totul în amintire este natural: poţi vedea ceea ce e invizibil, poţi şti dinainte ceea ce e neaşteptat, poţi atinge ceea ce e intangibil. Amintirea lărgeşte simţurile noastre imperfecte, ne face mai infiniţi.

Amintindu-mi, eu văd lucruri ce se petreceau în spatele meu, aud cuvinte şoptite în taină, fără să-mi fi ajuns în auz. Kosta şopti la urechea Verei:

— Mi se pare că ăştia doi. . .

Vera tresări auzind propriile ei bănuieli rostite de altcineva.

— Adică ce?

— Mi se pare că au luat gluma în serios!

— Aiurea! Ea face aşa din cauza pariului. . . — lăsă să-i scape Vera, mai curînd ca să se liniştească pe sine.

— Ce pariu? Kosta ciuli urechile şi deveni foarte atent.

— Nici un pariu!

Vera s-a speriat, dar nu putea găsi un cuvînt ca să şteargă orice urmă de trădarea ce o făcuse fără voia ei, de parcă nu ea, ci altcineva o săvîrşise.

Kosta schimbă tonul, ca s-o liniştească:

— Ştiu tot! Ce dracu, nu sînt eu aliatul ei?

Chiar şi prietenul tău era aliatul meu. Toţi erau ai mei. Vera se simţi părăsită.

— Numai că n-o să-i sucească capul aşa uşor, cum îşi închipuie ea! lăsă Vera din nou să-i scape.

Propriul ei glas a răsunat străin chiar şi pentru ea. Altcineva vorbea, nu dînsa. Kosta îi şopti mefistofelic:

— Ştiu chiar şi pe cîţi sfanţi a pus pariu!

Vera nu mai avea puteri să oprească drăcuşorul care vorbise prin gura ei:

— Ei, da, pe o limonadă! Mai mult nici nu merită! s-a trădat ea cu totul.

O scînteie răutăcioasă izbucni în privirea lui Kosta cel blond ca spicul. Dar noi atunci nici n-am observat acest lucru. Eram mult prea tineri şi prea îndrăgostiţi ca să ne dăm seama. În momentul acela dansul ne purta într-o feerie ameţitoare. Pluteam, desprinşi de forţa de atracţie a pămîntului. Zburam pe deasupra duşumelei, pe deasupra pămîntului, pe deasupra tuturora. Cei din jurul nostru se contopeau şi se învîrteau ca într-o ceaţă nebuloasă.

Muzica s-a oprit. Amîndoi am observat toate acestea cu întîrziere. Continuam să dansăm în acordurile muzicii noastre interioare. Deodată ne-am oprit uimiţi de spaţiul gol creat în jurul nostru.

Eram căzuţi dintr-o altă planetă, învîrtindu-ne pe o altă orbită.

— Mîine eşti liberă? Ţi-a scăpat întrebarea, care o ţinuseşi cu dinţii tot timpul dansului. Acum ai pus-o cu totul nelalocul ei şi absolut inoportun, speriat că dacă se termină dansul ne vom pierde iar.

— Mîine? am întrebat, prefăcîndu-mă distrată. Depinde.

— De ce depinde?

— Nu-mi amintesc unde trebuia să merg! ştiam foarte bine că am ore de seminar.

Tu mi-ai răspuns, prefăcîndu-te la fel de distrat:

— Dacă îţi este în drum, treci pe la confetăria „Prinţesa".

Eram de-a dreptul uluiţi că prin jumătăţi de cuvînt reuşisem să ne dăm o întîlnire. Ne-am afundat în mulţime, neînţelegînd încă ce se petrece cu noi. Cu toate că eram departe unul de altul, pierduţi prin mulţime, continuam să simţim prezenţa celuilalt ca o atingere. Nu vedeam nimic în jur. Pavlina m-a întîmpinat cu o privire violent interogativă: „Ce se întîmplă cu tine?" Grăbindu-mă să-i risipesc suspiciunea, am condus-o direct pe urma bănuielii ei:

— Să nu uit! Mîine după-amiază nu pot veni la seminar! Să iei notiţe amănunţite, ai auzit?

O privire bănuitoare străluci prin ochelarii curioasei Pavlina.

Pe atunci nimic nu putea rămîne ascuns, tăinuit. Traiam în grupuri. Colective studenţeşti, cercuri, brigăzi. Vizionări colective la teatru. Analiza unei cărţi în grupa de cititori. Citire în colectiv. În perioda alegerilor, brigada volantă de agitaţie cu declamaţii în cor. Analiza situaţiei internaţionale pe grupuri de remsişti. Brigadă pentru înlăturarea molozului din ruine. Activ de tineri pe cartier pentru strîngerea fierului vechi. Comitet de studenţi pentru cazarea şi îngrijirea orfanilor iugoslavi. Colectiv de redacţie al gazetei de perete. Gîndeam cu voce tare. Ne grăbeam în acelaşi ritm. Mîncam împreună la aceeaşi cantină studenţească. Vizitam în grupuri expoziţiile. Visam în colectiv. Laolaltă făceam încurcături. Totul ne era comun: şi meritele, şi vinovăţiile. Trăind o asemenea viaţă de stup de albine, dragostea nu se putea ascunde. Ea era continuu supravegheată. Însăşi ea reprezenta o parte componentă a vieţii de colectiv. O parte foarte ne-

glijată, susceptibilă de a fi luată în ris şi zeflemea. În acest elan de adeziune în masă la activităţi sociale, dragostea părea ridicolă, meschină, chiar stupidă. Toate celelalte erau mai importante, mai stringente. Fiorii intimi, care, cu toată această orientare generală, ne dădeau tîrcoale, căutau singurătate. Or, aceasta era în contradicţie cu ideea fascinantă a unui spirit de colectivitate. În tonalitatea patetică a manifestărilor obşteşti, notele intime sunau ca într-o suprapunere de undă provenită din altă sursă. Noi ne grăbeam să îndepărtăm această interferenţă derutantă, să înăbuşim orice pasiune în noi. Sau s-o adaptăm programului grupei. Într-o asemenea coordonare dragostea se subordona gustului general, acceptării generale. Ca şi cum nu noi ne alegeam unul pe altul, ci grupa ne alegea şi ne accepta în mijlocul ei ca un cuplu. Ne apreciam unul pe altul prin ochii tuturor. Dacă grupa nu ne aproba, reciprocitatea sentimentului nostru era osîndită la moarte.

Înţelegînd acest lucru, mă străduiam să-mi ascund sentimentele chiar faţă de prietena mea. Dar Pavlina nu era naivă. . .

— Nu cumva îţi schimbi şi tu facultatea? întrebă ea.

— De unde pînă unde?

— Ca să se respecte şi punctul trei!

— Prostii! Pentru nici un bărbat nu mi-aş schimba specialitatea!

De cînd mă ştiu visez la istorie. Aveam un profesor bătrîn, un om foarte ciudat. Mereu ne ducea pe la ruinele vechi de prin preajma oraşului nostru. Odată, scormonind în cenuşă, am găsit un bănuţ înverzit. Parcă nu eu, ci bănuţul mi-a găsit mîna. Am dat fuga la profesor. El l-a pus în palma tremurîndă, l-a ridicat ca să-l examineze mai bine în lumina soarelui. Şi a constatat: o monedă romană! Descoperirea mea a arătat-o la celelalte clase, lăudîndu-mă. M-a declarat descoperitor. De atunci a început pasiunea mea pentru istorie. . .

— Ai auzit noutatea? mi-ă şoptit enigmatic Pavlina.

— Nu, care?

— Vera s-a transferat la politehnică. . .

— De cînd?

— De cînd a primit buchetul.

— Dar era pentru mine!

— Da, dar a nimerit în mîinile Verei! Fii atentă, să nu nimerească în mîinile ei şi Capul-pătrat!

— Nu mă interesează! şi am început să te caut cu privirea.

Dansul reîncepu. Stingătorul de incendii înteţea ritmul. Vera se învîrti în preajma ta pe tocurile ei înalte ca pe nişte picioroange. De departe vă urmăream printre micile goluri făcute prin mulţime, ca prin gaura cheii. Tu te rezemaseşi de o coloană de cărămidă, spre ieşire, şi fumai. Vera se răsuci sprintenă spre tine, într-o plecăciune şăgalnică:

— Doamnele invită!

— Invită un cavaler mai de nădejde. i-ai răspuns tu.

Sprîncenele i s-au ridicat a mirare:

— Mă refuzi?

Ca şi cum bărbatul de factură nouă nu avea dreptul să refuze nimic unei femei de tip nou.

— Ce cîntă? ai întrebat tu împăciuitor.

— Foxtrot!

— Nu mă pricep!

— Te învăţ eu! şi a început să-ţi arate paşii. E foarte simplu!

Dar nu-ţi arăta atît paşii, cît picioarele ei. Tu ai încercat s-o urmezi în tact, dar erai distrat şi ai renunţat:

— Eu sînt cam înapoiat la dans! Găseşte unul mai avansat!

Vă urmăream prin valurile de umeri şi capete în dans. Vera s-a apropiat de tine, profitînd de zgomot, ca să-ţi destăinuiască ceva faţă în faţă:

— Ştii. . . M-am transferat de la istorie la politehnică.

— Dar nu-ţi pierzi semestrul?

— Vezi, timpurile de astăzi sînt orientate spre tehnică şi nu spre trecut.

Tu fumai şi te uitai într-o parte. Privirea ta căuta prin fumul de ţigară, prin tumultul de zîmbete, mişcări şi voci, o figură cunoscută, ca să te poţi sustrage. Răspundeai mecanic, cu un ton povăţuitor:

— Dar ne trebuie şi istorie! Ca să nu repetăm vechile greşeli.

— Ştii, pe mine mă atrag mai mult greşelile noi!

Ai dat din cap abia zîmbindu-i:

— Ei, da, să ştii că ai să ai un cîmp larg de activitate! şi ai dat să pleci.

Vera se ţinea fanatic de cele cinci puncte ale tale despre dragoste. Credea că, din momnet ce se transferă la specialitatea ta, în mod automat se va instala şi în inima ta. Fetele care nu sînt sigure de frumuseţea lor îşi iau drept pavăză regulamente şi principii.

Ea a încercat să te reţină.

— Am nevoie de un sfat!

Tu ai tresărit ca nu cumva să-ţi ceară şi ea un sfat de dragoste.

— Ce cursuri să audiez?

— Cele prevăzute în program! i-ai răspuns tu plictisit.

— Totuşi, care sînt mai importante?

— Toate! Aici nu e istorie, unde poţi trece peste secole întregi. La noi dacă scapi o ecuaţie, s-a terminat. . . .

Mă chinuiam să ghicesc de la distanţă discuţia voastră prelungită.

— Mi-e tare frică de matematică!

— Da, bineînţeles. Matematica nu-i uşoară. Te sfătuiesc să faci în fiecare zi probleme . . .

Dar oare nu-ţi plăcea tocmai acest lucru — să fii căutat ca sfătuitor, ca îndrumător? Eu nu ţi-aş arunca niciodată asemenea priviri idolatre. Băieţii mă invitau unul după altul. Cunoscuţi şi necunoscuţi. Îi refuzam numai dînd din cap. Kosta apăru din neant şi îmi surprinse privirea aţintită în direcţia voastră. Mi-a strigat glumeţ la ureche:

— De ce eşti, mă rog, aşa serioasă?

— Cînd am fost neserioasă?

— Nu, dar ceva ţi-a stricat buna dispoziţie.

— Te înşeli!

— Dacă negi cu atîta tărie, înseamnă că e ceva!

Kosta cel blond ca spicul, aproape volatilizat în aer de blond ce era, pe care eu nici nu-l băgam în seamă, era numa ochi şi urechi. Am rîs provocator, ca să-mi ascund frica cei mă rodea. Totuşi, şi eu mă cam temeam de cele cinci puncte ale tale. Vera cîştiga un punct faţă de mine. După rîsul meu tu te-ai orientat şi te-ai grăbit să-ţi croieşti drum spre

mine, printre coatele ostile ale dansatorilor. Ritmul se acceleră, susţinut de ţăcănitul pingelelor şi tocurilor de lemn, aidoma unor castaniete. Între noi s-a postat Kosta. El te-a tras mai la o parte de zgomot. A coborît confidenţial vocea:

— Păzeşte-te!

— De cine?

Kosta s-a uitat la mine pe furiş. În aceeaşi clipă, ceata mă tîrî spre bufet, instalat pe o ladă într-un colţ.

— Şmechera aia a pus pariu să-ţi sucească capul şi să-şi bată joc de cele cinci puncte ale tale! A pariat pe o limonadă! Atît meriţi! Mai mult nu!

Privirea ţi s-a făcut de gheaţă. Te-am zărit prin pletele ce-mi căzuseră peste ochi; stăteai nemişcat, de parcă ţi se paralizaseră vocea şi muşchii feţei. Rîsul meu răsună din nou. La gîndul că iar eşti gelos. Acest rîs te-a cutremurat, desigur. Mă urmăreai încruntat, cu o privire sumbră. Am rîs şi mai nebuneşte. Înfierbîntaţi de dans şi de înghesuială, băieţii din ceată luară sticle de limonadă direct din lădiţe. Băurăm direct din sticle. Ni se alătură şi Vera. Am măsurat-o din cap pînă-n picoare cu o privire fugară. Îmbujorată, veselă, părea frumuşică. Ca să-mi ascund gelozia, am rîs şi mai tare. Acest rîs al meu, fără nici un motiv, se lovea de tavanul jos, de parcă voia să-l dea la o parte, să nu mai atîrne deasupra capetelor noastre.

Tu m-ai privit cu răutate. Credeai că fac cinstre cu limonada pe care o cîştigasem la pariu, pentru că reuşisem să-ţi sucesc capul. Ai aruncat jos ţigara neterminată şi ai strivit-o cu piciorul. Ai despicat cu coatele forfota veselă a mulţimii de tineret şi ai ieşit afară. Iar eu mă întrebam: nu cumva te-a iritat într-atît mîna lui Gît-lung lăsată pe umărul meu? Să nu mori de rîs?!

— Ce-i cu Boian? îl întrebai nevinovată pe blondul Kosta.

El ridică din umeri încurcat. Iar tu, într-adevăr, plecaseşi. Mergeai în seara luminoasă de primăvară cu paşi grei, ca de plumb. În urechi îţi răsuna asurzitor rîsul meu care te rănea·

A doua zi după-amiază mă grăbeam la întîlnirea de la cofetăria „Prinţesa", vizavi de Universitate. Afară era o ploaie sprintenă, de primăvară. Cu toate că sărea desculţă prin toate bălţile, totuşi ploaia era veselă. În piaţă răsuna un cîn-

tec sovietic: „MOSCVA MAIA, TÎ SAMAIA LIUBIMAIA!". În general, toate întîlnirile noastre erau însoţite de vocea difuzoarelor care ne acopereau propriile noastre voci. Îmi pusesem pe cap o bască. Scăldată în strălucirea ploii, alergam şăgalnic pe străzi. Simţindu-mi bujorii din obraji, aveam o senzaţie de beatitudine. Apropiindu-mă de intrarea la cofetărie, m-am întors, mi-am potrivit ciorapii la spate şi m-am uitat să nu fie stropiţi. Închipuieşte-ţi, să urăşti minunăţie de ploaie din cauza unor stropituri pe picioare! Ciorapii îmi erau noi-nouţi cumpăraţi la bursa neagră la un preţ fantastic. Din cauza lor la sfîrşitul lunii aveam să fac o foame . . . Am scuipat pe deget, l-am pus la firul ce-şi dăduse drumul, ca să nu meargă mai departe.

Ploaia continua să-mi povestească o serie de lucruri vesele, de glume. Am intrat demnă ca să-mi ascund emoţia. Am învăluit mesele cu o privire fugară, aruncată pe sub genele ce-mi scînteiau de picăturile de ploaie. De la o masă de lîngă geam s-a ridicat Kosta. Mi-a făcut semn. Cu un zîmbet ofilit dintr-o dată pe buze, m-am îndreptat spre el. La mese stăteu nişte studenţi. S-au întors spre mine şi m-au petrecut cu priviri lungi. Kosta, departe, peste două mese, peste capetele celor ce stăteau, mi-a întins mîna cu un gest larg, ca să-l vadă toţi ce cavaler e.

— Noroc!

Fără să-i răspund, m-am oprit în faţa lui şi aşteptam.

— Boian îţi cere scuze. Este foarte ocupat, nu poate veni!

— Da-a? rostii, indiferentă.

Mi-am scos bascul ud leoarcă. Părul mi s-a împrăştiat şi eu am început să-l netezesc, cu gestul obişnuit al mîinii.

— Ia loc! Kosta a tras un scaun cu un gest galant, invitîndu-mă să stau.

— Mulţumesc!

De peste tot mă urmăreau ochi curioşi. Îmi era jenă să mă întorc şi să trec prin spalierul lung de priviri, care se tîrau ca nişte muşte agasante pe dunga ciorapilor mei. M-am aşezat vizavi de Kosta. După geam, ploaia se potoli dintr-o dată, curmîndu-şi sporovăiala voioasă, sau poate din cauza gălăgiei din cofetărie n-o auzeam. Mi-am pironit privirea în cravata cavalerului meu. O umbră de maliţiozitate trecu pe faţa mea.

— Probabil că v-aţi cumpărat cravate la fei.

El nu s-a fistîcit. Nimic nu era în stare să-i şteargă permanentul lui zîmbet optimist.

— Eu cu prietenul meu trăim în comun. Ne împrumutăm reciproc cravatele.

— Şi fetele?

Deşi isteţ, băiatul nu putu să scornească un răspuns prompt. Avea o faţă incoloră, aproape transparentă, pe care se reflecta fiecare schimbare survenită în dispoziţia sa. Total opus expresiei tale inaccesibile. Ce vă lega oare?

— Fetele nu sînt admise în comunitatea noastră!

— A, nu au un nivel ridicat?

De masa noastră s-a apropiat o chelneriţă. Buzunarul şorţului era plin de bancnotele inflaţiei.

— Pentru mine absolut nimic! l-am avertizat eu.

— Cartofi plus zaharină este egal cu o prăjitură! a comandat el.

— Şi nici nu faci diabet! a spus chelneriţa.

— Nu, mulţumesc!

— Dar am şi comandat! Kosta juca cu pasiune rolul de cavaler.

Eu mă uitam pe fereastră. Şiroaie strîmbe de apă se prelingeau pe sticlă. Chelneriţa a adus două trigoane uscate. El îşi înfipse furculiţa în prăjitură, care se fărîmă de parcă era din nisip.

— Gustă!

Încă înainte de a-i afla gustul, mi s-a făcut scîrbă. Kosta aruncă o privire prin toată cofetăria, mîndru că stă cu o fată la masă.

— Eu cu prietenul meu locuim în aer!

— În aer! am repetat eu ca un ecou.

— Trebuie să ne vizitaţi hulubăria unde locuim!

— Hulubăria? m-am mirat eu, cu voce surdă.

— Nu avem unde locui. Am plecat printre dărîmături, să căutăm vreun colţişor rămas întreg . . .

Am început să-l ascult cu mai multă atenţie.

— Ei, şi aţi găsit ceva?

— Exact o jumătate de cameră între cer şi pămînt!

— Unde?

Am reţinut adresa. Înghiţind în silă prăjitura nisipoasă, l-am întrebat:

— Cu ce e ocupat?

— Boian? Dar cîte n-are pe cap!

Pe lîngă mese se strecură un băieţel şi ne oferi primii ghiocei. Kosta alese un bucheţel şi mi-l dărui.

— Nu, te rog! am protestat.

El a făcut un gest de provincial. Trebuia să primesc bucheţelul, ca să nu mai facă atîtea grimase. Privirile din jur s-au concentrat asupra noastră. Cu două degete am apucat ghioceii nedoriţi. Mi se făcu dor de un buchet caraghios de flori de boz şi romaniţă, smulse cu rădăcini cu tot. Fusese cules pentru mine, dar a ajuns în mîini străine. Cu siguranţă că Vera şi l-a uscat între paginile manualului de statică.

— Cu ce spuneai că e ocupat?

— Şi-a atîrnat un grafic. Ce e mersul trenurilor din gară ... două parale nu face, pe lîngă graficul lui!

— Pentru astăzi ce avea prevăzut?

— O serie întreagă de şedinţe.

Striveam între degete ghioceii nevinovaţi. Iar mi-am aţintit privirea la şiroaiele de apă de pe geam, de parc-aş fi descifrat cuvinte încrucişate.

— Eu sînt cel mai bun prieten al lui. Pentru el mă arunc şi-n foc.

Pe atunci era o mare mîndrie să ai o prietenie durabilă, pe viaţă şi pe moarte. Mai tîrziu, gusturile s-au cam schimbat. Prietenii au început să se cam uite. Chiar dacă se mai întîlneau pe ici, pe colo, erau învinuiţi că fac bisericuţe şi ei se străduiau din răsputeri să nu arate credinţă unul faţă de celălalt. În zilele acelea însă înstrăinarea era încă departe.

Nu-mi luam ochii de la şiroaiele strîmbe de pe geam. Kosta se străduia să mă scoată din această melancolie.

— Era să uit lucrul cel mai important!

Mi-am întors privirile, nu la el, ci la cuvintele pe care le uitase.

— Plec în brigadă!

Mi-am mutat privirea dezamăgită iar la ploaie. L-am întrebat în silă:

— Unde?

— La Hainboaz! Pentru zece zile.

În sinuozităţi curioase picăturile se prelingeau în jos, se uneau, accelerîndu-şi scurgerea, formînd ieroglife pe care nu le puteam descifra.

— Cînd?

— Lunea viitoare.
— Singur?
— Nu, bineînţeles!

M-am cutremurat. Această trecătoare în Balcani a căpătat din-tr-o dată pentru mine o importanţă mondială. După o mică tăcere, l-am întrebat cît se poate de indiferent:

— Cu cine?
— Cu tine, cu cine altcineva! Hai! Eşti gata?

Privirea mi-a alunecat iar pe geam, împreună cu şuviţele de ploaie ca nişte rîme. Nu se vedea nici o trecătoare spre tine.

— Să zicem că-s gata. Ce-o să facem acolo?
— Vom fi cei care am aruncat primele lopeţi de pămînt!

Nu-mi luam ochii de la geam. Privirea mi se prelingea domoală pe sticlă, împreună cu şiroaiele de apă. Înserarea scăldată de ploaie se mohorî, pierzîndu-şi tot farmecul.

Cursuri, ore de seminar, pregătire în sala de lectură a Universităţii. Condiţii suficiente pentru a te predispune la o aprofundare a problemelor tale de inimă. Nu există un timp mai propice pentru chinurile dragostei ca anii studenţiei. Totul în acest climat favorizează cufundarea în sine: murmurul sălilor de curs, mersul greoi al gîndirii în comun, liniştea sîrguincioasă din biblioteci. Expunerea monotonă a profesorului te învăluie într-o ceaţă vie, sonoră. În zadar conştiinţa ta face eforturi să distingă în această ceaţă vreo imagine precisă sau cel puţin să facă vreo legătură. Plictiseala orelor cenuşii pe băncile studenţiei creează cel mai prielnic climat ca să se dezvolte şi să se deschidă floarea rară a unei pasiuni. Poate că de aceea cel mai puternic sentiment din viaţa omului apare în anii studenţiei. Dacă ar şti ce implicaţii nefaste comportă cursurile cele mai serioase, chiar şi asupra celor mai conştiincioşi studenţi, moraliştii ar interzice frecventarea cursurilor la această vîrstă periculoasă.

Oricum, eu sufeream. Nu eram de loc în ton cu suflul optimist al epocii, dar într-adevăr sufeream. La lecţii eram total absentă. Mă străduiam să fac faţă acestei prime dragoste neaşteptate. Iar retragerea ta inexplicabilă mă îmbolnăvea. Cuvintele tale aruncate în glumă în parc: „Vîntul vrea să ne despartă“, îmi răsunau în gînd cu o forţă stă-

ruitoare. Mă înfiora prezenţa nevăzută a unui vînt rece, care se furişa între noi ca să ne depărteze unul de altul. Mi-am impus să-mi concentrez atenţia spre cealaltă dragoste a mea — istoria. Dar acest lucru era peste puterile mele. Eu, cea mai veselă şi mai perseverentă dintre colegele mele, căzusem într-o melancolie fără ieşire. Propria mea glumă se întorsese împotriva mea. Acest sentiment pe care nu-l planificasem mă făcea să mă înfurii pe mine însămi şi să mă înstrăinez de fiinţa mea.

Din moment ce nici istoria nu mă vindeca, am căutat leac într-o activitate practică. Aşa recomandă pedagogii marxişti. Mi-am legat o basma pestriţă peste frunte, aşa cum fac ţărăncile la secerat, şi am plecat cu o brigadă voluntară studenţească să curăţ dărîmăturile de la gara Stocina. De fapt, căutam o posibilitate să te întîlnesc. Era natural de presupus ca un conducător al studenţilor să participe şi la această acţiune obştească.

Brigada de tineret, formată din vreo cincizeci de persoane, trecea din mînă în mînă cărămizi, scînduri, plăci de ciment sfărîmate ca nişte biscuiţi. Erau scoase din adîncurile pămîntului rădăcinile de beton armat ale clădirilor care ieşeau la suprafaţă îndoite, împletite, noduroase. Bolţile deveniseră o duşumea şubredă, pe care păşeam ca pe o gheaţă care pîriie sub picioare. Descurcam tendoanele de beton armat rupte ale clădirilor de altădată. Praful ne înţepa nările, lipindu-se de ele ca o promoroacă. Mirosea a distrugere — un miros iute, înecăcios.

Alegeam cărămizile întregi, scoteam cuie din grinzi şi scînduri. Munca ce trebuia efectuetă de screpere şi excavatoare (deoarece asemenea maşini încă nu existau), o făceau mîinile noastre neobişnuite, julite de fiare, zgîriate de cărămizi, murdărite de praful negru de la cenuşa incendiilor. Noi, studenţii, care cu atîta chin veniserăm din provincie să urmăm o facultate la Sofia, vedeam sub un cer cenuşiu oraşul visurilor noastre. Îl vedeam din interior, ca pe un schelet, scoteam din pămînt măruntaiele sfărîmate şi cu imaginaţia căutam să ni-l închipuim cum arăta el întreg. Vîntul aducea vîrtejuri de cenuşă. Dinţii ne scîrţîiau de nisip, simţeam în gură gustul coclit al distrugerii. Îmi amintesc acele feţe tinere, slăbuţe, mînjite de parcă purtau semnele dărîmăturilor. Unii dintre noi eram legaţi cu basmale la gură.

Tu ne conduceai. Cu cîţiva băieţi mai voinici, cărai scînduri rămase întregi, aranjîndu-le într-un loc ferit. Pe hainele tale erau urme de cenuşă şi var, ca nişte labe grele, înfipte în umerii tăi, care te ţineau zdravăn şi te apăsau în jos, spre pămînt. Eu eram în şirul care dădea din mînă în mînă cărămizi. Tuşeam. Mă înabuşea basmaua, legată peste nas şi gură. Mi se vedeau doar ochii. În acei ani plini de praful dărîmăturilor, vîntul deseori ne inflama pleoapele. Un fir de praf cît o scînteie îmi căzu în ochi şi mă înţepă, făcîndu-l să lăcrimeze. Poate vreo fiinţă omenească arsă în cenuşă, transformată într-un fir de praf, căuta compasiune.

Oraşul de altădată trecea din mînă în mînă, cărămidă cu cărămidă. Cu aceste cărămizi vechi, crăpate, trecute prin foc, urma să se construiască un oraş nou, pentru viaţa nouă a oamenilor noi. Pantofii mei cu tocul jos s-au umplut de nisip. M-am aplecat să-i scutur, dar am rămas aşa, cu un picior neîncălţat, pentru că şuvoiul de cărămizi nu contenea. Tu ai trecut pe lîngă mine. Aşteptam, cu ochii larg deschişi deasupra basmalei, să-mi vordeşti, să te scuzi că n-ai venit la întîlnire. Dar tu te-ai întunecat cînd m-ai văzut. M-ai salutat rece, de parcă distrugerea războiului şi ruinele cuprinseseră şi relaţiile noastre. Ai trecut mai departe. Te priveam uluită. Stăteam cu cărămida atîrnînd în mînă, cu un picior scos din pantof, cu buzele pline de cenuşă sub basma. Aveam sentimentul că sînt călcată în picioare şi făcută una cu cenuşa.

— Hai! Hai! mă îndemnă şirul.

Eu întîrziam ridicarea oraşului din ruine, reînvierea vieţii. Mi-am băgat strîmb piciorul în pantof şi am început să transmit cărămidă după cărămidă, fără să mai fiu atentă la mîini. M-am rănit la unghie de un colţ de cărămidă, plin de moloz zgrunţuros. A început să curgă sînge şi s-a amestecat cu cenuşa. Vecinul meu mi-a întins batista sa mare, bărbătească, de o curăţenie îndoielnică. Cu o singură mînă continuam să dau cărămidă după cărămidă. Întîrziam ritmul ştafetei. Vecinul m-a dat la o parte şi a început să transmită cu mîinile larg deschise, completînd locul liber. Amorţită, mi-am strîns degetul, împrăştiind sîngele pe grămezile de cărămizi. Mă bucuram de această rană, pentru că mă distrăgea de la o altă durere, mai grea, de nesuportat. Purtînd pe umeri scîndura, tu scoteai din buzunar cîte o fişă cu un cuvînt necunoscut, într-o limbă străină, repetîndu-l în gînd. Nu-ţi iroseai nici o clipă timpul. Şi acest lucru m-a rănit.

Deşi departe, ai observat totuşi că s-a întîmplat ceva cu mine. Cu scîndura pe umeri, te-ai apropiat şi mi-ai apucat mîna, să-mi vezi degetul. Palma îmi era roză ca o cărămidă. Iar a ta era aspră, bătătorită de muncă şi cenuşă. Cu toate acestea am simţit atingerea. Pe tine te-a surprins altceva.

— Manichiură!

Încă un motiv ca să mă dispreţuieşti. Mi-am tras vinovată degetele. Cîţiva au pufnit în rîs:

— Brigadieră cu manichiură!

Abia am reuşit să-mi pun piciorul în pantof. Am plecat sfioasă. Iar tu ai continuat să cureţi ruinele şi în acelaşi timp să înveţi cuvinte străine.

Într-o seară caldă, un stol de studenţi a zburat din clădirea Universităţii, fluturînd genţi şi caiete. Parcă erau scăpaţi din colivie. Kosta se învîrtea la post, pe lîngă ieşirea din Universitate, cu mîinile în buzunare. Eu am ieşit ultima. M-am oprit, de parcă nu ştiam încotro s-o apuc. Tocmai se terminaseră orele de seminar la arheologie, care-mi plăceau cel mai mult. O săptămînă întreagă am aşteptat această zi cu speranţa că voi uita durerea. Am fost cea mai activă studentă din tot seminarul. Profesorul a făcut o aluzie că mă va lua la practică la vară cu studenţii din anii mai mari. Dar nici măcar acest lucru nu mă bucura. În timpul seminarului, gîndurile mele hoinăreau departe. Repetam mereu singura noastră întîlnire în variante noi, o dezvoltam şi o amplificam cu noi amănunte. Amintirile mele se întorceau mereu în parc. Acum găseam răspunsuri exacte, dînd o altă orientare discuţiei noastre nereuşite de atunci. Sprijinită pe umărul tău, îţi povesteam de pasiunea mea pentru istorie. Parcă de aceasta depindea dragostea ta faţă de mine.

— Bătrînul nostru profesor era un om foarte ciudat. Îşi ducea clasa pe la ruinele de la marginea oraşului. Pe deal, săpăturile se vedeau albe, cu pietre prăvălite, ciuntite, ca nişte oase albe, dezgropate, ale unei epoci pierdute. Iar profesorul, aplecîndu-şi capul pleşuv deasupra pietrelor, de departe nici nu se deosebea de ele. Piatra scoasă din adîncuri începea să ne vorbească, dezvăluindu-ne trecutul. Încă de mică tresăream îndată ce vedeam vreo urmă a trecutului. O luam ca pe un zălog din nişte mîini necunoscute, de mult tran-

sformate în cenuşă. Bătrînul profesor mi se părea un adevărat fachir, deoarece deţinea cheia enigmelor. Aveam sentimentul că fiecare ciob antic, înverzit de ani, dăinuind prin veacuri ca o minune, a venit de foarte departe la mine, tocmai la mine, ca să-mi destăinuie ceva important, crucial. Iar eu nu-i cunosc limba. Însăşi înţelepciunea timpurilor era ascunsă în rămăşiţele tăcute şi neînsemnate.

În imaginaţia mea, tu mă priveai şi mă descopereai ca ceva senzaţional. Iar în realitate Kosta mă aştepta la ieşire. M-am simţit prost faţă de mine însămi. Reproşul ce mi-l făceam îmi apăsa umerii.

— Nu cumva eşti bolnavă?

Mi-a trebuit un efort serios ca să schiţez un zîmbet strîmb

— N-ai plecat încă?

— Luni. Te-ai hotărît să vii? Numai pentru zece zile!

O idee spontană m-a fulgerat ca o scînteie electrică.

— Pentru cîte zile, zici?

— Zece!

— Poate că vin.

Kosta radia de speranţă:

— Hotărît! O să fie splendid... Seara o să facem un foc pînă la stele!

Priveam cu ochii minţii la un cu totul alt tablou. Eram uluită de ideea mea năstruşnică. Iar Kosta îşi închipuia că tablourile nopţilor în munte, iluminate de flăcările focului brigadierilor, mă pasionau într-atîta.

— Cînd pleci? am întrebat eu operativ.

— Dimineaţa, la ora 5. Camionul ne va aştepta...

I-am întins mîna:

— Drum bun! Să te întorci decorat!

Kosta nu reuşi să născocească nici o glumă ca să-şi ascundă părerea de rău. Mîna lui- n-a simţit bucuria cordială care mă stăpînea în momentul cînd i-am strîns mîna.

— Dar tu? el se uita în urma mea de parcă i-aş fi furat ceva.

M-am îndepărtat tăcută, cu paşi care puneau ceva la cale.

Luni, dis-de-dimineaţă, înainte de începutul lecţiilor, am trecut la îndeplinirea planului meu năstruşnic. Mi-am luat

geamantanul jerpelit, cu care venisem din provincie să fac o facultate la Sofia. Avea o broască stricată. L-am legat pe la mijloc cu o sfoară. Era greu de cărţi şi caiete. Am plecat îmbrăcată cu puloverul gri şi fusta uzată, iar pe mînă — paltonul meu de elevă. Poşeta o aruncasem peste umăr. Abia am găsit blocul bombardat în care vă adăposteaţi voi, cei doi studenţi. Era o dimineaţă însorită.

Primăvara printre dărîmături. Cea mai zvăpăiată primăvară din viaţa mea. Printre toate crăpăturile clădirilor dărîmate crescuseră bălării. Gheizere înverzite printre moloz. Iarba se revărsa în riuleţe abundente prin pavajul desfundat, de parcă ea sfărîmase pietrele pentru a inunda întregul oraş. Deasupra grămezilor de cărămizi creşteau frunze dinţate, ici-colo mărăcini şi păpădii, boz şi romaniţă. În mijlocul oraşului, aerul adia a livadă. Cîmpia năvălise în capitală, ca s-o ia cu asalt. Numai vîntul din cînd în cînd ridica vîrteje de cenuşă, ca să aducă aminte că această tumultoasă primăvară a înflorit pe ruine. Un pom răsărise pe acoperişul unei case dărîmate şi se profila, verde, în sus, ca un steag al vieţii invincibile.

M-am oprit cu paşi nehotărîţi în faţa scării dărăpănate. Pe alocuri parapetul căzuse. Mă înconjurau minunăţii neobservate pînă acum. Rănile şi zgîrieturile de pe cărămizi erau acoperite cu iederă, care urca pînă sus. Rîndunelele cu plastron alb zburau din cuiburile lipite de-a lungul streşinii hîite şi pustii. Dărîmătura înflorea şi ciripea. Am căpătat curaj datorită acestui clocot victorios de primăvară al vieţii ce a învins frica de pustietate şi moarte.

M-am căţărat pe treptele singuratice, îndreptate semeţe spre înălţimi. Pantofii mei cu tălpi de lemn se căţărau cu greu pe treptele ciuntite. Mereu îmi potriveam cureaua genţii peste umăr. Paşii mei răsunau pe trepte ascuţit, strident. Ecoul golului dărîmăturilor îi amplifica. Mă cuprinse groaza de proprii mei paşi îndrăzneţi. Cu o mînă mă sprijineam de tencuiala crăpată a peretelui. Mi s-a părut că simt pielea despuiată a clădirii sub palma mea, ca o eczemă lipicioasă. Cu fiecare treaptă sfiala mea creştea. Mă căţăram tot mai încet şi mă uitam împrejur. În faţa mea se deschidea priveliştea unor pereţi interiori, tăiaţi de suflul unei bombe. Se mai vedea încă tapetul demodat, cu floricele de bronz, cu igrasia ca nişte nori stratificaţi. Treceam prin secţiunea transversală a fostelor etaje ale unei foste vieţi. În spaţiul gol atîrnau

bucăţi dintr-un confort casnic de altădată. La primul etaj atîrna pe perete un portret de familie, hîit într-o parte. La etajul doi atîrna o oglindă spartă, în care se reflectau nori şi zborul de săgeată al rîndunelelor. Oare erau frumoase chipurile celor ce s-au oglindit, care zăceau acum desfiguraţi şi înmormîntaţi sub ruine? Trecînd, m-am ridicat pe vîrfuri ca să mă uit în oglindă. Am văzut o faţă palidă, speriată de moarte, de parcă se afla în faţa celui mai greu examen, la care nu se pregătise. Mi-am netezit părul cu mîna, dar faţa nu s-a schimbat cu nimic. Am pornit mai departe, cu genunchii tremurînd. La etajul superior vîntul se legăna peste prăpastia deschisă, în care atîrna un coş de copil, de unde mai zdrăngănea o jucărie. Rămăşiţe jalnice dintr-o atmosferă familială atîrnau în bătaia vînturilor şi a ploilor, sub indiferenţa şi uitarea cerului. Aceste colţuri de peşteră pustie strigau tăcut, cu gura larg deschisă, să amintească celor vii de nesiguranţa pereţilor cu care se înconjoară.

Furată de propria-mi spaimă, n-m observat lipsa unor trepte şi am alunecat în jos. M-am aşezat pe scară. Cufărul, scăpat din mînă, sărea din treaptă în treaptă. Tencuiala desprinsă se scurgea pe pereţi în şiroaie. Se stîrni larmă. Sus de tot se deschise o uşă şi tu ai aruncat o privire de pe platforma suspendată. M-am ridicat, sprijinindu-mă cu spatele de perete şi dîndu-mă cîteva trepte înapoi, ca să-mi iau cufărul. Tu mă urmăreai tăcut, cu o scînteie întunecată, bănuitoare, în privire. Am ridicat geamantanul, mi-am potrivit cureaua genţii peste umăr şi am început din nou să mă caţăr, fără să mă uit la tine.

— Kosta a plecat? te-am întrebat.

— A plecat! mi-ai răspuns cu o voce care mă împingea în jos.

Am ajuns iar la treapta lipsă şi m-am oprit nehotărîtă. Tu mă urmăreai încurcat. Cu o mînă am aruncat geamantanul cu două trepte mai sus, am azvîrlit paltonul pe umeri şi am dat să sar peste spaţiul gol.

— A plecat azi dis-de-dimineaţă. vocea ta mă împingea în jos tot mai insistent.

Dar eu mă făceam că n-aud. Am sărit peste locul periculos. Continuam să urc, uitîndu-mă unde calc.

— Ai întîrziat! Tonul vocii tale parcă mă gonea.

Urcam cu încăpăţînare. Dacă aş fi fost singură, m-aş fi

întors fără doar şi poate. Dar sub privirea ta nu mă mai puteam întoarce. O clipă mi-am aruncat ochii în jos. M-am cutremurat. Blocul cu cinci etaje de altădată — transformat într-o fîntînă adîncă, secată. În el nu mai răsunau rîsete de copii şi nici certuri de femei. Pustietate. Mi-a venit rău. Am căutat un sprijin în privirea ta. Dar acolo era o gheaţă netopită, care mă împingea înapoi. Ce faţă neprimitoare, la fel ca această casă părăsită! Mi-a trecut un fior lăuntric. Ruina mă înconjura de peste tot. Ce căutam aici?

— Ajută-mă! am bolborosit cu ciudă şi ţi-am întins geamantanul.

Uimit, tu te-ai întins şi mi l-ai luat din mînă. Îl ţineai în aer, deasupra prăpăstiei.

— Bagă de seamă să nu-l scapi, că înăuntru mi-e toată averea!

Tu te uitai la cufăr, te uitai şi la mine încurcat. Orice îţi puteai închipui, în afară de ceea ce îmi pusesem eu în gînd.

— Ei, ce, n-ai de gînd să mă inviţi înăuntru?

Tu ai lovit uşa cu piciorul înapoi, ca s-o deschizi mai larg. Te-ai lipit tare de perete, ca să-mi faci loc să intru prima. Spatele tău a luat şi tencuiala. Şi eu, cu fusta plină de var la spate, am păşit peste pragul rupt. Am intrat într-o neobişnuită cameră de mansardă. Am învăluit-o cu o privire. O curiozitate născută de mult în mine nu putea fi uşor satisfăcută.

— Ce confort!

În această încăpere de mansardă, din care scăpase ca prin minune o jumătate, voi, studenţi inventivi de la politehnică, vă creaserăţi un confort primitiv. O masă lungă, şchioapă, sprijinită cu cărămizi de la dărîmături. Pe masa acoperită cu ziare, erau întinse planşe prinse cu cărămizi ca să nu le ia vîntul care se strecura printr-o spărtură în acoperiş. Era umplută cu scînduri şi tablă, dar prin crăpături se întrezărea cerul. Două paturi strîmbe de fier, puse în colţ şi acoperite cu pături soldăţeşti, sprijinite de cei doi pereţi tapisaţi de sus pînă jos cu pete de mucegai. Într-un colţ o etajeră încropită la repezeală, din scînduri goale. Pe ea — teancuri de cărţi. Deasupra ei era pus un acoperiş de tablă şi un burlan, ca să nu se ude cărţile cînd ploua. Pe unul din pereţi era fixat cu o piuneză portretul lui Edison, tăiat din vreo revistă ilustrată. O săgeată mare, neagră, indica pe perete,

cu litere mari: „Spre baie", în colţ, după un horn. Am aruncat o privire şi acolo. Un lighean şi o căldare de apă. Vizavi, o mînă desenată pe perete îndica cu arătătorul: „Atenţie! Verandă!" Acolo tavanul era lăsat în jos, crăpat în colţ. Gaura, înfundată, ducea la o placă de beton tăiată de o bombă. Marginile ei colţuroase atîrnau în aer. Mă învîrteam prin cameră, afişînd un aer degajat, ca şi cum m-aş fi simţit la mine acasă. Mă plimbam în sus şi în jos, încercînd cît e de zdravănă duşumeaua.

— Se ţine bine! N-o rezista ea la o horă, dar la un tango, merge!

Am făcut cîţiva paşi de dans. Tu stăteai drept, uluit, cu cufărul în mînă lîngă uşă, neştiind ce să faci.

— Ei, lasă geamantanul ăla!

Ai pus geamantanul în mijlocul camerei ca să-mi fie limpede că trebuie să plec cît mai repede. M-am făcut că nu observ. Atmosfera penibilă creştea îngrijorător. Mă răsucii în vîrful degetelor şi mă apropiai de fereastră. Geamul era spart, înlocuit cu un ziar îngălbenit.

— Ce privelişte! Vitoşa[1] şi întregul oraş se vedea ca în palmă. Dar ia spune-mi, de cînd nu e spălat geamul ăsta?

M-am aplecat spre programul tău atîrnat pe perete, lîngă masă. Zile împărţite pe ore, ca nişte celule; lecţii, şedinţe, cercuri, brigăzi ...

— U ... u ... u! Numai eu nu sînt prevăzută în programul tău!

Am rîs din inimă. Acest rîs deplasat te pătrunse cu o amintire neplăcută de la serată.

— Kosta se întoarce peste zece zile! mi-ai declarat tu sec.

M-am întors brusc către tine. Hotărîrea parcă mi-a alungit faţa şi corpul.

— Sînt suficiente!

— Pentru ce?

— Ai uitat propria ta teorie?

De data asta nu m-ai privit întunecat, ci de-a dreptul fioros. Te gîndeai că ţi-am pregătit o nouă glumă răutăcioasă.

— Uite, mi-am tăiat unghiile!

Mi-am întins mîinile cu degetele răsfirate; unghiile erau tăiate pînă în carne, ca nişte ciocănele.

---

[1] Vitoşa — munte la poalele căruia se află Sofia.

— Ei, acum îţi plac?
— Ai să pierzi pariul — ai şuierat tu printre dinţi.
— Ce pariu?
— Nu te preface! în vocea ta răsuna o mînie înăbuşită.
Am ţipat, furioasă:
— Tu te prefaci că nu înţelegi!
— Ce vrei de la mine? m-ai întrebat încet, clocotind de ameninţare.
Cît pe ce să izbucnesc în plîns. Bărbia a început să-mi tremure. Am strîns din dinţi cu toată puterea.
Ai început să te plimbi prin cameră în diagonala, tot mai înfuriat şi mai încurcat. Aproape să te împiedici de geamantan.
— De ce-ai venit? Ce cauţi aici?
— Îl voi aştepta pe Kosta! m-am răstit cu încăpăţînare.
— Aşteaptă-l, dacă n-ai altă treabă! Am întîrziat la cursuri!
Ai apucat un sul de planşe şi ai zbughit-o afară. Privirea mi s-a lovit de uşa închisă în urma ta. Nu mă aşteptasem la o asemenea primire. Deasupra capului, un ceas demodat bătea sîcîitor tic-tac, subliniind parcă pustietatea. Am început să mă plimb prin cameră în sus şi-n jos, fără rost. Atingeam obiectele tăcute din casă, ca pe nişte animale domestice bune, de parcă aşteptam ca ele să-mi explice de unde această ură la tine. M-am aplecat pe geam în afară. Numai dărîmături. Şi în mine ceva se dărîmase. Din vestita mea mîndrie mi-a rămas doar un gust uşor de cenuşă în gură. Deodată am sărit, am apucat geamantanul şi am dat să fug din această ruină blestemată. Trecînd pe la etajul cu oglinda spartă, am văzut în ea o faţă palidă, umilită, ce nu semăna cu a mea. Nici n-am ştiut cînd am ajuns jos. Chiar la ultima treaptă m-am lovit de tine. Tu te întorceai gîfîind. Săriseşi din mersul tramvaiului. Mi-am ascuns faţa cu părul, ca să-mi ascund umilinţa. Tu mi-ai smuls geamantanul şi m-ai apucat de cot. Chiar şi în acea clipă cînd îmi deveniseşi absolut străin, nu m-am putut împotrivi prea mult mîinii tale. M-ai obligat să mă întorc. Cu de-a sila m-ai tras pe scară suspendată. Mi-ai dat brînci în cameră. Ai trîntit uşa în urma mea şi ai strigat de afară:
— Nu cumva să îndrăzneşti să fugi!
Paşii tăi zburau cîte două-trei trepte în jos. Am desfăcut geamantanul. Am început să scot una cîte una cărţile şi hai-

nele. O bluză albă, uzată de atîta apălat, lenjerie cîrpită şi singura mea rochie de domnişoară, pe care mama mi-o făcuse combinînd două rochii ale ei, pentru balul de bacalaureat. O păstram numai pentru ocazii solemne, care erau atît de rare. Aceasta era întreaga mea garderobă de domnişoară. Cînd îmi scoteam ultimele maruntişuri, ai năvălit din nou în cameră. Ai răsuflat uşurat văzînd că n-am reuşit să fug. Mi-ai smuls din mînă un cordon:

— Drept garanţie!

Eu l-am tras. Tu mi l-ai smuls iar, l-ai bagat în buzunar şi ai fugit ca o săgeată afară. Dintr-un bloc de vizavi, pe jumătate dărîmat, o femeie zbîrlită se uita curioasă la mine. M-am cătărat pe pervazul geamului şi în loc de perdea am agăţat singura mea rochie. Cînd tocmai îmi ridicam mînile s-o agăţ, tu ai băgat capul pe uşă. Pentru a treia oară te-ai întors în goană. Parcă abia acum îţi dădeai seama de imensitatea gestului meu. Ochii tăi mă învăluiau şî mă purtau sus prin cameră cu o bucurie triumfătoare. Mi-ai zis în glumă:

— După ce termini cu draperiile, să baţi şi covorul persan!

— Parcă erai grăbit!

De data aceasta nu te îndurai să pleci. Ochii tăi rămăseseră înăuntru şi mă urmăreau pas cu pas. Am trebăluit prin cameră. Am descoprit o mătură jumulită după uşă şi am început să fac o curăţenie ca de Paşti. Zbîrlita privea uimită de vizavi la rochia înnădită de domnişoară, atîrnată la fereastra acelei mansarde pe jumătate dărîmată, suspendată în gol. De undeva, de jos, din capul scării, din fîntîna ruinelor, s-a auzit vocea ta insistentă care îmi striga:

— Să mă aştepţi, auzi?

Ecoul acelei voci tinere, pierdută printre coridoarele lungi ale anilor, acum se trezeşte. O aducere aminte fulgerătoare, în toată plenitudinea ei, fără un proces de prelucrare în minte. Pur şi simplu o senzaţie deplină că nu am uitat nimic, sau aproape nimic.

Şi tu mă găseşti în mijlocul acestei cîmpii pustii, din nou printre ruine, răbdătoare, cufundată în praf, de parcă tot timpul te-am aşteptat aşa şi timpul a depus pe umerii mei,

pe păr, pe faţă şi chiar pe gene, urmele lui prăfuite. În această clipă-scînteie, tu îţi dai seama, ca în declanşarea unui magneziu, de întreaga stupiditate — iată de ce te grăbeai cu atîta înfrigurare şi azi, şi ieri, şi în zilele care au trecut, şi în anii care au trecut. Şi de ce trăgeai cu atîta înverşunare de pîrghia vitezei. Şi de ce setea asta — a ta şi a motorului — te-a adus tocmai la această ruină. Eu sînt legătura oarbă a lucrurilor — dece astăzi m-am sculat atît de devreme, înainte chiar de a cădea roua, şi ieri la fel şi în toate zilele vieţii mele prăfuite; şi de ce ţin în mînă cu atîta înfrigurare acest scalpel subţire, şi de ce am insistat atît de mult să se facă săpături în dîmbul ăsta banal, în mijlocul acestui şes pustiu.

— Ce faci aici? te întreb fără rost şi nu aştept nici un răspuns la această întrebare.

Nimic din ce mi-ai spune, nu va înlocui nici un fel de explicaţie.

— Dar tu? îmi răspunzi cu aceeaşi întrebare anostă.

Amîndoi eram uimiţi nu de această întîlnire neaşteptată, ci de cu totul altceva: nu mai aveam ce ne spune, eram ocupaţi cu alte treburi, mult mai importante decît întîlnirea noastră — eu cu ceva care îmi atrage privirea în jos, în săpături, cu o forţă dominantă, iar pe tine te îmboldea ceva cu insistenţă să nu zăboveşti prea mult aici.

— Scuză-mă pentru o clipă! îţi spun cu un zîmbet vinovat şi mă aplec deasupra pămîntului, ca deasupra unui leagăn.

Pălăria de pai cu borurile largi îmi ascunde faţa. Tu te apleci deasupra săpăturii, ca să vezi ce mă atrage mult mai mult decît venirea ta. Mîinile mele arse de soare, contopite cu culoarea pămîntului, îşi continuă activitatea întreruptă pentru o clipă, îndepărtînd cu un cuţitaş fin pămîntul şi curăţînd cu o periuţă obiectul găsit. Gesturile mi-au rămas aceleaşi — pline de atenţie, cumpătate şi grijulii, de parcă în această pauză nu s-ar fi furişat vînturile neliniştitoare din anii tinereţii. Ascuţişul înlătură bulgăr cu bulgăr, cu o răbdare diabolică. Vasul de ceramică varsă lacrimi mari, uscate, de pămînt, pe obrazul său rotund.

— Ce comoară mai e şi aia?

— O amforă tracică din epoca timpurie! spun în şoaptă, de parcă m-aş teme ca nu cumva vocea mea să transforme în praf nepreţuitul obiect.

Mîna continuă să cureţe cu scalpelul vasul de pămînt de coaja milenară, crăpată, a pămîntului. Se contura tot mai clar forma rotunjită, de parcă răsărea un fruct copt în decursul anilor. Mişcările mîinii deveneau tot mai precaute. A apărut peretele amforei, ca o scoarţă brăzdată a unui stejar secular. Începe să te furnice în picioare stînd aplecat deasupra noastră şi aşteptînd. Te ridici cu atenţie, molipsit fără să vrei de precauţia noastră încordată. Ţi-e frică să nu mişti aerul şi să nu se facă vreo pagubă. Totul în jurul nostru e vulnerabil. Învălui cu privirea împrejurimile. Marginile cîmpiei aburesc de zăpuşeală. Tu eşti aproape indiferent. N-ai de ce să te bucuri sau să te miri de descoperirea ta tîrzie. Tinereţea noastră dezgropată din uitare — prin adierea prafului şi pustiului. Dar tu eşti orientat numai într-o singură direcţie — înainte. Întoarcerea înapoi nu intră de loc în planurile tale.

— Numai de n-am sparge-o mai tare!

Privirea ţi-a sărit jos în spărtură. Abia acum observi că partea de sus a amforei s-a sfărîmat în jurul gîtului. Dar, bineînţeles, nu vezi că la fund are o inscripţie: numele posesorului. Iar acest lucru reprezintă mai mult decît un camion întreg de ceramică. Întind mîinile deasupra amforei sfărîmate:

— Nu vă mişcaţi!

Îmi iau aparatul de fotografiat de pe umăr şi fac fotografii din diferite unghiuri şi poziţii. Apoi scot din buzunarul mare al paltonului un blocnotes şi pe genunchi desenez chipul amforei sfărîmat în partea superioară. Vreau să ascund de colectiv o bănuială alarmantă. Săpînd cu atîta precizie, păstrînd toate regulile, este foarte rar, aproape imposibil să se sfărîme o ceramică antică. La ce foc a fost copt acest lut, ce amestec o fi avut încît a rămas amfora întreagă sub presiunea pămîntului în decursul atîtor veacuri? Nu o dată, în timpul săpăturilor, ţăranii se adunau în jurul meu, atingînd cu degetele, cu un sentiment de pietate, vasele, mirîndu-se de trăinicia şi rezistenţa lor. Astăzi, această amforă mă conduce către o supoziţie alarmantă: probabil că acest mormînt a fost jefuit! Mîini tîlhăreşti, care au scotocit şi au scormonit, au sfărîmat şi unele vase de pămînt. Nimeni nu trebuie să-mi citească temerile. Altfel, entuziasmul grupei se va stinge. Iar noi încă nu avem condiţii suficient de bune ca să ne permitem luxul să lucrăm fără entuziasm.

— Şi acum? întrebi, cu un sentiment confuz de vină. Ar fi de-a dreptul ridicol să-ţi închipui că sosirea ta inopinată m-a tulburat într-atît încît să nu fiu în stare să feresc obiectul găsit. Fără să ridic ochii la tine, te-am liniştit:

— E un lucru obişnuit la noi! În laboratorul de ceramică vor restabili forma exactă.

Îţi vorbea nu fetiţa cu geamantanul legat cu sfoară, ci femeia sigură de sine, activă, ce şi-a găsit locul în mijlocul acestui pămînt uscat, scormonit. Tu fugi după timp înainte, iar eu — înapoi. E greu de înţeles care dintre noi a învins timpul, sau care dintre noi a fost învins de el. Poate că eu, cu răbdarea mea, alerg după timp cu mai multă perseverenţă şi îndîrjire decît tine, cu graba ta. Dar ambii sîntem în egală măsură neputincioşi în faţa lui. Cu mişcări îndemînatice, termin de dezgropat amfora pe jumătate sfărîmată. Nu sînt necăjită de micul meu insucces. Sînt obişnuită. Întreaga mea viaţă este un şir de insuccese. Lovitură după lovitură, rană după rană, am devenit mai puternică. Aşa cum sînt, plină de praf, aproape că-s de nerecunoscut. Se pare că nu mai pot hohoti cu rîsul meu năvalnic. Dar în preajma mea flutură rîsul tineretului. Parc-am transmis rîsul meu altora. Deodată, soseşte gîfîind Varadin, student în brigada de ajutor.

— Gaz-ul încă nu s-a întors! Iar camionul este ocupat la cîmp.

Această situaţie poate încurca totul.

— Am văzut o maşină la cişmea, numai că şoferul nu era acolo! anunţă Varadin.

— Eu sînt şoferul! i-ai replicat tu.

— Unde mergeţi?

— La Sofia.

— Aveţi loc? dau ghes puştii.

— Loc am, timp n-am!

— Tovarăşa Doneva trebuie să se ducă de urgenţă la muzeu!

— Unde este tovarăşa aceasta?

— Eu sînt tovarăşa aceasta.

Tu eşti surprins de numele meu nou necunoscut. Va să zică Neda aceea voluntară, pe care o cunoşteai tu cîndva, a luat numele altuia? Nu al tău! Ar trebui să te prezint grupei, dar am scăpat primul moment şi acum este mai greu.

— Pot să te duc imediat la Sofia! propui mărimînos.

— Da? Minunat! Întîmplarea te-a trimis tocmai la timp. Dacă nu-mi ascund bucuria, este pentru că îmi pare bine nu de posibilitatea ce mi se oferă de a călători împreună cu tine pînă la Sofia, ci că pot transporta în modul cel mai rapid şi sigur descoperirea mea. Dar treaba nu aşteaptă. Mă întorc către grupă:

— Acum, bucăţică cu bucăţică ...

— Ce-o să-i faceţi? întrebi, nu din curiozitate, ci din nerăbdare ca să nu întîrzii.

— Va primi un buletin de identitate! îţi răspund, arătînd primul ciob.

— Şi pentru argilă trebuie buletin de identitate? te miri tu.

— Şi încă ce buletin!

Scot din buzunarul de sus al costumului stiloul cu cerneală colorată şi scriu pe fiecare ciob datele din buletin: locul unde a fost descoperit, data, adîncimea, numărul.

Simţind lipsa de activitate, nefirească pentru tine, te întorci la ziua ta, la graba ta. Aproape că te căieşti că nu l-ai ascultat pe necunoscutul acela, care te-a prevenit că orice înconjur te va face să zăboveşti mai mult. Dac-ai fi aşteptat acolo, pînă acum probabil că ai fi plecat. Dar pentru tine mai important este să acţionezi, să nu te cufunzi în lîncezeală. Nu poţi să crezi că o oprire şi o aşteptare te-ar fi dus mult mai departe decît însăşi mişcarea, deşi făcută cu o oarecare abatere. De altfel, nu este în firea ta să regreţi sau să te uiţi înapoi. Iar te interiorizezi, în celula cu trei pereţi, care a devenit pentru tine cea de-a doua piele: timpul, viteza şi drumul. Îţi aminteşti că ţi-e sete — ţie, dar mai ales motorului. Te duci la albia în care se scurge şuvoiul de apă. Laşi bidonul galben, din material plastic, lîngă vasele cu coaja jupuită şi crăpată, de parc-ar fi acoperite cu rapăn. Umăr la umăr, stau două secole atît de distanţate: unul — de argilă, cenuşiu, greoi, durabil. Iar celălalt — strălucitor, de culoare deschisă, uşor ca fulgul, puţin rezistent. Este o deosebire şi în forme: una veşnică, alta trecătoare.

Bei apă direct din pumn. La setea ta, apa noastră te îmbată — uşoară, extrem de gustoasă. În general, setea face ca apa noastră să fie bună.

Studentul Iacio spală cioburi de argilă în albie. Tu-l urmăreşti îngîndurat, umplîndu-ţi bidonul galben.

— Oare ce se va găsi la săpături, peste sute şi sute de ani din secolul nostru de materiale plastice?

Iacio parcă reflectase la această întrebare:

— În viitor, arheologia va trece în cosmos, să caute rachete antice!

Din nou sorbi din pumn prospeţimea dătătoare de viaţă a apei. Asemenea zi de arşiţă face ca apa şi umbra să fie foarte plăcute.

În mod vizibil dai semne de enervare. Eu aşez un strat gros de plastilină pe inscripţie. Din nou te apropii de mine. Îmi arunci o prima glumă care-ţi trece prin minte, numai ca să-mi aminteşti de existenţa ta:

— Oala asta e plină cu galbeni?

— Cu ceva mult mai de preţ! răspund, fără să-mi ridic privirea de la cioburile de argilă pe care le numerotam, unul cîte unul, şi le înfăşuram cu atenţie într-un sul de vată de hîrtie.

— Cu ce?

— Cu timp.

— Dă-mi şi mie puţin!

Îmi dai să înţeleg că timpul tău se risipeşte din cauza mea Dar eu continui, cu o răbdare implacabilă, să împachetez amfora sfărîmată, de parc-aş reînvia-o prin acest ritual aproape religios. Împletesc în jurul părţii inferioare a vasului, rămasă întreagă, o plasă făcută din opt sfori, fac noduri, prind capetele lor sus şi le leg. Am făcut un fel de coş suspendat, care cuprinde din toate părţile forma şi o susţine. Toate acestea le fac într-un ritm neschimbat. Degetele mele sînt obişnuite, sigure, precise. Tu păstrezi pentru tine o observaţie răutăcioasă: cît timp degetele ei ţineau amfora întreagă, erau mai nesigure şi au sfărîmat-o, iar acum, cu atîta îndemînare şi precizie, caută să întărească această amforă sfărîmată! Dar tu nu ştii că această amforă a fost de mult sfărîmată şi a aşteptat numai contactul cu aerul pentru ca să se desfacă în bucăţi. În afară de aceasta, în ştiinţă şi rezultatul negativ este preţios.

— De cînd datează acest mormînt? întrebi distrat.
— Din secolele V-IV înaintea erei noastre...
— O vîrstă respectabilă!

Deşi interesante ca joc, mişcările mîinilor mele încep să te irite. Arunci o privire la ceas cu obişnuitul tău gest de nerăbdare, speriat că secundele îţi scapă printre degete. Te recunosc numai din acest gest, atît de caracteristic ţie.

— Nu te-ai schimbat de loc!

— Pot fi numai unul şi acelaşi! spui tu ironic, ca să înlături orice nuanţă de sentimentalism.

Tresar, clipind mărunt, cu genele prăfuite. Ticul ăsta al meu blestemat. Mi se pare că de pe gene îmi zboară un nouraş de praf transparent şi tu mă recunoşti în această tresărire, atît de caracteristică mie, care mă trădează.

„E gata să amîne orice bucurie numai pentru că se grăbeşte!" mă gîndesc eu.

„Aşa m-ai reţinut oare în amintirea ta?" mă întrebi din privire.

„Mereu grăbit, mereu cu sufletul la gură!" îţi răspund tăcută.

Singur te miri de chipul ce ţi l-am păstrat în amintire, ca de portretul unui necunoscut. Ia te uită cum arătai! Prin mine te loveşti de tine însuţi. Te controlezi şi apreciezi. Întîlnirea cu prima dragoste ne pune faţă în faţă cu propriul nostru chip, care mereu ne scapă de sub ochi.

— De data asta să ştii că într-adevăr mă grăbesc!

— Atunci să nu te mai reţin!

Te împotriveşti, glumeţ:

— Doar soarta oalei tale sparte e în mîinile mele!

Încep deodată să rîd cu rîsul meu tineresc. Îi lipsea totuşi ceva pentru a fi acelaşi din anii tinereţii. Ce anume, ai putea ghici oare? Reflectezi asupra acestei enigme: într-adevăr, ceva cu totul neînsemnat, care, de fapt, e totul, dar lipseşte rîsului meu ca să fie aşa ca altădată. Nu cedez grabei tale molipsitoare. Continui să împachetez ciob cu ciob, în vată de hîrtie, după aceea în hîrtie groasă de împachetat. Înregistrez totul în caietul inventar.

„Dar tu te-ai schimbat!" spun ochii tăi.

„Am îmbătrînit, nu-i aşa?"

„De loc. Numai că ai devenit răbdătoare."

„Nu-i ăsta un semn de îmbătrînire?"

„Probabil profesiunea ta îţi cere răbdare."

„Pămîntului îi datorez caracterul meu, doar nu degeaba scormonesc mereu în el".

„Încăpăţînată ca pămîntul! Totdeauna ai fost aşa..."

Se reia duelul nostru exprimat în cuvinte şi gînduri. Şi prin asta amîndoi ne recunoaştem.

Aranjez lucrurile găsite într-o coşniţă plină cu talaş. Mişcările mele nu pot fi de loc influenţate de excitanţii externi, de parcă aceste mişcări le-ar face altcineva şi nu eu. Graba n-a fost niciodată trăsătura lor caracteristică.

„Dacă judec după mîinile tale, munca pe care o faci e deosebit de pasionantă!" reflectezi tu.

Îmi urmăreşti mişcările pline de pasiune, care parcă în mod vizibil ar fi pe placul mîinilor mele. Ele scot umbre, forme, chipuri, adieri furate de uitare. Caută să atingă urmele altor mîini, dispărute de mult, ca să cunoască într-o brăţară sfărîmată căldura mîinii unei femei necunoscute, din alt secol. Ele dezgroapă gînduri din cuiburile lor subpămîntene, pasiuni, obiceiuri.

— Ne străduim să restaurăm memoria omenirii care de fapt întotdeauna i-a lipsit.

Îţi sună artificial. Încerci să ghiceşti dacă vorbesc aşa de emoţie, ca să-mi ascund starea de spirit normală. De altfel, nici nu mai ştii, în decursul anilor de cînd ne-am despărţit, cum se manifestă la mine starea naturală. În zilele noastre, fiecare îşi are creată masca de stare naturală.

— Să-ţi ajut? întinzi serviabil mîinile mari, grosolane.

— Te rog, tu mai ales să nu pui mîna! exclam speriată şi-ţi îndepărtez mîinile.

Îmi dau seama că asculţi vocea mea. Şi încep eu însămi să-mi ascult vocea prin urechile tale. Oare mi-a îmbătrînit vocea? S-ar părea că e aceeaşi, însă în realitate e alta. A căpătat un timbru plin, ca un fruct greu, copt. Şi tu auzi în acest timbru timpul cît am fost despărţiţi. Îmi continui cu înfrigurare lucrul.

„Tu măsori timpul cu secolele, de aceea nu te grăbeşti!" rîzi în sinea ta, ironic.

„Cu cît lucrezi mai încet şi cu mai multă răbdare, cu atît vei prinde timpul mai sigur!"

„La mine, este exact invers!"

Amîndoi sîntem prinşi în două ipostaze opuse ale vremii.

Așa a fost chiar de la început. Niciodată n-am putea găsi o viteză comună a timpului, același ritm al vieții! Ce fericire că ne-am despărțit!

Te plimbi în sus și-n jos, ca să-ți striveşti nerăbdarea. Eu te învălui cu o privire aruncată pe furiș. Același mers sigur de altădată, care-mi plăcea atît de mult. Numai gesturile ți-au devenit carecum reținute. Mîinile — îndată le pui în buzunare, strunindu-le involuntar, împiedicîndu-le mișcările obișnuite. Cîndva, cu mișcări bruște, tu tăiai spațiul în jurul tău în forme ciudate. Pe cine mințim că nu ne-am schimbat? Oare nu pe noi înșine?

Ziua de vară zumzăie de zăpușeală și încordare. Acum încep un nou ritual: aranjarea ciob cu ciob în coșniță, cu un fior pios, apoi acoperirea separată cu talaș. Mă grăbesc fără să mă mișc din loc. Pentru tine, asta nici pe departe nu e grabă. Oftezi îngrijorat:

— Pentru arheologie, omul trebuie să aibă nervi în rezervă!

— Să vă împrumutăm! zise Varadin cu o notă de ironie în voce.

Colectivul meu nu te acceptă. Tăcut, te izolează ca pe un element străin, nedorit. Singurul lucru ce-i leagă de tine este mașina. Craba ta n-are nici o importanță pentru timpul nostru. Noi sîntem în două vremuri diferite, ca pe două planete îndepărtate, care niciodată nu se vor întîlni. În sfîrșit, coșnița este acoperită și legată cu o frică superstițioasă. Considerînd că asta-i tot, te înveseleşti.

— Plecăm?

— Cum de n-ai murit de atîta grabă?

— Am să mor azi, de așteptare!

— Să mă urc în halul ăsta în mașina ta? Am pe mine praful a cinci veacuri!

Pun coșnița în poala studentei Bora, care stătea pe o moviliță. Ea o apucă atent, de parc- ar lua un sugaci pus pe plîns la cea mai mică zguduire. Bora e la anii care-i aveam eu pe timpul dragostei noastre. Ce copil! Oare noi nu eram mai maturi la anii ei?

Dau o fugă pînă la baraca înjghebată de noi. Trebuie să te fac să treci pe lîngă colonia noastră, să vezi cum ne-am instalat — cantină în aer liber, corturi, bărăci cu straturi de flori pe dinainte. În drum îți arăt săpăturile:

— Conducta de apă se prelungeşte pînă la cel de-al treilea bazin, cel mai mare. Vila e construită în secolul I, cînd Tracia devine provincie romană. Iar acolo jos, dezgropăm o localitate preistorică. Poţi s-o vizitezi pînă mă pregătesc! Şi ceea ce este foarte important, pentru noi, e că aici s-au întîlnit multe epoci: timp de 3000 de ani, stăpînitorii s-au schimbat mereu. Straturi de epoci, aşternute în pămînt unul peste altul.

Tu te opreşti deasupra craterului, unde zace scheletul unui om. Umbra ta cade peste scheletul chincit de parc-ar mai păstra convulsiile morţii.

— La un etaj sub noi sînt morţii!

Iau din baracă prosopul, săpuniera şi hainele. Le arunc pe un paravan primitiv, făcut din crengi împletite. Apoi mă duc la albie şi ridic furtunul. Din obişnuinţă, fac totul cu aceeaşi răbdare şi precizie, ca la săpături. Asta te enervează. Ţin într-o parte şuvoiul de apă, de parcă mi-ar fi frică să nu mă împiedic de el. Pămîntul cu gura însetată îl soarbe. Pămîntul este dornic de apă. Ar sorbi şi sîngele tău pînă la ultima picătură, dac-ar avea ocazia. Duc furtunul după paravanul de crengi şi-l agăţ sus de un cui. Apa curge făcînd o curbă.

— Asta este duşul nostru! glasul meu gustă de pe acum plăcerea băii răcoritoare.

Mă ascund după paravan. Îmi scot costumul de doc prăfuit, de parcă scot de pe mine o piele cenuşie de şarpe. Pe jos mi se văd picioarele pînă la gleznе. Tu te întorci plictisit spre cîmpia pustie. Apoi îţi întorci din nou privirea spre scheletul din groapă. În convulsia chinuitoare a oaselor, răsună strigătul victimei înaintea morţii. Pentru ce-o fi fost omorît acest om antic? Oare ce legi ridicole, stupide va fi încălcat? Auzi cum apa şiruie pe corpul meu. Tu cunoşti acest corp cînd era tînăr, neîmplinit încă. Poate o clipă ţi se pare că auzi în clinchetul apei rîsul meu de altădată. Cum mai rîdeam atunci, cu tot corpul! Din fiecare por al pielii mele izvora rîsul. Tinereţea mea s-a scurs repede, prin porii pielii, împreună cu şuvoiul de rîs. Ce mă făcea oare să rîd atîta?

Te uiţi îngîndurat la schelet. Şi cel de jos a rîs cîndva Ce l-a făcut oare să rîdă în timpurile acelea obscure? Vă, prin crăpăturile paravanului de crengi cum tragi din ţigară. aruncînd rotocoale de fum spre soare ca să-l învălui în nor.

Dar modulaţiile violete ale fumului de tutun se risipesc şi soarele înfige piroane înroşite în creştetul capului tău. Scoţi din buzunar un ziar şi-ţi faci un coif. Fata cu coşniţa în poală te urmăreşte tăcută. „Cu siguranţă, i se pare că sînt tare bătrîn" — te gîndeşti tu, şi-i arăţi coiful:

— Obiceiuri de brigadier!

Fata nu-ţi răspunde nimic, de parcă i-ar fi frică să nu trezească din somnul lui de veacuri pe sugaciul de lut.

— Ce zăpuşeală, ca de iad! spui tu transpirat, mai mult cu grijă că întîrzii.

— Noi ne-am obişnuit — răspunde liniştit Bora.

De enervare, dai din umeri, de parcă sub cămaşă te înţeapă spice de soare. Eu ridic mînă pînă la cot pe deasupra paravanului:

— Iacio! Varadine! Trataţi oaspetele cu ceva!

— N-am timp! protestezi tu.

— Omul ăsta are pretenţia că e viu, dar trece cu nepăsare pe lîngă un asemenea pepene! vocea mea sună împrospătată, umedă.

— Şi mai ales că-i furat! precizează Varadin.

Iacio scoate din albie pepenele ud, verde, rece ca gheaţă şi exclamă:

— Acum îl spintecăm!

Băieţii aşteptau de mult această clipă. S-au aşezat în semicerc pe lîngă albie. Numai fata cu coşniţa nu se mişcă. Te invită. Te aşezi plictisit pe creştetul unei pietre, gata să crape de căldură. Iacio ridică cuţitul, taie un capac rotund la vrejul pepenelui. Apasă capacul cu mîna:

— Galben sau roşu?

— Roşu! raspund toţi într-un glas.

Iacio ridică capacul:

— Bineînţeles că-i roşu! După 9 septembrie la noi cresc numai pepeni roşii!

Iacio, cu aceleaşi mişcări măsurate, grijulii, însuşite de la conducătoarea grupului, taie pepenele în şapte părţi egale. Pepenele înflori ca un mac roşu uriaş. Nu există un tablou mai înviorător pe arşiţă decît un pepene tăiat. Sîmburii negri sînt învăluiţi de promoroacă. Fiecare capătă cîte o felie, care-i împodobită cu o creastă roşie de cocoş în mijlocul pepenelui. Cele mai bune bucăţi sînt păstrate pentru mine şi Bora. Băieţii muşca direct din felie şi le curge zeama pe

bărbii. Tu probabil că ai uitat de mult această libertate interioară. Îţi înfigi dinţii în miezul feliei răcoroase zaharisite, scîrţîind ca zăpada. Deodată, simţi cum adie o aromă de pepene: este adierea zăpezii ce se topeşte. După mulţi ani, pentru prima dată simţi gustul şi mirosul acestui fruct, născut din arşiţă, dar care poartă în el adierea răcoroasă a zăpezii. Trebuia să te pierzi în această cîmpie pustie, să mori de sete, soarele să îţi jupoaie pielea, să n-ai loc unde să-ţi adăposteşti capul pentru ca să înţelegi plăcerea dătătoare de viaţă a unei înghiţituri de apă şi a unei felii de pepene. Pur şi simplu te cuprinde o fericire simplă, pămînteană. Această senzaţie mi se transmite şi mie, deşi-s obişnuită cu asemenea bucurii primitive.

— Ei, cum e? vocea mea de după paravan sună indiferentă şi glumeaţă.

— M-am simţit din nou student! spui fără să vrei.

Aceste cuvinte trezesc asociaţii nedorite. În drum spre Sofia tema „studenţiei" trebuie exclusă.

— Tovarăşă Doneva, să aduceţi un frigider! glumeşte o fată.

Din nou tresari la auzul acestui nume necunoscut. Eram Veleva. Parcă schimbîndu-mi numele, mi-am schimbat şi ceva esenţial din mine.

— Sînt gata! spun în spatele tău.

Te întorci. Mai întîi vezi ochii mei uzi. Rezist liniştită privirii tale. Şuviţele de păr, revărsate în şiroaie de smoală, se scurg pe lîngă faţa şi gîtul meu. Îmi pieptăn părul cu o bucată de pieptene. Îl pieptăn îndelung nu pentru că ar fi necesar, ci ca să mă conving că este încă des, greu de descurcat şi mai poartă încă adierea vîntului sudic.

„Dacă şi-l vopseşte — te gîndeşti tu — îl întreţine bine în aceste condiţii de pribegie!"

Eram îmbrăcată cu o rochie sport din in, de un galben deschis, fără mîneci, cu un decolteu pătrat. Ştiu că acest ton gălbui deschis subliniază foarte bine bronzul pielii mele. Dezbrăcată de praf, spălată de oboseală, port în corpul meu formele renăscute ale amforei. M-am îngrăşat puţin. N-o mai recunoşti pe fetiţa ta. Ai în faţă o femeie matură, bronzată de soare. La fel ca şi pepenele, copt, suculent. E vară.

— Ne-am uscat ca surcelele! spun fără să vreau, ca să

preîntîmpin gîndul ce te fulgera, că n-am de loc aspectul unei surcele.

Alerg grăbită de la paravan la baracă. Duc furtunul îndărăt în albie. Ai impresia că împreună cu costumul de lucru am dezbrăcat încetineala şi precauţia din mişcări. Corpul mlădios parcă mi se scaldă în lumina soarelui. Îmi place această baie fierbinte, care îţi dă senzaţia deplină a sudului. Să ameţesc în îmbrăţişarea soarelui, să-l înghit nesăţioasă, să sorb lumina lui arzătoare, la fel ca fructele. Aceasta este cea mai puternică dragoste împărtăşită din viaţa mea. Am siguranţa că soarele mă va îmbrăţişa aşa mereu, pînă la sfîrşit, fără să se răcească faţă de mine, oricît m-aş urîţi şi aş îmbătrîni.

Îmi înfig dinţii în felia de pepene. S-a încălzit, dar însuşi sucul lui este înviorător. Tu arunci coaja de pepene cu urmele dinţilor în ea.

— Plecăm, nu-i aşa?

Cu urechea mea de femeie, surprind în vocea ta că, pe lîngă nerăbdare, s-a adăugat şi bucuria de care nici tu nu-ţi dai seama, că vom călători împreună.

— Hai, că tovarăşul inginer se grăbeşte să construiască munţi în cîmpie!

— Şi cîmpii în munţi! adaugi, măsurîndu-mă din ochi.

Mă străduiesc să mă văd prin ochii tăi. În cîmpia pustie, arsă de soare, încă îmi duc cu uşurinţă anii. Există o legătură organică între mine, pămînt şi soare.

— Tovarăşă Doneva, să nu uitaţi să aduceţi de la Sofia un aparat „Admira"!

— Dacă nu l-au luat alţii!

Ne spălăm la furtun mîinile lipicioase de zeama pepenelui. Zăpuşeala le usucă într-o clipă. Arunc pe umăr un sac mare, de sport. Îmi pun peste coc o basma subţire. Iau de la Bora coşniţa cu amîndouă mîinile şi o port ca pe un potir. Îţi oferi serviciile şi vrei să-mi iei greutatea, dar eu o apăr de mîinile tale mari. Îţi permit numai să-mi iei de pe umăr sacul de plajă şi să-l cari împreună cu bidonul tău galben. Grupa mă înconjoară cu glume şi rîsete.

— Ce-o să vă faceţi fără fasole?

— Cui ne lăsaţi?

— Unde plecaţi fără noi?

Tu mă vezi iar în mijlocul alaiului studenţesc, de parcă

n-aş fi ieşit încă din mediul acela tineresc. Sînt mereu în centrul rîsetelor şi glumelor. Iar tu de mult te-ai desprins de ele. În jurul tău e tăcere, lupte interioare care macină, răceală. Grupa mă petrece cu rugăminţi să transmit salutări unor persoane pe care tu nu le cunoşti, să îndeplinesc sarcini despre care tu nu ştii nimic. Ca şi cum timpul care ne-a despărţit s-a întruchipat în oameni, obiecte, muncă — o realitate care ne separă cu toată evidenţa ei concretă, implacabilă.

— Pînă vă întoarceţi, noi vom descoperi o înmormîntare tracă.

— Şi o mască, şi podoabe de aur!

— Şi o caleaşcă împodobită cu aur, şi doi cai, şi fresce!

— Bine-ar fi — răspund, dar îndoiala mi se aşază în gît ca un nod. Să acoperiţi totul cu prelate! După-masă poate să plouă!

— Admira! Pînă cînd o să tot stăm fără cameră de luat vederi?

În urma noastră strigă viaţa mea, ziua mea, atît de străină ţie, cum nu ţi-e străină viaţa nici unui alt om sau ziua nici unei alte fiinţe de pe pămînt. Oare cum de-am ajuns să ne înstrăinăm pînă într-atît unul de altul? Oare e posibil ca pornind de la cea mai mare apropiere, să ajungi la cea mai mare înstrăinare?

Îmi închipui comentariile ironice în spatele meu.

— Cunoştinţe vechi, ai? Iacio face cu ochiul.

— Lasă-i în pace cu generaţia lor neîmplinită! Cu siguranţă că amintirile lor au o consistenţă ideologică! dădu din mînă Varadin.

— Se vede că ea a fost frumoasă în tinereţe! presupune Bora, care mă admiră şi astăzi.

Zevzecul de Iacio prezintă o întreagă scenetă:

— Tovarăşul inginer a fost un cadru de nădejde. „Tovarăşe, este gata raportul trimestrial?" „Planul este depăşit, tovarăşe responsabil!" „La ce indici, tovarăşe?" Iar cînd a luat raportul din mîna ei a fost atent ca nu cumva s-o atingă cu degetele!

Puştii n-ar fi putut presupune că noi, mult mai îndrăzneţi decît ei, am intrat cu picioarele goale în focul dragostei, ca să descoperim... Ce?

Pornesc cu tine pe drumul vechi, desfundat. Abia acum simţim uriaşa distanţă dintre noi de 17 ani. Paşii noştri, distanţaţi în praf, n-au ce să-şi spună. De fapt, noi niciodată n-am mers într-un pas. După o tăcere lungă, apăsătoare, risc să te întreb:

— Încotro te grăbeşti?

— Nu-mi mai aduce aminte!

Îţi scoţi coiful de hîrtie, îl mototoleşti şi-l arunci în mărăcini, de parc-ai arunca o amintire neplăcută. Mă conving încă o dată că mişcările ţi-au devenit foarte reţinute. Îţi ţii o mînă mereu în buzunar. Altădată vîsleai prin aer, cu amîndouă mîinile. Mi se părea că produceai chiar în jurul tău un vîrtej. Parcă am supravieţuit nouă înşine. Mergem de-a lungul şarpelui negru al furtunului. Ajungem pînă la cişmea. Trebuie totuşi să vorbim ceva!

— Cum ai nimerit aici?

— Ghinion!

— Tu şi ghinion! nu-mi pot ascunde un zîmbet răutăcios.

— Crezi oare că numai oalele tale se sparg?

— Hai, nu mai face pe modestul! Cu toate că trăim în sălbăticie, citim şi noi ziarele! O nouă invenţie: acoperişuri cochiliforme, aşa se numesc? Cum or mai fi şi acoperişurile astea?

— Au să se prăbuşească peste capul meu!

— Cum aşa?

— De-ar fi numai unul... Proastă execuţie! După ele alerg acum în deplasare.

Gîndurile tale gonesc departe, dincolo de mine. O zi proastă. De-ai şti ce zi am avut eu! O zi de cîrtiţă. Dar noi nu ştim nimic unul despre altul. Şi niciodată nu vom pătrunde în zilele noastre atît de deosebite, unele de altele. Mergi alături de mine, cu mersul tău de altădată, ce emană dîrzenie. Şi totuşi nu mă las înşelată. Acest mers era altădată expresia esenţei tale, iar acum ţi-e camuflajul.

— Cîndva, îţi plăceau greutăţile! Cine caută găseşte.

— Nu mă pot plînge de lipsa greutăţilor. Cel mai mult mă împiedică ignoranţa. Mă lupt mereu cu ea. Însă mă urmăreşte mereu. Acesta e duşmanul meu cel mai îndărătnic, pînă la moarte, mai puternic decît mine!

„Şi duşmanul meu cel mai periculos — răspund în gînd — ignoranţa organizată!"

— Şi cum s-a terminat deplasarea?

— Să zicem, bine... A mai rămas încă un obiectiv, lîngă Sofia.

Gîndurile noastre continuă tăcute, într-o direcţie:

În sarcinile cele mai dificile, cauţi mereu să preîntîmpini mişcările şi capcanele neaşteptate ale adversarului. Dar cum să previi inventivitatea inepuizabilă a ignoranţei? Este năpasta cea mai agresivă. Mai ales cînd ea te poate prinde chiar şi în tine însuţi.

Ajungem la o maşină impunătoare, acoperită cu praf, ca o prelată. Te transformi. Obişnuita ta încredere în sine capătă acum altă nuanţă, pe care n-o cunosc. Nu-i îngîmfare. Împreună cu maşina formaţi o singură fiinţă. Se pare chiar că partea cea mai sigură, esenţială a ta, este maşina. Acum eşti întreg. O descui cu un gest automat. Deschizi portiera în faţa mea, întinzîndu-te să iei coşniţa. Mîinile ni se ating, dar nu fac contact. Mă întorc cu spatele, apărîndu-mi comoara de lut. Cît de jalnică îţi par probabil cu această descoperire a mea! Tu, în schimb, ai reuşit în viaţă: maşină, nume, călătorii în străinătate! Iar eu, în întreaga mea viaţă am căpătat o oală goală de lut şi pe deasupra hîrbuită. Şi sînt ridicol de mîndră.

Fără să-ţi dai seama, reapare la tine un obicei de mult uitat: să foloseşti clipele în care sînt preocupată de altceva, ca să mă analizezi pe furiş, cu coada ochiului. Mă recunoşti prin mişcările abia perceptibile ale feţei, sprîncenelor, buzelor. Ţi s-a pus un nod în gît, transmiţîndu-mi prin inducţie aceeaşi senzaţie şi mie. Era neplăcut pentru amîndoi. Apropierea nu ne aduce bucurie, ci numai iritare şi o împotrivire surdă.

Pui jos cu atenţie sacul meu greu de plajă, pe canapeaua din spate a maşinii, lîngă geanta ta de lucru, umflată, cu care probabil deseori călătoreşti. Îmi trece prin minte o comparaţie îndrăzneaţă: aceste două genţi sînt atît de diferite una de alta şi e imposibil să le uneşti; la fel ca noi doi.

Mă aşez cu precauţie, cu coşniţa în poală, ca o ţărancă în tren. Făcînd aceste mişcări, tu mă măsori din ochi. Oare m-am îngrăşat mult şi am îmbătrînit? Probabil ţi se pare

că-s greoaie în comparaţie cu fetiţa aceea sprintenă pe care tu o ştii. Ce poftă de mîncare ai la aer curat! Parcă pentru prima dată devin conştientă de vîrsta şi corpul meu. Orice gram în plus, în această clipă îl resimt ca o grea povară. Baticul fin cade de pe cap. Mă simt incomod. Dar în general, ce i-a trebuit hazardului să ne întîlnim după atîţia ani? Putea să ne cruţe de această revedere penibilă. Ce liniştită şi mîndră mă simţeam cu kilogramele mele! Iar acum, propria mea tinereţe se ridică ca un termen de comparaţie şi de acuzare împotriva mea.

Dubă sufocantă! În maşină s-a adunat tot zăduful. Laşi uşile deschise ca să faci curent. Ridici capota motorului. Ai intrat cu totul înăuntru. Te uiţi parcă în propriul tău piept şi tremuri să nu descoperi urme de boală. Apoi torni apă din bidon în rezervor. Îmi rotesc privirea curioasă prin maşină. Îţi recunosc pedantismul în fiecare încuietoare şi buton: totul e lustruit, curat, bine îngrijit. Maşina este cochilia ta, pe care tu o întreţii cu grijă. Cine pe cine poartă? Maşina pe tine, sau tu o cari pe ea în spate, ca melcul căsuţa lui?

Îţi iei haina, aruncată pe canapeaua din faţă, şi-o îmbraci. Intri din nou în pielea ta, în necesitatea de a te grăbi. Aerul acesta preocupat îţi stă bine. Cu siguranţă că dimineaţa joci tenis, ca toţi bărbaţii care încep să îmbătrînească. Împreună cu maşina devii mai puternic, mai cumpătat. Am impresia că împreună cu ea formaţi nişte vase comunicante.

Te aşezi lîngă mine, porneşti motorul. Acum eşti mulţumit de mîrîitul lui. Starea maşinii se reflectă în mod vizibil asupra ta. Tot mai mult se întăreşte în mine impresia că tu şi automobilul formaţi un singur corp. Picioarele îţi sînt alungite cu pedalele, mîinile tale s-au contopit cu volanul. Nervii tăi tresar o dată cu vibraţiile motorului. Oare în venele tale curge benzină în loc de sînge?

„Ce orizont de butoane!" mă gîndesc cu ironie, privind la tabloul strălucitor de aparate din faţa ta.

„Nu mai îngust decît fundul unui mormînt!" îmi răspunzi tu în gîndurile mele.

„Cel puţin toată viaţa sînt la aer curat!"

„Există oare undeva aer curat?"

„Ei, totuşi la mine e mai proaspăt! continui desperată în gînd.

„Proaspăt, prin cenuşa tuturor veacurilor trecute! Eu cel puţin înghit praful secolului nostru!"

„Şi nu ţi se opreşte în gît?"

Pot să mă cert cu tine în gînd pînă deseară. Astfel simt mai clar prezenţa ta. Şi iar mi se pune un nod în gît. Te uiţi la mine pe furiş. Cauţi pe faţa mea bronzată imaginea zilelor mele, care se scurg departe de tine, poate la fel ca ale tale, străbătînd un mare gol.

Săgetai ceasul cu un gest aproape imperceptibil, care întrece nu numai secundele, ci şi privirea mea vigilentă. Nu poţi ascunde nimic de mine.

— Cît mai e ceasul?

— 12 fără ceva! îmi răspunzi, cu un aer exagerat de liniştit, care mă face să mă neliniştesc.

Cine te aşteaptă oare? Faci un viraj brusc, treci peste furtun, de parcă ai călca un şarpe şi porneşti pe drumeagul zgrunţuros care se abate din şoseaua principală. Prin praf se ridică valuri uşoare. Dacă nu ne-am fi întîlnit niciodată, dacă n-ar fi existat între noi graniţa trecutului, cu siguranţă că o asemenea plimbare solitară cu maşina ar fi fost o mare tentaţie pentru noi. Pentru că tu poţi să-mi placi. Şi eu aş fi putut să-ţi plac, dac-aş fi vrut. Dar apropierea noastră de odinioară ne îndepărtează. Amintirile sînt ca o prăpastie între noi peste care nu putem sări. O părere de rău îşi face loc între noi.

— Încă nu mi-ai spus încotro te grăbeşti, sau poate e secret?

— Astăzi nu există secrete! Plec în seara aceasta la Viena.

— Cu ce ocazie?

— Aşa...

— O plimbare în interes de serviciu?

— Aproape... Mîine are loc o conferinţă.

— Bine că mai sînt conferinţele astea, să mai vedem şi noi lumea!

— Doar sîntem în secolul conferinţelor!

— Şi ai să reuşeşti?

— N-am schiţat decît nişte notiţe pentru expunerea ce urmează s-o fac. Mă prezint în faţa atîtor oameni străini...

— Noi, bulgarii, întotdeauna facem totul în ultimul moment!

Aţintindu-ţi privirea înainte, te contopeşti cu drumul. Parcă te împietreşti. Stăm umăr la umăr. Nimic pe lume nu-i mai îndepărtat decît aceşti doi umeri apropiaţi, care cîndva se topeau unul lîngă altul.

— Acum, pe aici! îţi arăt bifurcarea drumurilor.

Încă cîteva zguduieli care mă fac să strîng cu putere coşniţa în poală. În sfîrşit, ai răzbit pe şoseaua asfaltată. Cauciucurile încep să cînte. Maşina îşi vine în fire şi o dată cu ea şi tu. Îţi recapeţi înfăţişarea de stăpîn al drumurilor. Arunc o privire la vitezometru: peste 70 pe oră.

— Nu mergi prea repede?

— Fii liniştită! Sînt de mult şofer! răspunsi cu condescendenţă. Îţi schimbi intonaţia vocii o dată cu viteza.

— Văd!

— Sau poate ai devenit fricoasă?

— Nu-i vorba de asta!

— Ştiu, ştiu... de oală!

Iar nu m-ai înţeles. Nu ne mai înţelegem dintr-o jumătate de cuvît. Şi e mai bine. Nu era prea complicat să-ţi dai seama că nu vreau să ajungem aşa de repede la Sofia. De altfel, nici de acest lucru nu sînt atît de sigură.

Tac. Fără să vreau mă retrag în amintiri. Şi atunci, în tinereţe, cînd în faţa noastră era întins timpul fără margini, tu tot aşa te grăbeai. Eram geloasă pe graba asta a ta. În fiecare seară săpam cu unghia cîte o liniuţă pe perete, deasupra patului — o zi trecută. Zilele noastre erau numărate pe cele zece degete ale mîinii. Surîsul mi-l ascundeam după umărul tău.

— Ştii cum îţi spuneam la început?

— Cum?

— Dar n-ai să te superi!

— Omul de la cadre?

— Nu...

— Predicatorul?

— Nu.

— Ei, cum?

—Cap-pătrat!

Tu te încrunţi ca să confirmi porecla.

— Dar tu, panseluță înrourată, ce cauți lîngă un cap-pătrat?

Începeai să mă săruți înfuriat, de parcă mă certai cu sărutări. Somnul ne era un joc zburdalnic. Dimineața, deș-teptătorul suna cu voce răgușită. Îl dezgropasem din dărîmă-turi. În general, gospodăria noastră se completa cu lucruri găsite de mine. Vocea acestui deșteptător era surdă, înăbu-șită, ca și cum ar fi fost strivită de greutatea blocului ruinat. Parcă venea de sub pămînt ca să ne amintească că totul are un sfîrșit. Deodată te smulgeai din îmbrățișările mele. Sărutul ni se rupea mereu la mijloc. Chiar salutul tău de despărțire era redus la o scurtă tluturare de mînă, ca să nu-ți risipești timpul. Săream desculță din pat și mă postam la ușă:

— Îți drămuiești timpul chiar și pentru o privire!

— Am întîrziat!

Ochii tăi alergau prin mine, dincolo de prag, afară, spre lumea încă necoaptă, nelămurită, plină de distrugeri și speranțe, care te așteptа cu nerăbdare. De ce? Ca să te distrugă pe tine sau să se ridice pe umerii tăi tineri? Tu, care ți-ai sumes mînecile ca să faci întregul pămînt vesel, tu însuți nu erai vesel. Te dojeneam fără să scot o vorbă și împingeam ușa cu spatele. Atunci tu te întorceai de departe în privi-rile mele, de undeva de afară, pe unde te purtau gîndurile. Acum privirea mea nu mai e aceeași: odinioară ea te în-ghițea și te atrăgea ca un vîrtej de apă spre fundul lui verde. Tu mă duceai pe brațe în pat și uitai timpul. Deșteptătorul țăcănea înfundat deasupra capetelor noastre. Învinsesem tim-pul. Mă simțeam mai puternică decît toți filozofii tăi. Pri-veăm în sus, printr-o crăpătură a tavanului, o șuviță subțire de cer rumen. Aplecat deasupra mea, tu vedeai cum zorile se leagănă în ochii mei. Din buzunare îți zburau foițe cu cuvinte străine și mă acopereau. Tu le citeai peste umerii și sînii mei și le învățai direct de pe corpul meu. Mă mîn-gîiai bolborosind:

— Der Schraubdeckel — căpăcel cu ghivent.

— Așa ai să le reții mai ușor?

— Am memorie vizuală! N-am să uit niciodată aceste cu-vinte. Der Presslufthammer — ciocan pneumatic.

Aplecat peste mine, în loc de cuvinte de dragoste, tu îmi șopteai cuvinte uscate, tehnice, nemțești. Peste părțile goale

ale corpului meu tînăr, tu învăţai denumirile părţilor componente ale motoarelor.

— Die Schleifscheibe — disc de şlefuit.

Te pregăteai cu îndîrjire pentru viaţă, pentru lume. Dincolo de mine te aştepta existenţa uriaşă, adevărată. Nu voiai să pierzi nici o clipă, ca să n-o scapi. Dar poate că singura existenţă adevărată a fost acolo, în mansarda aceea dărăpănată. Noi am ţinut în palme întreaga lume, dar nu ne-am dat seama.

— Der Stromerzeuger — generator.

Eu te interogam cu o voce şoptită chiar la ureche. Tu-mi răspundeai, concentrat, privindu-mă. Rareori greşeai. Răsunau cuvinte aspre, incompatibile cu dragostea ce ni se citea pe chip.

— Die Schwungkraft — forţă centrifugă.

Chiar şi eu am reţinut cuvintele tale nemţeşti. Dar tu, cînd le întîlneşti prin cărţile tale de constructor, îţi mai aminteşti oare cum şi unde le-ai învăţat? Sau poate eşti atît de absorbit de ambiţiile tale, încît te-ai transformat într-un om fără amintiri?

De la vecinii noştri de vizavi se auzea o voce ascuţită de femeie care se certa şi un bas masculin înfuriat; reluau cearta lor cotidiană.

— Iată ce ne aşteaptă! zîmbeam, mîngîindu-ţi gîtul.

— Cu noi este exclus să se întîmple aşa! îmi şopteai tu în ureche şi începeai s-o săruţi.

Mi se părea că aud ecoul oceanului, care suna ca un imn nupţial în lobul urechii mele. Mă străduiam să ghicesc dacă tu vorbeai serios sau glumeai. Poate din cuvintele tale se subînţelegea că noi, în general, n-o să ne căsătorim niciodată, ca să avem motiv să ne certăm. Sau poate tocmai invers...

Deodată, tu aruncai o privire fulgerătoare la ceas, peste umărul meu. Începea o hîrjoneală straşnică. Nu-ţi dădeam drumul.

— Trebuie să verific calculele pentru pilonii podului!

Era foarte important. Un inginer încă neformat, şi îţi dădeau să proiectezi un pod. Te smulgeai de lîngă mine ca dintr-o tufă ţepoasă de măcieş, care te trăgea de degete, de mîneci, de pulpana hainei. Te întorceai pe jumătate, cît să-mi arunci o privire.

— Grăbit, imposibil ce eşti!

— Somnoroaso!

Cearta noastră se amesteca cu strigătele vecinilor.

— Cap-pătrat!

Tu tăceai, jignit. Săream să te îmbrăţişez, să şterg cuvîntul urît. Dar tu te smulgeai din lanţul mîinilor mele.

— Ascultă, nimeni nu te-a chemat aici!

Atunci dădeam cărţile pe faţă.

— Ştii de ce-am venit? Crezi poate că pentru tine?

Întors cu spatele la mine, erai numai ochi şi urechi.

— Am venit să mă eliberez de orice iluzii!

Săreai afară fără să laşi impresia că m-ai auzit. Alergam desculţă în urma ta. Mă opream sus, pe platforma suspendată. Un vînt umed de primăvară îmi flutura părul.

— Pot să şi plec! strigam ca să audă toţi.

— Uşa nu-i încuiată! răspundeai, fără să te întorci.

— Bine! N-ai să mă mai vezi! ţipam plîngînd.

Tu nu te întorceai. Dar te uitai la imaginea mea de jos, reflectată în băltoacă. Mă sorbeai toată din ochi, împreună cu cămaşa de noapte de pînză albită, plutind ca un nor alb în apa noroioasă, avînd un zid surpaţ în spate şi un cer enorm, tînăr, de dimineaţă, deasupra umărului meu gol. Apoi coborai năvalnic pe scări, săreai peste mine indiferent, atingînd din fugă cu piciorul bătloaca şi imaginea se spărgea în valuri mici. Norul alb al cămăşii mele de noapte se afunda în noroi, călcat în picioare. Drumul te trăgea afară cu braţe puternice, pe care eu n-am putut să le înlătur. Te opreai deodată, amintindu-ţi de ceva. Veneai pînă sub geam şi strigai:

— Aruncă-mi rigla! Aia mică, de calcul!

Făceam un pachet cu multă migală. Tu, de jos, dădeai semne de nerăbdare:

— N-ai găsit-o? Caută pe masă, printre foi!

În sfîrşit, fără să-ţi spun nimic, lăsam în jos tigva cu o frînghie. Tu întindeai mîna s-o iei. Dar imediat o trăgeam de sub nasul tău în sus. Tu, cu o săritură, prindeai tigva şi scoteai pachetul. Începeai să-l despachetezi grăbit. Hîrtie după hîrtie. Desfăceai, desfăceai. La sfîrşit, găseai înăuntru o felie subţire de pîine presărată cu cimbru şi o mîncai cu poftă. Eu mă uitam de sus. Te-am reţinut pentru mine o secundă în plus. Apoi o luai la goană după clipele pier-

dute. Rămăneam singură în mansardă. Lecţiile la istorie începeau mai tîrziu. În general, istoria n-avea unde să fugă şi noi de ce-am fi alergat după ea! Priveam în sus, cu aerul unui paznic de far. Această jumătate de cameră era întotdeauna plină de o goană înfrigurată înspre afară, către un scop ce nu se poate amîna, era plină de lipsă de timp, de gîfîială, de oboseli, locuită de un om extrem de ocupat, avîntat spre o chemare îndepărtată, insistentă, ce nu poate fi înăbuşită...

Întorc capul şi te privesc pe furiş. Un rid îţi brăzdează fruntea, pe atunci era abia vizibil. Măreşti viteza, strîngînd volanul ca pe propriul tău destin. Mi se pare că te depărtezi de mine cu aceeaşi viteză ameţitoare. Privirea ta aleargă tot mai agitată de la ceasul de la mînă, la vitezometru, apoi la cotitura următoare. Din nou intri în celula ta strîmtă, cu trei laturi: timp, viteză, drum. Şi parcă tot aşa asculţi chemarea aceea îndepărtată, insistentă, imperioasă, care cîndva acoperea toate vocile apropiate, chiar şi pe a mea.

Clipa. Nu eu o întorc, ci ea mă întoarce către mine însămi, spre acel trecut care de fapt era esenţa mea. În spectrul clipei se mai adaugă o culoare: surpriza faţă de schimbările survenite la noi înşine. Se spune că aducerea aminte este o născocire a trecutului. Cum aş putea să născocesc ceea ce a fost mai ireal decît orice născocire? Vreau să gonesc amintirile, ca să nu mă mai ciocnesc atît de dureros de schimbări. Nu mai există acel sentiment proaspăt, acea licărire de stea. Sentimentul nu poate rezista lumii celor patru dimensiuni de timp şi spaţiu. Poate că în ciocnirea cu realitatea lumii noastre ele se anihilează. Sentimentul creşte într-o altă lume, cu alte dimensiuni. De această lume inaccesibilă noi ne atingem doar într-o clipă. Şi acum, simţi scurgerea unei asemenea clipe. Pentru a doua oară, dar în acelaşi timp pentru prima dată trăiesc trecutul. Clipele de altădată se împletesc cu prezentul şi devin partea lui componentă. Nu aducere aminte, ci trezire. Nu caut în amintire repetarea, nici o completare a născocirii, ci caut pentru mine adevărul pe care l-am risipit pe drum. Rază cu rază mi-a fost furată din privire. Nu îndrăznesc să privesc drumul parcurs, pentru a nu mă oglindi în propriul meu pustiu.

Întoarcerea în amintire nu e o întoarcere înapoi, ci undeva spre necunoscutul din mine.

Maşina zboară înainte. Viteza înceţoşează lumea din jur. Parc-ar trece prin calea lactee. Doi străini stau unul lîngă altul. Nu cunosc nici o limbă comună. Aş vrea şi nu aş vrea să ştiu ceva despre tine.

— Te oboseşte drumul?

— Nu drumul mă oboseşte, ci faptul că batem pasul pe loc...

Cine ştie dacă noi nu ne-am oprit de mult? Poate că timpul ne-a întrecut. Poate că batem pasul pe loc şi doar ne imaginăm că ne continuăm drumul înainte. Nu cumva ne mişcăm în virtutea inerţiei, iar în interior sîntem imobili? În fiecare seară simt în gură un gust sălciu de nemulţumire pentru ziua care a trecut. Oare acesta nu este semnalul de alarmă că trăiesc o zi străină, şi nu a mea? Dacă e aşa, mă întreb: în care clipă mi-am pierdut pasul şi am pornit cu pas străin? Din moment ce porneşti cu pas străin, baţi pasul pe loc, eşti o repetare, te renegi pe tine însuţi.

— Mă gîndesc...

Te întrerup, temîndu-mă de lipsa de idei:

— Iar la conferinţă?

— Mă străduiesc să nu mă gîndesc la asta!

— Şi de ce, mă rog, te-ai gîndi atîta?

— Acolo trebuie să fac o impresie bună. Reprezinţi ţara în faţa străinilor, care nu ştiu nimic despre poporul tău şi te consideră aproape un sălbatic...

Îmi dai ocazia să fiu maliţioasă:

— Ei, nu va fi prea greu să faci o impresie bună străinilor... Doar ştii limba...

Amîndoi ocolim cu încăpăţînare şi precauţie amintirile, dar fără să vrem ne lovim de ele. O adiere a trecutului începe să ne vorbească cu o voce aproape uitată. În tăcerea penibilă răsună cuvintele seci, nemţeşti, învăţate în îmbrăţişările noastre:

— Der Schraubdeckel — căpăcel cu ghivent.

— Der Presslufthammer — ciocan pneumatic.

Ca să înăbuşi ecoul nedorit al amintirii, devii vorbăreţ:

— Din contră! Am o dexteritate grozavă să fac mereu impresie proastă!

— Cui? Străinilor sau alor tăi?

— Dacă la noi toţi ar fi de-ai mei... Cu cît se înfurie e mai tare şi ţipă la mine, cu atît mă simt mai puternii şi mai sigur că dreptatea e de partea mea. A face impresie proastă este un semn că nu am îmbătrînit încă!

— Ce, pentru străinătate trebuie să îmbătrîneşti?

— Trebuie să trec pe alte unde: să mă conduc după măsura inversă, să fac o impresie bună! Atunci simt că am îmbrăcat în prealabil o piele străină.

Faţa ţi se schimbă de efortul ce te aşteaptă. Ca să te descotoroseşti de aceste gînduri neplăcute îţi aţinteşti privirea la coşniţa din poala mea:

— Ia povesteşte-mi mai bine biografia amforei tale!

— Oare într-adevăr te interesează?

— Cioburile se mai pot lipi?

— E un întreg roman cu multe enigme...

— Aproape un roman poliţist, da?

— Mai curînd unul de aventuri. Amfora a călătorit prin multe ţări. În ea se transportau uleiuri parfumate. O pagină ruptă din tumultul vremii. Mormintele tracice sînt din secolul al V-lea pînă în secolul al VII-lea î, e. n. În amfora sînt puse podoabele morţilor: brăţări, cercei, mărgele. Ea a ascuns în pumnul ei de lut aproape 25 de secole acele podoabe şi le-a adus pînă în zilele noastre, ca să ni le înmîneze şi să ne dezvăluie reprezentările estetice de atunci. Amfora a ferit de timp lucrul cel mai gingaş, cel mai vulnerabil: dorul de frumuseţe şi fericire, vibraţia sufletească. Podoabele ascunse în ea au adunat razele privirilor vii, au fost purtate pe mîini calde, au strălucit pe piepturi emoţionate, au atîrnat în lobii urechilor fremătînde în care s-au şoptit chemări de dragoste. Nu e oare straniu că din cuceririle şi victoriile căpeteniilor trace, din slava şi măreţia lor au rămas doar aceste morminte, iar în ele—nici pomeneală de puterea purtătorului, de faptele lui eroice. A dăinuit numai ceea ce a fost o taină a inimii, o năzuinţă ascunsă spre artă, o creaţie fragilă a tot ceea ce este mai omenesc: frumuseţe, artă, gingăşie, numai acestea au rămas... În decurs de peste două milenii, amfora a strîns

cu răbdare în pumnii ei de lut sub pămînt această scînteie nemuritoare. Noi trebuie s-o preluăm din mîinile ei cu o şi mai mare răbdare, pentru a o preda generaţiilor viitoare. Chiar cînd este goală, jefuită, aşa cum este a mea, amfora tot ne aduce o bogăţie imensă...

Vorbesc ca în faţa studenţilor. Simt că în gînd mă întrerupi cu observaţii maliţioase. Continui cu o voce tot mai scăzută:

— Însăşi forma ei este zveltă şi nobilă. Ce simplitate a liniei...

Îi conturez cu mîinile forma prin aer. Aceasta este o formă rotunjită, ca o planetă, eternă, incasabilă.

— Vasele din epocile timpurii nu aveau ornamente. Ma tîrziu pe ele apar linii şerpuite. De obicei cu o sulă de os se făcea cîte o singură linie, iar cu pieptenul mai multe, paralele. Acesta este un indiciu pentru stabilirea vechimii vasului de lut.

— Păcat că s-a spart! spui cu totul nepotrivit.

Priveşti cu atenţie drumul dinaintea ta. Poţi să nu mă asculţi. Mai curînd vorbesc pentru mine însămi.

— Totdeauna m-a uluit sfărîmarea bruscă a unor vase de lut în momentul atingerii. Parc-au rezistat pînă la ultima suflare, trecînd prin foc, prin inundaţii, cutremure, au suportat jafurile şi copitele barbare, ca să ajungă pînă la mîna mea şi să-mi predea cheia spre taina timpului, de care poate într-o oarecare măsură depinde drumul oamenilor viitori. Ştim noi oare totul, tot ce au ştiut anticii? Eu trebuie să descifrez această taină importantă. În momentul cînd le atingi, unele vase de lut mor într-o clipă, îndeplinindu-şi misiunea de-a lungul mileniilor. E ca ostaşul-alergător de la Maraton, care moare, aducînd vestea victoriei...

Îmi pot închipui cum sună cuvintele mele în auzul tău şi cît sînt de ridicole în reprezentările tale.

„Literatură!" — te gîndeşti cu aceeaşi maliţiozitate cu care mă ironizai altădată pentru afectările mele tinereşti.

„Poate!" — şoptesc în gînd, satisfăcută că cel puţin în această privinţă nu m-am schimbat prea mult de atunci.

Îmi întorc privirea spre peisaj. O zăpuşeală stătută. Tufişuri cernite de un strat de praf, de parc-ar fi conservate.

)in cauza vitezei mari, totul se contopeşte în nişte tonuri enuşii putrezite.

— Ei, ce-ţi aduce alergătorul tău de maraton?

— Nu ştiu... Ţi se pare caraghios că tremur pentru o ală de lut. Dar şi ea aduce o veste de-a lungul vremii, pe are trebuie s-o ghicesc.

Propria mea voce mă irită. Oarecum încordată, parcă nu-i mea. Amîndoi sîntem rigizi, fără nici un motiv. Numai impla supoziţie că poate unul se gîndeşte, că celălalt este moţionat, ne jenează. Soarele străluceşte orbitor, reflectat de lrum. Pui ochelari negri. Zidul vitezii creşte între noi.

— Dar din noi ce-o să rămînă? întrebi ca să întreţii) conversaţie.

— De vreme ce sîntem în întregime din nailon! Vor lezgropa acoperişurile tale cochiliforme şi vor boteza secoul nostru „Epoca broaştei ţestoase"...

Privirea ta ascunsă de ochelari se desprinde de drum înorcîndu-se către cuvintele mele, către faţa mea. În modulaiile vocii mele tu simţi depunerile anilor în care noi am ost despărţiţi. Vag, îţi dai seama ce ţi-a lipsit tot timpul, în ntreaga ta viaţă. Ei da, să ripostezi, să te împotriveşti, să ezişti acestei voci, care are o tonalitate diferită de a ta şi :are te aţîţă la o discuţie în contradictoriu. Îţi este străină)rice înclinaţie spre poetizare, care transformă un ciob de ut într-o lume reînsufleţită. Dar această înclinaţie exagerată a mine ia foc la atingerea cu raţionalismul tău practicist. Simt că şi mie mi-a lipsit încărcătura noastră de înfruntare nterioară. Pe nesimţite şi tu te abaţi spre amintirea certurior noastre. În faţa ochilor tăi negri se lasă amurgul de ıltădată.

După o absenţă de mai mulţi ani te întorci din nou la o ;eară din tinereţe. Te întorci să te cuibăreşti în umbra părului meu des şi atît de depărtat . . . Pe atunci ridicai capul n sus. Căutai în înălţimi, peste dărîmături, farul tău în întuneric. O luminiţă suspendată deasupra neantului. O ferăstruie icărea în întuneric ca nişte ochi ce te aşteaptă. Tu păşeai grăbit prin ulicioara slab luminată. În sus, în întunericul şi nai dens urca în spirală o scară spre cer. Tu simţeai clo-

cotul din sînge. Seara ce venea se pregătea să te pătrundă. Te cunoşteam de departe după mersul avîntat, caracteristic numai ţie şi nimănui altuia. Parcă abia ieşit de sub dărîmături, împingînd cu umerii plăcile de beton şi zidurile care te apăsau, tu înghiţeai aerul cu lăcomie şi de aceea mergeai aşa, fără să te uiţi înapoi, fără să ocoleşti mormanele de ruine ce-ţi ieşeau în cale, fără să cauţi un acoperiş sigur pentru capul tău înflăcărat, fără să te adăposteşti după nişte pereţi liniştiţi, pentru că ştiai că un asemenea acoperiş şi asemenea pereţi nu există.

— Te-am recunoscut după paşii tăi plini de siguranţă — am strigat eu, înecîndu-mă de rîs.

Rîsul meu răsunător, fără nici un motiv, se instalase printre dărîmături. Un rîs ce strălucea în beznă. Tu alergai în sus, spre rîsul meu, sărind cîte două trepte dintr-o dată. Faţa ta ursuză se însufleţea şi se lumina pe dinăuntru ca o casă nouă, de curînd mobilată.

— Ce-ai făcut astăzi? cereai un raport cu glas aspru.

— Am studiat Muzeul arheologic.

— Eşti mult rămasă în urma timpului!

— Iar tu i-ai luat-o într-atît înainte, încît nici nu eşti aici!

Chiar de la al doilea sărut ne şi certam. Poate că tocmai acest lucru dădea acea acuitate şi gust strepezit sărutărilor noastre.

Îţi aminteşti, probabil, şi o altă întoarcere.

— Ne-da! Ne-da! Ne! Da! Ne[1]! strigai pe scări.

Nici un răspuns. Ferestruia licărea şireată. Tu te-ai urcat într-un suflet.

— Ne-Da-Ne! Iar te-ai ascuns?

Ai izbit uşa. Ochii scormoneau prin cameră. Era pustie. Nu se va şterge niciodată această pustietate din mintea ta. Parc-ai deschis uşa spre viitorul tău. Asta te aştepta de acum înainte. Tu căutai cu înfrigurare pe sub paturi, ai deschis chiar şi garderobul.

— Ieşi odată! Ştiu că-mi faci o farsă!

Deveneai tot mai neliniştit. Mă ascunsesem sus în luminator. Atîrnată deasupra tavanului, sprijinindu-mă în vîrful picioarelor pe ieşindul rămas din balconul prăbuşit, trăgeam

[1] Ne în limba bulgară are valoarea negaţiei **nu,**

de acolo cu ochiul, de după perdeaua care, de fapt, era propria mea rochie atîrnată.

— Neda! Ţi-ajunge cît te-ai jucat de-a -v-aţi ascunselea!

Aproape furios, te-ai năpustit afară să mă cauţi jos, prin curte. În acest timp am sărit repede înăuntru prin luminator, m-am repezit la masă şi am scris un bileţel pe o foaie de caiet:

„Nu mă aştepta! Neda"

Tu strigai de jos, de pe scări:

— Destul cu glumele acestea proaste. Ne-Da-Ne-e-e!

Am sărit din nou afară în luminator, chiar în momentul cînd te întorceai. Ai izbit uşa, oprindu-te ca o stană de piatră în faţa camerei goale. Mai tirziu, de cîte ori în visurile tale nu ţi s-a deschis această uşă ca să-ţi dezvăluie pustietatea! Am văzut în ochii tăi cum se cască un gol ce nu poate fi umplut cu nimic. Dar atunci luam totul în glumă. Tu ai observat bileţelul de pe masă. L-ai înşfăcat şi l-ai citit. Stăteai în mijlocul camerei ca lovit de trăsnet. Eu mă uitam prin luminator şi mă prăpădeam de rîs în sinea mea. Te-ai aşezat pe pat. Faţa ţi s-a întunecat de-a binelea. N-aveai chef să faci nimic. Ai început să fumezi nervos, aţintindu-ţi iar privirea la bilet, întorcîndu-l pe toate părţile, căutînd încă un cuvinţel. Nu m-am mai putut abţine. Rîsul a izbucnit şi a dat glas serii. Niciodată n-a răsunat mai nepotrivit printre dărîmăturile întunecate.

— Copilării! bombăneai supărat.

Am sărit înăuntru, înecîndu-mă de rîs. Triumfam că te-ai prins în capcană şi te-ai trădat.

— Ajunge cu rîsul ăsta!

Te-ai întunecat şi mai mult. Asta mă amuza grozav.

— Tu nu ştii altceva decît să rîzi!

Rîsul meu s-a împrăştiat în scîntei, ca o păpădie suflată în vînt. Iar m-ai jignit în amorul propriu! Ţi-am spus răstit:

— Scuzaţi, tovarăşe! Dar profesorul este foarte mulţumit de referatul meu. A spus că mă va lua într-o expediţie lungă!

Te priveam drept în ochi ca să nu scap nici o tresărire de pe faţa ta, auzind vestea plecării mele. Tu, însă, ai rămas stană de piatră, de parcă n-aş fi spus nimic. Ţi-ai ascuns chipul în fumul de ţigară. În liniştea ce se aşternuse, un bubuit surd ne-a făcut să ciulim urechile. Era un semn al furtunii

care se apropia. Afară a început să bată vîntul. Am uitat de ceartă. Totul ne bucura. Chiar amenințarea surdă a trăsnetului ne făcea să simțim mai puternic că sîntem împreună, singuri, sub același acoperiș fie și spart, apărați de pereți comuni, deși dărăpănați. Amîndoi, împreună.

Am sărit la geam. Pe o frînghiuță întinsă pînă la balconul de vizavi al vecinilor certăreți, era întinsă la uscat cămașa ta, pe care o spălasem pe furiș, cînd nu erai acasă . . . Cămașa, călărind deasupra vîntului, gonea nebunește, cu mînecile desfăcute, ca să îmbrățișeze zările ce se întindeau deasupra orașului. M-am repezit s-o iau din cîrlige. Abia am smuls-o vîntului năprsnic. Am închis cu greu fereastra. S-a făcut curent. Ușa s-a deschis și s-a trîntit de perete. Tu te-ai repezit s-o baricadezi cu un butoiaș care ne servea drept taburet. Printre crăpăturile tavanului și pereților vîntul năvălea și se plimba liber prin cameră, ridicîndu-ți planșele de pe masă, prăvălindu-le peste manualul meu deschis la pagina cu ceramica dezgropată. Iar afară, peste spinările rupte ale clădirilor, se tîrau nori grei.

Tu stăteai în picioare la fereastră, parc-ai fi vrut să iei furtuna de coarne. Te uitai drept în ochii ei orbitori. La un trăsnet puternic lumina s-a stins. Tu mă căutai cu mîna acolo unde mă știai că-s pe lumină. Nu m-ai găsit. La fulgerul următor m-ai descoperit înghemuită într-un colț.

— Te-ai speriat ? m-ai întrebat vesel, de parcă furtuna era sărbătoarea ta.

Și mă îmbrățișai, apărîndu-mă de frică. Ochii îmi străluceau la fiecare fulger. Vîntul aducea în cămăruța noastră strîmtă de la mansardă necuprinsul depărtărilor, respirația largă a furtunii, aroma ascuțită a drumurilor. O făcea infinit de mare. Vîntul, îmbibat de ozon, ne scălda cu valuri plescăinde, curățîndu-ne de prefăcătorii și falsuri. Eu priveam țintă la geam, pe unde se furișa zîmbetul lugubru al furtunii. O îmbrățișare mă apăra de stihii. Iar tu așteptai următorul fulger ca să-mi vezi fața strălucitoare, ireală parcă, orbitor de aproape, dispărînd într-o clipă. Astfel, ți se întipărea ca săpată cu fierul roșu, pentru totdeauna în minte, fața mea cu ochii strălucind de fulgere, cu părul fluturînd în vînt în aceste explozii electrice de o clipă. În alternarea bruscă a fulgerului și întunericului, în fața ochilor tăi se deschidea pustietatea de adineauri. Deschizi ușa și camera e

goală. Un nou fulger venea să umple camera cu prezenţa mea.

Apoi a început o ploaie cu găleata. Amîndoi ne-am ghemuit într-un colţ. De la luminatorul din faţa noastră a început să picure. În grabă, ne-am aruncat paltoanele peste sulul de planşe. Tu ai tras patul şi ai pus o albie spartă, pe care o dezgropasem din beci. Într-un colţ a plouat, nu glumă. Camera era plină de prospeţimea umedă a ploii. Această mansardă totuşi se ţinea eroic pe grinzile ei slăbite ca nişte proteze. Iar noi ne bucuram ca nişte copii.

— O să ia vîntul mansarda!

— Nu-i nimic. O să zburăm ca într-un balon!

Rîsul meu dădu din nou glas nopţii furtunoase. Puhoiul de ploaie deasupra acoperişului nesigur ne făcea să ne strîngem tot mai mult unul în altul, să simţim mai puternic apropierea. Eu am întins mîna şi în strălucirea unui fulger întîrziat am mai săpat în perete încă o linie cu unghia, semn că a mai trecut o zi. Parcă însuşi fulgerul ar fi îngropat în zid acea zi.

Dragoste sub privirea picăturilor de ploaie.

Pe parbrizul maşinii se cern mereu imaginile pomilor de pe şosea, cu ramurile albe, atîrnînde. Fără să-ţi dai seama, micşorezi viteza, de parc-ai vrea să te rupi de timp şi să te întorci la cele zece zile petrecute în mansarda dărăpănată de deasupra prăpastiei. Abia acum respirăm amîndoi acel aer ozonat, pe care din cauza zburdălniciei şi nesocotinţei tinereşti l-am lăsat atunci să ne scape. Ca şi cum această amforă, purtînd adierea unor ţări şi vremuri îndepărtate, ne-a adus şi nouă parfumul celor zece zile de nerepetat ale tinereţii noastre, parfum păstrat intact în decursul anilor.

Nu am reţinut exact clipa cînd ai început să micşorezi viteza. Nu mai întreceai maşinile de pe şosea, le dădeai voie, cu un aer de superioritate, să se grăbească, să alerge după vînt. Camioane pline de noroi, limuzine, motociclete întreceau Mercedesul tău arogant. Din ele te fulgerau priviri ironice, aruncate peste umăr: un şofer diletant nu corespunde unei asemenea mărci de maşină.

Îi petreci cu o privire tot atît de ironică. Îţi aminteşti chiar că maşina are şi radio. Învîrteşti butonul. Amîndoura ne vin în minte cuvinte uitate de la prima noastră întîlnire.

„Vă place muzica?“

„Care?“

„Cea cu substrat ideologic!“

Zîmbim acestui dialog tăcut al amintirilor. În radio răsună vocea spicherului:

. . . Pentru un nou stil de muncă şi o nouă organizare a muncii, pentru aplicarea tehnicii noi în practica noastră de fiecare zi, pentru căutarea unor stimuli mereu noi de accelerare a producţiei, pentru ridicarea productivităţii muncii la toţi indicii. Pentru aplicarea creatoare a experienţei fruntaşilor . . .

— De douăzeci de ani alergăm după acelaşi lucru . . .

Întrerupi vorbitorul la jumătatea cuvîntului despre un nou avînt nemaiîntîlnit, nu ştiu în ce domeniu. Tăcerea este încărcată de gînduri ciudate. Această întîlnire neaşteptată pune faţă în faţă viaţa noastră de pînă acum cu cea viitoare. Drumul, care se mistuie sub cauciucurile maşinii, ne face să medităm asupra propriului nostru drum, cel parcurs şi cel ce ne aşteaptă. De unde am pornit şi unde am ajuns? De parcă această clipă compactă a întîlnirii condensează în ea întreaga noastră viaţă, trecută şi viitoare. Tăcem încordaţi. Oare nu am făcut o greşeală esenţială? Şi cu cîtă siguranţă credeam că soarta noastră este făurită exemplar prin propria noastră voinţă! Oare nu am omis vreo verigă invizibilă a vieţii, dar foarte importantă? Poate cea mai importantă! Abia acum, dîndu-ne seama, sesizăm că ceea ce este esenţial pentru noi ne-a lipsit de-a lungul tuturor zilelor ce-au trecut şi că acest ceva ne va lipsi şi mai nepotolit în zilele ce ne aşteaptă în viitor, pînă la sfîrşit. Dar, de fapt, ce este acest ceva?

— Ce lucrezi acum?

— Depăşesc planul.

— Şi altceva?

— Pierd timpul.

— Oare nu-i întreaga viaţă o pierdere de vreme?

— Cum mai zboară anii!

— Totul a fost mult mai complicat. . .

— Ce goană era pe-atunci. . .

— Asta ne menţinea zvelţi şi voioşi.

— N-a fost chiar atît de rău.

— Dar n-am ştiut s-o preţuim.

Fiecare parcă vorbeşte cu sine. Replicile noastre se pot în-

crucişa — ceea ce spun eu poţi spune şi tu şi invers. Nimic nu se va schimba. Amîndoi sîntem concomitent şi cel care pune întrebări, şi cel care dă răspunsul. Dar răspunsul trebuie să vină de la o terţă persoană, invizibilă, dar a cărei prezenţă se face vag simţită. Timpul dintre noi. El ascunde răspunsul de care ne temem. O mică abatere din drumul nostru ne-a făcut să ne întîlnim. Dar oare întreaga noastră viaţă n-a fost ea de fapt o abatere din drum?

Timpul dintre noi stă ca un călător pe care nu-l putem goni. Prăfuit, obosit, atotştiutor. Ne face să ne întoarcem către propriii noştri paşi din trecut. Şi mergînd înapoi, noi ne străduim să păşim tot pe urmele noastre. Dar niciodată nu poţi să calci exact pe urmele tale. Ce frumos ar fi să fie la fel trecutul şi prezentul, să nu existe discordanţă între ziua noastră de ieri, de mîine şi cea de azi! Aceasta ar constitui forţa şi sprijinul interior. Ziua noastră de astăzi să nu respingă trecutul, ci să-l continue, să nu-l şteargă, să-l sublinieze. Timpul să nu aducă în noi stingere şi epuizare, ci trăinicie şi continuare.

Tot mai des îţi iei ochii de la drum şi-i întorci către mine. Cu motiv şi fără moriv. Cauţi urmele degetelor vremii pe faţa mea. Îţi scoţi ochelarii. Mă vezi aşa cum arăt astăzi: arsă de soare şi de viaţă, cu o reţea fină de riduri în colţurile gurii, urme ale rîsului meu năvalnic — urme unduioase ale rîsului care astăzi sună trist. Şi pe acest fond bronzat al feţei, puţin uzate, vezi faţa mea tînără de altădată, albă, căutîndu-şi încă expresia ei de astăzi. În faţa privirii tale se suprapun concomitent toate chipurile mele, pe care numai tu, singurul din lumea întreagă, le poţi întrevedea: faţa mea străluminată de scăpărările fulgerelor la prima noastră întîlnire, după primul sărut, astăzi, la neaşteptata întîlnire cu tine, mîine, printre noile ei valuri de riduri, după ani, cînd nimeni n-ar mai putea să mă cunoască, nici chiar tu...

Ochii primei noastre iubiri. Ei sînt memoria cea mai puternică, de neşters, a chipului nostru. Numai ei pot vedea prin curgerea vremii, care în fiecare zi, pe tăcute, şterge cîte o trăsătură de-a noastră, ne fură în fiecare oră şi duce ca un puhoi, pentru totdeauna, ceva din noi, caracteristic nouă, şi pune amprenta a ceva nou, ce scapă privirii celor din apropierea noastră, dar poate scăpa chiar şi propriei noastre priviri. Schimbările survenite pot fi surprinse numai

de ochii care ne-au iubit cîndva în tinereţea noastră. Aceşti ochi ne păstrează chipul cel mai proaspăt, cel mai frumos şi cel mai efemer, dar în acelaşi timp lor nu le scapă nici varietatea schimbărilor de pe faţa noastră cea nouă, pentru că ei percep schimbările care au survenit în noi de-a lungul anilor, în modul cel mai dureros şi mai acut. Noi existăm în înfăţişarea cea mai deplină şi adevărată numai în ochii vechii noastre iubiri. Tinereţea şi maturitatea noastră, întreaga noastră dezvoltare e numai acolo, în ochii iubirii noastre neîmplinite. Nici un moment, reţinut separat, nu oferă imaginea integrală a omului, aşa cum este el. Omul există în nenumăratele lui chipuri, suprapuse de-a lungul întregii lui vieţi conştiente; contradictorii, ce se exclud reciproc, ce se completează reciproc, incomple, teluate în mod separat. Dar toate împreună complete şi contopite într-o individualitate irepetabilă. Şi toate stratificările diverse ale chipurilor şi nuanţelor figurii noastre se pot contopi într-un întreg şi se pot percepe concomitent numai de către ochii vechii noastre dragoste, cu care drumurile noastre s-au încrucişat o dată şi apoi s-au despărţit. Ochii aceia pot surprinde cu hipersensibilitate schimbările survenite în noi. Iar schimbările sînt de fapt omul. La o întîlnire, după mulţi ani, noi, cei irosiţi, fărîmiţaţi, neclari pentru noi înşine, deodată, în ochii dragi de demult, ne putem regăsi ca un tot întreg... Întîlnirea cu dragostea neîmplinită de altădată este cea mai puternică trăire pentru omul matur, nu ca o aventură a sentimentului, ci ca o descoperire: este o întîlnire cu tine însuţi, cu esenţa ta, care-ţi scapă mereu, cu ceea ce-i mai frumos în tine — cu ceea ce nu s-a realizat...

Acum ţi-ai spart celula ta strîmtă, triunghiulară: timpul, viteza şi drumul, şi ai ieşit în larg. Mergi mai încet şi descoperi lumea. Ce diversitate de nuanţe! Culorile nu se mai contopesc într-un tot cenuşiu, trist, ci fiecare vorbeşte separat, cu vocea sa. Stîlpii de pe marginea şoselei nu mai brăzdează peisajul, ci îl aşază ca într-o ramă şi-i subliniază. Figurile ciobănaşilor şi ale ţărănoilor din jur nu mai par nişte pete, ci capătă trăsături şi expresie. Lumea intră în focarul ochilor tăi. În faţa noastră se deschide ziua infinită de vară, întinsă dincolo de linia orizontului. Ne apropiem de Plovdiv. Amîndoi ne temem de tăcere, dar şi mai mult de cuvinte. Ştim noi oare unde ne pot duce? Şi în discuţie înaintăm cu grijă, de parcă

sîntem atenţi ca nu cumva să alunecăm cu picioarele în vreo prăpastie. După fiecare cotitură apar amintiri şi noi, alarmaţi, ne ferim de o confruntare cu ele. Dar cele mai primejdioase amintiri sînt cele despre posibilităţile nerealizate, despre ceea ce ne-a scăpat.

— Cîte morminte tracice! îmi arăţi movilele rotunjite, acoperite de iarbă, ca nişte oale întoarse cu gura în jos în mijlocul cîmpiei. Ai ce săpa! O viaţă întreagă n-o să-ţi ajungă!

— Cele de-a lungul drumurilor sînt cele mai lipsite de importanţă. Sînt jefuite. În locuri ascunse, de interior, ne aşteaptă adevărate surprize!

Iar pe cîmp, ţărănci cu basmale albe muncesc intens sub arşiţă. Aplecate, ele adapă pămîntul uscat cu sudoarea lor.

— Această ţară are trecutul şi viitorul ei, dar nu are şi un prezent! descoperi tu. Ziua ei de astăzi este ieri şi mîine!

Ochii nostri, care au început să vadă, se miră de tot ce întîlnesc. Dar cel mai mult ne miră propriile figuri, cu suprapunerea concomitentă a chipurilor din tinereţe peste expresia de astăzi, matură şi obosită. Încep să înţeleg că singurul contact cu tinereţea noastră este să fim împreună — eu cu tine.

— Ce-ai căzut pe gînduri?

Scutur din cap să alung un gînd stăruitor. Privesc afară, poate găsec vreo temă despre călătorie. În faţa noastră apar două maşini una după alta.

— Ştii, mă gîndesc... vin, vin maşini. În fiecare cîte o soartă. Cît de numeroase şi diferite sînt direcţiile şi năzuinţele!

— Dacă priveşti globul pămîntesc de sus, îl vezi înţesat cu şosele, drumuri, autostrăzi. Pe ele roiesc maşini, înainte şi înapoi. Dar, de fapt, toţi ne învîrtim într-un loc...

Cerul s-a brăzdat dintr-o dată de construcţii puternice de beton. Maşina intră pe un pod. Prin grilajul de fier, jos, se vede rîul, aproape secat. Pietrele de pe fund se pot număra, cum numeri coastele unui cal ce-şi dă duhul.

— Seceta a secat Mariţa[1] — cazi tu pe gînduri.

— Dac-am tăiat pădurile... — îţi răspund eu.

---

[1] Rîu din R. P. Bulgaria.

— Am construit păduri de oţel.

„Seceta va seca şi sufletele noastre! continui tu discuţia noastră interioară. Rîurile udă nu numai solul, ci şi privirea noastră. Pădurile curăţă plămînii şi sufletul nostru. Verdeaţa e necesară pentru prospeţimea stării noastre interioare. Un peisaj schilod reprezintă suflete schiloade. Frumuseţea naturii este necesară pentru sănătatea noastră psihică. Numai nişte suflete pustiite vor putla privi un orizont pustiu, despădurit! Cu fiecare pom tăiat se taie avîntul cuiva, sau vreo strună poetică, sau vre un izvor creator. Păsările nu se opresc prin povîrnişuri golaşe".

Tu mă contrazici în gînd:

„Pentru mine, peisajul industriei este incomparabil mai frumos şi mai atrăgător. Nu-mi pot lua ochii de la el, atunci cînd călătoresc prin zone mari industriale. Peisajul acelor orizonturi de necuprins de furnale şi construcţii marţiene întăreşte sănătatea mea sufletească. Mă simt puternic şi înaripat din moment ce mîna şi inventivitatea omului au putut să creeze toate acestea, să schimbe faţa planetei. Frumuseţea severă a peisajului modern împinge imaginaţia creatoare, gîndirea constructivă spre avînt. În mijlocul noului peisaj se vor naşte alţi oameni, cu o stare sufletească activă, independentă, energici, dîrji, plini de iniţiativă personală... Depinde cu ce ochi priveşti..."

Ne afundăm într-un dialog mut. Oare ce-mi aminteşte acest lucru? Nu pot vedea, simţi, gîndi nimic, fără să nu mă lovesc pînă la durere de acelaşi vechi obicei. Aceasta este continuarea întîrziată a discuţiilor noastre fără sens de altădată şi totuşi atît de specifice nouă. Adînc în noi răsună ecoul contradicţiilor noastre tinereşti. Ca să-l înăbuşi, tu te întorci spre mine cu un aer oficial:

— Tu ţi-ai realizat principalele tale visuri de viaţă!

— Înainte de a le fi realizat, mi-au apărut altele!

Continui în gînd:

„Ce ambiţioasă mai erai!"

„Dar tu?"

E o adevărată pacoste această ambiţie să realizezi supersarcini, să arunci superforţe, să faci depăşiri de planuri. Toate acestea se plătesc cu o sărăcire interioară, cu o consumare. Vine clipa cînd priveşti în jur — ai uitat că eşti om, că ai nevoie să-ţi tragi sufletul...

Înghiţi în gol de parcă ţi-ai înghiţi ideea ce ţi-a venit. Privesc afară. Tăcem. Între noi planează imagini frînte, nepoftite. Iar afară este o zi strălucitoare. Ne pomenim într-un fel de vid. Pentru o clipă parcă n-aveam ce să ne spunem nici chiar în gînd. Probabil că am aşteptat prea mult această întîlnire întîmplătoare, am savurat-o prea mult, încît acum cu greu o pot accepta în înfăptuirea ei reală.

Ziua. Iat-o. Ireală, aproape mitică. Ziua întîlnirii noastre. O zi obişnuită de vară. Aproape apăsător de liniştită. Nici o dîră de pasăre în seninul acestei zile. Cît ar putea dura această zi? Nu există nici un semn, nici o urmă că s-ar putea termina. Nesfîrşită ca drumul, întins dincolo de orizont. Mai lungă decît o viaţă întreagă. Ce-ar putea umple o asemenea zi infinită? Chiar şi o întîlnire cu prima dragoste, cu cea mai puternică dragoste n-o poate umple. Se cască gurile golurilor ca nişte prăpăstii. Nici un fel de cuvinte nu le pot astupa. De dimineaţă pînă seara — o întreagă veşnicie. Timp suficient ca să se nască din nou o dragoste şi din nou să moară. O zi lungă, ucigător de lungă. Mi-e groază că se va sfîrşi totuşi fără să aducă nimic nou.

Să trăieşti o adevărată zi. De fapt, numai o viaţă terminată constituie o zi adevărată. Nenumăratele zile ale vieţii se completează reciproc, pînă la o singură, unică zi. Ceasurile şi minutele irosite ale fiecărei zile separate reprezintă negura din care se formează viaţa ta scurtă, compactă, condensată pînă la o singură zi.

Scoate oricare zi din şirul zilelor trecute şi încearcă s-o trăieşti a doua oară. Imposibil. De dimineaţă pînă seara trebuie să sari peste atîtea locuri goale, să păşeşti peste atîtea pustiuri ca să descoperi vreo oază a clipelor trăite cu intensitate. Intervalele ce s-au scurs monoton nu lasă nici o urmă în tine.

Oricît ţi-ai încorda forţele şi inventivitatea, voinţa şi experienţa, nu e posibil să realizezi o zi desăvîrşită. Tot va fi ceva care o va strica, o va altera, vreo umbră, va răsuna o notă discordantă. Chiar dacă o începi aşa cum vrei, nu poţi s-o duci pînă la capăt de unul singur. Ceva străin tot se va amesteca ca s-o ia din mîinile tale, s-o modeleze într-o

formă neașteptată, să dezmintă, să răstoarne concepția inițială.

Dar se întîmplă și o asemenea minune. O zi trăită în toată plenitudinea ei. Dar numai o dată în viață, cel mult. Chiar dacă ne străduim s-o stricăm. Ziua-minune vine și ni se impune mai puternică decît voința noastră, decît frica și ideile preconcepute. Poate noi sîntem făcuți să trăim o asemenea zi. Dar mereu apare ceva ca s-o fure.

N-o fi chiar astăzi ziua cea mare pentru noi? După ce s-o recunoaștem? E oare nevoie să aștept sfîrșitul ei ca să-i simt plenitudinea? În fiecare clipă a ei se oglindește întreaga zi, ca cerul într-o picătură de rouă. Neobișnuită. Dar parcă deja trăită, cunoscută, pînă în cele mai mici amănunte. Oare în care altă existență de-a noastră am trăit această zi? Mi se pare că de cînd mă știu, am tînjit nostalgic după această zi care de mult îmi aparține numai mie. Și acum mă întorc la ea ca la patria mea îndepărtată. O recunosc din nou. Chiar și asperitățile ei efemere, chiar și golurile ei chinuitoare îmi sînt dragi. Și, ciudat: treptat se revarsă peste această zi o liniște supremă. Întîlnirea cu marea și unica mea dragoste nu mă zguduie, nu mă tulbură, nu mă înbată. Îmi dăruiește liniște. Lucrul cel mai minunat al acestei zile-minune este liniștea. Așa mi-a rămas în minte: un dor veșnic în mine după seninătate și pace interioară.

De cele două părți ale șoselei ne întîmpină și ne petrece un spalier de pomi, văruiți pînă la genunchi, ca niște soldați cu cizme așezați în front. Mașina trece pe lîngă un restaurant modern, nou-construit — „Polski Boroveț", strălucind de sticlă și vopsea proaspătă. Oprești brusc.

— Abia acum îmi dau seama că sîntem flămînzi, nu-i așa? Arunc o privire alarmată spre tine. Ce ți-a venit?

— Ai să zăboveștî mult.

— Dacă mi-a mers de dimineață tot așa! S-o țin barem toată ziua în același stil spui tu și dai mărîminos din mînă.

Așez cu grijă coșnița pe canapea. Intrăm în restaurant. Difuzorul urlă. Involuntar, căutăm o masă mai ferită de muzică, de priviri. Pentru o clipă, ne vedem prin ochii celor

străini. Formăm un cuplu. Receptivi încă la dragoste. Cum să infirmăm această îmbinare întîmplătoare? N-am vrut-o de loc. De jenă şi indignare ne îndîrjim faţă de noi înşine. Uşa deschisă spre terasă ne atrage. Descoperim că duce în grădină. Acolo toate mesele sînt libere.

— Să stăm la aer!

De fapt, acolo zăduful e şi mai mare. Înăuntru e mai răcoare. Afară o să ne servească şi mai greu. Însă instinctiv ne îndreptăm spre masa cea mai laterală, ferită de priviri. În primul rînd trecem prin umbra rară a iederei agăţătoare. Ne aşezăm într-un colţ, cufundîndu-ne în umbra deasă a unui nuc rămuros. Acum, stînd faţă în faţă, ne cuprinde o jenă crescîndă. Ca pe o urzică ocolim unica temă, care ne interesează: familiile noastre. Dar despre ce altceva să vorbim? Cu un tovarăş de drum întîmplător aş fi găsit mai multe teme de discuţie. Evităm să întrebăm despre lucruri ce sînt în afara muncii noastre, de parcă nimic altceva n-ar exista în viaţă. Iar temele profesionale le-am şi consumat. Ne străduim să ignorăm prezenţa agasantă a celor şaptesprezece ani care ne despart şi nu pot fi şterşi, dar care ne leagă totuşi. Într-adevăr, despre ce-am fi putut vorbi? Prezentul ne înstrăinează. Trecutul ne tulbură. Nimicurile legate de prînz ne salvează. Nimicurile — refugiul cel mai sigur de la toate greutăţile. Te uiţi în jur şi chemi un chelner. El abia păşeşte, leneş, de parcă are insolaţie. Ne întinde un meniu. Tu-mi oferi să-mi aleg ceva.

— Jumătate e tăiat!

— Cine se grăbeşte acela găseşte — spune chelnerul.

El este întruchiparea indiferenţei, leşinat de zăpuşeală. Tu te uiţi în urma lui cum îşi tîrăşte paşii.

— Acest tip de chelner este patentul nostru!

I recunosc pe Boian cel de altădată.

— Te mai simţi vinovat de tot ce se petrece departe de tine?

Mă pătrunzi cu o privire necunoscută, îngreunată de amărăciunea ironiei.

— Nu mă mai simt vinovat nici pentru ceea ce se întîmplă în apropierea mea!

Te uiţi la mîinile mele. Cu o grabă involuntară îmi ascund degetele julite de grunzuri de pămînt, cu unghiile ciuntite. Cîndva, mi-era ruşine de manichiură, iar acum mi-e ruşine că n-am timp pentru manichiură. Îmi iei lista din mînă.

— Ia să văd ce-a rămas!

Te concentrezi asupra meniului. Mă uit la tîmplele tale înspicate. Brumă. Îmi plimb privirea în jur.

— Aici nu-i rău de loc!

Această întîlnire a survenit pe neaşteptate şi a stîrnit un vînt în zăpuşeala şi arşiţa din viaţa noastră. Abia acum ne dăm seama cît de înghesuită şi întesată cu sarcini urgente era ziua noastră, pufăind ca un motor supraîncălzit ori patinînd pe loc.

Îmi urmăreşti privirea. Ramuri dese, de un verde măsliniu. Dar în ele se ascunde de pe acum un avertisment mocnit vestind apropierea iernii: pe ici, pe colo frunzele îngălbenesc. Ne învăluie o atmosferă năvalnică, efemeră, de vară, care creează impresia de trăinicie şi constanţă. Gîndul tău sare deodată peste listă, sare peste vîrsta noastră, peste realitatea înconjurătoare, sare peste cei 17 ani care ne despart şi se apleacă să mă sărute. Nu fi ridicol! Buzele mi se împietresc. Peste ele trec ca nişte umbre valurile sărutărilor tale din tinereţe, care altădată îmi acopereau gura, o topeau, o absorbeau. Iar acum aceaşi gură e schimbată, îngheţată de suflarea ta, oarecum dură, cu o cută în colţuri, din cauza gustului amărui-sărat, corosiv, al timpului. În decursul anilor, la femei, cel mai mult se schimbă gura. Ochii tăi se opresc înaintea buzelor mele, ca în faţa unui prag de piatră.

Într-o fractură de secundă mă săruţi în gînd, întorcîndu-te în amintire. Buze care au aroma şi gustul primelor cireşe. Dar atunci cine ştie dacă ţi-ai dat seama de acest gust şi parfum al tinereţii? Acum începi să-l cauţi şi să-l adaugi amintirii. Poate aducerea aminte este o trăire mai completă, extinsă de experienţă înteţită de absenţă, îmbogăţită de imaginaţie.

Din nenumăratele sărutări ale acelor zece zile, memoria ta scoate acum unul, cine ştie de ce tocmai pe acesta! Un sărut scurt, aproape imperceptibil, deasupra dărîmăturilor... O dată tu te-ai întors devreme după-amiază. Urcai treaptă cu treaptă spre cer. Ai trecut peste zid, pe furiş, ai păşit peste placa înclinată de beton, ţinîndu-te de fiarele ieşite din ea. Te-ai prins de coş şi te-ai strecurat prin luminator în mansarda noastră. Ai sărit drept în spatele meu. Tocmai notam ceva într-un caiet ce-l ascundeam de tine. Surprinsă,

am scos un ţipăt şi am ascuns caietul la spate. Asta te-a intrigat. Ai dat să vezi ce ascund, dar eu, ca o tigroaică, îmi apăram taina.

— Ce ascunzi?

— Nimic! Absolut nimic!

Această negare îndirjită trezi în tine un gînd bănuitor, de bărbat. Ai încercat să-mi smulgi caietul. Mă împotriveam cu desperare. A început lupta. Tu mi-ai întors mîiile la spate. Le-ai strîns cu o mînă ca în cleşte, iar cealaltă ai întins-o să-mi iei caietul. L-ai înşfăcat şi ai fugit cu el în jos pe scări. M-am repezit după tine. În fugă ai reuşit să-l răsfoieşti. Apoi ai dat un strigăt:

— Zece zile care au zguduit lumea!

Jurnalul meu intim în mîinile tale! Eram în stare să-ţi zgîrii faţa cu unghiile, ca o pisică sălbatică. Mi-am iuţit paşii în jos pe scări. Un pantof mi-a căzut tocmai jos în curtea umbrită. Săream într-un picior. Tu ai coborît şi mi-ai luat pantoful. Te-ai aplecat să mă încalţi. Eu am tras jurnalul din mîinile tale. Ne-am fugărit prin cartier. Goana noastră şăgalnică i-a indignat pe pensionarii de pe băncile din grădina cartierului. Lîngă leagănele copiilor m-ai ajuns, m-ai ridicat şi mi-ai dat drumul pe tobogan. Am căzut jos în nisip. Tu pentru a doua oară mi-ai smuls caietul, în timp ce eu îmi scuturam pantofii. Am alergat după tine. A început o adevărată întrecere. Tu încetineai pasul ca să te ajung din urmă, mă luai în braţe, mă învîrteai prin forţa inerţiei şi iar fugeai, fluturînd jurnalul. Te-ai urcat pe schelele unei clădiri în construcţie. Abia reuşeam să mă ţin după tine, pe grinzi. Mai sus de schele, căţărat pe o grindă, răsfoind în grabă, tu citeai la întîmplare diferite pasaje. Eu turbam. Ţi-ai dat seama că aş putea să cad şi ai fugit înapoi, spre mansarda noastră. Te am ajuns din urmă. Dar tu te-ai lipit de perete, m-ai lăsat să trec în goană mare de tine, iar tu te-ai întors şi ai zbughit-o în jos. În fuga aceasta nebună, s-a rupt încă o treaptă, tot în acelaşi loc unde mai lipsea una. S-a făcut o gaură destul de mare. Eu, sărind, m-am oprit speriată. Am văzut caietul în mîinile tale. Satisfăcut de noua piedică ce mi s-a ivit în cale, te-ai oprit pe scară, te-ai rezemat de zid şi ai continuat să-l răsfoieşti. Ai citit cu jumătate de voce:

— „... N-am dormit toată noaptea..."

Ai rîs triumfător. Eu ţipam fără rost:

— Nu-i adevărat!

— Cum nu-i adevărat?! Uite, negru pe alb!

Ai continuat să răsfoieşti:

— Uite: „Nu pot înţelege cînd, din ce moment am început să-l. . .“

Jubilai că m-ai prins.

— Termină! spumegam de mînie.

M-am încumetat să sar peste prăpastie. Dar m-am clătinat şi m-am întors înapoi. M-a apucat o ameţeală şi mi s-a făcut negru înaintea ochilor. Tu t-ai repezit să-mi întinzi mîna. Am întins mîna şi ţi-am smuls caietul. L-am zvîrlit cu ciudă departe, peste acoperişuri. Vîntul îl răsfoia lîngă un coş afumat. Atunci m-ai apucat de umeri şi m-ai dus sus. M-ai ţinut o clipă deasupra fîntînii de dărîmături. Am ţipat de frică. Tu te-ai aplecat şi mi-ai sărutat buzele ce ţipau întredeschise. Deasupra prăpastiei, în mijlocul ruinelor, un sărut pe furiş, care gonea frica.

Întorc capul către pomi. Tu din nou te adînceşti în citirea listei de mîncare. Trag cu coada ochiului la părul tău încărunţit la tîmple. Un tînăr care a albit. Mi-ai surprins privirea. Îmi mut ochii şi caut unde aş putea să-i opresc. Tu îţi aduci aminte de chelner:

— Unde-o fi adormit omul ăla?

Fără să vrem, amîndoi sîntem atraşi de un lucru foarte obişnuit, care ne surprinde prin neobişnuitul său. Vizavi de noi, la o masă sub umbra dantelată a iederei, se aşază o pereche de tineri. Afişează fără jenă un aer de îndrăgostiţi. Nu se ascund de nimeni, nu-i deranjează nimic. Băiatul se aşază exagerat de aproape de fată şi o cuprinde cu braţul pe după umeri. Suflă o frunză ce-i căzuse în plete şi o sărută pe gît.

„Cît durează tinereţea?“ întreb în gînd.

„Nu ştiu. . . — îmi răspunzi pe tăcute. Zece zile“.

Aceste gînduri izbucnite involuntar, ne zăpăcesc pe amîndoi. Mă uit la pantofii eleganţi ai fetei. Tocurile cui înalte stau proţăpite provocător pe lespezile înrămate de iarba ţişnită printre ele. Cum de-ai putut să mă placi cu pantofii aceia plaţi, labărţaţi, bonţi, cu tălpi de lemn, cu care mergeam pe

plăcile de trotuar zdrobite, de altădată, şi care la un pas greşit te împroşcau cu noroi pe picioare? Totdeauna mă va chinui amintirea acelor pantofi grosolani. Cel mai tare mă doare că în tinereţe nu am avut pantofi frumoşi. Îmi ascundeam mereu picioarele sub scaun. Mers de fată încălţată cu talpă de lemn! Pentru toată viaţa în mersul meu a rămas o notă ţeapănă, care amintea de aceste tălpi. Aud şi acum bocănitul lor. Mereu pantofii mei se umpleau cu nisip şi var. Ocoleam mereu gropile de pe străzile desfundate. În toată tinereţea mea, nu-mi amintesc să fi trecut cel puţin o dată pe o stradă curată, pe care să calc fără să mă uit pe unde pun piciorul şi fără să sar gropi şi grămezi de cărămizi.

„Noi sîntem o generaţie cu tinereţea amînată" — gîndim concomitent.

Prin noi, prin porii pielii noastre, zboară anii — vînturi cu adieri de var şi ciment, cu huruitul roabelor de pămînt şi pietre descărcate pe terasamente, cu senzaţia strînsorii de pufoaice scorojite de transpiraţie şi ger în jurul gîtului, ca o ghilotină, cu gust de ciorbă goală de fasole, din cazanele comune ale brigadierilor. Palme scorojite de cărămizi şi oboseală. Un strigăt continuu:

— Dă beton! Dă beton!

„Dar pe unde nu ne-am împrăştiat tinereţea ca pe nişte seminţe!" mă întreb în gînd.

„Şi ce-a răsărit din acele seminţe?" răspunzi tu gîndurilor mele.

Mă uit la mine de sus. Valea era un pumn uriaş în care mişuna un muşuroi de tineri. Eu, cu pantaloni scurţi de doc, decoloraţi pînă la alb şi cu o bluză fără mîneci, cu o pălărie ţuguiată, confecţionată dintr-un ziar îngălbenit, înnegrită de vînt şi soare, ca o ţigancă, cu umerii jupuiţi, făceam săpături pe fundul viitorului lac de acumulare.

— Aţi găsit ceva atunci, la fund? continui cu voce tare gîndurile noastre.

— Prima mea expediţie...

— Ce plină de importanţă erai la plecare!

— Am crezut că bărbaţii uită.

— Uitarea este de genul feminin.

— Bine că am făcut atunci săpături. Era să acoperiţi cu apă o întreagă epocă!

— Care?
— Neoliticul.
— E atît de interesant?
— Uluitor. Am descoperit un întreg oraş tracic, de acum 3000 de ani: Seftopolis, lîngă Koprinka. Oraşul trac era mare, impozant. Ne-am pomenit în faţa multor enigme, găsind asemenea case, străzi, lăcaşuri sfinte, ziduri de cetate şi ornamente.
— În timp ce tu dezgropai un oraş antic, eu săpam temelia unui oraş nou...
Ne resemnăm la tăcere în faţa inexorabilităţii naive a destinului nostru. Ne-am despărţit, ca să mergem în două oraşe inexistente, depărtate cu 3000 de ani unul de celălalt. Iar acum ne întîlnim, după ce am parcurs o infinitate de timp. Şi ajungem din nou la despărţire. Stînd aşa, unul în faţa celuilalt, noi ne vedem tineri, îmbrăcaţi în hainele noastre demodate, dar atît de dragi. Reluam discuţia noastră în gînd:
„Am construit mereu pe ruine!"
„Iar eu am apărat ruinele de constructori!"
„Bine că am săpat noi pentru lacuri de acumulare şi uzine, ca să mai iasă la iveală şi zăcămintele voastre."
„Dar cîte daune n-aţi adus cu metodele voastre rapide!"
„Dacă vă aşteptam pe voi să scormoniţi cu lamele de bărbierit..."
Chelnerul se întinde peste umărul meu şi începe să aranjeze tacîmurile. Fără prea mare plăcere, ne întoarcem la hainele noastre actuale, la vîrsta de acum, la tăcerea noastră. Nu ne stă bine să fim înflăcăraţi nici chiar în gînd. Expresia cea mai adecvată pentru noi, oameni de patruzeci de ani, este aerul sceptic — ironic. Tăcem, fiecare cu ochii fixaţi la tacîmurile pe care chelnerul, cu gesturi leneşe, le aşază în faţa noastră. Preocupările în legătură cu prînzul sînt binevenite. Chelnerul dispare, vrînd parcă dinadins să ne lase singuri. Tăcerea e atît de adîncă, încît mi se pare că auzim vocile noastre de acum 17 ani. Două voci tinere, ca două pietre ascuţite ce se ciocnesc şi scot scîntei. Acum nu îndrăznim să spargem tăcerea, de parcă ne-ar fi frică să nu dezminţim cuvintele noastre de altădată, care continuă să-şi trimită ecoul pînă la noi.
„Noi nu ne potrivim, dar cu toate acestea..."
„Noi purtăm despărţirea în însăşi fiinţa noastră" — pro-

testează vocea mea, provocînd în mod intenţionat obiecţii.

„Depinde de noi să rămînem împreună!"

„Numai de noi?"

„Numai de noi doi şi de nimeni altcineva!"

„Atunci despărţirea e sigură".

„De ce?"

„Pentru că unul din noi doi trebuie să se modeleze după celălalt şi aşa ceva nu e posibil".

„Să încercăm să ne modelăm amîndoi!"

„Ştiu, asta înseamnă ca eu să mă modelez după tine, şi acest lucru nu se va întîmpla niciodată".

„Să nu-ţi închipui că ţin prea mult la tine", se zbîrleşte vocea ta.

Chelnerul ne împinge sub nas două porţii.

— Ce-i asta?

— Păstrăv prăjit, prins acum din rîu!

— Splendid!

— Altceva nici nu mai există, ne linişteşte chelnerul.

Ne năpustim asupra peştelui, ca abia ieşiţi din acei ani de foamete. Chelnerul stă stîlp lîngă noi, ca o piază-rea.

— Ceva de băut? Un muscat de Karlovo, rece, extra?

— Regret, şofez, nu pot! Dar tu?

— Singură nu beau.

— Atunci limonadă, dar foarte rece!

Chelnerul ne priveşte cu un zîmbet de compătimire. Începem să mîncăm cu atenţie. Amîndoi simulăm că sîntem foarte preocupaţi de mîncare. Tu întinzi mîna spre o felie de pîine albă, moale. Şi surprinzi în amintire o felie neagră, arsă ca tăciunele.

... Toată camera de la mansardă se umpluse cu miros de pîine prăjită. Între două sărutări ale noastre, incomensurabil de lungi, felia pusă pe reşoul electric începu să fumege, înnegrindu-se de tot. Cea mai dulce pîine din viaţa mea, de parcă era îmbibată cu gustul sărutului nostru prelung, lacom.

Soţiei tale probabil îi place să te răsfeţe cu pîine prăjită seara, cînd rămîi acasă. În momentul acela ea e liniştită şi nu bănuieşte de loc ce fantome trezeşte ea însăşi prin străduinţa ei de a-ţi face cît mai gustoasă masa de seară în

cadrul familiei. Ştie oare omul ce lume de idei şi asociaţii există chiar în fiinţa cea mai apropiată lui? Şi în fiecare clipă, ce asociaţii periculoase trezeşte chiar el în cealălalt? Poate că apropierea de linişte e posibilă numai dacă omul îşi realizează prima sa dragoste şi dacă aceasta dăinuie toată viaţa. Dar poate această situaţie ascunde în sine alte frămîntări, mult mai periculoase şi de nerezolvat?

Ochii noştri se întorc către noi, obosiţi de atîtea căutări reciproce, departe, prin ani, alergînd după ceea ce mereu ne scapă.

Se întîlnesc pentru o clipă şi se redescopăr din nou. De atîtea ori am privit în aceşti ochi şi cu aceşti ochi! Şi tu la fel — cu ai mei. Privirea-mi alunecă spre grădină. Se izbeşte de tînăra pereche din faţa noastră, care rîde. Oare nu rîd de noi? Cît de bătrîni şi ţepeni apăream în ochii lor? Îmi aţintesc privirea în farfurie, căutînd la peştele mut, o temă de discuţie.

— Nu te-ai molipsit şi tu de pasiunea pescuitului?

— Numai asta îmi mai lipsea!

— Dar în afara orelor de serviciu, ce faci?

— Nu am ore libere pentru pasiuni.

— Sfînt din cauza lipsei de timp?

— Dimpotrivă! Sînt considerat drept un mare păcătos!

— De ce?

— Mereu mă critică pentru păcate... Adormitul nostru oare pe unde-o fi?

Ni se usucă gîtul de sete.

— Cine te critică?

— Cei invincibili! Cei care niciodată nu greşesc, iar cînd se fac schimbări, se orientează totdeauna just, după cum bate vîntul.

Vocea ţi s-a făcut cenusie, nu o cunosc aşa.

„Mă temeam să nu fi devenit şi tu la fel ca ei!“ mă gîndesc eu maliţioasă.

„Mulţumesc pentru încredere!“ răspunzi gîndului meu.

„Iartă-mă, dar în jurul nostru sînt atîţia foşti eroi! Piatra a uitat că a fost un meteor strălucitor pe cer...“

„Nu cred să fi fost carieriştii vreodată meteoriţi strălucitori. Ei au fost pietre tîrîte de valul revoluţiei.“

Prînzul nostru e pe sfîrşite. Chelnerul abia acum soseşte, imperturbabil şi desface două sticle cu limonadă. Tu îmi

torni. Paharele se aburesc. Apuc cu sete şi, ridicînd sus paharul, beau din ochi, printre frunze, o înghiţitură prelungă din cerul răcoros.

— Cum îi spuneai limonadei cînd erai mică?

Te fulger cu o privire încruntată.

— Apă înţepătoare... Cum de ţi-ai amintit?

— Totdeauna îmi amintesc, ori de cîte ori beau limonadă... Apă înţepătoare! cu un zîmbet ironic îţi înăbuşi nota de sentimentalism.

— Întîrzii! îţi amintesc eu.

Faci grăbit plata. Pornesc înaintea ta. Trecem pe lîngă masa tinerilor. Plec ochii vinovată în jos. Să te jenezi pînă şi de tineri! Ce-am ajuns! Tu te gîndeşti cu invidie, descuind maşina:

„Să fii tînăr... Asta înseamnă viaţă!"

„Restul e numai o variantă a morţii" — confirm pe tăcute.

„Chiar de n-ai mai avea nimic... tinereţea este mai mult decît orice!"

„Dar cînd sîntem tineri nu ne dăm seama de acest lucru!"

Într-o seară, ne-am întors acasă cu paşi care impuneau eforturi egale pentru a fi coordonaţi. Prin mersul meu protestam împotriva femeilor care calcă mărunt, mărunt ca să pară graţioase. Şi, totuşi, nu era atît de uşor să ne potrivim paşii. Tu, cu mărinimie, făceai paşi de un calibru micşorat, ca să putem merge alături. Aveam sentimentul ciudat că te reţin, te trag înapoi, te împiedic. Acesta ar fi fost mersul tău, dac-am fi pornit împreună în viaţă: paşi de un calibru voit moderat. Tăcerea noastră era încărcată de confruntări verificatoare: vom putea noi oare suporta împreună întreaga viaţă, întregul drum lung, pînă la sfîrşit, umăr la umăr? Mergeam gravi — amîndoi, împreună, adunaţi într-o glumă. Mergeam ca o promisiune a unei veşnicii, prin lumea trecătoare, distrusă. Atunci, pentru prima oară am sesizat un dialog interior între noi:

„La ce te gîndeşti?"

„La ceea ce gîndeşti şi tu."

„Paşii noştri nu se potrivesc."

„Trebuie să-i corectăm, fiecare potrivindu-şi-i după ai celuilalt."

„Dar orice om are un pas al său şi nu are dreptul să şi-l schimbe, deoarece nu ştim niciodată dacă o asemenea încălcare nu va duce la cine ştie ce catastrofă."

„Trebuie să renunţ oare la tot ce este al meu, pentru a te iubi?"

„Poate că te iubesc prea mult şi de aceea nu vreau să mă lipsesc de nimic ce-i al meu, pentru a nu mă depersonaliza în ochii tăi."

„Nu vom îmbătrîni împreună?"

„Oare nu-i mai bine să îmbătrînim departe unul de altul?"

„Dacă sîntem împreună nu vom observa bătrîneţea."

„Acum, cînd sîntem împreună, nu observăm nici tinereţea noastră."

„Cum să trăim?"

„Cum să facem faţă acestei dragoste chinuitoare?"

„Dac-ar fi fost uşoară, nu ne-ar fi cuprins atît de puternic."

„Bucuria de-a fi împreună nu-i după măsura forţelor noastre!"

Aşa discutam în gînd. Nici nu ne dădeam seama că ajunsesem să gîndim în dialog. Cine să ne fi dezvăluit atunci că de fapt prin aceasta atingeam plenitudinea existenţei umane?

Dialogul interior dintre două persoane care se iubesc este adevăratul flux al conştiinţei umane. Viaţa noastră interioară decurge prin atracţie şi respingere, prin apropiere şi înstrăinare, prin pulsare contradictorie.

Noi sîntem fiinţe care fac contactul cu lumea prin doi ochi două urechi, două mîini. Includerea în curentul vieţii este posibilă numai prin cei doi antipozi. Noi putem obţine scînteia gîndirii şi a sentimentului prin ciocnirea a două lumi, a plusului şi a minusului, a lui „da" şi a lui "nu". Întregul se obţine prin contradicţie. Bărbatul şi femaia sînt doi poli care se unesc pentru a fi om. Dar solitarul? Solitarul, pentru a se realiza ca om, adică să gîndească şi să simtă cu plenitudine, trebuie să se dedubleze în interiorul fiinţei sale. Fluxul conştiinţei trebuie să curgă lovindu-se de două maluri opuse. Dedublarea este expresia cea mai clară a solitudinei şi înstrăinării. Doi îndrăgostiţi — aceasta este omul care nu se simte solitar în pustiul universului. Ce scurtă este viaţa lui, aproape cît ţine o singură zi!

Amîndoi ne temeam de contradicţiile ciocnirilor permanente, aprige şi tăcute, de polemica insolubilă a caracterelor noastre şi tocmai acest dialog interior a fost pentru noi clipa adevăratei vieţi.

Bărbatul şi femeia se întîlnesc nu numai ca să nască copii, dar şi pentru ca în ei să se nască o lume nouă. Şi chiar ei înşişi să se nască din nou, să devină alţii.

Dialogul interior dintre doi îndrăgostiţi reprezintă naşterea nouă a lumii, într-o nouă conştiinţă. În aceasta constă senzaţia irepetabilă despre viaţă. Radierea adîncă şi reciprocă a două suflete. De la unul la celălalt emană unde, se resping, se întîlnesc şi se amplifică. Infinitul se zbate năvalnic între aceste două maluri opuse. Cea mai fină vibraţie a încrucişărilor de senzaţii. Dialogul interior între doi îndrăgostiţi nu e altceva decît imnul universului. Dar noi îl auzim cu adevărat abia cînd a amuţit.

Soarele de amiază a pitulat iarba şi a dezrădăcinat orice umbră de pe drum. Ziua de vară poartă în sine amnezia — parcă niciodată n-a fost şi niciodată nu va veni toamna cea mohorîtă sau iarna cea geroasă. Maşina merge chiar prin inima de foc a zilei. Deodată ne cuprinde o veselie nestăvilită. Într-o clipă sesizăm nemărginirea zilei de vară. Să fim împreună, departe de priviri străine, liberi, porniţi la drum. Ochii noştri, deschişi larg spre lumină, sorb cu lăcomie lumea înconjurătoare ca pe o sărbătoare. Tu mergi încet cu maşina, savurînd drumul în mici înghiţituri, pentru a-ţi prelungi desfătarea. Această zi de vară ne vrea binele. Tot mai des întorci ochii spre mine.

— Ce mai e cu prietenul acela al tău?

— Cine, Kosta? Prosperă!

— Vă mai vedeţi?

— În interes de serviciu.

— Îşi mai aminteşte de prietenia voastră?

— Destul de des, mai ales cînd are nevoie de un sprijin în cariera lui.

— Chiar de-atunci mi-am dat seama că te invidiază!

— Şi invidia este un stimulent.

— Cel puţin, este un bun specialist?

— E mare specialist în ritualul şedinţelor.

„Cîndva, fiind conducător al tineretului, ţineai conferinţe despre noua morală. Ia spune-mi, ce este morală nouă? Ai întîlnit-o printre cei vii?“ îl întreb în gînd.

„Am întîlnit-o . . . mai mult printre cei morţi!“ răspunzi gîndurilor mele.

Sprijin mîna goală afară pe gemuleţ. O întind mîngîierii calde a vîntului. Baticul meu subţire flutură şi se înfăşoară la spate. Vîntul mă sărută pasionat, de-i simt sărutarea pînă la dinţi.

— Te trage?

— Nu, e foarte plăcut!

Mijesc ochii şi las ca vîntul să mă scalde cu valurile lui calde. Tu îndreptţi oglinda ca să-mi vezi în ea faţa. Din cînd în cînd arunci cîte o privire către chipul meu din oglindă. Probabil că acolo se reflectă vreo frîntură din obrazul şi urechea mea. Tu cîndva susţineai că cea mai frumoasă parte din mine este lobul urechii. Şi-ţi plăcea să-l săruţi. Atunci eu auzeam vuietul oceanului. Mai tîrziu, această muzică a amuţit pentru mine. Acum ţin cu grijă coşniţa. Cel mai scump lucru ce-l am — o oală spartă. Îţi par tare caraghioasă?

— Mă mir cum n-ai scăpat încă oala aceea! îmi răspunzi la întrebarea ce n-o rostisem.

— Doi ani din viaţa mea sînt băgaţi în ea. Cît am bătut drumurile pe jos, cît am scormonit şi am scotocit . . . Poate numai aşa vom reuşi să oprim, sau cel puţin să întîrziem umplerea cu-apă a lacului . . .

— Ce? Iar vă alungă vreun lac de acumulare?

Oftez neajutorată:

— O lume întreagă va zace iar la fundul apelor!

— În schimb, o altă lume va trăi din această apă.

Te laşi dus pe gînduri la ceva al tău, la care eu nu am acces.

— La voi, arheologii, probabil e mai altfel . . .

— În ce sens?

— Săpaţi pămîntul şi nu vă săpaţi unul pe altul!

Îi răspund doar cu un zîmbet amar.

— Eh, unde e linişte şi pentru cine? izbucneşti tu.

— Pentru mediocri, pretutindeni! caut să te liniştesc.

— Se pare că cenuşiul este culoarea-etalon care asigură reuşita!

— Dar tu erai o culoare aprinsă şi cu toate acestea ai reuşit în viaţă!

— Eram! şi dai din mînă.

Urmăresc cu atenţie mişcarea ţîşnită a acestei mîini. Într-o clipită însă, ea se întoarce şi se lipeşte de volan. Parcă e legată de el. Tu surprinzi pe furiş privirea mea în oglindă. Degetele tale lungi, expresive mă atrag şi mă duc înapoi, spre tinereţe . . . Atunci mîinile noastre nu erau legate de nimic, iar mişcările lor erau libere, avîntate în toate direcţiile.

Eram cufundată în lectura unor notiţe trase la şapirograf, care ţineau locul manualului. Tu citeai un ziar. Simţeam cum o neliniş'e confuză creşte şi se intensifică în aerul din jurul nostru. Aşteptam cu încordare clipa cînd va izbucni scînteia.

— Ei, s-a hotărît ceva cu excursia? — m-ai întrebat tu de după ziar.

— Profesorul a spus să mă pregătesc.

— Ei, foarte bine!

Voiam să-ţi văd faţa. Dar era acoperită cu titluri scrise cu litere mari, negre. În loc să-ţi citesc gîndurile, am citit „Brigăzile de tineret la luptă cu viermele cenuşiu!" „Parazitul ameninţă recolta!" „Strîns uniţi — impotriva viermelui cenuşiu!"

Am încercat şă-ţi distrag atenţia:

— Ascultă cît lirism există în această inscripţie veche. O adevărată poezie!

„Acum, Cezarule, zaci fără de suflet în acest mormînt, tu care încă ieri vorbeai atît de clar cu noi.
O, minune stranie! O, nălucire preamăritî!
Tu, slăvitule, care ai apărut ca un soare,
bărbat viteaz şi bogat în virtuţi,
acum zaci lipsit de viaţă în micul tău mormînt!
Oh, oh, cum zaci de mut şi desfigurat,
fără privire, lipsit cu totul de suflare!
Fraţilor, voi care vedeţi bine acestea toate,
ploconiţi-vă cu rîvnă în faţa celui
ce zace aici,
căci fost-a el un om de mare vază!
Şi iată-l acum ce înghesuit e într-un biet mormînt!"

În loc să te amuze aceste rînduri, mai mult te-au enervat.

— Nu citeşti ziarele!

— Ei, se ştie că şi azi, ca în fiecare seară, tu ai să-mi spui ce scrie în ziar!

— Poate eşti analfabetă?

— Eu cum îţi spun ce scrie în vechile inscripţii bulgăreşti?

— Mare lucru!

— Cum nu-i mare lucru? Asta înseamnă să descifrezi adevărul despre tine. Tu eşti doar urmaşul suferinţei seculare. Ce putere fără seamăn au avut străbunii tăi, pentru a se ridica în Peninsula Balcanică împotriva milenarului Bizanţ?! Poporul tău nu a avut strălucire, dar a fost dăruit cu altceva, mai puternic, mai profund, mai sănătos, pentru a rezista forţei strălucirii.

— Ajunge cu atîta agitaţie despre timpurile străvechi!

— Trăiască lucrările de toamnă!

„Arţăgoaso!" m-a rănit privirea ta.

„Nici caracterele nu ni se potrivesc!"

„Nici concepţiile!"

„Cînd te încrunţi, nu-mi mai placi!"

„Deci cade şi ultimul punct!"

„N-avem nimic comun!"

„Bine, plec!"

„Pleacă!"

Am sărit. Mîna ta mi-a tăiat calea şi a barat clanţa de la uşă.

„Am să plec. Şi nici n-am să întorc capul înapoi!" am zis cu fermitate, schiţînd un gest cu umărul.

„Nimeni nu te opreşte!" mi-a răspuns tăcerea ta.

Dar mîna ta m-a oprit. Era bună şi puternică. M-a legat cu o îmbrăţişare. Nu mă puteam împotrivi acestei mîini.

Acum, aceeaşi mînă ţine volanul şi cu răsuciri uşoare conduce maşina ca pe şine. Parcă nu mîna conduce acum, ci volanul o ţine şi o conduce. Drumul ne-a prins în mrejele lui şi nu ne va lăsa pînă cînd nu ne va duce pe fiecare la casele noastre, lăsîndu-ne departe unul de altul.

Tu îmi continui gîndurile cu voce tare:

— Ce bizar! Cu mîinile noastre am creat o lume, care ne-a legat ea apoi mîinile, şi îmi arăţi cum nu poţi dezlipi palmele de pe volan.

Mîinile tale sînt libere, dezlegate, dar acolo, în trecut. Alergi pe drum după amintire ca după o libertate pierdută ...

Atunci m-am învins pe mine, am dat la o parte mîna ta, deşi mă înţelegeam mult mai bine cu ea decît cu tine. Nici nu-mi mai amintesc pentru ce ne-am supărat chiar aşa de tare. Am înşfăcat geamantanul de sub pat, l-am înfundat cu lucrurile mele ce le puteai număra pe degete, cărţi şi caiete. Am dat jos rochia de la fereastră şi am vîrît-o în geamantan. Abia am reuşit să-l închid. Una din încuietoare a ţăcănit şi a sărit iar. În grabă, ca nu cumva în clipa următoare să mă părăsească forţele, m-am repezit afară. Am uitat istoria cea groasă a Egiptului. Am plecat, fără să mai întorc capul. De după balconul de vizavi mă urmărea vecina ciufulită. Lumea mi se părea ciufulită şi respingătoare ca şi ea.

Tu ai rămas singur în odaia goală. Rîsul meu te părăsise. Pentru prima dată ai simţit că te afli într-o mansardă dărîmată. Ai început să te plimbi în sus şi-n jos ca o fiară în cuşcă. Toată ziua n-ai putut să-ţi afli locul. Ba luai cartea mea despre Egipt şi citeai o pagină deschisă la întîmplare, ba o aruncai. Căutai urme lăsate de mine. Pe peretele de deasupra patului, erau săpate de mine, cu unghia, şase liniuţe. Şase zile. Azi era cea de-a şaptea. O zi goală. Afară, paşii trecătorilor te făceau să tragi cu urechea, plin de înfrigurare. În şfîrşit, seara tîrziu, n-ai mai rezistat. Ai pus la subsuoară Istoria Egiptului şi ai pornit să mă cauţi. Bine că a existat cîndva acest Egipt! Te-ai repezit gîfîind la căminul studenţesc al fetelor. Portarul, un moşulică iute, ţi-a tăiat calea:

— Ei, flăcăule, încotro? A trecut ora de vizite.

Ai luat o mutră de sfînt zugrăvit pe icoane:

— Vreau să restitui această carte unei colege!

— Dă-o încoace, las-o că i-o dau eu!

— Trebuie să-i spun ceva!

— Altă dată!

— E foarte important!

— Ştim noi cum sînt treburile astea foarte importante!

Te-ai mai învîrtit încă puţin, ai zărit numărul telefonului scris în faţa aparatului, cu cifre mişcate, ca pentru ochi bătrîni, şi ai plecat. Te-ai strecurat în cabina telefonică. Ai făcut numărul. A sunat telefonul de la poartă. Pe vremea aceea erai maestru în farse studenţeşti. Pentru tine nu era prea greu să-l tragi pe sfoară pe bătrînul portar.

— Alo, vă rog! răsună glasul lui hodorogit.

Tu ai bubuit în aparat, cu glasul tău de bas prefăcut:

— Ei, tovarăşe! Aici staţia de pompieri.

— Alo! Nu se aude!

— Tovarăşe! Staţia de pompieri! S-a aprins cazanul de la caloriferul vostru! Cine este responsabilul?

— Ia te uită ce belea!

Moşneguţul dădu fuga la subsol să vadă cum s-a aprins cazanul fără nici un gram de cărbuni. Tu te-ai furişat în cămin şi, în goană, ai urcat scările. Nu erai sigur în care cameră mă vei găsi. Ai început să te plimbi de-a lungul coridorului. Trăgeai cu urechea, poate rîsul meu să mă trădeze şi să afli în spatele cărei uşi mă aflu. Dar mie nu-mi venea de loc să rîd. Am înţeles că pentru mine nu mai există întoarcere la acea dărăpănătură. În adîncul inimii mele ştiam că o parte din mine rămăsese acolo pentru todeauna. Dintr-o cameră a ieşit Pavlina. Tu i te-ai adresat:

— Te rog, cheam-o puţin pe Neda!

Pavlina a trăit emoţia mea. Roşie ca para focului, şi-a îndesat ochelarii în scobitura nasului şi a dat buzna în cameră. Era în aşa hal de emoţionată, încît abia i-am înţeles cuvintele:

— Ieşi mai repede! Te aşteaptă pe coridor!

— Cine?

— Al tău ...

Prietenele mele nu-ţi mai spuneau „Cap-pătrat". Am uitat să-mi aranjez părul. Asteptai cu spatele spre uşa noastră. Ai aprins o ţigară. Ştiam că atunci cînd eşti la ananghie, cauţi sprijin la ţigară. Spatele tău exprima o stare de umilinţă pe care tu niciodată n-aveai să mi-o ierţi. M-am apropiat pe la spate.

— Ce s-a întîmplat, colega?

Tu te-ai întors cu jumătate de umăr.

— Ai uitat această carte!

— Mulţumesc! am dat s-o iau.

Pe coridor a trecut o studentă şi în mod discret a întors capul în partea cealaltă.

— Vino acasă! ai spus tu încet, fără să dai drumul cărţii.

Trăgînd cartea, am pronunţat cu voce tare:

— Cred că altceva nu am mai uitat!

—Ai uitat înţelegerea: zece zile.

— Şi şase îmi ajung! cu un gest, ţi-am arătat că mi-a ajuns pînă peste cap.
Atunci tu ai rostit cu mînie:
— Sînt necesare zece zile!
— Pentru ce?
— Ca să ne vindecăm definitiv unul de celălalt!
După o tăcere de cumpănă, am strecurat printre dinţi:
— Bine! Dacă e nevoie, o să înghit toată doza amară!
Şi m-am întors la mansardă.
Am săpat cu unghia încă o liniuţă pe perete. Tu mi-ai tras mîna:
— Ziua de azi nu se numără!
— O zi mînioasă!
— Ne datorăm o zi, să ţii minte! O zi pierdută!

Uite ziua noastră! 17 ani s-a copt pentru a ne cădea în palmă ca un fruct zemos. Ar însemna să fim nerecunoscători hazardului dacă am pierde-o sau dacă am călca-o în picioare. Această zi ne aparţine. Ne-ar blestema dacă ne-am împotrivi splendorii şi soarelui ei. Cît de lung şi mohorît a fost tunelul făcut din zile grele, ca să ducă la lumina acestei zile! Iert orice tuturor zilelor mele, tuturor zilelor din trecut, pentru această zi unică a întîlnirii mele cu tine.

Micşorezi din ce în ce viteza. Ca şi cum ziua această molcomă de vară toarnă în noi ritmul său, care are ceva din eternitate. Şi doar ştim că orice încercare de întoarcere este o luptă pierdută ce vrem s-o dăm cu timpul. Dar cu toate acestea frîna noastră interioară refuză să ne asculte. Întinzi mîna spre mîna mea, ce o ţin pe coşniţă. Prin atingere izbucnesc fiorii uitaţi ai atingerilor anterioare. Tu iei mîna mea de astăzi liniştită, obosită, împreună cu mîna mea de altădată tînără, plină de neastîmpăr vijelioasă. Pulsul tău de acum şi de altădată îmi străpunge palma şi pătrunde în mine. Cu degetele tale lungi, care mă subjugă, cuprinzi degetele mele mici, liniştite. Anii s-au scurs printre ele şi noi abia acum înţelegem acest lucru. Fără să ne privim, fără să scoatem un cuvînt, într-o singură clipă, ne spunem tot ce am strîns în inimă în decursul întregii noastre vieţi. Cît de lungă şi cît de scurtă a fost această viaţă! Mîna mea cuibărită într-a ta se gîndeşte că această zi cu ochii aurii este poate cea

mai frumoasă din toate zilele mele, nu vreau să vină niciodată seara cînd mîna mea va trebui să se smulgă şi să se ducă undeva, departe de a ta. Iar palma ta puternică, sigură de sine, afirmă cu tărie că viaţa întreagă a fost goală şi abia acum e cu adevărat plină şi tremură, ca nu cumva să se risipească această bogăţie; de aceea o ţine atît de zdravăn, ca şi cum niciodată n-o să-i dea drumul.

Aceasta este cea mai scurtă clipă din scurta noastră întîlnire. De fapt, doar în această clipă ne întîlnim. O apropiere fulgerătoare, o atingere în treacăt şi din nou drumurile noastre apucă în direcţii opuse. Tu nu porţi verighetă. Nici eu. Noi facem parte din prima generaţie de după război, care s-a căsătorit fără popă, fără voal de mireasă şi fără schimb de verighete. Dar eu simt verigheta ta pe acelaşi deget, pe care tu cîndva împleteai o şuviţă din părul meu. O verighetă lucioasă, neagră. Eram cufundaţi într-o dispută de filosofie. Deodată, am sărit să iau ceva. Am ţipat. O şuviţă de păr încolăcită pe degetul tău mă trăgea cu o forţă straşnică. Aceasta era verigheta cununiei noastre, care ne ţinea pînă la durere unul lîngă altul. Verigheta nepieritoare de la nunta noastră ţigănească făcută sus, într-o mansardă mizeră. Acum la acelaşi deget ai un inel invizibil. O verigă rece, de nedesfăcut. Ea îţi strînge mîna chiar la rădăcină înăbuşindu-i orice voinţă. Mă ţii de mînă, dar de fapt atingerea nu mai are loc. Lăuntric, ne depărtăm unul de altul. Parc-am fi atins nu mîini, ci tot ceea ce ne desparte. Cîtă distanţă există uneori între două mîini care se strîng!

Îmi trag mîna, nu de tine, ci din pricina senzaţiei aceleia de înstrăinare. Apuc coşniţa ca un mijloc de salvare, iar tu volanul. Priveşti înainte. Eu privesc în lături. Numai ca să nu privim în interiorul nostru. Cît de multă lumină există în afară de noi? Tu simţi absolut clar că nu mai treci prin lume, ci lumea trece prin tine lăsîndu-ţi amprenta sa de culori, figuri, parfumuri, sunete şi mişcări. Iar eu nu-mi amintesc să fi avut vreodată drumul atît de deschis în faţa mea. Încotro? Hai să nu ne gîndim la nimic. Să ne lăsăm în voia drumului.

O livadă lîngă şosea. Arbuştii parcă-s împodobiţi cu lampioane mici, aprinse. Piersici! Cum de nu le-ai observat la venire? Parcă s-ar fi copt chiar în momentul acesta. Sau tu

ai trecut pe lîngă ei cu ochii legaţi? Opreşti maşina. Eu nu spun nimic. Mi-e teamă să mă uit la ceas.

— Hai să furăm cîteva piersici!!

Tu singur vrei să crezi că eşti băieţandrul de altădată. Să încerc şi eu să fiu fetiţa de odinioară. Las coşniţa cu mişcări lente, ca pe o peliculă rulată cu încetinitorul. Coborîm cu ochii larg deschişi spre lume, chiar de-ar fi să orbim de soare. Din înaltul cerului ne ajung la urechi trilurile unei ciocîrlii. Ne transformăm în nişte copii stîngaci.

— Hoţii la piersici! Hoţii la piersici!

— Taci, pentru tine doar le iau!

— Nu, din acelea!

Ne afundăm printre umbrele dantelate. Grădina pătrunde în noi, şi nu noi în ea. Respirăm adînc, să ne scăldăm sufletele cu această adiere plăcută a fructelor. Ne învăluie o tăcere şi o linişte dătătoare de viaţă. Numai o asemenea linişte, departe de forfotă, zgomot şi grabă, este pe deplin fecundă. Arbuştii sînt verzi, adevărate cuiburi de zefir răcoros. În urma fiecărui pas de-al nostru izvorăşte frăgezimea. Ridicăm unul către celălalt priviri senine, spălate de verdeaţă şi pline de azurul cerului. Ochii! Ei sînt cerurile noastre sub care putem înflori. Înţelegem că pînă acum am trăit fără cer.

Iau o piersică.

— Îţi stă bine...

— Să fur?

Toţi furăm cîte ceva!

Îmi va sta oare bine să fur o fericire?

— Ştii ultimul banc? Îmi eviţi gîndurile.

— Ultimul banc e că tu spui bancuri!

„Văd că în amintirile tale am rămas un mare morocănos!“ te gîndeşti cu un zîmbet amar.

„Important este faptul că dăinuieşti în amintirile mele!“ îţi răspund în tăcere.

Privirile noastre, trecute ca prin sită, se caută, ca să-şi spună ceva printre frunze.

— Ei, care-i ultimul banc?

— S-a început să se numere mîna de lucru după basmale. Azi am avut la cîmp atîtea basmale.

— Cu siguranţă că le numără o servietă!

Ne afundăm tot mai mult în livadă. Tăcerea verde a ierbii forfoteşte plină de tragedii invizibile şi zumzăie de veselia in-

sectelor. Fiecare crenguță se întinde lacom spre soare cu cînt de păsărele. Omule automatizat, recunoaşte că te-ai dezobişnuit să mai stai de vorbă cu pămîntul, cu apa şi cu vîntul, te-ai dezobişnuit să le mai înţelegi graiul, să gîndeşti cu rădăcinile şi ramurile, să întinzi căuşul mîinii spre cer, în dreptul fiecărei frunze, pentru o picătură de ploaie. Amîndoi simţim în noi glasul descătuşat al naturii.

Mă uit la tine printre ramuri. Schimbăm un zîmbet, ca un fruct care apare peste gardul înalt. Mă înalţ să iau de sus o piersică cu obrajii rumeni. Mă gîndesc la altceva. La timpul pierdut. Dacă întind mîna încă puţin, încă foarte puţin, ajung cu vîrful degetelor timpul. Tu calci iarba ce se află între noi, de parc-ai călca în picioare anii, sari graniţa, săpată de obligaţii, jigniri şi vîrstă. Vrei să mă ridici sus, spre creanga înaltă, să prind timpul, să-l rup ca pe un fruct. Dar realizezi acest lucru într-un alt mod — în amintire. Cîmpul nostru de acţiune este trecutul. În prezent mîinile şi voinţa noastră ne sînt legate.

Mă cuprinzi cu mîinile tale de altădată, libere şi puternice. Ridici în înălţimi fetiţa care avea corpul răsunător de rîs. Parcă nu m-ai ţine tu, ci eu te înalţ cu rîsul meu spre ramurile zvelte, grele de roade şi de cînt de păsărele. Cu rîsul meu de altădată care răsună în mintea ta. Astăzi s-ar părea că rîd la fel, dar tu sesizezi o deosebire care te răneşte. Oare în ce consta acea rezonanţă irepetabilă a rîsului meu tineresc? Tu reflectezi asupra acestei enigme. Şi deodată parcă cineva îţi şopteşte răspunsul. Foarte simplu. Acelaşi rîs, numai că atunci răsuna nelalocul lui. Fără nici un motiv. Tocmai în momentul cel mai nepotrivit. Iată, această nepotrivire îl făcea surprinzător şi captivant. Pierzînd această calitate de a izvorî tocmai cînd nici nu te aştepţi, acum rîsul meu aminteşte seriozitate.

Bine că trecutul e ceva care nu îmbătrîneşte. Astfel prezentul poate întineri prin amintiri. Amîndoi simţim soarele, dizolvat în sîngele nostru. Nu ne putem atinge nici chiar în gînd, fără să izbucnească între noi trecutul care ne leagă şi ne desparte. Rătăcind pe urmele rîsului meu tineresc, te loveşti de un răsărit îndepărtat.

Era într-o dimineaţă, devreme. Un mieunat jalnic de pisică ne-a trezit. Din cauza zorilor aprinse, totul era arămiu, chiar

şi părul meu negru. Ţi se pare că dacă-l tragi, va zdrăngăni. Aruncăm o privire pe geam să vedem de unde venea mieunatul. Soarele uriaş şi purpuriu abia răsărea de după acoperişurile roşiatice. O pisică pribeagă, ţinîndu-se cu toate patru lăbuţele de o grină lăturalnică, ascuţită, stătea atîrnată, cu coada zbîrlită, deasupra fîntînii de ruine. Pe spinarea ei încovoiată purta norii.

— Un orfan de război — ai spus tu.

Eu am dat buzna afară, să salvez bietul animal. Tu m-ai ridicat pe acoperiş. Vîntul de dimineaţă începu să se joace cu cămaşa mea de noapte largă, făcută din pînză albită. Rîsul clocotea în mîinile tale, revărsat din tot corpul meu. Am simţit cum soarele îmi răsărea pe umăr. M-am întins. Mîna mea se apropia tot mai mult de pisică. Mieunatul s-a înteţit, plin de nădejde şi de o nouă frică. Deodată, m-am clătinat în mîinile tale. Rîsul mi-a căzut jos, la fundul fîntînii. Amîndoi priviram înmărmuriţi în acel cimitir de cărămizi. Mieunatul a reînceput, strident şi desperat. Tu m-ai ridicat mai sus. M-am urcat desculţă pe umărul tău şi am apucat animalul tremurînd. Apoi am coborît sprintenă ca o pisică. M-am aşezat pe scara dărăpănată, am pus bietul pisoiaş în poală şi am început să-l mîngîi. Mieunatul s-a transformat în tors. Rîsul meu din nou a dat glas ruinelor. Lumina dimineţii deschidea florile sălbatice, învolburate, printre dărîmături. Ruinele respirau şi înfloreau. Soarele se înălţa ca un mac uriaş din ţigla roşie a acoperişurilor...

Îţi întind o piersică şi te întorc în prezent. Ne înfigem dinţii în obrajii răcoritori şi pufoşi ai fructului. Concomitent, sîntem acolo şi aici, în trecut şi în prezent, cei de altădată şi cei de azi. Timpul se adună în noi. Timp compact. Încercăm o satisfacţie necunoscută a acestei stări. Purtăm în noi trăinicia efemerului. Cum să prelungim această eternitate de o clipă?

Caut un loc să mă aşez pe iarbă. Livada e cam utilitară, de loc potrivită pentru plimbare. Pari oblici sub ramurile fiecărui pom ne împiedică. Printre rîndurile de pomi văruiţi, curg şuvoaie de apă îmbrăcate în iarbă.

— Asta nu-i livadă, ci parcelă experimentală!

— La noi n-ai unde trîndăvi!

Cel puţin două minute să stăm pe iarbă. Simţim atracţia irezistibilă a pămîntului. Ziua de vară, îngreunată de soare, respiră linişte, calm, maturitate, tihnă. Ea ne promite o comuniune cu lumea ierburilor şi a pomilor.

— Uite aici! îmi arăţi o poieniţă mai liberă.

Aştern baticul de pe cap, pe iarbă. Mă aşez pe el. Încerc să mă rezem de trunchiul unui pom. E văruit pînă la jumătate. Tu te culci lîngă mine şi muşti un fir de iarbă. Eu mă feresc de trunchiul pomului.

— Mi se pare că am luat tot varul pe spate.

Mîna ţi se întinde, dar nu îndrăzneşti să scuturi urmele de var de pe rochie. În jurul nostru se formează în cerc un cor voios de greieri. Stăm unul lîngă altul. În gînd, mîna ta uită să plece de pe spatele meu. Mă fac că nu observ această dorinţă de a mă atinge.

— Ţi-ai pierdut toată ziua!

— Ei şi, ce e o zi pierdută?

Am tăcut amîndoi. Prin minte ne trec aceleaşi gînduri. Vedem cea de-a şaptea liniuţă, săpată în perete pentru ziua pierdută din cauza certei noastre tinereşti. Ne întoarcem în jumătatea de cameră aproape de cer. Cuibul stelelor zburătoare. Amîndoi stăm la fel unul lîngă altul. Mîna ta alunecă pe gîtul meu. Tu îmi citeai cu voce tare din Spinoza, filozoful tău preferat.

— Natura constituie propria sa cauză.

— Cum aşa?

— Se naşte prin ea însăşi, prin ea însăşi se dezvoltă şi se autocreează.

— Spinoza ce e?

— Materialist.

— Un copil a spus: „materialism dialectric". Spinoza ăsta al tău nu e „dialectrician„ ?

— În orice caz, un dialectician mult mai mare decît noi. El a spus: „Omnia determinatio, negatio est".

— Ce înseamnă?

— Orice definiţie este o negaţie.

— Dar definiţia ta despre dragoste?

Am rîs în hohot. Am uitat chiar de ce mi-a venit să rîd. În fond, de m-ar fi întrebat cineva, tare m-aş fi mirat de ce rîd. Tu ai lăsat cartea. Întunericul devenea tot mai dens. Pereţii dispăreau. Camera noastră — leagăn se desprindea de

pămînt şi era purtată în neant. Eu am venit spre tine. Mai întîi străluci umărul meu gol. Ieşeam din întuneric, însă luminam toată. Cercelul craiului nou era agăţat de urechea mea. Îmbrăcaţi numai în raze de lună, uimiţi unul de altul, stăteam smeriţi în faţa eternei descoperiri a îndrăgostiţilor. Pulsul tău lovea ca un ciocan în pieptul meu. Drept răspuns, răsunau ca un ecou explozii tăcute de stele în privirea mea. Luna, ca o pisică, se tîra pe acoperiş şi trăgea cu ochiul printre crăpături, ca să ne permită să ne vedem, luminaţi, din diferite unghiuri, de pretutindeni, auriţi în întregime, să nu ne putem niciodată da uitării. Noi ne vedeam oglindiţi în ochii noştri, frumoşi unul pentru celălalt şi pentru nimeni în afară de noi. De fapt, acesta este apogeul frumuseţii umane. Ne legănam în plasa de stele răsturnată peste noi şi adormeam înlănţuiţi. Chiar şi visele noastre se amestecau unele cu altele.

Iar acum ne trezim despărţiţi, străini unul de altul, cu zile, case şi drumuri necunoscute unul altuia. Noi impunem dispoziţia noastră sufletească naturii liniştite, iar ea o ia de la noi pe încredere, fără să se împotrivească. Totul în jur se umple de starea noastră confuză. În tîmple, o ciocănitoare bate cu insistenţă: „Are oare vreun sens? Are oare vreun sens?“

„Ierburile nu se consumă în căutarea vreunui sens!“ gîndeşti tu, ca un ecou al ciocănitoarei din tîmplele mele.

Sens... Noi străbatem viaţa de la un capăt pînă la celălalt, sub teroarea sensului. Tot ceea ce facem, ceea ce simţim şi gîndim punem în balanţă pe cele două talere: are sens — n-are sens. Şi depinde care taler atîrnă mai greu, spre el ne orientăm şi noi. Ne naştem şi murim în mitul sensului, fără a putea să ne eliberăm cel puţin pentru o clipă de el, pentru ca să-l putem zări şi cunoaşte. Şi astfel rămîne neclară pentru noi esenţa lui.

Ce e de fapt sensul?

Undeva, chiar în rădăcinile conştiinţei noastre, purtăm imperativul sensului. El ne dictează faptele, ne conturează trăsăturile, cerne valoarea dorinţelor noastre. Şi cîte năzuinţe sînt ucise în faşă, deoarece n-au sens! Poate e vreun simţ înnăscut, pe care noi îl moştenim o dată cu instinctele? Dar dacă este aşa, de ce atunci îl căutăm în lucrurile din afara

noastră, şi tot nu-l vom descoperi? Ori există, ori nu. De ce trebuie să ni-l creăm din nimic?

În modul cel mai grosolan noi identificăm sensul cu folosul. Aceasta este o autoapărare primitivă contra imensei, nepotolitei foame după sens. E modalitatea cea mai uşoară, cea mai accesibilă. Chiar de mici ne învaţă că trebuie să ne alegem jocuri, prieteni, cărţi, care să ne folosească. În rest, totul e absurd, periculos, de prisos. Mai tîrziu, la maturitate, noi am şi căpătat inerţia iniţială, să ne alegem prietenii, legături, cercuri sociale, drumuri, mod de conduită, de la care avem un folos. Şi fără să ne dăm seama, legea dominantă a sensului ne transformă în nişte egoişti, iar cîteodată în criminali ce-şi caută singuri circumstanţe atenuante.

O altă faţetă, mai arătoasă, a dictaturii sensului, este rezultatul. În conştiinţa noastră succesul, realizarea, scopul, deformează şi schimbă sensul. N-avem de ce să irosim forţele, sentimentele şi speranţele pentru ceva ce nu promite un rezultat sigur. Isteţii calculează bine posibilităţile de reuşită şi ştiu să pătrundă tîlcul bătăliei lor, fiind convinşi că victoria dă sens bătăliei. Dacă pronosticurile dau greş, atunci nereuşita înjoseşte demnitatea lor personală de oameni cu un sens bine orientat. Ei se ruşinează chiar şi la amintirea vreunei cutezanţe neizbutite. Cum de-a fost în stare să întreprindă un lucru atît de lipsit de sens?

Aceste capete lucide nu bănuiesc că sînt înceţoşate de hipnoza sensului. Aşa-zisul sens bine orientat este o dependenţă bolnăvicioasă de sensul născocit, fetişizat, tiranic. Şi ei nu sînt capabili de nici un gest mărinimos, de nici un salt riscant peste prăpastie, de nici o gingăşie spontană, dezinteresată. Dar tocmai aceste avînturi spontane dau parfum şi splendoare vieţii. Dragostea desperată este cea mai puternică şi de neuitat. Lupta inegală, desperată, în care intri ştiind clar că te aşteaptă pierzania, este un act suprem al spiritului. Sub raportul rezultatului direct, vizînd un folos, o recompensă, orice nobilă jertfire de sine este absurdă. Pe cînd o asemenea absurditate aparentă, avîntată şi luminoasă dă cel mai înălţător sens existenţei.

Dac-am putea pătrunde în forţa vitală a unei asemenea absurdităţi, poate că totul s-ar întoarce pe dos, sau mai exact: totul va veni la locul său natural. Existenţa nu ne va mai pustii cu iraţionalitatea ei, ci dimpotrivă — tocmai

în absurditatea aparentă noi vom descoperi frumusețea și măreția ei enigmatică, sensul ei invers, inaccesibil nouă.

Mereu căutăm sens în trăinicie, în continuitate, în promisiunea dezvoltării. Dar uităm că floarea vieții se deschide doar într-o clipă. Dacă ne-am da seama de acest lucru, atunci absurditatea care ne deprimă se va umple dintr-o dată cu un sens deosebit, care ne ancorează viața într-o clipă, care este însăși bucuria efortului, chiar dacă e făcut în zadar. Beția sentimentului ca atare, fie el și neîmpărtășit. Fiorul mîndru al faptei eroice, fie el și sortit pieirii.

Dar împovărați de presiunea continuă a sensului, noi sîntem orbi și nevolnici, incapabili de a ne bucura de clipă. Iar în goana noastră în decursul vieții întregi, după sens, noi lipsim de fapt viața de orice sens.

Liniște. Am trecut prin atîta forfotă și zgomot, încît am început să ne îndoim de existența liniștii. Pentru o clipă, ne transformăm în iarbă, fericită de creșterea ei liniștită. Iată vara noastră țigănească! Nimic nu ne este necesar, decît prezența noastră. Te respir adînc, cu toate bronhiile mele, prin aerul din jurul meu. Mi-e necesară respirația ta în apropiere, ca să respir. De treisprezece ori pe minut trebuie să inspir. De treisprezece ori pe minut ai să-mi lipsești mîine. Acest aer comun nouă ne face să înghițim cu lăcomie parfumul lumii. Eu și tu. Numai așa formăm un om plin de viață. Numai simțuri duble, gînduri duble pot conecta fluxul curentului din veriga existenței. Amîndoi împreună, oameni care se iubesc — iată omul în deplina sa capacitate, ce-și realizează posibilitățile pînă la ultima limită. O trăire a două ființe contopite formează unica vibrație a vieții. Percepi lumea mai complet, simți cu mai multă intensitate orice clipă, tresari cu fiecare celulă din tine. Prezența omului iubit este acel catalizator care stimulează energia vitală. Dintr-o dată începem să vibrăm cu întreaga claviatură neatinsă pînă atunci. Dragostea este contactul cel mai palpabil cu lumea. Ea înlătură granițele interioare, ne trezește toate simțurile și capacitățile de simțire. Un neuron vibrează și provoacă o întreagă gamă de senzații, nuanțe, fiori. Bucuriile sînt dublate, durerile sînt dublate. Lumea este dublată și adunată într-un tot. Un neuron vibrează, trezind ecou într-un număr infinit de neuroni

vecini şi îndepărtaţi, provocînd un număr infinit de combinaţii neprevăzute. Undele se întrepătrund, se îgrămădesc, se interferează şi se formează noi unde, mai ample atotcuprinzătoare. Vibrăm ca o orgă puternică. Noi înşine ne transformăm în ecoul propriei noastre muzici. Prin acest ecou, măsurăm în noi propriile noastre adîncimi şi culmi, abisurile şi piscurile noastre. Poate că dragostea vine din alte constelaţii, poate că e o rază cosmică, care activizează psihoelectronii noştri. S-ar părea că totul mi-e binecunoscut, încercat, şi iată că abia acum descopăr minunata ei incognoscibilitate şi irepetabilitate.

O fată care nu ştie încă nimic se prăpădeşte de rîs la anii tinereţii noastre. Astăzi, acest rîs răsunător se pierde în tăcerea ce s-a aşternut între noi. De cine rîzi, fată zglobie, în îmbrăţişările unui băiat? Nu rîzi tu oare de noi, aceştia care stăm acum atît de ţepeni unul lîngă altul în livada de piersici, fără să ne privim, de parcă n-am vrea să citim în ochii noştri condamnarea pe viaţă?

Un zgomot de paşi sparge liniştea. Greierii din iarbă se sprerie şi amuţesc. Şi rîsul speriat al fetei moare treptat în mintea noastră. Ne trezim din timpul bizar şi compact. Revenim la prezent jenaţi şi despărţiţi unul de altul. O ţărancă cu şorţul în brîu, grăbeşte spre noi. Iuţim pasul, ca prinşi asupra furtului.

— Staţi să vă dau piersici!

Ne oprim ruşinaţi. Ea întinde spre noi un şorţ plin.

— Altfel putrezesc! E păcat! N-are cine să le culeagă.

Ne-a umplut buzunarele. Faţa acestei femei istovite de muncă ni se pare personificarea bunătăţii pe care am căutat-o o viaţa întreagă, dar n-am întîlnit-o nicăieri. Ne vine să ne aplecăm şi să-i sărutăm mîna crăpată, ca unei sfinte dintr-o icoană veche.

— Drăguţ din partea dumitale! Numai că n-avem unde să le punem. Mulţumim.

— Mai luaţi! Să duceţi şi copiilor!

Ne grăbim să ne îndepărtăm. Ţăranca ne petrece cu o privire lungă, mirată. Nimic nu poate scăpa acestei priviri. Doi tineri întîrziaţi. Livada a găzduit o sărbătoare scurtă, furată. Poate că ochii încrezători ai ţărăncii unesc chipurile noastre pentru a ghici trăsăturile copiilor noştri. Cui ar fi semănat oare copiii noştri? Cîţi ani ar fi avut? Aproape

atîţia cît am avut noi atunci. De necrezut! Parcă am fi distrus propria noastră fiinţă în floarea tinereţii.

În mijlocul amiezei de foc — la zenit — persistă un cînt de păsărică. Ciocîrlia de pe clopotniţa ei ridică pe aripi mai sus ziua. Încotro mergem? Drumul ştie mai bine decît noi. Tu tragi portiera maşinii cu un gest smucit. La început mişcările îţi erau sobre, reţinute, de parcă anii le-ar fi înfăşurat în nenumărate frînghii invizibile. Acum, pe nesimţite, se dezleagă şi devin pripite, forţate, dar în loc să le elibereze, această dezlegare le face tot mai încurcate. Gestul tău se loveşte pînă la durere de obstacole nevăzute şi se întoarce înapoi şi iar se loveşte lateral, ca o pasăre, de o fereastră închisă. Sticla nu se deosebeşte de văzduh, dar este tare şi rece şi nu îngăduie dorurilor să zboare în voie. Iar azurul e atît de aproape, ne desparte de el doar sticla subţire, transparentă a văzduhului. Şi noi sîntem atenţi ca nu cumva să spargem această sticlă invizibilă, care ne desparte.

Maşina porneşte. Ai închis într-un spaţiu gol al amintirii, ca într-o peşteră, canicula acestei zile, zăpuşeala vibrantă de deasupra capetelor noastre şi ai legat într-un nod aceste frînghii de foc, aceste fire de raze care ne-au învăluit ca o pînză de păianjen. Păstrează acest zumzet al gîzelor în auzul tău ca într-o scoică, care închide vuietul îndepărtat al mării. Rămîi în această zi fierbinte, prinde aici rădăcini, include-te toată în zăpuşeala ei!

Din cauza vîntului, cocul mi s-a desfăcut. Mîncăm cîte o piersică. Deodată, împreună cu sucul răcoritor al fructului, în noi pătrunde o bucurie inexplicabilă, fără nici o cauză. Totul se înveseleşte. Lucrurile mărunte capătă un sens uriaş. Înghiţim cu o lăcomie copilărească piersicile. Pe drum ne întîmpină o umbră clăpăugă. Înţeleptul podurilor, tălmaciul enigmelor ivite în drum, măgarul nostru ce a adunat răbdarea secolelor, el merge în afara timpului, în afara vitezei, de parcă toarce orizonturile cu urechile lui lungi. Pe frunte îi saltă un ciucure roşu, ca să-l ferească de piaza rea. Îl salutăm rîzînd pe prietenul nostru din basmele pentru copii.

— Şi măgarul a devenit un obiectiv turistic!

Străinii îl fotografiază laolaltă cu geamiile.

În jur, sub cerul albicios, fumegă marginile drumului, arse de secetă. În spatele nostru am lăsat lucruri neterminate,

amenințătoare. În față ne așteaptă eforturi, obligații. Pe la casele noastre — griji care te leagă, singurătatea a două suflete supraîncărcate de oboseala pustiului. Iar acum, noi jubilăm de bucurie. Întîlnirea noastră este un izvor țîșnit în mijlocul unui pustiu încins. Vîntulețul stîrnit de fuga mașinii îmi flutură părul și el se abate în șuvițe rebele, spre fața ta. Le primești ca pe o mîngîiere furată. Repejor, îl netezesc spre spate, în direcția vîntului. Tu mă recunoști în această mișcare ușoară, ce mi-a rămas din tinerețe, cu toate că părul meu nu mai este atît de des. Mă recunoști și în alte gesturi familiare — mișcarea sprîncenelor, a feței, a buzelor. Și iar un nod mi se așază în gît.

— Mi-am uitat baticul!

— Ei, fetițo, îmbătrînești!

— Dimpotrivă! Cînd eram tînără eram foarte distrată Întineresc!

Cîte cărți și caiete uitate, cîte bilete de teatru pierdute mi-au complicat tinerețea și așa destul de chinuită!

— Îți amintești cel puțin unde l-ai uitat?

— Probabil în livadă.

Întorci mașina într-un loc nepermis.

— Nu te întoarce! Ce, ești nebun!

— De cînd ai devenit superstițioasă?

— Dar te grăbeai?!

— Și așa mă grăbesc!

Parcă ne-am fi uitat anii tinereții undeva, la margine de drum, și ne întoarcem să-i luăm. Drumul se scurge înapoi. E posibilă oare întoarcerea? Un viraj, și facem cale-ntoarsă. Se șterge vîrsta ca să apară și mai evidentă. Lumea se dă la o parte și se impune tot mai puternic.

Mașina oprește iar în fața livezii de piersici. Coborîm și alergăm prin ploaia de soare, năvălind prin dantela de umbre. Pe o creangă atîrnă baticul meu multicolor, cernîndu-și culorile prin sita frunzelor. Țăranca l-a găsit și l-a agățat — dacă ne întoarcem, să-l zărim. Zefirul îl flutură ca un salut din partea femeii cu ochi buni. Tu îl desprinzi cu atenție, ca să nu-l agăți. Mi-l dai. Îl trag repede. Țesătura diafană se deșiră din mîna ta, legîndu-ne pentru o clipă cu cele două capete. Tresărim ca de o atingere adevărată. Tot mai multă electricitate se acumulează în noi. În fiecare clipă se poate dezlănțui. Ce ne împiedică? Sîntem

singuri. Eliberaţi de scrupule mic-burgheze. Această zi ne aparţine. Ne este dăruită de întîmplarea zgîrcită, care prin cine ştie ce minune astăzi a devenit generoasă. Ni se potriveşte claritatea sinceră a acestei zile de vară, cît şi cingătoarea fierbinte a vîntului. Totul e în unison cu bucuria tumultoasă din noi. Nemărginită în afară şi în noi înşine. Această zi însorită ne-ar blestema dacă ne-am împotrivi soarelui ei. Sîntem aproape unul de altul. Numai o mînă pe sfert întinsă şi vom aparţine unul altuia. Dar nu de aceasta avem nevoie. Depărtarea infimă dintre noi e de neînvins, pentru că noi sîntem obişnuiţi să căutăm în viaţă sau totul, sau nimic. În nici un caz ceva pe jumătate. Tăcuţi, iscodim cu privirea livada. Ca şi cum am mai fi uitat ceva acolo, fără de care nu putem continua drumul.

Dispoziţia noastră se schimbă o dată cu virajele. Totuşi, sîntem împreună. În faţa noastră se întinde încă o frîntură de drum. Zîmbetul zilei încă nu s-a stins. Uşile caselor noastre sînt încă departe. Bucuria noastră devine uriaşă, şi deodată ne întristăm. Maşina intră din lumina strălucitoare, arămie, a zăpuşelei, într-un tunel de pomi. Coroanele lor se îmbrăţişează sus, chiar deasupra drumului. Iar umbra lor e o îmbrăţişare dulce. Asfaltul parc-ar curge ca un rîu molcom. Ne amintim de drumurile şi trecătorile pe care le-am făcut cu brigăzile de tineret, de puieţii ce i-am sădit. Ne-am irosit anii tinereţii cu roabe pline de pămînt pe terasamentul drumurilor. Ca să circule pe ele alte tinereţi, necunoscute şi neînţelese de noi. Am îngropat în prundiş şi nisip cei mai viguroşi paşi ai noştri. Eram cofraje, armături şi temelii de beton. Am zidit umbra tinereţii noastre, la fel ca tînăra nevastă Struna[1], în oraşe, poduri şi lacuri de acumulare. Iar acum, cu întîrziere, ne dă tîrcoale tinereţea noastră netrăită. Aceasta-i răzbunarea sentimentelor ce le-am nesocotit cîndva. Ne dorim unul pe altul tot mai mult. Tot mai puternic ni se usucă gîtul.

— În goana noastră după timp, am pierdut timpul — dai glas gîndurilor mele.

— Marea ni se părea că-i pînă la genunchi ...

[1] Variantă bulgară a legendei din „Meşterul Manole".

— Privilegiul tinereţii. Poate tocmai acestui sentiment, că marea e pînă la genunchi, omenirea datorează cele mai mari realizări ale ei.

Stranie însuşire omenească! Credeam că vom realiza totul printr-o singură opinteală formidabilă. Şi ne încărcam cu treburi peste puterile noastre. Să transformăm o ţară rămasă în urmă, să sărim peste secole întregi. Imposibilul ni se părea posibil. Totdeauna revoluţia are douăzeci de ani. Ea poartă în sine această trăsătură tinerească, veşnică, împotriva avertismentelor aspre ale istoriei, împotriva condiţiilor-limită ale realităţii, împotriva a orice.

— Eram un rîu năvalnic! spui, cu o importanţă comică.

Amîndoi izbucnim în rîs. Dintr-un cuvînt poate apărea o epocă întreagă. Cîndva, era la modă epitetul „năvalnic". Chiar din prima zi a eliberării în fiecare poezie tipărită prin ziare, în fiecare discurs la mitinguri, în fiecare articol de fond, şi în fiecare reportaj entuziast, totul era năvalnic: popor, cîntece, limbă, drum, limbă, talente, gînduri, energie. Toate figurile de stil din limbajul poetic şi oratoric se învîrteau mereu în jurul rîului năvalnic, care a spart zăgazuri, stavile, ieşind în larg. Din acest cuvînt vine o adiere din tinereţea noastră, încărcată de ozonul unei cutezanţe şi voioşii uitate.

— Cît eram de caraghioşi!

— Ce păcat că nu mai putem fi caraghioşi!

— Acum sîntem şi mai caraghioşi!

Dacă ne-am putea cumva privi de la distanţă! Se pare că ne-am schimbat şi totuşi sîntem aceiaşi. Credincioşi fanteziilor noastre. Încă nu putem accepta viaţa aşa cum este ea în realitate. Zadarnice au fost rănile, insomniile, oboseala, plictiseala, dacă n-am ştiut să vedem lucrul cel mai elementar: cum să trăim liber! Cum? Avem dreptul la o zi. De ce să n-o trăim fără să gîndim? Dorinţa noastră se pierde în imposibil — acolo de unde a pornit. Noi ştim; trebuie numai să începem, ca să nu ne mai putem opri în sentimentele noastre. Dar sîntem legaţi fedeleş de viaţă: familie, profesiune, societate. Cîndva era prea devreme. Acum e prea tîrziu. Totdeauna am fost datori cuiva sau cu ceva. Cînd făceam o alegere, mereu preferam să neglijăm persoana noastră. Mereu ne gîndeam la altceva în afara noastră, mai important decît noi. Am rămas neschimbaţi, ca o stană de

piatră. Viaţa ne-a dăltuit, a şlefuit colţurile, dar nu ne-a făcut mai apţi pentru realitate. Reflexul de a ne înfrîna a devenit la noi o a doua natură. Nu ştim să trăim, să ne bucurăm de prilejul ivit. Nu trebuie să începem nici chiar în glumă, pentru că noi luăm totul mult prea în serios. Trăsătura noastră imuabilă este autojefuirea.

Piersicile nu ni se mai par gustoase. Buna ţărancă ni le răsturnase în palme pentru copiii noştri, care de fapt nu sînt ai noştri. Ciudat! O altă legătură, mai rece, a creat o nouă viaţă, care este mai puternică decît propria noastră viaţă. O dragoste anemică, înjumătăţită, a creat un lucru minunat — copiii. Şi o dragoste mare, totală, n-a creat nimic. Şi toate întîlnirile predestinate, toate amintirile trebuie să cedeze în faţa superiorităţii unui sentiment mai slab. Urmările acestui sentiment înjumătăţit aruncă pe planul doi propria noastră experienţă.

Dispare în fugă un indicator de la marginea drumului. „Pînă la Sofia — 60 km". E atît de aproape casa care ne-a devenit atît de departe! Să ne întoarcem la viaţa noastră familială anterioară. E absurd. Şi totuşi întreaga noasră fiinţă o acceptă ca singurul lucru raţional. O minciună inertă, ascultătoare, încununată de moralitatea satisfăcută de sine a societăţii, care se manifestă ca ceva nou.

— Mi-e sete! şoptesc ca într-un pustiu.

Mă aplec înapoi spre geanta de plajă. Opreşti maşina. În acest timp, basmaua subţire îmi alunecă de pe cap. Nu-ţi dai seama că faţa ţi se întoarce spre mine, ca turta de floarea-soarelui spre astrul strălucitor.

— De ce te-ai încărcat şi cu apa asta? Îmi iei termosul din mînă.

— Pentru soţul meu, e apă minerală.

Deşurubezi cu atenţie capacul:

— Şi el suferă de ulcer?

— Nu ... dar o bea.

— Ca un mijloc preventiv?

— Spune că apa asta îi curăţă gîtul de amărăciunea zilei.

Îmi torni un pahar cu apă, pe care mi-l oferi atent. Beau cu sete. După aceea îţi torni şi ţie. Acum eviţi să mă mai priveşti. Între noi s-a strecurat un al treilea. Desigur, ai aflat de mult că m-am măritat. Cum, cînd, de la cine ai aflat primul? Atunci cînd am aflat că te-ai însurat, în primul

moment am simţit că mi s-a tăiat respiraţia. Dar după aceea, m-am obişnuit cu acea reprezentare abstractă a căsătoriei tale, care a avut loc undeva, în afara timpului şi spaţiului meu. Şi aproape am uitat-o. Acum m-am ciocnit de realitate: am un soţ — real, indiscutabil, dar altul, nu tu. Iar tu ai o soţie — alta, de la sine înţeles. Dar lucrul cel mai fenomenal e faptul că nu ne uimeşte. Clatini termosul.

— Cam puţin a rămas pentru ... soţul tău! Pronunţi acest cuvînt fără prea mare greutate.

— Nu-i nimic.

— N-o să se supere?

— S-a împăcat cu multe lipsuri, din moment ce mă mai suportă!

Nu mă contrazici şi rămîi îngîndurat:

— Odată v-am văzut la teatru ... — murmuri fără a preciza.

— Cînd?

— De mult ... Erai într-o rochie neagră.

— Mergi la teatru?

— Din cînd în cînd ... Soţia mea se tot plînge că n-am obiceiul să ieşim seara. Nu mai întîlnesc aproape nici una din vechile mele cunoştinţe.

— Ne-am împrăştiat toţi, care încotro!

— Pune-le în geanta ta! Scoţi piersicile de prin buzunare.

— Dar pentru tine?

— Pe fata mea n-o mai interesează piersicile. Vrea magnetofon ... Îmi dă multă bătaie de cap! Porneşti maşina.

— Ai mei au să se bucure! Strîng piersicile.

— Ai copii?

— Doi băieţi. Unul e elev, iar celălalt strînge mărci încă.

Am fost o rămurică şi pe nesimţite am devenit rădăcină. Uit mereu asta şi mă întind spre soare să înfloresc. Şi, de fapt, ar trebui să rămîn jos, în întunericul de sub pămînt, să hrănesc cu sucuri rămurelele mele subţiri şi lacome.

— Ai să ai bătaie de cap cu ei. Generaţia de azi e dificilă!

— Orice generaţie pare dificilă pentru cea anterioară. Oare noi n-am fost la fel?

Acum între noi s-au aşezat copiii noştri zburdalnici. Fac

gălăgie, îmi acoperă cuvintele. Încercăm să ducem o discuţie neutră, parcă în prezenţa lor.

— Ce-ai să faci la conferinţă?

— Ce se face la conferinţe? Renunţi în ultimul moment la cele mai importante pasaje din referat, ţi-l aşezi în faţă, şi-ţi închipui că asculţi cu atenţie, în timp ce ceilalţi îşi citesc referatele ... Mereu acelaşi lucru.

— Important este să te întîlneşti cu oameni din diferitele ţări ... să stabileşti contacte.

— Ne-am transformat în nişte comis-voiajori ai culturii ...

În depărtare se vede un şantier. Un obiectiv industrial nou, fără un contur precis. Opreşti maşina şi o tragi într-un colţ plin de iarbă, lîngă şosea.

— Ai răbdare să mă aştepţi? Sau vii să-ţi arăt şi eu săpăturile mele? mă întrebi cu o umbră de îndoială în voce.

Apropierea muncii tale ne îndepărtează. Atîtea planuri neîndeplinite te dor. Se ridică mereu ceva care te împiedică să le îndeplineşti. Şi te-ai obişnuit să te împiedice. Aceasta este o justificare faţă de tine însuţi. Dar oare nu eşti tocmai tu piedica cea mai mare şi de neînvins? Anii trec. Trebuie să te grăbeşti, să te limitezi la ce este mai important. Ţi-ai risipit forţele şi talentul ca să îndrepţi greşelile altora. Ajunge! N-ai dreptul la aventuri. Nu ţi-a rămas decît puţin timp.

— Nu, nu vreau să te împiedic! spun eu.

— Să mă împiedici? Ai putea doar să-mi luminezi calea! îmi răspunzi glumind.

— Te aştept aici!

— S-ar putea să zăbovesc puţin!

— Nu te nelinişti din cauza mea!

Te urmăresc cu privirea cum te îndepărtezi. Mersul îţ este oarecum dedublat: în exterior îndreptat spre şantier, iar în interior orientat spre mine. Nimic altceva n-aş fi putut să-ţi aduc decît dedublarea. Stau în maşină şi strîng cu toată puterea, în mod inconştient, coşul, ca să-mi găsesc un sprijin. Însă acest sprijin este pe jumătate sfărîmat. Oare acoperişurile tale cochiliforme sînt ele destul de solide pen-

tru a-ţi păstra echilibrul interior? Ridic privirea spre un acoperiş înalt, de altădată, ce se profilează în depărtări, dincolo de graniţele acestei zile, dincolo de graniţele vizibilităţii.

Vîntul răsfoieşte un caiet vechi de şcoală, aruncat undeva, pe sus, pe acoperişurile abrupte de ţiglă, lîngă un horn afumat. Foi liniate cu rînduri drepte ca pentru exerciţii în clasă. Cîte un cuvînt şters, ceva scris pe deasupra. Pe margine, propoziţii intercalate, învăluite în nori rotunzi. Scrisul meu stîngaci, tînăr, neformat încă. Vîntul citea jurnalul unei fete, care se consideră fiică a revoluţiei. Unde a împrăştiat el oare, înspre ce zări albastre şi răscruci de vînturi a spulberat acel caiet, pe ce buze şi frunţi a presărat ca pe un polen acele confesiuni ridicole, tinereşti, dar atît de pline de avînt şi contradicţii? Sau poate le-a vînturat împreună cu praful de pe drumuri? Sau poate le-a îngrămădit laolaltă cu fumul şi funinginea de pe hornurile vetrelor tăcute ale unor mic- burghezi?

Cîndva, îmi scrisesem un jurnal al celor zece zile experimentale. Jurnalul propriei mele firi extrem de schimbătoare şi nedefinite — jurnalul primelor mele sentimente. Îmi amintesc din el acel avînt, acea temeritate naivă de a clarifica ceea ce e inexplicabil.

ZIUA ÎNTÎI

De bunăvoie am venit, de bunăvoie am să plec.

Vin să cunosc dragostea nu din formule, ci cu riscul de a căpăta răni mistuitoare. Chiar de-ar fi de nevindecat.

Vreau să mă învinge pe mine, să sfarm modul de gîndire şi de comportare însuşit de veacuri. Să-mi înfrunt frica instinctivă, feciorelnică, şi ruşinea prosteasică. Să calc în picioare prejudecăţile, îndoielile, închistarea. Asta-i o adevărată revoluţie.

Privesc lumea de sus cu ochii larg deschişi, eliberaţi.

Veseli pînă la nebunie. Simt cea mai înălţătoare fericire de pe lume: fericirea de a fi liberă. Să am iniţiativă proprie în viaţa mea, să fac o experienţă în dragoste, să născocesc ceva, să visez la ceva şi să am curajul s-o realizez Aşa vor fi oamenii viitorului.

Noi, în această mansardă dărăpănată, sîntem zorii oamenilor viitori.

Voi, tineri îndrăgostiţi, fiţi ca noi! Nu mergeţi pe drumul bătătorit al moralei făţarnice — căci vă duce la ruină!

Siguranţa, opinia publică, dependenţa, calculul, disimularea, constrîngerea — toate acestea omoară sentimentul. Iar sentimentul este cea mai gingaşă floare care creşte pe scoarţa grosolană a pămîntului.

Fiţi inventivi şi ingenioşi în dragoste! Nu fiţi nişte epigoni, nişte funcţionari şi birocraţi cu propriile voastre sentimente!

Pentru părinţii mei rămaşi cu tradiţii, înapoiaţi, dragostea mea ce zboară în voie s-ar prăvăli pe capul lor ca o teribilă lovitură. Cum aş putea eu oare să-i reeduc?

Nu pot suferi mîinile ce se întind gata să mă rupă ca pe un fruct şi să mă facă proprietatea lor personală. Mi-e dor de mîini întinse în acelaşi timp una spre alta, care nu vor să ia, ci vor cu generozitate să dea.

Voi, vecini şi colegi studenţi, de ce vă uitaţi la mine ca la o anomalie? E oare atît de bizar să fii om şi nu obiect?

Ascultaţi-mă, voi, oameni, aplecaţi deasupra albiei cotidianului! Din clopotniţa unei camere dărăpănate de mansardă, vă strig vouă:

— Omul începe să fie om!

Inima-mi bate ca un clopot:

Arată-mi cum ştii să iubeşti, ca să-ţi spun cine eşti!

Îndrăgostiţi din lumea întreagă, uniţi-vă! (Acest rînd e şters).

ZIUA A DOUA

În zori, un fior mă trezeşte.

Nu-mi pot veni în fire. Ce se întîmplă cu mine? Niciodată n-am simţit această prospeţime a dimineţii, parcă-i prima dimineaţă a vieţii mele. Se ivesc zorile unei zile pline de necunoscut. Bună dimineaţa, zi!

De obicei dimineaţa dormeam pînă tîrziu. Mi se părea că întregul pămînt trebue să-l ridic pe umeri ca să mă scol. Iar acum dragostea îmi dă forţe să mă scol devreme fără nici un efort, de parcă amîndoi am împărţi povara pămîntului pe umerii noştri, ridicîndu-l sus, în zări albastre.

Tu îţi planifici ziua pas cu pas. Numai eu nu intru în

planificarea ta. Însă eu am dat buzna peste ziua ta, ca s-o încurc şi s-o rînduiesc după vrerea mea.

Mă doare pielea de săruturi ca arsă de soare.

Mă cufund în răcoarea dimineţii ca în apa înviorătoare a lacului.

Treziţi înaintea zilei, noi amîndoi ţinem în mîini întreaga zi uriaşă. N-o s-o scăpăm. Împreună cu întreaga ţară matinală, noi sîntem în pas cu ea, simţindu-ne cei mai voioşi dintre toţi.

Se întîmplă cîteodată şi asemenea minune: să te schimbi peste noapte şi să te trezeşti a doua zi nou şi necunoscut chiar ţie însuţi.

O înfrigurare plăcută: nu cumva să ne fure somnul tocmai în ziua cea nouă, tocmai cînd noua dragoste se naşte!

De la un capăt la altul al orizontului lumea e a noastră, privită din cuibul nostru de rîndunică, şi totuşi pare strîmtă pentru dragostea noastră.

Mă observ şi mă analizez. Mă bucur şi mă minunez de ceea ce se petrece în interiorul fiinţei mele. Mă surprinde însă şi făptura mea.

Numai amîndoi împreună alcătuim un om la valoarea lui deplină, adică în adevăratul sens al cuvîntului.

Tu eşti operativ, pe cînd eu „împrăştiată" după propria ta expresie. Dar fără mine tu ai fi doar o materie primă, un pămînt arid, lipsit de avînt, de aripi. Fără tine eu aş fi un nouraş, rupt de pămînt, spulberat în spaţiu. Unul fără altul sîntem de neconceput, tocmai pentru că sîntem diferiţi pînă la incompatibilitate.

Cerul şi pămîntul se pot reuni pentru o clipă în noi doi.

Tu eşti visul viitorului. Eu sînt memoria trecutului. Nici unul, nici altul nu trăim în prezent. Ce bizar, tu eşti avîntat înainte, spre mai frumos, şi totuşi eşti puţin cam rigid. Tu eşti dorinţa, şi totuşi eşti puţin cam rigid. Tu eşti dorinţa, şi totuşi eşti aspru. Probabil aşa trebuie să fie visătorii, ca să-şi realizeze visurile.

Totul se manifestă în esenţa inversă a lucrurilor.

Eu sînt privirea întoarsă spre trecut, spre ceva mai tragic. Eu port umbra memoriei, dar sînt mai poetică, mai luminoasă. Aceasta nu depinde numai de caracterul omului. Sfera intereselor, profesiunea, ideile omului determină tonalitatea lui. Visătorului meu îi lipseşte dimensiunea memoriei, iar aceasta

este de fapt pulsul poetic. Deoarece în memorie întotdeauna există regretul lucrului pierdut. Iar nostalgia este poezie.

Imaginaţia şi memoria îşi dau întîlnire în noi doi.

Probabil că aşa este dragostea — fără lanţuri, fără gratii, fără jurăminte. Fără garanţie. Adevărata dragoste, cea mai frumoasă — este libertatea.

Uşa nu se încuie. Pot pleca cînd vreau.

În deget nu mi-ai pus nici un inel. Orizontul infinit care ne învăluie de la fereastra mansardei este inelul nostru de nuntă. El nu se poate pierde, nu se poate rupe, fura, vinde ori ascunde. Oriunde m-aş duce în lume, vei purta inelul orizontului — inelul meu de nuntă.

ZIUA A TREIA

Fac descoperiri uimitoare. De parcă totul se întîmplă pentru prima oară în lume. Două suflete descoperă dragostea nu numai pentru ei, ci pentru lumea întreagă. Lumea devine mai bogată. Aş săräci-o dac-aş călca în picioare sentimentele mele.

Descopăr această minune a naturii — bărbatul. Vreau să închin un imn bărbatului.

Tu eşti creatorul meu — îmbrăţişarea ta mă creează.
Pătrunzi în mine, în întregime din infinit.
Prin tine eu devin nenumărată.

Acum înţeleg. Orbeşte am mers spre tine. Mereu către tine. M-am lăsat în voia acelei forţe care mă trăgea spre tine, tu atît de îndepărtat, atît de nebulos. Ştiam că mai devreme sau mai tîrziu te voi întîlni. Totdeauna tu existai în mine ca ceva care-mi lipsea, mult mai palpabil decît orice prezenţă.

Zorile mă găsesc în ochii tăi. Ei mă descoperă din nou şi îmi plăsmuiesc făptura întreagă. Ne scaldă purpura dimineţii. Simt forţa enigmatică a bărbatului iubit: să mă creeze din nou. Însetată, privirea ta dezvăluie tainice izvoare şi rădăcini adormite, ascunse în străfundul fiinţei mele. Însetarea ta mă doare cumplit, de parcă m-ai sorbi din însăşi fiinţa mea. Mă descopăr pe mine însămi ca pe o stea îndepărtată — nebănuită, nouă înălţată.

ZIUA A PATRA

Nu pot să înţeleg cînd, în ce moment am început să te iubesc. Poate din clipa cînd ardeam de dorinţa să-ţi întîlnesc privirea şi chiar din acel moment eu îţi aparţineam.

Mîinile tale sînt prezentul, iar gîndurile — viitorul.

Îmbrăţişată de prezent, mă căznesc să pătrund în viitor.

Un al treilea om neprevăzut, nenăscut încă, luînd tot ceea ce-i mai frumos şi bun de la noi amîndoi, se înalţă deasupra umerilor noştri, însetat să vadă soarele şi să trîmbiţeze pe întregul pămînt eternitatea dragostei noastre. Iar noi îl gonim. Nu-i dăm soarele.

Doar revoluţia de ce s-a făcut? Să iubeşti liber şi să fii iubit.

Să renască omul! Dar lumea este încă neîmbietoare, distrusă, minată cu prejudecăţi. Mai întîi trebuie să creăm o lume în care să poţi trăi.

Ca să se poată înălţa o lume din cenuşă şi neguri, a fost jertfită o viaţă ce n-a văzut lumina zilei. Înainte chiar de a fi bănuită, apariţia ei a eşuat.

Prin aceasta noi negam apropierea noastră şi dezminţeam sărutările.

Nu ştiam că dragostea înseamnă responsabilitate.

ZIUA A CINCEA

Zîmbetul mi-a înflorit pe buze fără nici un control. Nu încercaţi să-mi puneţi zîmbetul pe calapod!

Nu pot suferi acel „nu" al femeilor care vrea să însemne „da". Cînd vreau ceva, eu spun „da", iar cînd nu vreau, spun „nu". Femei, vă redau limba omenească!

Mi-e necunoscut acel ataşament al femeilor de bărbatul care le sprijină şi le ocroteşte. E ca şi cum ai iubi un toiag de care te poţi sprijini.

O singură dragoste recunosc pe lume — să iubeşti indiferent dacă te iubeşte, dacă prezintă siguranţă, dacă te sprijină, altfel parc-ai fi un schilod şi ai nevoie de cîrje. Să iubeşti indiferent de faptul dacă-i avantajos ori nu, dacă-i oportun sau nu. Să iubeşti pentru că iubeşti. Este unicul temei.

Niciodată nu pot iubi din recunoştinţă.

Nu-mi pasă dacă pierd totul! Nu-mi pasă dacă întîmpin

răceală şi neînţelegere. Eu am iubit cu întreaga mea fiinţă. N-am înjosit dragostea mea cu prudenţă şi calcule.

Mîna ta se sprijină pe umărul meu, iar privirea fuge de mine, învăluită de depărtări. Dar eu n-o opresc.

Dragostea este mai liberă decît păsările, pentru că nu se supune nimănui, nici chiar ţie însuţi.

Nu-mi lega mîinile, ca să te pot îmbrăţişa.

Vreau să înnobilez, să modelez, să cizelez dragostea noastră împărtăşită. Nu vreau să repet modele străine.

Nu încerca să mă închizi în îmbrăţişarea ta ca într-o colivie. Altminteri, mă vei sili să-mi iau zborul spre zări albastre. Lasă-mă să fiu tot ceea ce eu singură nu ştiu încă despre mine!

Şi ce dacă-s o contradicţie?

Lasă-mă să fiu ca dragostea — infinită, shimbătoare, nesupusă nimănui pentru nimic.

ZIUA A ŞASEA.

Buzele tale ca un foc se plimbă pe trupul meu.

Nu, tu n-ai să fii niciodată însetat, pentru că drumul tău este singurul izvor care îţi poate potoli setea.

Un bărbat ce poartă în ochi captivante zări îndepărtate. Un asemenea om am visat.

Dragostea ta mi-e necesară ca să respir. Dar n-am să te rog să rămîi lîngă mine. Fii credincios, nu mie, ci drumului tău, care-i parte componentă din însăşi fiinţa ta şi pe care, cine ştie de-l vom parcurge împreună!

N-am să fiu un mărăcine ţepos în care să-ţi agăţi aripile, nelăsîndu-te să zbori.

Îmi voi înghiţi lacrimile usturătoare. Voi pleca cu demnitate.

Singur ţi-ai închinat întreaga ta fiinţă tuturor direcţiilor şi vocilor. Nimeni, chiar nici tu n-ai să ştii că eu te voi iubi mereu — numai pe tine, pentru că tu aparţii unui lucru mult mai mare, şi mult mai frumos decît mine.

Depărtarea — o rivală echivalentă mie.

De bună voie am venit şi de bună voie am să plec.

ZIUA A ŞAPTEA

Fiecare greşeală de-a mea faţă de dragoste o plătesc cu durere.

Ne-am certat straşnic. N-am înţeles de ce. Era să plec pentru totdeauna. Ziua întreagă nici nu ne-am vorbit, nici nu ne-am privit.

Oare trebuie numărată şi această zi? Să se şteargă din calendar o zi nerealizată!

Să fie şterse din calendar toate zilele în care nu vom fi împreună!

Niciodată n-am să-mi iert că am omorît o zi!

Şi totuşi n-am să mă supun niciodată tendinţei tale de dominaţie. Eu sînt un om independent. Nu pot fi un vas comunicant!

Nu vreau să-mi închid viaţa într-o străduţă laterală cu sens unic. Vreau să ies în larg! Să mă realizez pe mine. Vreau să-mi aleg ori să schimb în mod liber direcţiile.

Prudenţa îmi şopteşte la ureche: Fii la fel ca toate femeile! Fă-ţi socoteala bine! Să nu faci un pas greşit!

Iar eu răspund prudenţei:

Dacă dragostea mea este o greşeală, atunci pasul cel mai indicat din viaţa mea este tocmai această greşeală!

Ajunge cu furtul de sentimente! Dragoste şi interdicţie — două lucruri incompatibile.

Şi ce-i dacă nu avem un acoperiş sigur deasupra capetelor noastre? Bolta înstelată ne este acoperişul, întregul pămînt este căminul nostru. Nimeni nu ne poate distruge căminul nostru nemărginit!

ZIUA A OPTA

Această dragoste începută ca o glumă s-a dovedit a fi cel mai mare adevăr din viaţa mea!

De ce trebuie să fim întotdeauna serioşi, infailibili şi plicticoşi ca nişte indicatoare de drum?

Oameni, inima noastră este un cîine domestic, învăţat cu un lanţ scurt şi cuşcă.

Cît de vinovaţi sînteţi, voi, oameni, în faţa dragostei, pentru că aţi încătuşat-o, aţi ferecat-o după gratii, aţi închis-o în dormitoare, apăsate de coduri groase, aţi pus-o pe ge-

nunchi în biserici reci, sub cununa de spini a nunţii, aţi răstignit-o pe crucea dedublării personalităţii, aţi înăbuşit-o sub masca făţărniciei şi decenţei clericale.

Cit sînteţi de vinovaţi, voi, oameni, în faţa celei mai mari purităţi, înălţări şi frumuseţi a vieţii!

Tineri prieteni din întreaga lume! Să eliberăm libertatea lumii — dragostea!

Făţarnicii nu pot ierta sinceritatea sentimentelor mele. Ei urmăresc cu înfrigurare paşii mei avîntaţi ca să-i murdărească şi să-i doboare la pămînt. Vor să stingă încă un zîmbet din această lume. Vor ca totul să fie sumbru şi rece ca în biserică. Vor să îmbrăcăm în negru zilele albe. Vor să nu existe noapte de voluptate, cu umeri goi, scăldaţi în raze de lună!

ZIUA A NOUA

Oameni, oameni buni! Voi mă condamnaţi cu privirile pentru dragostea mea. În loc ca eu să vă condamn pentru dragostea voastră înjumătăţită sau pentru simulacrul ei.

Voi, cu exemplul vostru, mă sfătuiţi cu îngrijorare. Aşa aţi vrea să semăn cu voi!

Dacă şi eu m-aş aciua undeva la cald, cine ar mai veghea asupra dragostei? Cine ar mai chema-o în serile întunecoase, bătute de vînt? Cine v-ar mai aminti de existenţa ei?

Cum să mă adăpostesc într-un cuib călduţ de vrabie, iar dragostea s-o las afară să tremure de frig? Pentru ea e strîmt înăuntru, între patru pereţi. Ea creşte numai afară, în mijlocul ritmului larg, liber, al orizonturilor.

Eu sînt aici la postul de avangardă al iubirii, în ploaie şi vînt.

Nu regret pentru riscul ce mi l-am asumat.

De bunăvoie am venit şi de bunăvoie am să plec.

Fiecare clipă trebuie trăită din plin, cu intensitate.

Nu există fericire servită de-a gata, ca pe o dulceaţă de vişine pe tavă!

Oameni, eu prima întîmpin soarele aici sus şi vi-l dau vouă cu căuşul palmelor arse!

ZIUA A ZECEA

Zilele s-au terminat. Dar, de fapt, totul de-abia acum începe.

Dragostea m-a purtat ca un rîu învolburat de munte. Mi-a jupuit vechea mea piele. M-a izbit de stînci şi de maluri strîmte. A spălat de pe mine năclăiala falsului şi a rătăcirilor. Mi-a netezit pereţii mei colţuroşi. M-a fărîmiţat în nisip de cremene. Şi m-a contopit cu valurile sale, transformîndu-mă într-un rîu învolburat de munte.

N-am să îngădui să mi se zăgăzuiască tumultul în baraje şi diguri. N-am să mă dau secetei ca să mă soarbă. Viaţa are nevoie de prospeţime. Vreau să ud cotidianul cu clipocitul cristalin al rîului care am devenit, să năvălesc în zăpuşeală cu un rîs zglobiu, necontenit.

Nu-ţi fie frică de risc, teme-te de siguranţă!

Oameni, nu vă lăsaţi prinşi în capcană!

Numai dragostea ascunde în ea ceva promiţător.

Vreau să opresc ceea ce nu se poate opri.

Dragostea m-a învăţat să zîmbesc propriei mele dureri.

O lume întreagă se înalţă în noi, în mijlocul ruinelor — o altă lume, nouă. Noi dăm viaţă zilei pline de ruine şi nopţii goale, înconjurată de ruine.

Paşii noştri dubli fac pămîntul locuibil.

Trebuie să ne depăşim pe noi înşine pentru a ajunge la dragoste.

Am sădit paşii mei în această cenuşă. Fiecare ruină mă doare ca un dinte cariat. Pentru că îmi aminteşte de forţele obscure care ameninţă totul, chiar şi dragostea.

Am venit la tine cu inima pregătită pentru un salt mortal.

Dragostea este un pas curajos în necunoscut.

Am populat ruinele cu speranţe.

M-am lăsat condusă de intuiţie ca un orb dus de un alt orb.

Contest întregii lumi drepturile asupra privirii tale.

Trebuie să plec, ca să înţelegi dacă-ţi sînt necesară.

De bunăvoie am venit şi de bunăvoie am să plec...

Vîntul de pe acoperiş răsfoieşte în dezordine paginile jurnalului, de la sfîrşit spre început, oprindu-se pe undeva mai mult, de parcă ceva s-ar potrivi mai bine gustului lui fluşturatic. Iar ploaia şfichiuie de sus, şterge şi mîzgăleşte cuvintele unei fete îndrăgostite, care-şi închipuia că e descoperitorul şi creatorul acelui sentiment care a sucit capul oame-

nilor de cînd lumea şi pămîntul. Vîntul răsfoieşte paginile, răsfoieşte cele zece zile...

Tu apari. Deodată descopăr o mare schimbare. Acesta este negativul chipului tău de altădată. Venind spre mine, de fapt tu nu vii. În această zi însorită tu eşti învăluit pe de-a-ntregul în umbra grijii.

— Ei, ai întărit acoperişurile tale cochiliforme?

— Se sprijină numai pe cuvîntul de onoare!

Conduci mai departe maşina. Dedublarea ta este vizibilă.

„Mă alarmează gîndurile care te-au împresurat, cînd mă aşteptai singură".

„Probabil că aceleaşi gînduri te frămîntă şi pe tine!"

Maşina se apropie de o staţie de benzină, neobişnuită încă cu culorile ei ţipătoare. Cobori şi arborezi un aer liniştit, de circumstanţă, gata de orice. Rîndul este impresionant. Mereu ceva sau cineva trebuie să ne fure din minutele noastre numărate, cîte ne-au mai rămas să fim împreună. Te aşezi în faţa casei. Coada se tîrăşte greoi ca un şarpe leneş întins la soare. Nu avem timp să ne sustragem realităţii, prin escapade, în amintiri. Aşteptăm mereu să înceapă ceva. De fapt, a început, dar nu în viitor, ci în trecut.

Ce-a trecut oare peste capetele noastre în aceşti 17 ani, încît am devenit atît de timoraţi şi nehotărîţi? Pe-atunci, figurile noastre, cuvintele, gesturile — erau chipul şi vocea libertăţii însăşi. Relaţiile noastre erau atît de clare,încît impuneau respect şi celor mai impertinenţi. Iar acum purtăm măşti. Ne ascundem chiar de propriile noastre gînduri.

Te întorci, trînteşti portiera şi conduci maşina spre trompa pompei de benzină. Din faţa ta pleacă un camion, stropit de sus pînă jos cu noroi. Şoferul trage o înjurătură. Ca să înăbuşi vocile noastre interioare tu devii vorbăreţ. Îţi aţinteşti privirea la camionul plin de noroi din faţa noastră în speranţa că ne scoate din gîndurile astea apăsătoare.

— Ce om curios e bulgarul! Nu-l pot înţelege! E meşter mare în a-şi crea singur necazuri. Uită-te la el! Se înveseleşte numai dacă are cu cine să se certe. Probabil că e un obicei înrădăcinat de secole. În gîlceavă bulgarul îşi găseşte cîmp larg pentru desfăşurarea capacităţilor sale.

Maşina porneşte. Călătorim într-o tensiune crescîndă. Tabelele de pe marginea şoselei se succed tot mai insistent: Sofia, 20 km.

Sofia, 15 km.

Sofia, 10 km.

Ca tic-tacul unui ceasornic vizibil. Te privesc pe furiş. Îm surprinzi privirea în oglindă.

„Cînd taci, îmi dau seama că eşti alarmat!" mă gîndesc eu.

„Sînt liniştit, din moment ce sîntem împreună!"

„Aceasta este încă o alarmă adăugată la celelalte!"

„Dimpotrivă! Întîlnirea noastră e terapeutică pentru mine!"

— Cît o să dureze conferinţa? Iau o ţigară din cutie, care e între noi.

— Aproximativ o săptămînă.

— Probabil că o să fie interesant...

Îţi pun o ţigară în gură. Îmi răspunzi cu zîmbetu tău tineresc, apucînd ţigara din degetele mele. Fără să te gîndeşti prea mult, opreşti maşina în mijlocul şoselei. Mă smucesc înainte şi strîng în poală coşniţa. Cît pe ce s-o lovesc.

— De ce?

— Pauză pentru o ţigară!

Opririle noastre au început să se înmulţească o dată cu apropierea popasului final. Îmi oferi şi mie o ţigară. O scot cu degetele tremurînde. Gestul ne reînvie amintirea primului sărut. Acum am nevoie de mîngîieri şi gingăşii, nu atunci, în acei ani feciorelnici. Îmi dai bricheta. Aprind cu îndemînarea unei experienţe de ani îndelungaţi. Îţi aprinzi şi tu ţigara — şi întinzi mîna ca să deschizi radio-ul. Dar înainte de a se încălzi aparatul, ne fulgeră imaginea vocii cunoscute a vorbitorului cu ecoul spart al frazelor şablonarde. Apeşi pe buton şi întrerupi sunetul chiar în germenele lui. În tăcere răsună gîndurile noastre, la fel de pustii şi fără sens.

Amîndoi fumăm, întorşi cu capul spre fereastra fiecăruia. Maşina stă pierdută în spaţiul de necuprins. Pămîntul în faţa noastră pare răstignit pe cruce de atîtea drumuri. Noi ne simţim înăbuşiţi de infinitul dinăuntrul şi din afara fiinţei noastre. Infinitul este şi el o colivie sub globul de sticlă al boltei cereşti pe care n-o putem sfărîma. Oriunde am merge, ducem după noi ziduri, ziduri, atragem în jurul nostru ziduri tot mai înalte şi mai groase. Tăcerea ca un timpan întins de tobă răsună în urechile noastre asurzitor. Caut în mine un cuvînt, un singur cuvinţel — care să fie în stare să deschidă între noi o uşă. Dar nu pot găsi acest cuvînt. Iar cînd prindem a vorbi, vorbele răsună ca pe peronul unei gări. Nu, cu si-

guranţă, există în mine acel cuvînt, dar s-a pierdut, s-a afundat, s-a înecat în grijile cotidiene sau în frica confuză mereu crescîndă. Ca să descopăr acel cuvînt viu, trebuie să întorc pe dos depunerile stratificate ale vieţii mele. Însă n-am forţă şi nici curaj pentru o asemenea transformare radicală. În tăcerea apăsătoare surprind între noi cuvinte pline de umbră. Parc-ar fi limbajul a două pietre:

Căutînd drumul ne-am rătăcit.

Să pornim fără să ne uităm la indicatoarele de pe drum!

Mîna e însetată de mîngîieri, dar e în lanţuri.

Uităm de timp, dar timpul nu uită de noi.

Oare sîntem atît de slabi şi de fricoşi, încît nu sîntem capabili să facem nici o greşeală?

Timpul trimite trecutul tot mai departe în urma noastră.

Însă nici un viitor nu se apropie de noi doi...

În această tăcere abia sesizez un zgomot sfios care se strecoară ca printr-un zid între noi, zumzăie ca o coardă întinsă pînă la refuz, bîzîie ca o viespe; zgomotul acesta cînd creşte, cînd descreşte. O alarmă permanentă, poate o dispută în afara sau în interiorul nostru, o neînţelegere crescîndă cu lumea înconjurătoare, o intransigenţă. Oricît mi-aş înfunda urechile, acest zgomot mă pătrunde din adîncuri. Ca un fir electric de înaltă tensiune, întins la maximum, răsună în atmosferă exact deasupra capului, sfredelindu-mi tîmplele. Nu pot fugi nicăieri de acest vuiet alarmant.

Tăcem. Încă o clipă şi ceva se va întîmpla cu noi. Ceva ce va schimba totul, ne va schimba chiar pe noi şi întreaga lume.

Din spate apare într-adevăr un zgomot ameninţător. O combină uriaşă se apropie de noi, ocupînd întreaga şosea. Nu poate trece din cauza maşinii oprite. Eşti nevoit să porneşti. Cu părere de rău mă uit la cele două ţigări din mîinile noastre. Fumate numai pe jumătate. O viaţă trăită numai pe jumătate. Totul numai pe jumătate.

Să încercăm s-o luăm de la capăt.

Dar omul poartă în spinare o căsuţă de melc, care îl apasă, îl striveşte, el însă se tîrăşte cu ea şi n-o aruncă.

Nu vreau să mă strîng ca un melc în cochilia mea.

Devenim tot mai tăcuţi şi mai abătuţi. Drumul alunecă sub roţi.

Minutele se strecoară printre degete.

Sofia se apropie cu circulaţia ei densă pe şosea. Mă uit peste umăr la indicatoarele de pe drum, cînd am şi trecut de ele. Şi iar îmi aţintesc privirea înainte, spre singura deschidere ce creşte la orizont, spre capătul drumului care duce către închisoarea mea pe viaţă. Apropierea despărţirii ne face mai dragi unul altuia.

Încă puţin vom mai fi împreună.

După această întîlnire neaşteptată, nimic mai mult nu ni se mai poate întîmpla în viaţă.

Ce-i, de fapt, hazardul?

Tu ai venit ca un ecou la chemarea mea vagă. Hazardul a dat glas dorului meu după tine, ce ani de-a rîndul a mocnit în mine în mod inconştient.

Poate că hazardul este întruchiparea dorinţelor noastre refulate.

Hazardul este voinţa noastră materializată, strigătul nostru inconştient din adîncuri.

Hazardul e poate executantul supus al năzuinţelor noastre.

Noi îl creăm, noi îl chemăm din adîncurile instinctelor şi complexelor noastre, iar apoi ne mirăm cum tocmai în acea clipă a apărut în drumul nostru exact aşa cum l-am visat.

Este suficient să ai un dor mare, imens, şi hazardul se va supune, ca hipnotizat, îi va da viaţă.

Te pîndeşte tocmai în clipa cînd tu, obosit de atîta aşteptare, ai uitat de el. Dar el n-a uitat de setea ta supremă.

Noi am fost blestemaţi să ne întîlnim şi să fim o zi întreagă împreună. Chiar de inimile noastre am fost blestemaţi.

Dar noi am ratat şi această unică zi, cum de altfel am ratat şi întreaga noastră viaţă.

Să nu se întîmple nimic — aceasta este cea mai puternică afirmare a dragostei.

Ultima dragoste...

Mult mai inaccesibilă decît prima.

Prin absenţa viitorului, prin clipele numărate care s-au şi scurs, cînd abia începeau. Prin ceea ce e mai mult decît o viaţă, deoarece nu mai există viaţă. Prin acea patimă mult mai desperată decît prima. Prima este plină de desperare, pe cînd ultima n-are nici măcar desperarea celei dintîi, pentru că în general nu mai are nimic.

Ultima dragoste este sfîrşitul total, după care nu mai există nimic, nici chiar viaţă — e ultima înghiţitură de aer pe

care încerci s-o apuci cu lăcomie, dar care se risipeşte în aceeaşi clipă.

Încerci să respiri fără aer, numai prin puterea dragostei. Întîlnirea umbrei cu cealaltă umbră, arderea durerii prin durere, ciocnirea sfîrşitului de celălalt sfîrşit.

Ultima iubire — ea îţi dă o putere mult mai scumpă decît toate bucuriile vieţii luate la un loc.

Durerea cea mai liniştită, cînd viaţa se desprinde de tine şi tu simţi zîmbetul ei de despărţire.

Ultima dragoste — ultima senzaţie a căldurii vieţii, cea mai puternică, înainte de a te cuprinde îngheţul etern.

Defileul din apropierea Sofiei. Fluieratul trenului a străpuns munţii ieşind de partea cealaltă. Privim amîndoi silueta albăstruie a piscurilor. Nu-mi pot lua ochii de la profilul munţilor, care pentru mine se contopeşte cu profilul tău la volan. Mi se pare la fel de îndepărtat şi de aproape, inaccesibil dar cunoscut, profilîndu-se pe fondul munţilor, contopindu-se cu contururile lor.

— În zăpuşeala asta, ce răcoare şi plăcut trebuie să fie la cabană!

— De cînd n-ai mai fost la munte?

Privim orizontul. Munţii tăinuiesc ceva promiţător.

— De mult n-am mai fost. Niciodată nu-mi găsesc timp. Dar tu?

— Cîteodată ne ducem cu copiii pe Vitoşa.

Ne cufundăm în tăcere. Munţii ni se par îndepărtaţi, ca o corabie plutind cu toate pînzele sus.

Deodată vocea ta prinde curaj:

— Cînd mă iei cu tine la cabană?

Capeţi un aer cu totul nou. Te transformi în băieţandrul zglobiu de altădată. Eşti aproape urît, dar această libertate a ta interioară te făcea fermecător. Aşa te ştiu. Tinereţea noastră ne obligă să fim curajoşi. Vrem să dovedim unul altuia că am rămas credincioşi nouă înşine, că nu ne-am dat bătuţi, că n-am îmbătrînit.

Caut cu privirea un sprijin în munţi. Mi se par nişte strigăte împietrite, ridicate spre cer. Vocea mea, înainte de a mă întreba, se trădează:

— Să te iau...Dar tu ai să vrei cu maşina!

— Mai pot încă merge şi pe jos!

— Duci şi rucsacul în spinare?
— Pot să te pun şi pe tine deasupra!

Pentru o clipă ne simţim transportaţi. Sufletul ni se umple de tandreţe, năvălită ca o furtună neaşteptată. Ne uităm la munţi cu ochi întineriţi. Ni se par cu totul alţii, accesibili. Ca şi cum munţii s-ar fi apropiat. Acolo, undeva, în mijlocul unui pîlc de brazi stă pitită o cabană de lemn. Şi-a deschis de mult uşa de brad, aşteptîndu-ne primitoare. Înăuntru — sobe cu focul duduind. Cînd dăm să trecem pragul împreună, uşa ni se închide în nas.

Privirile ni se lovesc, rănindu-se, de o placardă enormă, galbenă: „SOFIA".

Orizontul se întunecă de fluieratul prelung al trenului. Oraşul respiră aerul îmbîcsit de fum şi vorbeşte cu vocea zgomotelor.

Ne venim cu greu în fire, ca după o insolaţie.

SOFIA.

Ochii noştri orbiţi de atîta soare se izbesc de această placardă ca de o stîncă.

Trebuie să ne întoarcem acasă. Dar unde o fi oare casa noastră?

Deodată mi se pare că din greşeală mă aflu în familia mea, în oraşul meu, în viaţa mea, în chipul meu actual de femeie trecută.

Privirile noastre n-au nici o urmă de dorinţă de a se întoarce în oraş, spre adevăr. Acolo ne aşteaptă despărţirea.

Oraşul în care trăieşti. Tu nici măcar nu bănuieşti ce-ţi fură el. Te grăbeşti să te întorci acolo. Te simţi în siguranţă printre străzi cunoscute, care duc de acasă la cancelarie şi mereu la aceleaşi magazine. Cu ochii legaţi te poţi mişca în acest labirint binecunoscut. Ţi-e comod să te mişti în oraşul tău, ca într-un cojoc de beton armat potrivit bine după mersul şi gesturile tale. Ieşirea din el îţi provoacă fiori reci de părăsire, o senzaţie neplăcută de goliciune, teama de a nu te expune unor primejdii nepreväzute, în bătaia tuturor vînturilor. Numai în interiorul acestul oraş simţul tău de orientare este fără greş. Mergi prin el ca un cal cu ochelari, fără să te mai uiţi în jur, ţii drumul drept spre grajd. Oraşul tău este singurul cuib al autoliniştirii tale.

Dar nu şi al unui echilibru sufletesc. De unde această jenă continuă, inexplicabilă, care îţi apasă umerii cînd umbli prin oraşul tău? Fără să-ţi dai seama de ce, mergi privind drept înainte, evitînd să întîlneşti ochii clădirilor şi ai trecătorilor. Nu cunoşti nici măcar clădirile în jurul cărora ai crescut. Nici nu te uiţi la ele. Oare de frică ca nu cumva să descoperi pe pereţii lor petele şi umbrele trecutului, ale insuccesele tale, imaginea propriului tău chip?

Oraşul care ţine minte primii tăi paşi aroganţi, privirea ta mîndră aruncată peste umăr, poticnelile şi căderile tale ridicole — mai poţi trece oare prin el cu fruntea sus?

Zi de zi, fir cu fir e împletită aici plasa legăturilor tale. Tu eşti ca un peşte prins zdravăn în plasa oraşului tău. Nu-i chip de scăpare, n-ai nici o ieşire. Efort după efort, greşeală după greşeală, succes după succes, aici ţi-ai trasat coordonatele. Orice abatere de la ele ar trezi ilaritatea chiar şi pietrelor din oraşul tău.

Dar cîteodată ai vrea atît de mult să fii altul, să te naşti din tine însuţi din nou, să negi întregul tău drum parcurs pînă acum şi să începi de la capăt. Ai vrea cel puţin să încerci acest lucru. Să te îmbeţi cu vinul riscului, lăsat la învechire în subconştientul tău. Să intri într-o altă piele ca într-o haină de sărbătoare şi să te minunezi de tine însuţi.

Nu. Aici nu poţi zbura mai sus de tavanul apartamentului tău. Nu poţi sări peste propria ta statură. Te ştim cine eşti şi cît preţuieşti! La toate celelalte lipsuri ale tale vei mai adăuga încă una: inconsecvenţa. Din cauza zidurilor ce singur le-ai ridicat în jurul tău, nu te poţi desfăşura mai în larg. Orice schimbare îndrăzneaţă în viaţa sau în comportarea ta ameninţă nu persoana ta, ci pilonii morali pe care se sprijină oraşul. Pavajului nu-i place să fie dislocat. El se răzbună împroşcîndu-te cu noroi. Continuă să mergi cu pasul ce ţi l-ai croit o dată pentru totdeauna. Cel mult dacă ai putea să ţi-l micşorezi sau să-l încetineşti. Altfel bordurile trotuarelor se vor ridica împotrivă-ţi, să-ţi pună piedică şi să te doboare.

Oraşul tău este capcana complexelor tale: insuccese, eforturi zadarnice, decepţii, deprinderi, situaţie — toate acestea reprezintă armătura de fier a existenţei tale. Cu dinamită ar trebui să arunci în aer întregul tău oraş, ca să te poţi elibera de această armătură ruginită de beton.

Ţi-e drag oraşul în care trăieşti. Nu poţi fără el. Nu ştii

că el te stoarce ca un păianjen: cu priviri cunoscute cărora nu le scapă nimic, cu intrigi, cu zeflemeli, cu ameninţări, presiuni şi constrîngeri, cu o memorie implacabilă. Cît de bine ţin minte pietrele toate cotiturile drumului tău! Nu-le poţi face să te creadă că eşti mai bun. Şi, de fapt tu, cel adevărat, aşa cum ai fi dorit să fii, nu exişti în acest oraş. Dar unde eşti?

Cîteodată în tine începe să clocotească dorinţa furibundă după alte oraşe, după alte drumuri şi hoinăreli. Iar tu numeşti asta dor de drumeţie. De fapt, e nostalgia omului după propriul său chip. Şi tu porneşti, aruncînd din spinare oraşul, contopit cu tine. Te doare căci sîngerezi cînd îl jupoi o dată cu pielea. Şi cauţi nu imagini noi, cum îţi închipui, ci cauţi să te regăseşti pe tine însuţi. Şi acolo, în bătaia vînturilor despuitoare de la răscruci de drumuri din lumea întreagă, tu începi pe nesimţite să-ţi ridici capul, să scuturi de pe umeri povara apăsătoare a deprinderilor şi a stingherelii, a închistării şi autoînjosirii. Ridici privirea şi descoperi lumea. Te uiţi la feţele clădirilor şi ale oamenilor, fără să-ţi pleci privirea în faţa ochilor lor. Paşii îţi devin siguri şi mai largi. Mersul îţi este barometrul stării tale de spirit. Niciodată în oraşul tău nu mergi cu asemenea paşi flămînzi şi lacomi, aşa cum mergi prin oraşul străin. Liber, curios, renăscut, mergi pe străzi necunoscute care nu te înfruntă cu amintiri. Coteşti în voie, fără să te ciocneşti de imposibil.

Acolo, departe de oraşul tău iubit, există probabilitatea întîlnirii cu dragostea. Deoarece acolo valenţele tale sînt eliberate de nodurile fricii şi ale calapodului impus. Şi acolo, pierzîndu-ţi simţul orientării, tu îţi găseşti adevăratele direcţii interioare, atît de capricioase şi lipsite de precauţii. Lasă-le să te ducă unde-or vrea. Dă frîu liber fondului tău subjugat atîta timp. Grăbeşte-te, cît n-ai ajuns încă în oraşul tău. El te aşteaptă — neşters de pe faţa pămîntului, inevitabil. E destinul tău. Şi în clipa cînd treci bariera lui tu intri în cămaşa de forţă. Atunci simţi cum te strînge, cum te înţeapă, cum te înăbuşă această cămaşă de beton. Avîntul tău are o rază limitată — de la un perete cel mult pînă la cel de vizavi. Poţi alerga gîfîind pînă la staţia de tramvai. Te poţi ridica pe vîrfuri şi să ajungi pragul de sus a uşii. Atît.

În oraşul în care trăieşti, de fapt tu nu trăieşti.

Sofia.

Unde să fugim de realitate? Încoace, încolo — din nou în amintire. Pentru o clipă mă întorc la ultima noastră seară.

Grăbeam pasul spre un gemuleţ luminat ca o stea călău zitoare acolo sus.

Tu mă aşteptai, stînd uite aşa pe scara dărăpănată, pînă tîrziu. Aproape în aceeaşi poziţie. Acelaşi om şi totuşi complet altul. O haină roasă, zdrenţuită. Pantofi scîlciaţi. Vedeam de departe silueta ta profilată pe silueta ruinelor. Aveai o mină echivocă: supărat şi bucuros, nerăbdător şi moleşit. Peste ruine strălucea luna la fel de echivocă.

— Mă aştepţi de mult?

— Abia am devenit milionar!

— Cum aşa?

— Am numărat pînă la un milion.

— Am întîrziat şi eu o dată!

— Fosilele voastre n-or să fugă!

— Ce-nţelegi tu din...

M-ai apucat de guler cu furie, să mă baţi, şi m-ai sărutat. M-ai dus în braţe pînă sus. Nu ne plictiseam repetînd una şi aceeaşi glumă:

— Aprinde lumina!

— Ţine-te de balustradă!

Am ajuns pînă la locul periculos cu cele două trepte dărîmate. Dinadins, tu m-ai săltat în aer.

— Ai să mă scapi, bagă de seamă!

— Dacă te ţii zdravăn de mine, nu te scap!

Erai atît de încrezător în tine, încît şi eu credeam: n-ai să mă scapi niciodată, chiar dacă scara întreagă, pămîntul întreg s-ar prăbuşi.

În cameră mă aştepta surpriza. Pregătiseşi un ospăţ pentru seara noastră de adio. Într-o cămaşă de obuz, pe podea era pus un buchet proaspăt de liliac, cules din ruinele dimprejur. Pe reşoul electric fierbea ceva într-o cratiţă mare. Din ea ieşeau aburi. Am ridicat capacul şi mi-am opărit degetele.

— Cartofi! Nu cumva i-ai furat?

— Unde-s, ca să-i fur?

Ai luat cratiţa şi ai pus-o în mijlocul mesei. Ai aprins două lumînări rămase de pe timpul camuflajului. Ai stins becul cu abajur de ziar. Pe pereţi au prins să joace umbrele noa-

stre — uriaşe, ciufulite. Privirea-mi sărea de la un obiect la altul, de la o ghiduşie la alta.

— Stai, nu bate gongul!

Am smuls de la geam rochia ce ţinea loc de perdea. Am periat-o. M-am ascuns după garderob. În grabă m-am îmbrăcat pentru cina solemnă cu lumînări. Mi-am aranjat coafura cu mai multă grijă decît altădată. Drept răspuns, tu ţi-ai pus cravata folosită în comun. Între noi s-a aşternut o atmosferă sărbătorească. Ne-am aşezat unul în faţa celuilalt: eu pe scaun, iar tu pe butoiaşul întors. Curăţam cartofi fierbinţi, suflînd în ei. Dintr-o cutie de ţigări, transformată în solniţă, luam cu degetele sare, presărînd-o peste cartofii curăţaţi. Eram bine dispuşi, radiam ca două lumînări puse faţă-n faţă pe masă, de parcă despărţirea era cea mai mare sărbătoare a noastră. Tu ai deschis o sticlă cu limonadă, imitînd din buze zgomotul făcut de dopul sticlei de şampanie. Ai umplut două pahare. Am ciocnit.

— În sănătatea celei de-a zecea zi!

— Cea din urmă zi! Ziua Domnului!

— Va exista oare ziua cea din urmă? Tu te-ai uitat fix la mine.

Flacăra lumînărilor a tremurat. De emoţie, am ridicat paharul:

— Ştii, cînd eram mică, ziceam la limonadă „apa înţepătoare"!

Tu ai rîs din toată inima.

— Noroc, fetişcană înţepată!

Am rîs nebuneşte. Treptat, am devenit serioşi. Ceva înţepător s-a interpus implacabil între noi.

— Am uitat să-ţi spun ceva!

Flăcăruile lumînărilor au rămas nemişcate.

— Plec într-o expediţie arheologică! Pe fundul lacului de acumulare.

— Felicitări! şi ai înfulecat un cartof fierbinte. Pentru cît timp?

— Pentru cinci luni...

— E suficient.

— Pentru ce?

„Ca să uităm unul de altul" — a spus tăcerea.

— Deci, te duci la fund?

— Dar tu?

— Pentru fund, pînă la fund! şi ai ridicat paharul. Doar ştii, în brigadă...în oraşul cel nou.

— De aceea îţi dai atîtea aere! Noroc!

Pe un ton declamatoriu tu ai rostit cu un gest comic:

— Unul spre trecut, celălalt spre viitor!

— Pentru prezent nu există amatori!

— Şi ce mai prezent!

Pe-atunci noi nu bănuiam că acesta era unicul nostru prezent. Şi mai departe nimic.

Înghiţeam cu greu cartofii fierbinţi.

— Sînt răsfierţi!

— Dacă mai întîrziai puţin, s-ar fi făcut terci!

Sărbătoarea căpătase un gust amar. Cele două umbre ale noastre, zbîrlite, ostile, se îndîrjeau una împotriva celeilalte pe pereţi. M-am ridicat. Scotoceam prin buzunarul paltonului. Te-ai apropiat de mine:

— Ce mai e?

— Am găsit o monedă fermecată! Am deschis palma.

În mînă aveam o monedă înverzită, cu chipul unui vultur antic.

— Ce vechitură mai e şi asta?

— Cine o strînge în pumn spune adevărul. Hai să ne jucăm de-a moneda fermecată!

— Ai curajul să spui adevărul?

— Cine nu s-a înălţat pînă la adevăr, cînd pune mîna pe moneda asta, începe să-l rostească!

— Bine, răspunde! După un moment de tăcere: Pe cine.. urăşti?

Ma aşteptam tocmai la contrariul.

— Ce întrebare e asta?

— Repede, fără să te gîndeşti prea mult!

— Duşmanul de clasă!

— De cînd ai devenit, mă rog, atît de bine orientată ideologic?

— Sub influenţa ta! Acum e rîndul tău! Ţi-am dat moneda.

— Ţi-ai epuizat întrebarea! Răspunde: Cine... ţi se pare ridicol?

— Tu, deoarece faci pe serioasa! Mi-ai întins moneda: E rîndul tău!

— Întreabă! Aşteptam ca pe ghimpi.

— La ce visezi?

— Să văd piramidele egiptene! M-am sprijinit de perete cu o dezinvoltură provocătoare.

— Ăsta nu-i joc, ci completarea unui formular de justă orientare politică! te-ai indignat tu.

Ţi-am aruncat moneda pe masă cu o bucurie răutăcioasă, pentru că iei jocul în serios. Ai oprit moneda tocmai la marginea mesei, înainte de a se rostogoli pe podea.

— Cînd te însori? am întrebat direct.

Flacăra lumînărilor a încremenit şi a ţintuit pe perete umbrele noastre zbîrlite.

— Cînd am să întîlnesc persoana corespunzătoare! ai silabisit tu cuvînt cu cuvînt.

Mi-ai pus moneda direct în palmă, apăsîndu-mi pumnul cu mîna:

— De data asta n-am să-mi irosesc pe degeaba întrebarea!

Intrasem singură în capcană. Am strîns moneda în pumn şi m-am ridicat în picioare, ca la interogatoriu:

— Întreabă!

— Regreţi ceva din cele ce-ai făcut?

— Regret numai ceea ce n-am făcut! Ţi-am aruncat moneda cu mînie.

Tu ai prins din aer moneda. Moneda era transpirată.

— Ce loc ocupă dragostea în viaţa ta? am întrebat serios.

— Ultimul!

Ai lăsat de sus moneda să cadă în palma mea, ca o pomană. Aşteptam întrebarea următoare, de parcă mă aflam în faţa inchiziţiei. Ai tăcut îndelung, strîngîndu-ţi buzele, de parcă mestecai între dinţi întrebarea. Nu mă mai puteam eschiva de la acest joc insolit, pe care-l provocasem singură.

— Mîine cine îmi va lua locul? ai întrebat tu.

M-am înroşit ca după o palmă.

— Mîine e zi de odihnă!

Am trîntit moneda în mîna ta.

— Ai vreo amintire frumoasă? am întrebat eu cu o voce schimbată, ce mă trăda.

— Nu trăiesc din amintiri! ai răspuns dispreţuitor.

Moneda a zăbovit în palma mea.

— Care e tipul tău de bărbat?

— Se schimbă după anotimpuri! Ţi-am transmis moneda. Abia ai reuşit s-o prinzi.

— La ce punct corespund? te-am măsurat cu o privire cercetătoare.

— Numai la cel de-al cincilea; îmi placi din punct de vedere fizic!

Genele mi-au tresărit. Şi prin flacăra lumînărilor a trecut un fior. Am uitat să-ţi dau moneda.

— Sînt suficiente zece zile ca să te saturi de mine?

— Mai mult decît suficiente! ai răspuns tu zîmbind.

Moneda transpira în pumnul meu. Acum ne jucam fără amestecul ei miraculos.

— Care este cea mai mare greşeală din viaţă? ai întrebat tu.

— Mi-am cumpărat ciorapi la bursa neagră! şi ţi-am arătat picioarele.

— Nu joci cinstit! Nu te eschiva! ai strecurat mînios printre dinţi.

În vocea mea s-a ridicat întreaga demnitate jignită:

— Ştiu la ce te gîndeşti, dar eu n-o socotesc de loc o greşeală! De bună voie am venit la tine, de bună voie mi-am asumat riscul! Şi acum plătesc!

Am aruncat moneda pe masă. Ea a zdrăngănit, s-a rostogolit pe podea tocmai într-un colţ. Dar tu n-ai observat că nu mai am moneda în mînă şi că jocul s-a terminat.

— Ce mai vrei să ştii? ai întrebat.

— Ce-ai să-mi spui la plecare?

— Drum bun!

Lumînările scoteau fum, cu ultimele pîlpîiri.

Maşina aşteaptă cu răbdare să se scurgă coloana de maşini care merg spre oraş. Cum de nu ne-am întîlnit în aceşti ani? întrebi tu mai curînd drumul decît pe mine sau pe tine. Cum de nu ni s-au încrucişat drumurile?

„Eu, într-o parte, tu în cealaltă!" îţi răspund în tăcere.

Încălecasem pe două vînturi contrarii şi goneam în direcţii opuse. Şi totuşi, cu toate ocolurile uriaşe, cu toate zigzagurile, noi am mers de-a lungul anilor unul către celălalt. Neschimbaţi unul faţă de altul, ca să ne întîlnim tocmai în această zi plină de vară, care a adunat toate zilele noastre, trecute şi viitoare, pierdute şi nerealizate.

Şi ne e clar pînă la durere că ziua s-a scurs, ca de altfel întreaga noastră viaţă, pierdută fără nici o noimă, vertiginos şi ireversibil. Un crîmpei de cer. Întîlnirea noastră de astăzi

a fost o încrucişare fulgerătoare a celor două drumuri separate ale noastre, care se întretaie, se depărtează şi duc în direcţii proprii, incompatibile una cu alta. Amîndoi ne trezim din această zi. Un vînt însorit ne-a spălat de toate umbrele stratificate în decursul anilor. Iar acum trebuie să ne întoarcem în umbră.

N-a fost o întîlnire — ci un punct în care se încrucişează trecutul, prezentul şi viitorul nostru. Focarul timpului, în care noi am nimerit pe neaşteptate. În el se adună toate direcţiile vieţi noastre ca nişte raze. Nu putem rezista forţei condensate a timpului, vom izbucni şi ne vom risipi ca o pulbere. Tocmai la apogeul vieţii noastre abrupte. Ciudat. La această încrucişare a timpului totul s-a întors pe dos, sau poate că totul şi-a revenit la locul său adevărat. Noi visăm la trecutul nostru, însă regretăm viitorul. Deoarece pentru noi trecutul este inaccesibil ca un vis, iar viitorul — ireversibil ca tinereţea. Direcţiile pentru noi au sensuri opuse. Generaţia noastră îndărătnică s-a aşezat semeţ şi dîrz de-a curmezişul mersului ireversibil al timpului. În avîntul nostru general spre un viitor mai bun, l-am neglijat pe-al nostru propriu. Şi acum descoperim că nu avem un viitor al nostru, personal şi nu ne putem include nici în clipa prezentului, de vreme ce este golit de perspectiva zilei de mîine. Totul, ceea ce ne aparţine, e în urma noastră. Viitorul nostru este trecutul.

Niciodată timpul nu a trecut mai repede ca după revoluţie! „Ce repede s-au mai scurs aceşti ani!" oftezi tu în gînd.

Tocmai cînd să ne începem viaţa, ea s-a şi strecurat printre degete!

În timp ce pentru noi totul era mîine, în viitor, de acum înainte — deodată a trebuit să ne întoarcem înapoi şi să căutăm totul în ziua de ieri, în odinioară. Dar noi am dat tot ce ne aparţinea zilei de mîine şi nu ne putem mulţumi numai cu ziua ce-a trecut. Înseşi calculele noastre, prin forţa inerţiei, sînt avîntate înainte şi se împotrivesc oricărei întoarceri sau opriri într-un loc. Iar acum descoperim că sîntem avîntaţi spre nimic, spre o dragoste imposibilă.

Cel puţin am avut vreodată parte de dragoste? Cîndva ne opuneam cu îndîrjire acestui sentiment, pentru că nu ne permitea să ne grăbim, să zorim timpul, să transformăm cît mai repede viitorul visat într-un trecut. Această întîlnire

nesperată ne-a deschis ochii: înţelegem ce-am însemnat unul pentru celălalt şi ce-am putea să mai fim. O dragoste nedorită, neîncurajată de noi, s-a împlîntat adînc în fiinţa noastră. O găsim în trecut şi o căutăm şi în viitorul nostru. Cum s-o dezrădăcinăm de-acolo? Se află şi în faţa şi în urma noastră, oriunde am căuta-o în zilele noastre. Şi nici un drum de mîine nu ne atrage, dacă nu ne aşteaptă o întîlnire undeva pe acest drum. Însă pe întregul nostru pămînt, brăzdat de căile noastre, nu există un asemenea drum pentru noi. De aceea noi nu avem nici dragoste. Pentru că dragostea vrea să fie ajun, aşteptare, dorinţă. Dragostea vrea să fie mîine, ceva şi mai mult. Gînduri încordate şi mîini însetate. Iar dragostea noastră este ieri. Chiar astăzi, întîlnindu-ne, am fi putut s-o retrăim numai întorcîndu-ne în ziua de ieri.

Îţi aminteşti şi tu de acea ultimă noapte. Eu am tăiat cu unghia în perete încă o linie, cea de-a zecea. Aproape că am strigat triumfătoare de mînie şi obidă:

— Ultima zi!

— Ultima! ai răsuflat cu uşurare, de parcă ţi s-a luat un munte de pe umeri.

Acest cuvînt s-a năpustit asupra mansardei noastre dărăpănate, ca s-o dărîme din temelii.

Ochiul lămpii de noapte, ascuns sub geana mijind a abajurului de ziar, licări deasupra noastră, ca să ne putem privi pentru ultima dată înainte de a ne înghiţi pustiul. Eram culcaţi unul lîngă altul, tăcuţi şi străini. Stăteam cu ochii aţintiţi în întuneric fără să ne atingem. Înainte de a pleca, tu ai înţeles că eu plecasem de mult. Definitiv. Şi n-ai încercat să mă întorci. Ar mai fi fost încă posibil.

„De încerci să mă opreşti, mă pierzi!“ Îmi înţelegi gîndul după strălucirea ochilor, surprinsă în întuneric.

„N-am să mă rog de tine! Dacă vrei, rămîi!“ îmi răspundeau ochii tăi fără să mă privească.

Şi totuşi, aşteptam, aşteptam cu ochii aţintiţi în tăcerea ta, însetată să-ţi aud spusele. Dar tu n-ai rostit nici un cuvînt. Mi se părea că aud în tăcerea mormîntală cum scrîşneşti cu putere din dinţi. Stăteam culcaţi unul lîngă altul ca două pietre aruncate pe fundul acelei nopţi de negură. Undeva în tării, deasupra noastră, licăreau risipite stelele, ca un şirag rupt de mătănii.

Deodată ai trèsărit din moţăială. Uşa s-a trîntit. Ai pipăit aşternutul de lîngă tine. Nu mai eram! Patul era gol. În perna de lîngă tine — o adîncitură caldă încă. Zgomotul uşii te-a trezit, sau poate golul de lîngă tine?

Coboram cu cufărul în mînă. Paşii mei răsunau pe treptele ciuntite cu o demnitate mînioasă. Voiam să fie paşii unei femei emancipate, care îşi are propriul ei drum în viaţă, nedepinzînd de nici un bărbat. Gura îmi era amară de această victorie.

Cu un salt ai deschis uşa. Din palier m-ai privit ca atunci cînd am venit prima dată. M-am întors. Peste ruine strălucea o lună ştirbă. Te-am văzut printre gratiile armăturilor dislocate. Privirea ta ţipa:

„Încotro? Unde pleci?"

Mă hipnotizai:

„Opreşte-te! Nici un pas mai jos!"

Dar gura îţi era încleştată. M-am oprit în faţa celor două trepte dărîmate. Mă pregăteam să sar. Mi-am aruncat din uou ochii în sus. Printre gratiile armăturilor de fier, ne-am pătruns cu privirea. O clipă am rămas nemişcaţi, ţintuiţi de această privire. Te aşteptai ca eu să nu-ţi rezist. Îţi imaginai cum am să mă arunc de gîtul tău, cum am să plîng în hohote pe umărul tău:

— Nu pot fără tine!

Cu cîtă ardoare doreai acest lucru, aproape că întinseseşi braţele să mă prinzi la pieptul tău. Şi niciodată să nu mă mai laşi să plec. Iar eu stăteam înmărmurită în faţa celor două trepte dărîmate. Speram ca tu, primul, să întinzi mîna, să mă tragi în sus, spre cerul nostru, să mă cuprinzi în îmbrăţişarea ta puternică. Să-mi şopteşti la ureche gîfiind:

— Rămîi cu mine! Pe veci! Nu pot trăi fără tine!

Dar nici unul dintre noi n-a schiţat primul nici cel mai mic gest, care ne-ar fi legat pentru toată viaţa. Şovăiala noastră fulgerătoare atîrna deasupra prăpastiei căscate. Ruine. M-a cuprins ameţeala.

Am sărit peste crăpătura adîncă, gonind în jos. Mă străduiam să merg semeaţă, aşa cum venisem. Plecam condusă de ultima ta privire îmbufnată. Nu ne-am spus nimic. Am cotit după colţ şi am dispărut din privirea ta. În momentul acestei despărţiri stupide amîndoi încercam apropierea supremă a două suflete, o trăire unică în viaţa unui om. În

dragostea noastră de pînă atunci, în toată această dragoste, nu găseai nici măcar urmă din imensitatea acelei dragoste ce ne cuprinsese în acel moment. Am mai fi cunoscut noi oare adîncurile acestui sentiment răscolitor, dacă am fi rămas împreună?

S-au dus şi ultimii mei paşi. Ecoul lor a amuţit. Te-ai întors în cameră. Plecase şi rîsul meu, de data asta cu adevărat. Tu ai rămas singur şi pentru prima dată ai simţit că te afli printre ruine.

„Foarte bine! te-ai gîndit tu. Rîsul ei era în disonanţă cu aceste ruine. Acum totul e normal!"

Ai învăluit cu o privire camera. Patul era pustiu. Scaunul — gol. Paharul — gol. Camera — goală. Lumea? La dracu! Totul ţi se părea încă o glumă: atît venirea cît şi plecarea mea. La fel şi tumultul dragostei din inima ta, neîncercată pînă atunci — şi asta ţi se părea o glumă. Ai încercat chiar să fluieri. Peste acoperişuri atîrna încă o semilună spălăcită. Am plecat devreme, în zori, ca să nu mă surprindă Kosta. Cele zece zile se scurseseră mai repede decît durau zece sărutări ale noastre. Ţi se părea că am rupt luna în două şi ţi-am lăsat o jumătate ţie, ca să-ţi lumineze drumul. Cu dispreţ, ţi-ai abătut privirea de la luna anemică, sentimentală. N-aveai nevoie de un bagaj în plus, să te îngreuieze pe drumul tău de ascensiune ce ţi se deschidea în faţă. Amîndoi am plecat unul de lîngă altul, mînaţi de vînturi diferite. Exact aşa trebuia să fie! Pe duşumea sclipi într-un colţ moneda rostogolită. Maşinal, te-ai aplecat şi ai ridicat-o. Ai jucat-o în mînă. Adevărul! Poţi mărturisi în faţa conştiinţei tale adevărul? Oare ţi-e sufletul greu? Nu, de loc! Eşti chiar vesel! Ai deschis geamul să iasă suflul prezenţei mele, plecarea mea grăbită, absenţa mea!

Ai aruncat moneda prin fereastra deschisă peste acoperişuri, peste ruine, de parc-ai vrut să arunci o dată cu ea şi o amintire ce nu-ţi trebuia. . .

Iar eu mergeam singură pe străzile pustii, ascultînd ecoul inimii mele.

. . . Abia acum, după ce am plecat, am simţit imensitatea celor întîmplate. Şi cu cît mă depărtez de tine, cu atît mai mult mă învăluie prezenţa ta. Fiecare clipă o trăiesc din nou ca prima dată. Şi fiecare clipă devine uriaşă, puternică, saturată de noi tonalităţi. Cu cît mă depărtez mai mult de tine, cu atît te simt mai aproape. Şi tot mai mult mă cu-

prinde un triumf amar, de parcă nu mă despart de tine, ci abia acum mi te dezvălui cu adevărat. Acum tu eşti mai real, mai palpabil decît în clipele cînd din cauza apropierii n-am putut să te văd. Şi fug departe de tine, pentru că acolo, undeva, drumurile noastre se vor încrucişa. Acolo, la întîlnirea viitoare, tu mă aştepţi cu mai multă dragoste, încărcat de nenumărate clipe reînviate, stăpîn pe gîndurile mele. Şi eu ştiu că mîine şi în noaptea următoare, şi în toate celelalte zile şi nopţi voi fi cu tine. Şi tot mai puternică va fi prezenţa ta în mine.

Mergeam drept spre ziua ce răsărea — prima mea zi fără tine.

Noi mai plutim încă în amintiri, în timp ce maşina pătrunde deja pe bulevardul Lenin, înspre oraş. Parc-ar merge singură ca un cal de căruţă, care, din obişnuinţă, trage direct spre grajd. Ne afundăm în ritmul urban, care se interpune şi ne sfarmă ritmul interior al dialogului nostru, ne desparte. Fragmente agitate din animaţia capitalei. Şi noi doi, umăr la umăr în maşină, sîntem un fragment din chipul spart al oraşului. Încercăm să ne tragem din sfera fiinţei noastre.

— Sofia şi-a terminat reconstrucţia! constat cu răceală.

— A devenit imposibilă! Nu mai ai nici unde să parchezi!

Prima senzaţie ce o am e că suspinul oraşului duhneşte. Sofia ne întîmpină cu o voce tunătoare, incoloră a microfoanelor:

— Cetăţeni, respectaţi cu stricteţe regulile circulaţiei pe străzi. Traversaţi numai cînd semaforul indică culoarea verde!

Eşti un şofer cu experienţă, însă regulamentul de circulaţie te deranjează în mod vădit. Maşina intră într-un păienjeniş de străzi şi intersecţii. Aerul geme, sugrumat de ziduri. Ochii noştri sclipitori rătăcesc în neştire, nevrînd să intre în celula de beton armat a oraşului. Uşile ne aşteaptă să ne poticnim de pragurile lor, ferestrele — să-şi lase perdelele în faţa privirilor. Săgetezi cu coada ochiului ceasul.

— Cît mai ai pînă la avion?

— Mai e timp! Vocea ţi se stinge.

Oraşul ne cuprinde în mrejele lui. Ne simţim înghesuiţi într-un timp şi spaţiu strîmt. Începe iar o respiraţie încordată. Iar rezistenţa întinderii nemărginite se ridică în noi ca un ultim val opus îngrădirii circulaţiei.

— Te conduc pînă la muzeu! Şi treci strada nereglementar.

— Numai să nu întîrzii! insist în zadar, cunoscîndu-ţi încăpăţînarea.

În urma maşinii se auzi fluieratul miliţianului. Tu abia ai catadicsit să-i arunci o privire peste umăr. Oraşul, asemuitor unui furnicar, a înăbuşit orizontul, drumul şi rîsul nostru. Străzile ne rănesc cu privirile cunoscuţilor. Involuntar, îmi pun ochelarii negri de soare.

— Unde-i muzeul ăsta?

— Înainte! Vin oameni din străinătate special ca să-l vadă, iar tu... — zîmbesc cu zgîrcenie.

Difuzoarele ne urmăresc cu o voce sîcîitoare, automată:

— Cetăţeni, orice încălcare a legilor de circulaţie duce la...

MUZEUL ARHEOLOGIC. Firma este înscrisă cu litere vechi, înflorite. Clădirea e învăluită în iederă sălbatică, de parcă s-ar apăra de zgomot. Maşina se opreşte în faţa intrării cu o bruscheţe tărăgănată. Pînă aici. Sfîrşitul. Cobori şi îmi deschizi portiera. Uit că ţin în poală coşul. Cît pe ce să-l scap tocmai în faţa muzeului. Îmi ajuţi să-l prind în ultima clipă. Trec oameni. Poate unii dintre ei ne cunosc. Scoţi sacoşa mea de plajă. Pe canapeaua din spate rămîne singuratică şi plictisită geanta ta de serviciu. Ne oprim în faţa uşii. Tăcem. Dau să ajung soneria, dar amîndouă mîinile îmi sînt ocupate cu coşul. Îţi fac semn. În mod automat apeşi pe sonerie. Ne venim în fire abia cînd auzim ţîrîitul ei strident.

Cu o mişcare bruscă îmi tragi ochelarii negri. Uităm unde ne aflăm. Pentru prima dată ochi în ochi.

— Spune-mi, e atît de urgent asta? mă întrebi.

Uşa se deschide. Un om de serviciu de la muzeu se grăbeşte să mă ajute, dar eu îi fac semn să-mi ia sacoşa de plajă. I-o dai cu o oarecare reţinere. Ţin zdravăn coşniţa cu amîndouă mîinile, cu şi mai multă atenţie, de parcă m-aş simţi vinovată. Îmi întinzi mîna de rămas bun. N-am nici o mînă liberă să-ţi întind. Îngăim, fistîcită:

— La revedere. Îţi mulţumesc.

— N-ai pentru ce.

— Ţi-ai pierdut toată ziua cu mine. De-ai reuşi cel puţin să te pregăteşti! Drum bun! Succes...

Simt cum ceva mai puternic decît un gînd te cutremură fulgerător, prin toate fibrele fiinţei tale:

„A doua oară pierd această femeie, tocmai în momentul cînd am înţeles că ea e totul pentru mine. Am pierdut totul!"

Prin mine fulgeră alt gînd:

„Iată pe cel ce l-am căutat şi aşteptat o viaţă întreagă. De acum înainte ce-am să mai aştept?"

Iar cu voce tare am rostit, pe jumătate întoarsă:

— Altă dată, cînd mă întîlneşti la teatru, să nu mă ocoleşti!

Plecăm unul de lîngă altul, apăsaţi de cupola furnicarului. Te uiţi în urma paşilor mei şi nu vezi dacă mai sînt încă frumoasă, ori sînt îmbătrînită, urîţită, diformă. Sînt acelaşi om, nu-i aşa? Nimic altceva nu te interesează în această clipă. Portarul închide uşa masivă. Deodată, înainte de a te gîndi, înainte de a lua o hotărîre, strigi în urma mea, prin crăpătura uşii întredeschise:

— Dacă termini repede, te aştept!

Mă împresoară mirosul cunoscut al muzeului. Paşii mei răsună în sala goală şi se izbesc în tîmple, de parc-aş călca şi mi-aş înfige tocurile în ele. Trec pe lîngă figurile de marmură cu ochii goi ale Greciei antice şi ale epocii romane. Pe faţă mi se aşterne o umbră împietrită, ca să nu mă dau de gol faţă de colega mea. Numai eu ştiu cît e de ireală pentru tine această risipă de timp. Numai de nu te-ar observa că te învîrţi pe afară! Ecoul paşilor mei reproşează:

„Te simţi vinovată! Te ascunzi! Uite aşa şi el şi tu veţi ascunde dragostea voastră de ceilalţi, pînă cînd veţi ascunde-o chiar de voi înşivă!"

Trec pe lîngă zîmbetele încremenite ale antichităţii. De ce ne-am întîlnit? Această întîlnire a venit să adauge încă o piatră la povara responsabilităţii noastre — un ultim pietroi care ar putea să ne doboare. Cît efort pentru o nimica toată — ca să te menţii drept în propria ta pustietate!

Colega se repezi la mine cu o bucurie afectată, ca să-şi ascundă invidia:

— Va să zică, victorie! Felicitări! În sfîrşit! N-or să mai bombăne că irosim fondurile în zadar!

Această aluzie răutăcioasă a avut asupra mea efectul unei injecţii de trezire. Îmi vin în fire. Plămînii mei, dezobişnuiţi

acum, inspiră din nou adierea compactă a lucrurilor de muzeu, adiere de mucegai, de lucruri vechi, stătute, de liniște sîrguincioasă — adiere care altădată mă îmbăta ca un vin vechi, dens, savurous. Iar acum mă apasă sub țestul furnicarului. Necuprinsul, ziua nesfîrșită, vîntul produs de mișcare au rămas undeva, în afara sferei respirației mele. Zăpușeala mă înviorează.

— Ce mai e nou pe la voi?

— Toate vechi, cum le știi...

Vreau să mă descotorosesc de colega mea, dar ea se ține scai de mine, urcînd în sus pe scara în spirală. Se uită peste umarul meu.

— Ce-ai adus? Nici măcar nu-și ascunde tonul răutăcios.

— Un fleac...

Dau să deschid cu cotul ușa laboratorului de ceramică. Colega mi-o ia înainte și-mi deschide serviabilă. Intru printre rafturile cunoscute, lungi, așezate pe familii, cu vase de pămînt dezgropate — vase, oale, cupe. Pe pereți sînt desenate figuri colorate de ceramică. În mijloc — o tejghea cu cioburi împrăștiate, de pămînt. O ladă cu nisip, în care e pus un vas lipit, reconstituit, ca să se poată menține. Ipsos. De peste tot mă împresoară lucrurile. Mă iau cu asalt. Două fete lucrează cu pensule și seringi. După mine se strecoară și invidioasa.

— Noroc, fetelor! Injectăm, ai? Avem polibuteral? Le vorbesc forțat, cu o falsă dezinvoltură.

— S-a terminat!

Abia le aud. Fetele se uită cu interes la coșniță, arzînd de nerăbdare să vadă ce-am descoperit. Ele au avut întotdeauna încredere în mine. Treptat, în mijlocul atmosferei dragi de muzeu, revin la propria mea ființă. Scot din sacoșa de plajă registrul-inventar, filmul încă nedevelopat cu fotografii. De n-aș uita să le spun să le facă un contrast mai puternic! Cu atenție, încep să despachetez din coșniță. Scot ciob cu ciob. Colega trage cu ochiul, obraznic, peste umărul meu.

— Să lipiți în așa fel încît să nu se cunoască de loc. Avem polibutral?

Abia după ce-am pus întrebarea, îmi dau seama că le-am mai întrebat o dată. Dar ele ce mi-au răspuns? Fetele, mirate, își dau coate:

— S-a terminat!

Ele cred că bucuria descoperirii m-a făcut să-mi pierd mințile. Scot amfora prinsă în plasa pe care eu însămi am împletit-o sub privirea ta nerăbdătoare. O ridic, o învîrtesc. Spartă în partea superioară, în jurul gîtului, prin învîrtire amfora parcă își recapătă forma ei inițială. Și eu din nou mă învîrtesc în cercul intereselor mele. Fetele privesc cu ochi care știu să aprecieze valoarea descoperirii.

— O! Și o inscripție!

— Chiar acum să facem un tipar al inscripției! dispun, fără să țin seama de planurile fetelor pentru seara asta.

Desfac cioburile din vata de hîrtie.

— Le aranjați în ordinea numerotării. Am încredere în voi!

— S-a spart în timpul săpăturilor? întreabă colega, cu maliționizitate.

Nu poate să mă înfurie. Mă simt dedublată. Mă duc să arunc vata de hîrtie în coș. Mă simt la mine acasă. Dar gîndul îmi zboară jos, pe fereastră, în față muzeului, și se sparge în bucăți. Mă chinui să-l lipesc și să-l readuc înapoi. Printre aceste comori de argilă, atît de firave și ușor de rănit, mă strecor cu atenție fără să le ating, ca o umbră. Lucrurile mă cuprind și nu-mi dau drumul. Intru în cea de-a doua piele a mea. Ridic receptorul. Trebuie să telefonez acasă. Trecînd pe lîngă fereastră, arunc o privire afară. Prin iederа sălbatică, te zăresc jos. Ți-ai garat mașina într-o străduță lăturalnică. Te ascunzi să nu fii văzut. Te plimbi pe trotuar nervos, în sus și-n jos, cu pași de hoț. Pun receptorul la loc. O să telefonez mai tîrziu. Îmi iau repede ochii de la geam. Mă uit vinovată în jur, la fete, mai ales la colegă, nu cumva să mă fi observat. Sînt încă absorbite de descoperirea mea. Mă uit iar pe fereastră, prin iederă. Tu mă observi.

„De ce aștepți?“ te întreb cu privirea.

„Pentru că n-am așteptat la timpul său!“ îmi răspunde întreaga ta ființă, autoironizîndu-se.

Încurcată, mă uit înăuntru și iar la tine:

„Am să mai întîrzii!“

„Cît?“ mă întrebi mut.

Dau din umeri neajutorată, privirea ta insistă:

„Lasă naibii oala aia!“

„Eu aș lăsa-o, dar ea nu mă lasă!“

„Te mai aştept puţin!“

„Nu-i nevoie!“

„Am aşteptat atîta. . .“

Simt cu spatele cum colega mă urmăreşte cu coada ochiului. Mă întorc la tejghea. De mi-aş putea pune capul pe această tejghea, ca să-l lipească bucăţică cu bucăţică din nou!

— Ce păcat că nu avem polibuteral!

Îmi imaginez cum te plimbi jos, înainte şi înapoi. Paşii purtaţi ca într-o celulă, din colţ în colţ, te înjosesc. Acelaşi mers, acelaşi om. Ce s-a întîmplat cu tine? Altădată, în pardesiul rupt şi ros, cu pantofii scîlciaţi, mergeai printre ruine fără să te ascunzi de nimeni, nu-ţi era teamă de nimic. Pe cînd acum, într-un costum elegant, într-un strălucitor Mercel des care ţi se potriveşte ca o a doua piele, tu, cuceritorude altădată al viitorului, te ascunzi pe o străduţă dosnică!

Uite, tot aşa te frămîntai în faţa uşii Comitetului de partid al universităţii. Din fundul coridorului am apărut eu, gătită ca pentru o întîlnire. Mergeam la judecata tovărăşească, cu toate astea încercam o bucurie plină de nerăbdare. Ştiam că am să te văd acolo. Mă străduiam să-ţi evit privirea. N-am putut să trecem unul pe lîngă altul prin coridorul strîmt şi să ne facem că nu ne-am văzut.

— Parcă ne-am cunoaşte? m-ai întrebat tu arţăgos.

— Mi se pare, din moment ce nu te-ai gîndit să mă cauţi măcar o dată!

— Dar tu te-ai gîndit la mine?

— De şapte ori am trecut pe lîngă şandramaua ta! Fereastra era mereu întunecată!

Atunci mi-ai răspuns cu o voce plină de lumină:

— Cu siguranţă că în acel moment eu dădeam tîrcoale căminului tău!

M-ai apucat de mînă:

— Nu cumva eşti speriată?

— De ce?

— Nu ştii? Au să ne judece! mi-ai spus în şoaptă.

Uitasem.

—A, va să zică de-asta ne cheamă? Am arătat din ochi spre sediul Comitetului de partid.

Tu ai dat din cap conspirativ:

— Tocmai, o ocazie grozavă ca să te pot vedea!
— Nu e locul cel mai nimerit pentru o întîlnire!
— Mi-e totuna!
M-ai tras de cordonul rochiei:
— După aceea plecăm împreună!
Am rămas nemişcaţi, unul lîngă altul. După despărţire — apropierea cea mai gingaşă. Ţi-am auzit vocea chiar la ureche:
— De data asta n-am să te mai las s-o ştergi!
Despărţirea ne dăduse impuls spre o apropiere şi mai mare. Uşa Comitetului de partid s-a deschis. Tresărind, ne am îndepărtat unul de altul. Nu ştiam că aceasta este ultima noastră apropiere. Secretarul de partid a rostit cu un ton birocratic:
— Vă aşteptăm!
Am intrat radiind. În zadar ne străduiam să ne ascundem bucuria că ne-am împăcat şi că sîntem din nou împreună! În jurul mesei lungi, acoperite cu o faţă de masă verde pluşată, stăteau judecătorii: membrii Comitetului de partid, un reprezentant al Comitetului raional, activişti ai organizaţiilor studenţeşti. Iar pe lîngă pereţi stăteau martorii — colegii şi colegele noastre. Chipul unui băiat mi-a sărit în ochi: un student de la Drept, din oraşul meu natal. Asta a fost prima lovitură, care aproape că m-a doborît. Băiatul va duce zvonul tocmai pe acele meleaguri. Va ajunge şi la urechile părinţilor mei. Chiar înainte de a începe judecata, eu mă simţeam pierdută. Amîndoi am rămas în picioare, ca nişte osîndiţi. Nimeni nu ne-a invitat să luăm loc. De altfel, pentru noi nici nu fuseseră prevăzute scaune. Ca să nu privesc figurile aţintite spre mine, mi-am ridicat ochii pe pereţi. Acolo atîrna o lozincă, scrisă cu o vopsea proaspătă, udă încă, roşie ca sîngele:

„JUDECATĂ TOVĂRĂŞEASCĂ
MÎINI ÎNTINSE CARE DAU AJUTOR"

Nu vedeam nice o mînă întinsă. A început interogatoriul. Şefa de cadre, cu o pieptănătură lînsă, exemplară, s-a ridicat. Fără să vreau, mi-am aranjat părul. Vocea ei era plină de umbrele întunecate ale inchiziţiei:
— Sîntem informaţi că amîndoi daţi un exemplu prost!
— Noi? abia ne-am stăpînit zîmbetele.
— Tovarăşe, ai cuvîntul! s-a adresat ea cuiva din colţ.

Amîndoi, uluiţi, abia acum l-am observat ghemuit acolo pe Kosta. El clipi nevinovat, cu gene blonde de copil:

— De fapt, nu ştiu nimic! Eu am fost zece zile în brigadă. Cînd m-am întors, vecinele din organizaţia de cartier a „Frontului Patriei" şopteau ceva despre descompunerea morală. Dar eu nu admit aşa ceva ... Boian mi-e prieten de mult!

Ascultam şi nu-mi venea să-mi cred auzului: glasul prietenului tău era atît de şters, ca şi întreaga lui făptură. Numai undeva, în spatele cuvintelor lui, se cocea ceva.

Şefa de cadre i-a pus o întrebare de inchizitor:

— Ce s-a petrecut în lipsa ta în locuinţă?

— Întrebaţi-mă pe mine, care am fost acolo! ai izbucnit tu.

— Cartierul ne-a adus la cunoştinţă că aţi avut o comportare imorală! a proclamat şefa de cadre.

— Bîrfa mahalalei! ai dat din mînă. Oare Comitetul de partid nu are ceva mai serios de făcut?

Secretarul de partid bătu cu creionul în paharul cu apă, umplut în prealabil pentru procurori mai înfierbîntaţi:

— Tovarăşe, nu vorbiţi cu tonul ăsta!

Şefa de cadre a făcut semn unui alt martor. De lîngă perete s-a ridicat o siluetă cunoscută, care m-a făcut să mă înfior: un cap zbîrlit ca de arici. Vecina, care ne urmărea mereu de la balconul de vizavi. Rechizitorul ei era la fel de zbîrlit şi caustic.

— Eu, ca repronsabilă de cartier, trebuie să declar că în cazul de faţă am tolerat exagerat de mult ...

Am încetat să mai urmăresc sensul cuvintelor ei. Auzeam numai vocea aceea de mahalagioaică, ţepoasă ca un arici. Era sperietoarea cartierului; din cauza ei se mutaseră foarte multe familii. Îndată ce apărea acest strigoi buhos, amuţeau orice discuţii, pe scări, prin curţile retrase, pe la cozi. Oamenii evitau să se întîlnească cu ea. Se cutremurau cînd îi oprea să-i întrebe ceva. Pe feţele lor se săpa un zîmbet ca turnat în ghips. Acum umbra ei se legăna pe perete ca un cap de gorgonă. Ea care urla la bărbatul ei, numai că nu-l bătea, ne judeca pe noi pentru că ne iubeam. Dacă i s-ar fi dat mai multă putere, ea ar fi transformat globul pămîntesc într-o minge ţepoasă, care urlă într-una şi de pe care dragostea ar fi gonită pentru totdeauna.

— Ce-a făcut în locuinţa ta studenta Neda Veleva? continuă interogatoriul cu un calm implacabil.

— Nimic rău, vă asigur! ai replicat tu cu înflăcărare.

Dar şefa de cadre nu şi-a schimbat tonul:

— În calitatea ta de secretar al organizaţiei studenţeşti, ai ademenit această fată!

— Da' de unde, nu-i adevărat! Eu singură m-am dus la el! am strigat eu.

— Ce neruşinare! a răsunat, zguduită, vocea şefei de cadre.

— Eu sînt vinovatul! sări Kosta.

— Ce se mai amestecă şi ăsta? am izbucnit.

Kosta s-a ridicat, a tuşit cu subînţeles şi a început pe departe:

— La o adunare generală studenţească Boian a expus o teorie despre dragostea de zece zile...

— Asta-i varianta ta! l-ai întrerupt tu, uluit.

— Nu-l întrerupe! strigă aspru şefa de cadre, întorcîndu-se cu încredere spre Kosta: Spune tot ce ai de spus, tovarăşe!

Kosta continuă, încurcat:

— Să vedeţi... ceva de genul unei căsătorii de probă de zece zile! Eu sînt vinovat că nu l-am criticat pe Boian, că nu i-am arătat la timp greşeala...

— Ţine-ţi morala pentru tine! ai şuierat printre dinţi.

Secretarul de partid bătu din nou cu creionul în paharul sonor:

— Tovarăşe, tovarăşe, nu folosi tonul ăsta!

— Va să zică, nu negaţi? concretiză şefa de cadre.

— Nu, bineînţeles! am exclamat amîndoi într-un glas.

— Şi nu roşiţi de fapta voastră? oftă ea.

— Să roşească cel care pîrăşte! L-ai săgetat pe Kosta cu o privire sălbatică, care n-o mai văzusem la tine.

Kosta nu mai ştia unde să se uite. Eu am ridicat fruntea:

— N-am făcut nimic de care ne-am putea ruşina!

Şefa de cadre şi-a aruncat carneţelul, revoltată. Noi doi stăm loviţi ca de trîsnet — nu din cauza interogatoriului, ci de comportarea neaşteptată a lui Kosta. Simţeam o amenințare sumbră, mocnindă, pentru ziua de mîine. Kosta, cel străveziu de blond, cît şi unii dintre bunii noştri prieteni, vor aduna peste capetele noastre nori negri.

— Cum de nu v-a fost ruşine? continuă şefa de cadre. Totul n-a fost decît o glumă, va să zică! Tovarăşe, deinască-i! s-a adresat ea din nou lui Kosta.

— De fapt, nu ştiu. O colegă mi-a spus ceva despre un pariu.

Era a doua lovitură, care m-a doborît. Nu-mi mai puteam veni în fire. Mă temeam nu de judecata tovărăşească, ci de tine. Le vei da tu oare crezare? Îţi jurasem că n-a fost nici un pariu, că-i o născocire neroadă a cuiva, ca să ne despartă. Kosta îndruga:

— Cred că ea este aici... De ce tace?

Vera s-a ridicat de lîngă perete. Mai albă decît zidul văruit. Şi-a ridicat sprîncenele şi a declarat semeţ:

— N-a fost nici un pariu! Am scornit eu, uite-aşa!

Pavlina a sărit după ea:

— Între ei erau relaţii serioase!

— Prietenele se apără între ele! zise maliţios colegul nostru.

Representantul raionului, care tăcuse trufaş pînă acum, şopti ceva şefei de cadre. Ea se muie deodată şi se întoarse către noi, slugarnic:

— Are dreptate tovarăşul secretar raional! Să urmăm sfatul lui înţelept! Cei doi să se căsătorească imediat!

Am tresărit. Chiar şi cei mai răutăcioşi, de pe lîngă perete, s-au cutremurat de parcă le-ar fi dat o palmă.

— Ei, sînteţi de acord?

— Asta era pe vremuri, cînd se căsătoreau cu forţa! am şoptit.

Tu ai declarat răspicat:

— Nimeni şi niciodată nu mă poate obliga să mă căsătoresc! Cînd vreau eu singur, atunci...

Şefa de cadre oftă cu un regret vizibil:

— În cazul acesta, Boian Danailov va fi scos din postul de răspundere de secretar al organizaţiei studenţeşti! Iar Neda Veleva nu va mai pleca la studii la Moscova!

Ultima lovitură! Abia acum am aflat că voiau să mă trimită la studii în Uniunea Sovietică.

— Asta seamănă cu un tîrg! ai şoptit tu.

Din nou a răsunat clinchetul paharului lovit de creion:

— Tovarăşe, nu folosi tonul ăsta!

Am ţipat, ieşindu-mi din fire:

— Eu visez să studiez la Moscova, dar asta n-am s-o fac cu preţul...

M-au podidit lacrimile. Reprezentantul raionului se amestecă, cu tonul preaînţeleptului Solomon:

— Să-i lăsăm pe tineri să chibzuiască liniştiţi. Se pare că problema a fost pusă mult prea dur...

— Aveţi dreptate, tovarăşe! sări linguşitor şefa de cadre.

— Cazul lor e de-a dreptul scandalos! se auzi un glas fanatic.

— Fac de rîs studenţimea în faţă cetăţenilor!

— Cetăţenii nu sînt şi ei oameni? se amestecă Gît-lung.

Ai cerut cuvîntul. Ai aşteptat să se facă linişte:

— Renunţ la sarcina de secretar! Ea nu poate fi încredinţată în schimbul unor compromisuri şi presiuni!

Din nou clinchetul paharului.

— Şi eu refuz! N-am să plec la Moscova! Am izbucnit în plîns şi-am fugit.

Pe coridor ţi-am auzit paşii: alergai după mine. M-ai tras de mînă. Ne-am adăpostit într-un colţ, lîngă coşul de gunoi.

— Neda... Hai, nu mai plînge!

— Da' nici nu plîng! am spus printre lacrimi.

— Ştiu că ţii tare mult să studiezi... Dar noi, de fapt, nu-i aşa că şi singuri...

Înfuriată, mi-am tras mîna, cît pe ce să cad în coşul de gunoi.

— Îţi pare rău după postul de secretar, nu-i aşa? De-aici se merge mai sus! N-am să mă vînd pentru nimic în lume, ai înţeles?

Am fugit unul de altul pentru totdeauna. Fiecare din noi am luat-o în partea opusă a coridorului. Ne dizolvam, dispăream, fără să ne uităm unul la altul şi în sinea noastră întorsesem spatele unul altuia. A fost oare o realitate, sau un coşmar această judecată tovărăşească, unde noi am fosti răstigniţi pe cruce? Şi nici o mînă de prieten nu ne-a fost întinsă! Poate că dac-am fi fost lăsaţi singuri să ne hotărîm soarta, n-am fi clădit cine ştie ce fericire cu caracterele noastre dure. Sau poate nu ne-am fi căsătorit niciodată. Dar acest amestec străin, grosolan, ne-a lăsat o rană care nu se va mai vindeca toată viaţa.

Mă străduiesc să-ţi ajung din zbor gîndurile.

„Se vor lipi oare cioburile amforei? Se va cunoaşte că-s cîrpite? Şi viaţa noastră e făcută cioburi. Nu ne rămîne altceva decît să călcăm pe ele şi să mergem mai departe. Atunci de ce mai stau aici şi mă învîrt ca un băieţandru? În tinereţe aveam mai multă mîndrie şi demnitate."

Mi se pare că pleci. Îmi arunc iar ochii pe geam. Mai eşti acolo. Un cunoscut oarecare ţi-a zărit maşina. Te caută cu ochii în jur. În oraşul acesta nu există străduţă dosnică, unde ai putea să te ascunzi.

— Boiane! Noroc! strigă bărbatul.

— Dimo, ce-i cu tine? Pe unde mai eşti?

— Sînt un lift oprit între etaje! îţi răspunde el.

— Cum aşa?

— Ce, nu ştii că-s pensionar?

— Nu vorbi! Bun, zdravăn, sănătos, cu capacitatea ta!

Umerii încovoiaţi ai omului încă tînăr vorbesc:

„Nu le sînt de folos. Îi împiedic. Atîţia ani de specializare, de eforturi, de pregătire, de experienţă ... Îmi lipseşte lucrul cel mai principal: diplomă de lingău ..."

Te simţi j'gnit şi amărît pentru soarta prietenului tău. Stai neputincios, cu mîinile atîrnate. Ce-ai putea face pentru el decît să te indignezi şi să-i arăţi compasiune? Omul tresare, îşi dă seama că fără să vrea a început să se plîngă. Face un semn din mînă şi pleacă grăbit.

— Stai! strigi după el, cu o voce vinovată.

— Hai să bem o cafea! îţi propune el.

— Acum mă grăbesc ... Nu pot ... Dar oricînd altă dată! te scuzi cu vinovăţie.

Prietenul tău pleacă. Face eforturi să se ţină drept, să nu aibă umeri de pensionar. Tu stai înfipt în mijlocul trotuarului. Trec oameni. Nu se face să te las să mă aştepţi.

Iar în laboratorul de ceramică clocoteşte o muncă susţinută, nebănuită de oamenii din afară. Fetele lucrează cu smoală, pensule şi seringă. Vorbesc în şoaptă, de parcă le e frică să nu rănească cu vocile lor cioburile vulnerabile. Cu oalele ne purtăm cu mai multă gingăşie şi fineţe decît cu omul. Cu aburi speciali se curăţă brăţări, coliere şi cercei de bronz. Kantarosul cu două mînere se dă cu smoală, pentru a se putea păstra. Pe o tejghea lungă, oalele de pămînt se lipesc bucată cu bucată, se reconstituie forme complete

numai după fund, sau după un ciob. Aici e un fel de împărăţie a minunilor, unde totul e posibil: ceea ce e sfărîmat se poate din nou suda în întregime, ceea ce e distrus de timp poate renaşte, ceea ce a dispărut se poate reîntoarce fără nici o urmă de zgîrietură.

Născocesc un pretext, ca să mă pot furişa. Niciodată n-am făcut aşa. Mă privesc cu un reproş uluitor. Tocmai acum au nevoie de mine, să le supraveghez munca. Dar eu sînt împărţită între ele şi tine, care mă aştepţi. Şi aşa va fi totdeauna, dacă nu punem capăt la timp. Colega mă conduce cu ochii înfipţi în ceafa mea. Chipurile merg, dar sînt înţepenită, de parcă-s bătută în cuie. Ai lăsat portiera maşinii deschisă, să se aerisească.

— Nu-i nevoie ... mă duc singură!

— Cel puţin să te conduc pînă acasă!

Intru în maşină cu neplăcere. Înăuntru simt mai puternic cum am căzut în capcana oraşului, gîfîind de încorsetarea circulaţiei, forfotind de legi, cutremurîndu-se de încălcări, înţesat de indicatoarele de pe străzi pentru anumite direcţii. Cum să împăcăm această întîlnire furată cu acest regulament de circulaţie? Străzile ne iau cu asalt, întîlnindu-ne cu diferiţi cunoscuţi. Ceva s-a petrecut între noi. Te străduieşti să îndrugi ceva:

— Închipuieşte-ţi! Am întîlnit un vechi prieten. În plină desfăşurare a forţelor lui, pensionar. Era foarte dîrz ... Poţi oare să pensionezi revoluţia?

Interior, stăm la o mare depărtare unul de altul. Tu te întorci spre mine cu o nepăsare vădită, care subliniază şi mai mult distanţa dintre noi.

— Ei, o să înjghebaţi oaia?

— Bineînţeles! Dar tu de ce ţi-ai irosit timpul?

Săgetezi ceasul de la mînă, care te ţine tot mai din scurt:

— Mai am încă aproximativ două ore şi jumătate!

— Cum ai să te descurci?

— Mai întîi, te duc pe tine acasă!

Un gest foarte galant pentru o mînă strînsă în lanţul timpului. Deodată, îţi dai seama că nu-mi ştii adresa.

— Unde locuieşti?

Tac, de parc-aş vrea să-mi amintesc adresa propriei mele case. Scutur din cap să gonesc imaginea cum tu opreşti în pragul casei mele şi cum eu n-am curajul să te invit sus, să te servesc cu ceva.

— Nu-ţi pierde timpul! Locuiesc departe.
— Cum să te las în mijlocul străzii?
— O să iau autobuzul.
— Hai să bem cel puţin o cafea, undeva!

Maşina abia se strecoară prin mulţime. Spre seară Sofia e foarte aglomerată. Unde-am putea bea o cafea departe de privirile cunoscuţilor? Hoinărim prin oraşul care ne ştie de cînd eram tineri şi îndrăgostiţi. Pe cine am iubit? Oare ne am iubit unul pe altul, sau am iubit ziua de astăzi — pentru făgăduiala ei? Iar pentru noi nu mai e loc în această zi, în acest oraş.

Dragostea noastră este o rană veche, deschisă. Întreaga lume, cu toate asperităţile ei, trece prin ea. Prin această rană dureroasă simţim disonanţa lumii, imperfecţiunea ei.

Unde să mergem? Pentru noi nu există nici un colţişor, oricît de mic. Devii închis şi neguros, ca o umbrelă cernită care prevesteşte ploaie. Ca să învingi şovăiala, opreşti în faţa primului local ce-ţi iese în cale. O alegere mai proastă nici n-ai fi putut face. Spre seară, la ora asta, cafeneaua forfoteşte de ziarişti şi pictori. Urc curajos scările. În faţa uşii mă opresc:

— Vezi dacă-i vreo masă liberă. Te aştept aici.
— De ce? Iei înfăţişarea unui om eliberat de prejudecăţi.
— E cu siguranţă arhiplin.

Intri singur. Se înserează, iar eu îmi pun ochelarii negri. Mă plimb pe afară. Deodată, îmi dau seama că fac o prostie. Dacă tu găseşti o masă liberă, ai s-o pierzi ieşind afară să mă strigi. Trec pragul. Îmi scot ochelarii negri. Am senzaţia că mă aflu într-un stup de albine ce bîzîie într-una. De peste tot mă înţeapă priviri şi cuvinte:

— La Teatrul popular iar e un director nou!
— Şi iar un repertoriu vechi!
— Fiecare cîine hapca-hapca împotriva lui Kafka!
— S-a terminat cu mîncătoriile ... după noua lege ...

Am senzaţia că toate privirile sînt concentrate asupra mea. Mă fac că nu observ şi merg ca un cal cu ochelari pe intervalul dintre mese. Abia cînd mă apropii, în spatele tău, te observ. Stai drept, iar lîngă tine acelaşi prieten al tău, care cu puţin înainte te-a invitat la cafea, iar tu l-ai refuzat pentru că, chipurile, erai grăbit. Astăzi hazardul, glumeţ, ne-a luat serios peste picior.

Îmi sap livada de la Dragalevți, ca să nu mă apuce nervii. Îmi țin toată familia ... — îți spune prietenul tău, care e cu fața spre mine. Cel puțin cu atît m-am ales. Mi-am făcut un ten minunat. Mai rămîne acum să-mi scriu memoriile ...

Cu mîinile vîrîte în buzunar de jenă, tu îndrugi la repezeală:

— Eu te-am căutat o dată. Nu era nimeni.

— Nu-ți spun? Apartamentul stă gol zile întregi. Dacă ai nevoie să lucrezi în liniște ... pot să-ți dau cheia ...

Întorci capul nervos. Privirea îți îngheață. Eu sînt în fața ta. Te afli într-o situație penibilă. Prietenul tău ne privește contrariat. Căutînd o modalitate de a înlătura bănuiala, pe neașteptate faci o gafă, care te lovește pe tine însuți. Te întorci spre mine cu o surpriză afectată:

— Bună ziua! Ce mai faceți?

— Bună ziua! Mulțumesc, bine! răspund și trec mai departe.

Sînt zguduită nu atît de această scenă falsă, cît de mina ta vinovată. O expresie atît de străină caracterului tău! Pășesc pe lîngă mese ca prin ceață. Zgomotele nu-mi ajung la ureche. Parcă totul în jur a amuțit și mă privește. Merg învăluită de priviri, mă împiedic de priviri, privirile mă măsoară din cap pînă-n picioare. Al doilea salon are plafonul descoperit pentru ventilație. Ridic ochii în sus. Sînt la fundul puțului. Ziduri, balconașe interioare ale blocurilor, rufe întinse pe la etaje. Curtea din spate a vieții cotidiene. Un petic de cer undeva, departe, în gura strîmtă a puțului. În această pîlnie se aude înfundat gălăgia din cafenea, ca de sub o cască de coafor. De-aș putea să mă apuc de păr, să mă trag în sus, în sus, să ies din acest viespar! N-am nici o ieșire. Trebuie să mă întorc. Pornesc pe un interval lateral. O persoană mă salută, dar eu mă fac că nu observ nimic și pe nimeni. În sfîrșit, ieșirea! Mă strecor din această dubă infernală. Chiar și zăpușeala de afară mi se pare răcoroasă și proaspătă. Alerg încotro văd cu ochii. Cît mai departe de tine! Ce greu este să te grăbești, atunci cînd tumultul străzii îți împiedică drumul cu mersul lui tărăgănat!

Mă ajungi din urmă. Te postezi în fața mea. Vreau să te ocolesc. Oamenii încep să se uite la noi. Oprim circulația. Mă tragi mai la o parte. Acum sînt alta, cu 17 ani mai bătrînă și străină. Amintirile sînt anulate.

— Mă duc singură acasă! De altfel, şi tu trebuie să te pregăteşti.

— Sînt în stare să nu plec!

— Fără prostii! O nouă umbră îmi îmbătrîneşte faţa.

Vrei să răscumperi jocul fals de adineauri. Mă urci în maşină. Ne aşezăm tăcuţi. Nu dai drumul la motor. Te aşezi cu coatele pe spetează, ca pe o bancă în mijlocul mulţimii. Nu observăm că sîntem ţinta privirilor. Scoţi o cutie de ţigări. Goală. Tocmai în acest moment s-au terminat ţigările! Chiar şi dialogul nostru interior a secat.

— Am o idee straşnică! spui luînd o subită hotărîre.

— Realizabilă, sau ...

— Cred că da ...

— Ce?

— Mă duc direct la aeroport!

— Cum aşa?

— Las' pe mine!

Te privesc speriată. Cunosc această faţă de altădată. Parc-ai vrea să ştergi propria ta mutră vinovată de acum cîteva clipe. Te pedepseşti pe tine însuţi prin semeţie, ca să te răzbuni pentru laşitate. Dar asta e o variantă a fricii.

— Dar paşaportul, biletul?

— Le am în buzunar.

— Dar maşina?

— Asistentul meu şi aşa va veni să mă conducă. O duce el acasă.

— Te poţi bizui pe el?

— Un servil capabil ... ca la carte.

— Dar haine?

— O, da! Doar trebuie să fac totdeauna o impresie bună! Am în portbagaj un geamantan cu cele necesare.

— Lipsa unui lucru mărunt poate să-ţi amărască toată călătoria.

— Ei, ce contează, cînd îţi lipseşte, de fapt, lucrul cel mai important ... Mă conduci pînă la aeroport, ca să bem o cafea?

— Bine! Am să-mi închipui că plec undeva!

Maşina porneşte din nou. Ne croim drum prin mulţimea de gînduri sîcîitoare.

Oare n-am putea înşela soartă, sau chiar şi pe noi înşine, nu ne-am putea oare minţi?

N-are nici un rost! E o inepţie!

Această inepţie dă sens vieţii mele.

Deodată, o stradă desfundată. Maşina o ia lateral, prin ulicioare înguste, căutînd o ieşire. Cel puţin am reuşit să furăm încă o picătură de timp ca să fim împreună. Fiecare străduţă este marcată cu semn de sens unic. Ca şi cum am fi intrat într-un labirint din care nu putem ieşi. Peste tot privirea ni se loveşte de tăbliţa cu un cerc galben, tăiat de o linie roşie.

— Acum, încotro?

— Ne lămurim noi într-un fel!

Conduci maşina mai departe. Aceeaşi tăbliţă. Ne învîrtim într-un labirint de străduţe închise. Dai înapoi. Cu umărul drept simţi apropierea mea ca o lipsă de neînvins.

Cuvînt cu cuvînt, privire cu privire, zîmbet cu zîmbet — ridicăm între noi un zid. Zidul creşte, ne ajunge pînă la piept, pînă la ochi. Acum nu ne mai vedem, nu ne mai putem atinge. Nici nu ne mai auzim. Batem doar în zid şi ne chemăm prin sunetul pietrei ...

Trecem pe lîngă un chioşc de cartier. Opreşti maşina.

— Scuză-mă un moment, vreau să-mi cumpăr ţigări!

Cît eşti de dependent, cînd ai o pasiune! Lipsa unei ţigări te face iresponsabil. Şi cît eşti de cumpătat şi de calculat, ca o dimineaţă cenuşie de iarnă, cînd nu ai nici o pasiune!

Coadă la „Vecerni novini"[1]. Eşti obligat să stai la coadă şi să aştepţi cu răbdare. Rămîn singură. Ce plăcere de nedescris să te aştepţi! Dar şi aceasta mi-e luată. Îndoielile începsă-mi bîzîie în tîmple ca într-un stup:

Pe cine aştepţi tu de fapt? Ce cauţi tu în această maşină oprită? Oamenii trec şi se uită la tine şi la marca străină a maşinii. Cu siguranţă că cineva te va recunoaşte. Aştepţi un bărbat — care pentru tine reprezintă totul. Chiar şi un secol de l-ai aştepta, tot n-ai să ajungi să-l vezi. El n-o să vină, chiar de-ar răscoli singur lumea întreagă.

Dar ce fur şi de la cine? Fugind de dragoste, fur un sentiment şi prin asta mă fur pe mine însămi. Lumea sărăceşte.

---

1 Cotidian de seară.

Dar ce cauţi? Un lucru fără sens, fără perspectivă, fără bază, o absurditate, un nimic — dar care, de fapt, e totul pentru tine. Vino-ţi în fire!

Ce-i dacă-mi crap capul? Să dorm pe piatra goală. Dar să nu mă afund în această mocirlă de semiviaţă, semidragoste, semicuraj.

Şi ce-ai să realizezi? Un sfert de oră, un sfert de intimitate, un sfert de inimă. Tu care vrei sau totul, sau nimic!

Cea mai mare minciună impusă omului este să mintă dragostea. Să dormi pe un umăr şi să duci dorul altuia. Să săruţi cu ochii închişi, în care arde imaginea unui alt chip. Să mintă tăcerea ta mai mult decît cuvintele.

Darămite să transformi dragostea într-un furt de mărunţiş, într-o buzunăreală?

Inima ţi se va chirci de frică, se va face mică-mică şi dragostea va deveni mică, ghemuită, înjosită în teama ei.

Am senzaţie că mă înăbuş. Deschid portiera şi ies la aer. Mă plimb în sus şi-n jos, cotesc după colţ. Cît mai departe de maşină, de acest ştup clocotitor al gîndurilor sîcîitoare.

Deodată, mă uit în jur. Astăzi hazardul şi-a propus să-şi bată joc de mine. Undeva, la aceste intersecţii, am dat nas în nas cu prietena mea din anii studenţiei — Pavlina. Îmbătrînită, buhăită, încărunţită.

— Neda! Unde-ai dispărut? Ce-i cu tine? mi s-a adresat ea prima.

Mi-am aţintit privirea asupra ei şi nu-mi venea să-mi cred ochilor, parcă vedeam în oglindă propria mea vîrstă, tinereţea mea pierdută.

— Pavlina! Ce mai faci?

— Ei, ce să fac! Am nişte neplăceri cumplite cu locuinţa. Nu mă împac de loc cu proprietarii! Trebuie să plec la băi să-mi tratez rinichii ... Dar tu?

— Şi eu trebuie să plec, la săpături ... Viaţă de nomad.

— Ţi-aduci aminte cum mai rîdeam odată? De ce oare puteam rîde atîta?

— Întreabă-ne de ce ...

— Mă grăbesc! De-ai şti ce mă aşteaptă acasă ...

O privesc încă o dată din spate cum se îndepărtează. Uzată, doborîtă de ani. Cu un reflex grăbit mă întorc la maşină. În urechi îmi răsună încă vocea prietenei mele din tinereţe, care în fugă mi-a încredinţat sărmanele ei taine:

boli, griji, neplăceri cu locuinţa. Asta mă aşteaptă chiar în zorii neputincioşi de mîine. Acesta este fondul de asigurare al vieţii mele. De ce mi se pare oare că toate aceste mici griji, legate de tine, s-ar transforma într-o expresie a fericirii? Iar cu oricare altul se transformă într-un infern? Cum de-am pierdut dragostea, unicul element care ne împacă cu viaţa? Eu, care cu mîini abile scot din pămînt cioburile de argilă şi le feresc de cea mai mică zgîrietură, n-am putut păstra lucrul cel mai de preţ!

Aduci o grămadă de cutii de ţigări. Deschizi maşina şi înlemneşti. O cutie cade pe pavaj. Te uiţi spre capătul străduţei cu o privire pierdută. Maşina e goală. Străduţa nu duce nicăieri. Mă strecor în spatele tău. N-am făcut-o intenţionat. Mă măsori cu o privire care încă nu e învăţată să ierte.

— Am crezut c-ai fugit!

— Aproape ... — spun glumind.

— Am întîrziat mult?

„17 ani bătuţi pe muchie!" ripostez în gînd.

Verşi ţigările în geanta de pe canapeaua din spate şi o închizi cu greu. Mişcările-ţi sînt anapoda. Te aşezi la volan. Abia acum te înfiori în faţa prăpastiei care s-ar fi deschis în faţa ta, dacă într-adevăr aş fi plecat. Şi înţelegi că acest gol e gata creat. Încerc să-l umplu într-un fel oarecare.

— Ştii pe cine am întîlnit adineauri?

— Pe cine?

— Pe Pavlina!

— Cine mai e şi asta?

— Colega mea, n-o mai ţii minte?

— Pavlina! repeţi nedumerit. Numele nu-mi spune nimic. Cu siguranţă că după figură o ştiu ...

— Nici după figură n-ai mai putea-o recunoaşte. Singurul lucru care i-a rămas din tinereţe sînt ochelarii ...

Porneşti maşina. Străzile îşi schimbă direcţiile. În loc să ducă spre casele noastre, ca totdeauna, ele ne duc în afară, departe, spre o aerogară. Ce victorie: am reuşit să schimbăm direcţiile străzilor!

— Ce avion mai e ăsta, la asemenea oră tîrzie? întreb veselă.

— Dac-ar fi decolat dimineaţă, nu ne-am mai fi întîlnit!

„Poate ar fi fost mai bine!“ răsună gîndurile noastre.

Oraşul ne pune mereu piedici. Se înserează. Lumini şi umbre neaşteptate zboară pe geamul maşinii, şfichiuindu-ne feţele. Abia reuşeşti să scoţi maşina pe bulevardul larg, spre aeroport. Ne uităm unul la altul. Ne fulgeră aceeaşi aducere aminte. Ne uităm în jur.

Pe undeva, prin părţile acestea era ... — căutăm împreună.

Interesant, oare ce-i acum pe locul acela? ne întrebăm în tăcere.

Îndreptăm maşina spre cartierele noi. Nu ne putem orienta!

Mi se pare că era încoace!

Aici era o băltoacă ...

Maşina aleargă pe aleile dintre blocurile noi, înalte, asemănătoare unul cu altul.

Doar pe-aici, pe undeva, am plantat plopi! ne amintim.

Începem să căutăm acele mlădiţe, tinere, firave. De jur împrejur — nici pomeneală de ele.

Doar eu am condus brigada studenţească!

Cu siguranţă că nu s-au prins!

Ce ştiam noi atunci cum se sădesc pomii?

Oare nu sînt ăştia?

Un şir de plopi bătrîni, pe jumătate uscaţi, se înalţă spre cer.

Ce mari au crescut!

Au şi îmbătrînit ...

Ei, atunci sîntem pe undeva, pe aproape ...

Coborîm din maşină printr-o înţelegere mută. Peste cenuşa de altădată s-a ridicat un bloc înalt. Rămînem în faţa lui tăcuţi, ridicoli, ca în faţa unui monument. La intrare — o tăbliţă:

„LOCUINŢĂ ÎNTREŢINUTĂ EXEMPLAR“

Privim uluiţi aceste trei cuvinte. Nu le putem îmbina cu amintirea.

EXEMPLAR ... Dar noi vedem buruienile, răsărite printre crăpăturile ruinelor, hăinuţele noastre zdrenţuite, certurile noastre de loc exemplare şi sărutările pe scara deschisă, în văzul trecătorilor şi vecinilor. O curticică umbrită, plină de

tuse. Mereu eram răciți. Și rîsul meu fără motiv, care s-a cățărat pe scări tocmai sus pînă la tine. În băltoaca tulbure plutea o dimineață atît de pură și străvezie!

ÎNTREȚINUTĂ ... Dar noi vedem treptele prăbușite, tencuiala căzută, jumătate de cameră ce atîrna în aer și auzim de acolo pașii noștri neobosiți. La periferia amintirii dăm de lucruri pe care în centrul trăirii nu le-am observat.

LOCUINȚĂ ... dar noi vedem tavanul găurit și prin el bolta cerească și firele întinse ale ploii ce se scurgeau prin luminator în cameră. Și apusurile: pe tavanul mansardei rămîne ultimul pumn de soare, iar întregul oraș se cufundă jos în umbră. Și în întuneric — sus, o ferestruie licărind ca o stea călăuzitoare.

Ne luăm ochii de la tăbliță. Ridicăm agale o privire în sus, spre etaje. Ferestre închise. Perdele lăsate. Uși încuiate cu iale. Sus de tot, o femeie pe balcon udă o lădiță cu flori. Auzim un chiot îndepărtat de vînt, fluierînd pe strunele rupte ale armăturilor, prin buruieni și mărăciniș. Același vînt care răsfoia paginile unui caiet vechi, aruncat pe acoperiș, descifrîndu-mi scrisul tineresc și neformat:

„Arată-mi cum iubești, ca să-ți spun cine ești!

Ce-i dacă nu avem un adăpost sigur?

Bolta cerească este acoperișul nostru, întregul pămînt e casa noastră! Nimeni nu ne poate distruge casa!

De la un capăt la altul lumea este a noastră, privită din cuibul nostru de rîndunele.

Viața poate fi plină nu într-un spațiu gol, ci numai într-o dragoste împărtășită. Numai doi oameni care se iubesc își durează o casă. Restul nu-s decît pereți goi.

Dragostea e mai liberă decît păsările, pentru că nu se supune nimănui, nici chiar sie însăși".

... Acum vrem să ne urcăm pe aceeași scară spre cer, oricît de incomodă ar fi, oricît aș gîfîi sub povara anilor nu puțini la număr. Măcar o clipă să se repete din cele zece zile ale tinereții noastre. Acum am ști cum s-o trăim, cum s-o prețuim! Dar nimic nu se poate repeta. În viață sînt repetabile numai eforturile zadarnice spre a aduce înapoi ceea ce am pierdut.

Ne este jenă de noi înșine. Parc-am fi venit în fața unui mormînt. Avem senzația că ferestrele caselor exemplare, pragurile liniștite, străduțele și felinarele care duc spre o exis-

tenţă asigurată ne suspectează şi ne privesc de pretutindeni cu reproş. Parc-am îndrăznit să scormonim în liniştea somnolenă a furnicarului şi-l deranjăm. Pe locul unde a izbucnit dragostea noastră tinerească, necugetată şi îndrăzneaţă, a răsărit o locuinţă întreţinută exemplar. Dar noi nu mai putem construi nimic în schimbul ei. Aruncăm cîte un zîmbet ironic, îndreptat împotriva noastră. Dar, în definitiv, nu pentru asta am luptat? Pentru asta zilele tinereţii noastre înfierbîntate s-au scrus o dată cu sudoarea de pe noi pe şantierele de construcţii. De aceea nopţile noastre încordate s-au irosit în discuţii pe la şedinţe, ori deasupra planşelor şi planurilor cu termen fix. Ca să construim locuinţe exemplare, în care noi nu putem aşeza dragostea noastră.

Ne furişăm în maşină, de parc-ar fi unicul nostru adăpost. Mă topesc în prezenţa ta. Ea pătrunde în adîncul fiinţei mele. Îţi respir prezenţa prin fiecare por al pielii, ca pe oxigen. Ziua înfierbîntată ducea dorul umbrei — dor de seară. Uite-o. Pe unii îi răneşte întunericul, pe alţii — lumina. Iar pe noi — şi luminile şi întunericul ne rănesc deopotrivă. Cuvintele ni s-au stins. Totuşi, sîntem împreună. Am luat cu de-a sila de la timpul implacabil iarăşi cîteva clipe. Cum să le întindem, ca să le transformăm într-o microeternitate?

De-ar fi cu putinţă ... Să cumpărăm un bilet şi pentru mine! Dar paşaportul? Viza? Aşa, fără paşaport, fără viză. Dincolo de graniţe şi restricţii. Dar bagajul? Aşa, fără bagaj. Cu mîinile libere, neîncărcate. Să nu cărăm nimic, să nu ne împiedice nimic, să nu ne ţină nimic din scurt. Să port o pieptănătură tinerească. Să ne avîntăm amîndoi, umăr la umăr. Să ardem de emoţia călătoriei. În goana noastră, vîntul să ne fluture părul pe lîngă feţele îmbujorate. Să ne grăbim ca să nu întîrziem. Să nu ne uităm cu teamă în jur. Să nu ne tragă ceva înapoi. Un avion uriaş să se pregătească să-şi ia zborul pentru zări îndepărtate. Dincolo de munţi şi mări. Să nu lăsăm nimic în urma noastră care ţipă, care nu ne dă voie să plecăm. Liberi. Să alergăm în ultima clipă la avion. Gîfîind. Mînă în mînă. Ochi în ochi. Să ne urcăm pe scară în sus, către cer. Sprinteni, vioi, nerăbdători. Să ne poarte vîntul pe valurile lui înalte. Să ne aştepte lumea, deschizîndu-ne îmbrăţişările ei nemărginite.

De-ar fi cu putinţă ... Să aterizăm într-un oraş vechi, cu stilul său, cufundat într-o atmosferă poetică. La fiecare pas

să ne mîngîie o adiere gingaşă a trecutului. Nu ... Aceasta îmi va aminti de profesiunea mea, de termene la lucrări rămase în urmă, de sarcinile neîndeplinite. Mai bine un oraş supermodern, fără memorie, fără trecut, fără regrete. Numai culori vii şi linii îndrăzneţe. Nu ... Aceasta îţi va aminti de profesiunea ta, de proiectele tale nerealizate. Oare există undeva vreun oraş fără trecut şi fără prezent, în afara timpului şi spaţiului, oraş fără construcţii, fără siluetă, fără faţă? Un asemenea oraş nu există pentru noi doi. Chiar de-am înconjura lumea, nu vom descoperi un oraş în care să uităm totul, să găsim linişte, să fim absolut singuri amîndoi.

De-ar fi cu putinţă ... Să mergem pentru o zi cel puţin într-un oraş necunoscut, ireal, abstract. Construit în întregime din sticlă şi azur. Scăldat în verdeaţă ca fundul unui lac, să ne întîmpine propriul nostru zîmbet, reflectat de toate ferestrele. Să hoinărim împreună pe străzi. Să nu existe nici un fel de cunoscuţi. Să descoperim minunile oraşului şi minunile din noi. Să fim noi cei adevăraţi, eliberaţi de frică şi mască. Să ne bucurăm ca nişte copii. Fiecare stradă să fie deschisă în faţa noastră, să ne ducă spre o surpriză, spre o nouă generozitate. Să privim avizi în toate părţile, dar cel mai avid — în ochii noştri. Iar în ei să descoperim cum întreaga lume e reflectată în ei, întreaga frumuseţe şi infinitul.

Deodată, o barieră se lasă tocmai sub botul maşinii. Ne trezim din reverie. Tu opreşti la o palmă de barieră. Lîngă noi şi în urma noastră se opresc alte maşini. Un mărfar lung se tîrăşte. Vagon după vagon, vagon după vagon. Parcă-i nesfîrşit. Stăm unul lîngă altul cutremuraţi de ideea despărţirii. Tot astfel a zburat pe lîngă noi timpul nostru, an după an. În sfîrşit, bariera se ridică încet. Drumul despărţirii e deschis.

— Nu dai telefon nimănui? te întreb în şoaptă.

— Nu.

— Totuşi ...

— Toate le am în buzunar!

Tresar fără să vreau:

— De mult n-am mai făcut o călătorie lungă ...

Lămpile străzii se contopesc ţopăind în şiraguri lungi. Lumea în jur se înceţoşează. Dau să-mi şterg lacrimile. Ochii îmi sînt uscaţi. O ploaie efemeră de vară a stropit fereastra maşinii. Oraşul îndepărtat licăreşte cu luminiţe plînse.

Cum de-am putut pleca într-o asemenea seară atît de departe de casa mea, de munca mea? Îmi trădez caracterul. De fapt ...

Aud gîndurile tale:

„Trădare ar fi fost dacă nu ne întîlneam."

„Să ne întîlnim e tot o trădare."

„Noi sîntem credincioşi unui alt element, mult mai real decît toate celelalte. Pe noi ne leagă ceva mult mai profund decît toate legăturile obligatorii."

„Autojustificare... Care este acel element real, căruia noi trebuie să-i rămînem credincioşi?"

„Este esenţa noastră. Noi nu ne putem trăda pe noi înşine. Sîntem fideli elementului celui mai sincer din noi."

Noi de mult mergem neabătuţi spre această întîlnire.

Întregul nostru drum de pînă acum, toate şovăielile noastre de pînă acum, toate greşelile, toţi paşii noştri curajoşi au fost îndreptaţi spre această întîlnire. Cu toate ocolişurile, noi am mers unul spre celălalt.

Binecuvîntez toate potecile inaccesibile, toate cotiturile din drumul meu, anoste şi zadarnice, toate erorile, toate străfulgerările spre necunoscut, toate eşecurile şi succesele — pentru că m-au condus la întîlnirea cu tine.

Acum toate lucrurile vin la locul lor. Chiar şi greşelile au fost juste. Toate zilele mele irosite, împrăştiate, ca mărgelele unui şirag rupt, toate întîmplările anoste, tot ceea ce mi se părea haotic, întîmplător, neclar în viaţa mea, deodată a căpătat sens prin întîlnirea cu tine. Şi tot ce-am considerat ca pierdut, am găsit în singurătatea cu tine.

Bine-ai venit tu, despărţire, care ne legi!

AEROPORTUL. Pe acoperiş aparatele de locaţie se învîrtesc.

— Am ajuns! Vocea parcă nu-i a ta.

Amîndoi sîntem surprinşi de apropierea aeroportului. Coborîm. Tu iei cu un gest mecanic geanta ta plictisitoare de serviciu de pe canapeaua din spate, arunci pe umăr fîşul, scoţi din portbagaj geamantanul. Iarba înviorată de ploaie se leagănă în bătaia vîntului. Evităm să ne întîlnim privirile. În ochii noştri aleargă ultimele minute ale serii. Aşteptăm sfîrşitul ca un început. În cele din urmă, va începe oare ceva în viaţa noastră?

Intrăm în hol. Nimerim lîngă un grup care vorbeşte diverse limbi. Cei care sosesc poartă în ochi sentimentul saturaţiei de ţări străine. Iar cei care pleacă au în ochi setea după ţări străine. Numai noi doi avem nişte ochi care nici nu pleacă, nici nu sosesc, ci vor să rămînă aici, pe aeroportul acesta, constanţi în mijlocul acestei atmosfere de tranzit. Ne simţim oarecum bine. Singurul nostru colţişor şi cuib: o aerogară. Aici oamenii sînt mereu necunoscuţi.

— Unde să mergem? Sus sau jos? întrebi, de parcă totul ar depinde de asta.

— Indiferent.

Ne îndreptăm spre săli. Te opreşti chiar în faţa uşii turnante.

— Scuză-mă o clipă... Totuşi, trebuie să telefonez!

— Bineînţeles!

Intri cu un aer vinovat în cabina de telefon. Mîna-ţi stă în dubiu înainte de a forma numărul. Mă priveşti, cu receptorul atîrnîndu-ţi în mînă. Mă plimb imperturbabilă în sus şi-n jos. Învingi dubiul şi faci numărul. Discuţi cu soţia ta, întors cu spatele la mine. Arunc o privire spre cabina de sticlă. Tonul tău vinovat răsună în toată fiinţa ta. Întors pe jumătate spre mine, închei discuţia la mijlocul cuvîntului. Ofensa adusă soţiei tale ricoşează în mine. Puteam fi eu în locul ei. Îmi pare rău că am venit cu tine. Totul se dărîmă la cea mai mică atingere. Ieşi transpirat din cabina sufocantă. Simt că, venind spre mine, de fapt te îndepărtezi. Căutăm un colţişor unde să fim singuri. Dar noi nu mai putem fi singuri. Simţim mereu prezenţa celui de-al treilea, mai materială şi mai neîndoielnică decît propria noastră prezenţă. Încerci fără succes să-mi distragi atenţia de la această terţă persoană.

— Un poet de-al nostru, arhitect de meserie, a construit acest aeroport. E gata depăşit. După cum vezi, chiar şi imaginaţia poeţilor nu poate ţine pas cu gîndirea creatoare în domeniul construcţiilor moderne.

— Dar ce e modern acum? întreb cu glas stins.

— Fantasmagorii din sticlă şi oţel... Cupole în formă de parabole splendide...

— Tu eşti partizanul acestei linii, nu-i aşa?

— Cam aşa ceva...

Amintirea profesiunii tale îţi trece ca o umbră pe faţă. Te

dor iar idealurile nerealizate. Mereu te împiedică ceva să le realizezi. Iar tu te consolezi cu faptul că eşti împiedicat. Aceasta este o justificare numai faţă de tine însuţi. Şi eu am să-ţi devin o piedică, dacă voi începe din nou să exist pentru tine. Dar nu eşti tu însuţi oare cea mai mare piedică? Anii tăi scoboară. Trebuie să te grăbeşti ca să te limitezi la cel mai important lucru. Cheltuieşti forţe şi talent să îndrepţi greşeli străine. Nu ai dreptul la aventuri. Ţi-a rămas puţin timp. Ani număraţi.

Străbatem mulţimea.

— La Varşovia plouă cu găleata! Iar aici...

— Nu acela! Cel în carouri gri!

— Sind Sie Herr Schmidt, bitte?

Ne aşezăm la o măsuţă, faţă-n faţă, lîngă o uriaşă fereastră de unde se vede tot peisajul. Pista, în toată întinderea ei, deschisă pentru toate direcţiile din lume, se află în faţa noastră. Un avion care-şi ia zborul ne îndreaptă ochii spre cer.

Într-adevăr, de cînd n-am mai călătorit în străinătate! Ce mă aşteaptă? Muncă şi iar muncă. Am să sorb vioiciunea chiar din istovirea fiinţei mele. Am să mă bucur de umbra pipernicită din săpătură. Sudoarea mi se va evapora şi eu însumi am să mă evaporez, am să dispar...

Comanzi două cafele şi un pahar de coniac. Mă uit afară cum spaţiul devine infinit între aripile avioanelor. Pentru un moment mă avînt cu privirea dincolo de linia orizontului. Dar şi acolo nu pot să scap de dedublarea mea. Cea mai grea piatră ce-o duc în spate este dedublarea. Niciodată n-ai să poţi zbura cu asemenea piatră de moară de gît.

Chelnerul aduce două cafele şi un coniac pentru tine. În sfîrşit, un vis realizat astăzi — cafeaua. Tu înghiţi coniacul lacom. Chiar deasupra capetelor noastre atîrnă o voce automată, aeriană:

— Avionul de la Burgaz soseşte peste cinci minute!

Urmează acelaşi anunţ în limbile rusă şi engleză, cu aceeaşi voce, lipsită de orice expresie, de orice notă de naţionalitate. Ca vocea unui robot-destin. Venindu-mi în fire, mă uit în jur:

— Asistentul tău întîrzie!

Deodată, tu-ţi spargi colivia:

— E posibil oare să ne despărţim, cînd de-abia ne-am regăsit?

Privind în zaţul negru de pe fundul ceştii, mă gîndesc:

„Îmi spui acest lucru cu o mică întîrziere de 17 ani!"

„Niciodată nu e prea tîrziu!" te chinuieşti să te convingi pe tine însuţi.

Faci semn chelnerului pentru încă un coniac.

— Neda! Spune! Oare aşa o să ne despărţim?

Coniacul vine. Îl bei, dînd paharul peste cap. Am senzaţia că bînd coniac, prinzi curaj.

— Ascultă! Nu pot trăi fără tine! Într-adevăr nu pot! Şi nici tu nu poţi!

Abia acum rosteşti acele cuvinte tinereşti pe care le-ai înăbuşit în tine în ultima noastră noapte. Parcă 17 ani le-ai strîns între dinţi, ca să le pronunţi tocmai acum. Dar ele şi-au pierdut însuşirea lor tinerească de a se transforma în fapt. De aceea răsună ca geamătul unui bolnav.

— Nu trebuie! răspund sec.

— De peste tot, de la toţi aud: „Nu trebuie". Mă lovesc mereu de „Nu trebuie". Dar ce este acest „Nu trebuie"? Cine l-a creat? Cui îi trebuie acest „Nu trebuie"?

Chiar deasupra noastră răsună vocea-robot:

— Călătorii pentru Belgrad—Budapesta—Praga—Berlin sînt invitaţi la avion!

Urmează acelaşi anunţ în limbile rusă şi engleză, cu aceeaşi voce lipsită de expresivitate. Ascultăm tresărind. Un grup de călători sar ca nişte condamnaţi la auzul anunţului, şi se reped cu bagajul de mînă spre cerul gol.

— Am creat o lume ca să ne comande la fiecare pas! spui tu cu glas surd.

Următorul anunţ va fi, desigur, pentru avionul tău. Întind mîna spre cafeaua rece, rămasă pe fund. De-abia sorb o înghiţitură şi te aud reluînd cu glas nestăvilit:

— Sau ce? Viaţa ne-a învins? Sîntem aşa de obosiţi încît nu mai putem rezista? Spune şi tu, aşa e? Oare pentru noi nu mai există viitor?

— Ţi s-a răcit cafeaua! spun liniştită.

Te apleci şi bei amărăciunea rece din ceaşcă. Ai uitat să pui zahăr înăuntru. Gîndim împreună:

„Oare ne e teamă?"

„Ce vom pierde decît o pustietate?“

Casa este pentru noi ca o sală de asteptare din gară. Făgăduinţele noastre — ultimele sfaturi date pe peron.

Ca să-ţi înăbuşi gîndurile, începi să vorbeşti:

— Cîndva voiau să ne lege unul de altul cu forţa. Şi noi ne-am opus! Iar astăzi totul şi toţi vor să ne despartă. Să ne împotrivim şi acum! N-au decît să ne doboare de peste tot! Din toate posturile şi avioanele! Jos pe pămînt! Să fim împreună!

Vocea-robot îmi dezlipeşte buzele de pe marginea ceştii:

— Călătorii pentru Burgas sînt invitaţi la ghişeu...

Întinzi mîna, prinzînd-o pe-a mea. Vreau să-mi trag mîna.

— Devenim ridicoli! şoptesc.

— Se pare că toţi oamenii sînt ridicoli!

Îmi cufund privirea în zaţul de pe fundul ceştii.

— Îndată ce te întorci de la săpături... — reiei tu cu hotărîre.

Ridic capul. Începem să vorbim amîndoi concomitent, urmărindu-ne fiecare gîndul:

— Aşa ceva nu se va întîmpla!

— Ne vom întîlni!

— Totul nu va fi decît o înjosire...

— Trebuie să ne vedem!

— ... la fel ca astăzi, cum a fost cu prietenul tău în cafenea...

— N-o să ne despărţim!

— Cînd am văzut chipul tău vinovat în faţa lui...

— Nu poţi fără tine şi nici tu nu poţi!

— Nu te pot iubi avînd o faţă aşa de vinovată!

— Nu sîntem copii, Neda!

— Ce vrei?

— Ascultă-mă!

— Pe furate...

— Să încercăm încă o dată...

— Şi fofilări...

— Depinde de noi!

— Şi şiretlicuri mărunte, şi minciuni...

— Ce temerari eram cîndva!

— O să am şi eu o faţă vinovată. Ai să mă placi cu o asemenea faţă?

Deodată, ţi-ai aţintit ochii spre uşă. Fără să mă întorc, aşa cum stau cu spatele, după expresia feţei tale, văd totul ca într-o oglindă: asistentul tău vine în goană, izbeşte cele două părţi ale uşii turnante, purtînd o mapă voluminoasă. Ca ars îţi tragi mîna de pe a mea. Te ridici cu o mină schimbată. Te duci într-acolo, traversezi în diagonală sala lungă de aşteptare cu mersul omului care calcă în picioare propria sa fiinţă. Las capul în jos sub greutatea vinovăţiei neîncercate pînă acum. Privesc înainte. Locul tău a rămas gol. Ceştile goale. Ţigara ta arde singură în scrumieră. Transformată într-o umbră, mă strecor printre mese. Chelnerul mă ajunge din urmă, politicos. Cafeaua nu-i plătită. Caut în geantă, scot portmoneul şi-i pun în mînă o bancnotă. Mă furişez în sala de aşteptare şi mă topesc în mulţime.

Prin vălmăşagul de limbi, prind vocea ta. Explici grăbit asistentului, fără ca el să te întrebe:

— Am avut neplăceri pe drum! Abia am putut ajunge! Du-mi maşina acasă!

Îi dai cheile.

Eu mă strecor prin spatele tău. Un nou sentiment de umilinţă îmi apasă umerii. Îmi imaginez chipul tău — iar vinovat... Nu-i faţa ta adevărată!

— Tovarăşe Danailov! Iată, am prelucrat materialele! Totul e gata! Vocea unui linguşitor talentat.

Primeşti mapa. Te întorci spre bufet şi mă cauţi. Masa noastră e goală. Tai cu umărul mulţimea şi te întorci acolo. Te uiţi cu o privire goală. Apuci geanta, îţi arunci fîşul pe umăr. Te întorci spre sala de aşteptare. Începi să cauţi cu ochii de jur împrejur. Privirea ta se înceţoşează de culoarea pestriţă a mulţimii.

Urc pe furiş scara spre terasă, ca să evit trecerea prin sala de aşteptare. Paşii îmi sînt plini de reproş. Nu mă observi. Slavă Domnului! Sînt deprimată, am o înfăţişare străină. Să nu mă vezi aşa niciodată! Cum am ajuns la această fugă şi fereală umilitoare? Privesc de sus. În vîltoarea mulţimii, asistentul îţi dă un document să-l semnezi. Îl iscăleşti maşinal. Îţi dă o scrisoare. O pui distrat în buzunarul de la piept. El îţi zîmbeşte slugarnic. Îţi iei ochii de la zîmbetul lui şi-i îndrepţi spre mulţimea care curge.

— La şedinţa de aseară... folosindu-se de absenţa dumneavoastră, tovarăşe Danailov...

Întorci privirea de la această gură ca o meliţă spre mulţimea pestriţă pînă la uniformizare. Colivia se îngustează tot mai mult. Începe din nou respiraţia grea. Haos de cuvinte. Microfoane. Cuvinte străine din mulţime. Asistentul îţi vorbeşte, dar nu-l auzi. Numai buze care se mişcă şi foarfecă. Trece un electrocar. Vă desparte. Trec în fugă întîrziaţi cu buchete de flori peste capetele oamenilor. Asistentul se apropie din nou stăruitor. Cuvintele lui lovesc direct în tine. Întorci capul în toate părţile. Un amestec de figuri. Chipul cunoscut nu apare nicăieri. Te sprijini de un perete şi te transformi într-un perete.

Pe verandă mă aşez lîngă un stîlp chiar deasupra gurii deschise a difuzorului. Părul îmi flutură în vînt prin faţa ochilor. Printre şuviţe, văd fragmente din peisaj.

Aeroportul este întotdeauna în bătaia vînturilor. Locul cel mai deschis de pe pămînt. Sosire şi plecare. Conducere şi aşteptare. Cele mai puternice vînturi de pe planetă. Acestea nu se liniştesc niciodată.

Privesc pista. Abaterea de la drumul nostru de astăzi a dus pînă aici, pînă la acest pustiu deschis în toate cele patru vînturi. De fapt, întîlnirea noastră nici n-a avut loc. Nici atunci, cu 17 ani în urmă, şi nici acum. Mereu aparţinem unui alt element.

Deasupra capului meu bubuie glasul automat al robotului-destin:

— Avionul pentru Viena decolează peste 5 minute. Pasagerii sînt rugaţi să-şi ocupe locurile!

Parcă de sus se prăbuşeşte asupra mea o lovitură. Porneşti către ieşire, însoţit de asistent. Îi dai ultimele dispoziţii. Cu siguranţă, să-i telefoneze soţiei şi s-o liniştească. Şi ea, pe drept cuvînt, poate fi liniştită.

— Însoţitorii sînt rugaţi să se oprească! spune o voce care barează ieşirea.

Îţi iei rămas bun de la asistent cu un sentiment de uşurare. Te strecori la aer. Te opreşti în faţa uşii duble de sticlă. Din nou cutreieri cu o privire înfrigurată sălile. Prin sticlă, feţele sînt confuze. Şi pe mine nu mă vezi de loc.

În aceeaşi clipă, în spatele tău apare asistentul şi te trage de mînecă. Tu te miri pe unde a trecut, cum de l-au lăsat. Chipul lui plin de sine exprimă:

„Ce, pentru noi sînt astea?! Pentru noi nu există uşi închise!"

Cauţi iar din ochi prin uşa de sticlă. Sticlă goală, înceţoşată. În ea se oglindesc figuri străine. Privirea ţi se izbeşte de această colivie: asistentul — mulţimea — avionul. Te schimbi tot mai mult. Nu te cunosc aşa. Asistentul macină continuu. Arunci din nou privirea spre mulţime. Nici o figură. Nici o urmă. Privirea-ţi sare la avion. Corp de focă lucitoare. În sfîrşit, grupul de călători porneşte, condus de tocurile fine ale stuardesei.

De sus, nevăzută de tine, privesc prin şuviţele de păr fluturate de vînt. Scuturi distrat mîna asistentului, îi spui cîteva cuvinte care nu ajung pînă la mine. Porneşti, într-o mînă cu geanta de serviciu, cu mapa şi fîşul, aruncat neglijent pe umăr. Păşeşti moale, cu un mers străin.

Grupul de călători se apropie de avion. Deodată, te desprinzi de grup, te întorci înapoi de parcă ţi-ai fi amintit de ceva foarte important, ce nu poate fi amînat. Mă uit o clipă la tine cu o speranţă: te întorci la mine! Chipul tău parcă-i avîntat spre mine. Te apropii. Vii!

Te opreşti lîngă asistent. Strigi mînios, din toate puterile:

— Spune-le să nu îndrăznească, în lipsa mea!

Trăsăturile tale colţuroase capătă o expresie necunoscută mie — înverşunare.

Faţa lingăului se luminează. În sfîrşit, şeful e aşa cum trebuie să fie!

— Am înţeles, tovarăşe Danailov! Drum bun! Succes!

Alergi la avion cu un alt mers. Mersul omului care se grăbeşte întotdeauna şi nu se întoarce înapoi. Urci ultimul sus, pe scară. Calci dîrz, cu fermitate, parc-ai urca pe eşafod. Apleci capul şi dispari.

Mă uit în amurgul dens cum străluceşte corpul de aluminiu al avionului. Ai la dispoziţia ta o lume întreagă, ai drumuri, ai totul, numai dreptul de a te întoarce la dragoste nu-l ai.

Elicele se învîrtesc. Tot mai repede, tot mai repede. Pînă ce rotirea lor se contopeşte cu aerul, făcîndu-le invizibile.

CÎND TE ABATI DIN DRUM
BLAGA DIMITROVA

redactor: Petár Velcev şi Alexandrina Ţimpău
redactor artistic: Dimitár Kartalev
redactor tehnic: Veselin Anghelov
corector: Dimitar Dronzin
format: 84/108/32. Coli de tipar 12,50
Sofia-Press Str. Levski № 1, Sofia
Tipografia de Stat „Gheorghi Dimitrov" — Sofia